

กระบวนการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติ
ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542

นายเกษมพงศ์ โบตระกูล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ ภาควิชานิติศาสตร์
คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2544

ISBN 974-17-0575-1

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ADMINISTRATION OF JUSTICE ON LAW
ENFORCEMENT OF MONEY LAUNDERING
ACT B.E. 2542

Mr.Kasampong Botrakul

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws in Laws

Department of Law
Faculty of Law
Chulalongkorn University
Academic Year 2001
ISBN 974-17-0575-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์	กระบวนการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542
โดย	นายเกษมพงศ์ โปตระกุล
ภาควิชา	นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธิตีพันธ์ เชื้อบุญชัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส)

.....กรรมการ
(อาจารย์อรรณพ ลิขิตจิตตะ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ถาวร เชาว์วิฆานนท์)

เกษมพงศ์ โปตระกุล : กระบวนการบังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติ
ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 (ADMINISTRATION OF JUSTICE
ON LAW ENFORCEMENT OF MONEY LAUNDERING ACT OF B.E.2542)
อ.ที่ปรึกษา : ร.ศ. วีรพงษ์ บุญโณภาส , 270 หน้า ISBN 974 -17-0575-1

ประเทศไทยได้ประกาศเจตนารมณ์สำคัญในการแก้ไขปัญหาการฟอกเงิน ซึ่งถือเป็น
ปัญหาใหญ่ของสังคม โดยการบัญญัติพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
พ.ศ.2542 (ค.ศ.1999) เพื่อต่อสู้กับอาชญากรรมฟอกเงินอย่างจริงจัง โดยกฎหมายใหม่นี้
บัญญัติให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา และให้มีมาตรการริบทรัพย์ทางแพ่ง เพื่อดำเนินการ
กับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ซึ่งความผิดมูลฐานที่ทำให้เกิดรายได้นำไปสู่การ
ฟอกเงิน ในกฎหมายได้กำหนดไว้ 7 ฐานความผิด โดยมีสำนักงานป้องกันและปราบปรามการ
ฟอกเงิน (ปปง.) เป็นผู้กำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษารายละเอียดจากบทบัญญัติของพระราช
บัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ให้ทราบถึงหลักการสำคัญของขั้นตอน
การปฏิบัติในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อันนำไปสู่แนว
ทางการประสานงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในการใช้มาตรการทางอาญา และมาตรการริบทรัพย์
ทางแพ่ง

ผู้วิจัยได้เสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และผลที่ได้จากการศึกษา เพื่อนำไปเป็นข้อ
พิจารณา หรือแนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่เหมาะสมในกระบวนการบังคับใช้
กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ภาควิชา.....นิติศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิต.....
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ปีการศึกษา.....2544.....ลายมือชื่ออาจารย์ปรึกษาร่วม.....

4186056634 : MAJOR LAW

KEY WORD : ENFORCEMENT / MONEY LAUNDERING ACT

KASAMPONG BOTRAKUL : ADMINISTRATION OF JUSTICE ON LAW ENFORCEMENT OF
MONEY LAUNDERING ACT OF B.E. 2542

THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.VIRAPONG BOONYOBHAS.

270 pp. ISBN 974-17-0575-1

The Government of the Kingdom of Thailand has taken significant steps to address the threat that the laundering of criminal proceeds poses to our financial stability and national security. Enactment of the Anti-Money Laundering Act of B.E. 2542 (1999) demonstrates its serious commitment to combat money laundering. This new law (AMLA) criminalizes money laundering and Related conspiracy and creates a civil forfeiture system for confiscating assets involved in an offense. The fundamental offences, which bring an income, are prescribed by 7 bases offence, conducted and executed by Anti-Money Laundering Office or AMLO.

A purpose of this thesis is to focus the precise details of the Anti-Money Laundering Act of B.E. 2542 by stating the importance processes as well as an execution of this Act, which involves directly in the relevant organization. In addition, this thesis is also determining and analyzing a performance of the Anti-Money Laundering Law executor, concerning both criminal process and civil forfeiture of relevant authorities.

In order to combine the perspective and the solution of a problem incurring from Anti-Money Laundering Law, the researcher present comment, idea and research collected from all studies for assisting the effective execution and development of Anti-Money Laundering Law of Thailand.

Department.....Law.....Student's signature.....
Field of study.....Law.....Advisor's signature.....
Academic year.....2001.....Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเรียบร้อยลงด้วยดี เนื่องด้วยความกรุณา ของท่าน รองศาสตราจารย์วีระพงษ์ บุญโญภาส ที่ให้ความเมตตาและกรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำตลอดจนแนวความคิด อันเป็นประโยชน์ต่อการเขียนวิทยานิพนธ์ ตลอดมา รวมทั้งได้สละเวลาตรวจวิทยานิพนธ์ และแก้ไขมาตั้งแต่ต้นจนแล้วเสร็จ ซึ่งผู้เขียน ขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านศาสตราจารย์ไชยยศ เหมะรัชตะ ที่กรุณารับเป็น ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้แง่คิดและชี้แนะหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการทำ วิทยานิพนธ์ และขอกราบขอบพระคุณท่านพันตำรวจเอกสีหนาท ประยูรรัตน์ ท่านอาจารย์ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ และท่านอัยการถาวร เซาว์วิชารัตน์ ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำแนะนำ ตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลงไปด้วยดี

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ คุณบัญญัติ บุญมา ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายคดีกองกฎหมาย กรมชลประทาน และหัวหน้างานคดี หัวหน้างานสัญญา ตลอดจนพี่ ๆ และเพื่อนร่วมงาน ซึ่งได้มี เมตตาให้โอกาสแก่ผู้เขียนได้มีเวลาจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนประสบความสำเร็จ และขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษา และเจ้าหน้าที่บรรณารักษ์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เขียนตลอดมา

ผู้เขียนขอขอบพระคุณอาจารย์ชั้นทอง นุสโส และคุณสุปราณี อยู่อัน และขอขอบคุณ คุณศิริลักษณ์ ปิยศทิพย์ และคุณณัฐกิตติ์ ช้างกระทัด ที่กรุณาจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์เผชฌิม โปตระกูล บิดา อาจารย์ทองสุข โปตระกูล มารดา และคุณยายถวิล ปานทอง ผู้ที่ชี้ทางและให้กำลังใจในการศึกษาตลอดมา รวมทั้งครอบครัว โปตระกูล ญาติสนิทมิตรสหายทุกท่านที่สนับสนุน และให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียน

สุดท้ายนี้ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้การอบรมสั่งสอนให้ ผู้เขียนมีความรู้ ความสามารถในการศึกษาเล่าเรียนจนประสบความสำเร็จ หากวิทยานิพนธ์นี้มี คุณประโยชน์ประการใด ผู้เขียนขอมอบเป็นกตเวทิตาคุณแต่บิดา มารดา บุรพจารย์ทุกท่าน และขอน้อมรับข้อผิดพลาดไว้แต่เพียงผู้เดียว

เกษมพงศ์ โปตระกูล

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 : บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
บทที่ 2 : ความรู้ทั่วไปและหลักการสำคัญของกฎหมายป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน.....	7
2.1 ความหมายของการฟอกเงิน.....	7
2.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.3 ขั้นตอนการฟอกเงิน.....	11
2.4 แหล่งที่มาของการฟอกเงิน.....	12
2.5 รูปแบบการฟอกเงิน.....	15
2.6 เทคนิควิธีการฟอกเงิน.....	17
2.7 สถานที่สำหรับการฟอกเงิน.....	23
2.8 หลักการสาระสำคัญของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	25
2.9 หลักการสาระสำคัญของกฎกระทรวง ระเบียบนายกรัฐมนตรี ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีและระเบียบคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน.....	33
2.9 หลักการสาระสำคัญของกฎกระทรวง ระเบียบนายกรัฐมนตรี ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีและระเบียบคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน.....	33

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

บทที่ 3 : ข้อพิจารณาเกี่ยวกับกระบวนการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542.....	46
3.1 ข้อพิจารณากรณีผู้บังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินเบื้องต้น.....	46
3.1.1 องค์การและผู้มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542.....	46
3.1.2 ความผิดมูลฐานกับการฟอกเงินฟอกเงิน.....	51
3.2 แนวทางการปฏิบัติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอก เงิน.....	84
3.2.1 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน.....	84
3.2.2 การประชุมของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอก เงิน.....	86
3.2.3 การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน.....	86
3.2.4 การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ.....	86
3.3 แนวทางปฏิบัติของคณะกรรมการธุรกรรม.....	87
3.3.1 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม.....	87
3.3.2 การยับยั้งการทำธุรกรรม.....	88
3.3.3 การรายงานการยับยั้งการทำธุรกรรม.....	88
3.3.4 การประชุมของคณะกรรมการธุรกรรม.....	89
3.4 แนวทางปฏิบัติของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	89
3.4.1 อำนาจหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	89
3.4.2 หน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในการจัดทำ รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี.....	92

สารบัญ(ต่อ)

หน้า

3.5 แนวทางปฏิบัติของอัยการตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542.....	92
3.5.1 อำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการโดยทั่วไป.....	92
3.5.2 การปฏิบัติงานของพนักงานอัยการตาม มาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	96
3.6 ข้อพิจารณาอื่น ๆ ในกระบวนการยุติธรรมตามพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	105
3.6.1 ศาลที่มีอำนาจรับฟ้องคดีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน.....	105
3.6.2 การดำเนินการของศาลตามกฎหมายป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน.....	108
3.6.3 การยึดและอายัดทรัพย์สิน การเพิกถอน.....	115
3.6.4 แนวทางการรักษาสิทธิประโยชน์ของประชาชน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	129
3.6.5 ความผิดและบทกำหนดโทษ.....	141
บทที่ 4 : แนวทางการประสานงานในการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและ ปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน และผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงิน.....	146
4.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบการประสานงานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ.2542.....	146
4.1.1 เหตุผลการออกกระเบียบว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 พ.ศ.2544.....	146
4.1.2 หลักการสำคัญของระเบียบว่าด้วยการประสานงานฯ.....	146
4.2 ความร่วมมือระหว่างประเทศ.....	209

สารบัญ(ต่อ)

4.3 ปัญหา อุปสรรค และข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานตามกฎหมายว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน.....	212
4.4 ผลกระทบของการใช้กฎหมายว่าด้วยการฟอกเงินในประเทศ.....	221
4.4.1 ผลกระทบด้านการบริหารประเทศ.....	222
4.4.2 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ.....	223
4.4.3 ผลกระทบด้านการเมือง.....	224
4.4.4 ผลกระทบด้านการใช้กฎหมาย.....	224
4.4.5 ผลกระทบกับสถาบันการเงิน.....	225
4.4.6 ผลกระทบกับประชาชน.....	227
บทที่ 5 : บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	229
5.1 บทสรุป.....	229
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	231
รวมการอ้างอิง.....	238
ภาคผนวก.....	242
ประวัติผู้เขียน.....	270

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กฎหมายปราบปรามและป้องกันการฟอกเงินเป็นเรื่องที่หลายฝ่ายกำลังให้ความสนใจ ทั้งนี้เนื่องจากการฟอกเงินโดยเฉพาะการนำเงินที่ได้จากการซื้อขายยาเสพติดได้มีความซับซ้อนและทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น จากการประมาณขององค์การสหประชาชาติ การลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทก่อให้เกิดรายได้ประมาณ 300,000,000 เหรียญสหรัฐต่อปี ซึ่งเป็นจำนวนเงินมหาศาล ดังนั้นหลายฝ่ายจึงคิดหามาตรการกำจัดขบวนการดังกล่าวด้วยการออกกฎหมายฟอกเงินขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและปราบปรามการเปลี่ยนเงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย ซึ่งจะรวมถึงเงินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมอื่นๆ ด้วย อันเป็นมาตรการหนึ่งที่จะช่วยป้องกันและปราบปราม การเปลี่ยนเงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายให้เบาบางลง¹

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ได้ตราพระราชบัญญัติป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ออกมาใช้บังคับ ซึ่งถ้าพิจารณาในด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ การเมือง และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องมีกฎหมายฟอกเงินด้วยเหตุผล 6 ประการ คือ

ประการแรก อนุสัญญาเวียนนา 1988 มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศในการต่อต้านผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท โดยกำหนดมาตรการและแนวทางด้านกฎหมายต่างๆ เพื่อให้ประเทศภาคีนำไปประยุกต์ใช้กับประเทศตน อาทิ มาตรการในการส่งผู้ร้ายข้ามแดน การให้ความร่วมมือระหว่างประเทศ และการกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา เป็นต้น ดังนั้นประเทศไทยจึงได้ตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้น เป็นการแสดงว่าประเทศไทยต้องการที่เข้าร่วมเป็นภาคี และต้องการที่จะให้ความร่วมมือกับนานาประเทศในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด รวมทั้งเงินที่ผิดกฎหมาย เมื่อเป็นหนึ่งในภาคีอนุสัญญาเวียนนา 1988 แล้ว การปราบปรามอาชญากรรมต่างๆ จะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นด้วยความร่วมมือกันระหว่างประเทศต่างๆ ทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับนานาประเทศ ซึ่งจะนำไปสู่

¹ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย, “การป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน” (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2537), (อัดสำเนา)

ความร่วมมือในด้านอื่นๆ ด้วย²

ประการที่สอง เศรษฐกิจของไทย ปัจจุบันเป็นเศรษฐกิจแบบสากลโดยแต่ละปี ไทยมีการค้าขายและการลงทุนกับต่างประเทศสูง ประมาณ 1 ใน 3 ของสินค้าที่เราผลิตได้ เป็นสินค้าส่งออก แม้ปัจจุบันเศรษฐกิจของไทยจะอยู่ในสภาพวิกฤตและยังไม่ฟื้นตัว แต่ในช่วงปีที่ผ่านมา ไทยได้เติบโตขึ้นมาอยู่ในเส้นทางของผู้เล่น ซึ่งมีบทบาทสำคัญในตลาดโลกด้วย ดังนั้นนอกจากจะกอบกู้ปัญหาเศรษฐกิจปัจจุบันแล้ว ไทยจะต้องปรับตัวเองเข้าสู่มาตรฐานสากล ในหลายเรื่อง เช่น เรื่องภาษี คุณภาพสินค้า การเปิดตลาด เรื่องทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ ถ้าเป็นไปตามมาตรฐานสากล ไทยก็จะได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ค้าขายที่ดีในตลาดโลก คือการเคารพและรวมรักษากติกาของประชาคมโลก ซึ่งทำให้ไทยได้รับประโยชน์จากตลาดที่เปิดกว้าง และยินดีที่จะค้าขายกับเรา ปัจจุบันประเทศต่างๆ ที่ประสบปัญหาเรื่องอาชญากรรมและการฟอกเงินจึงพยายามที่ทำให้เห็นว่า ปัญหาฟอกเงินเป็นปัญหาสากล หรือ Internationalize ซึ่งหลายประเทศในเอเชียให้ความร่วมมือโดยมีกฎหมายฟอกเงินใช้บังคับแล้ว เช่น ฮองกง สิงคโปร์ ญี่ปุ่น รวมทั้ง ออสเตรเลีย ด้วย และในฐานะที่ไทยเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจเอเชียแปซิฟิก จำเป็นต้องให้ความร่วมมือเช่นเดียวกัน เพื่อแสดงจุดยืนที่ชัดเจนว่า เราจะไม่เกี่ยวข้องหรือ deal กับเงินสกปรก ซึ่งในระยะยาวจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศจากการได้รับการยอมรับว่า เป็นผู้ที่มีคุณภาพในเวทีเศรษฐกิจโลก และเป็นผลให้ได้ลูกค้าดีๆ มาทำธุรกิจด้วยกัน ในด้านรัฐบาล ต่างประเทศก็จะให้ความเคารพและยอมรับ ซึ่งหมายถึงการให้ความร่วมมือในเรื่องต่างๆ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจระยะยาว

ประการที่สาม ปัจจุบันประเทศไทยมีนโยบายชัดเจนที่จะพัฒนาระบบการเงินในประเทศให้เป็นสากล ซึ่งหมายถึงการยกระดับความสามารถของระบบการเงินเราให้สามารถให้บริการแก่นานาชาติได้ ปัจจุบันมีหลายสิ่งๆ ที่ไทยกำลังปรับตัวเข้าสู่มาตรฐานสากล เช่น นโยบายเสรีทางด้านดอกเบี้ย การเปิดตลาด การเปิดเสรีทางการไหลเข้า – ออกของเงินทุน เป็นต้น ปัจจุบันหลักการของกฎหมายฟอกเงินได้เป็นที่ยอมรับกันแล้วในประเทศที่เป็นศูนย์กลางการเงินที่สำคัญ เช่น ฮองกง สิงคโปร์ รวมถึงสวิตเซอร์แลนด์ ดังนั้นถ้าเราจะเป็นศูนย์กลางการเงินที่มีคุณภาพ ก็ต้องมีกฎหมายฟอกเงินใช้บังคับ ถ้าเราไม่มีกฎหมายเราคงจะเป็นระบบการเงินหรือศูนย์กลางการเงินอีกมาตรฐานหนึ่ง ซึ่งลูกค้าชั้นดีหรือ สถาบันการเงินดีๆ อาจไม่ต้องการเข้ามาทำธุรกิจด้วย ดังนั้นกฎหมายฟอกเงินกับนโยบายพัฒนาให้ไทยเป็นศูนย์กลางการเงินจึง เป็นสิ่งที่เสริมซึ่งกันและกัน

² สีนหาท ประยูรรัตน์ , คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 , (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ส. เอเชียเพลส ,2542) , หน้า51.

ประการที่สี่ การนำกฎหมายฟอกเงินมาใช้บังคับ จะทำให้มีการสืบข้อมูลไปถึงการกระทำความผิดประเภทต่างๆ ได้ทั้งในเรื่องทางเศรษฐกิจ การเมือง อาชญากรรมหรือคอร์รัปชัน ซึ่งจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจในระยะยาว ในแง่ของการสร้างความถูกต้องมากขึ้น และการสร้างความร่ำรวยแบบผิดกฎหมายจะมีน้อยลง ทำให้การใช้และจัดสรรทรัพยากรในระบบเศรษฐกิจเป็นไปในทิศทางที่มีประโยชน์มากขึ้น ซึ่งประเด็นนี้อาจมีลักษณะเป็นวิชาการ แต่ก็เป็นเรื่องจริง เพราะถ้ามีธุรกิจที่ทำกำไรสูง เพราะทำในสิ่งที่ผิดกฎหมาย และสามารถทำได้อยู่เป็นระยะเวลาอันยาวนาน กระแสของเงินและผลประโยชน์ก็จะไหลไปสู่ธุรกิจนั้น ก่อให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรที่ขาดประสิทธิภาพ³

ประการที่ห้า การฟอกเงินนั้นเริ่มจากการประกอบอาชญากรรมหรือการกระทำผิดกฎหมายในรูปแบบต่างๆ ซึ่งก่อให้เกิดรายได้จำนวนมาก จากนั้นจึงมีการนำเงินหรือทรัพย์สินดังกล่าว มาสู่กระบวนการฟอกเงิน อาทิเช่น โดยผ่านการฝาก โอน หรือการถอนผ่านทางธนาคาร พาณิชยกรรมจัดตั้งบริษัทเพื่อประกอบธุรกิจต่างๆ เป็นต้น เมื่อรายได้เหล่านั้นถูกทำให้ออกดูเหมือนว่าเป็นเงินที่สุจริตแล้ว ก็จะเป็นสิ่งจูงใจให้ใช้เงินเหล่านั้นก่ออาชญากรรม ในรูปแบบอื่นขึ้นมาอีก ซึ่งจะทำให้เกิดวัฏจักรของการประกอบอาชญากรรม โดยมี การฟอกเงินเป็นหนึ่งในกลไกของวัฏจักรนั้น ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้น เพื่อตัดวงจรดังกล่าว ด้วยการให้มีมาตรการต่อต้านการฟอกเงิน โดยการออกกฎหมายภายในกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา เพื่อลงโทษผู้ที่กระทำความผิดและมีมาตรการริบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดให้ตกเป็นของแผ่นดิน เพื่อจัดการกับเงินหรือทรัพย์สินที่ผิดกฎหมายเหล่านั้น เป็นการทำลายสิ่งจูงใจและทำลายโอกาสของอาชญากรรม ไม่ให้สามารถประกอบอาชญากรรมขึ้นมาอีก

ประการที่หก เมื่อมีความเจริญประกอบกับเทคโนโลยีได้ถูกพัฒนาให้ก้าวหน้าขึ้น ส่งผลให้อาชญากรรมพัฒนารูปแบบไป มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เป็นองค์กรที่ลับซับซ้อน มีการกำหนดเครือข่ายแบ่งหน้าที่รับผิดชอบในส่วนต่างๆกัน และอาจขยาย ขอบข่ายเป็นองค์กรปฏิบัติงานในหลายๆ ประเทศโดยใช้เทคโนโลยีในการติดต่อและ การแปรเปลี่ยนเงินสดที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมให้เป็นเงินที่ได้มาโดยชอบ ด้วยเหตุนี้การฟอกเงินของเหล่าอาชญากรจึงมีวิธีการที่ลับซับซ้อนและมักจะกระทำโดยการเคลื่อนย้ายเงินไปมาระหว่างประเทศต่างๆ ทำให้กฎหมายที่มีอยู่ไม่สามารถจะจัดการกับเงินที่ผิดกฎหมายเหล่านั้นได้เนื่องจากอาจถูกเปลี่ยนสภาพไป เพราะมาตรการทางอาญาแบบเดิมสามารถเอาผิดได้ แต่เพียงผู้กระทำความผิด

³ สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2542) หน้า 12 – 13.

ส่วนเงินก็จะถูกนำไปใช้ประกอบอาชญากรรมขึ้นอีก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงเป็นเครื่องมือพิเศษทางกฎหมายที่ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อจัดการกับ เงินเหล่านั้น แม้ว่าจะถูกโอนไปที่ทอดหรือถูกแปรเปลี่ยนสภาพไปแล้วก็ครั้งก็ตาม ตลอดจนมีการกำหนดความผิดอาญาสำหรับผู้ที่กระทำความผิดและมีการร่วมมือกัน ระหว่างประเทศต่าง ๆ เพื่อที่จะจัดการและเพิ่มประสิทธิภาพในการองค์กร อาชญากรรมให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ⁴

ดังนั้นกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงเป็นกฎหมายที่ดีมีประโยชน์มากฉบับหนึ่งของประเทศไทยกฎหมายนี้มีมาตรการในการดำเนินการกับทรัพย์สิน โดยใช้วิธีพิจารณาความในทางแพ่ง มีบทบัญญัติให้ลงโทษทางอาญากับผู้ที่กระทำความผิดฐานฟอกเงิน มาตรการทั้งสองนี้ ได้กำหนดให้มีเพิ่มขึ้นนอกเหนือไปจากการลงโทษทางอาญากับผู้ที่กระทำความผิดกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่นที่มีโทษทางอาญาตามความผิดที่ได้กระทำนั้นแล้ว ถ้ามีการกระทำใดๆ อันเป็นการฟอกเงิน หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดก็จะเป็นความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายฉบับนี้ และในขณะเดียวกันเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น ก็อาจถูกศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินได้อีกด้วย กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงเป็นกฎหมายที่จะทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาชญากรรมที่มีความสลับซับซ้อนยากต่อการปราบปราม หรืออาชญากรรมที่มีลักษณะเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐในทางเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตามการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการฟอกเงิน มีประเด็นที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบก็คือ เนื่องจากกฎหมายที่ได้กำหนดหน้าที่ให้สถาบันการเงินร่วมมือในการเปิดเผยข้อมูลของลูกค้า ดังนั้นบทบัญญัติของกฎหมายนี้ จะต้องไม่ให้มีช่องว่างที่จะนำไปสู่การเป็นเครื่องมือใช้กลั่นแกล้งภาคธุรกิจเอกชนได้ และต้องไม่สร้างภาระให้สถาบันการเงินมากเกินไป ประเด็นพิจารณาต่อมาคือ ในเรื่องของกระบวนการในแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติ จะพบว่ามีปัญหาอุปสรรค และความสลับซับซ้อน ไม่ว่าจะเป็นแนวทางปฏิบัติของสถาบันการเงิน ปง.อัยการ ศาล และประชาชนผู้ถูกบังคับใช้กฎหมาย เพราะกฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายใหม่ที่ใช้มาตรการทางอาญาและมาตรการทางแพ่ง ซึ่งแตกต่างไปจากแนวทางที่เคยใช้อยู่ ดังนั้นจึงได้มีการศึกษาในส่วนนี้ เพื่อวิเคราะห์แนวทางปฏิบัติ และการประสานงานขององค์กรต่างๆตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการกำหนดหลักเกณฑ์ของกระบวนการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการฟอกเงินในประเทศไทยต่อไป

⁴ สีหนาท ประยูรรัตน์ , คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 , หน้าที่ 52 – 53.

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาหลักการสาระสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ. 2542
2. เพื่อศึกษาหลักเกณฑ์ กระบวนการ แนวคิดและทฤษฎีของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อวิเคราะห์ สภาพปัญหาขั้นตอนในการปฏิบัติขององค์กรต่างๆ ในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยศึกษาเปรียบเทียบกับต่างประเทศ
4. เพื่อพิจารณามาตรฐาน และข้อเสนอแนะในการกำหนดหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมแก่กระบวนการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทย

3. สมมติฐานของการวิจัย

เนื่องจากประเทศไทยได้ออกพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ. 2542 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและปราบปรามการเปลี่ยนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย แต่จากทางปฏิบัติในปัจจุบัน จะพบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในเรื่องกระบวนการบังคับใช้กฎหมายในแต่ละขั้นตอนของการปฏิบัติ เพราะกฎหมายนี้ใช้ทั้งมาตรการทางอาญาและทางแพ่ง ซึ่งแตกต่างไปจากแนวทางปฏิบัติที่เคยใช้อยู่ การศึกษาในส่วนนี้ จึงมีผลต่อประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมายอย่างยิ่ง

4. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเอกสาร โดยศึกษาในรายละเอียดจากบทบัญญัติของกฎหมาย พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ให้ทราบถึงหลักการสำคัญขั้นตอนการปฏิบัติในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ในองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอวิเคราะห์ถึงข้อพิจารณาและแนวทางปฏิบัติของผู้บังคับใช้กฎหมายฟอกเงิน อันนำไปสู่แนวทางการประสานงานของหน่วยงานต่างๆ ในการดำเนินคดีอาญา และในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงหลักการสาระสำคัญของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542
2. ทำให้ทราบ ขั้นตอน หลักเกณฑ์การปฏิบัติ ในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

3. ทำให้ทราบถึงสภาพของปัญหาของกระบวนการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
4. สามารถนำข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ไปใช้เป็นข้อพิจารณาหรือแนวทางในการกำหนดหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่เหมาะสมในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการฟอกเงินของประเทศไทย

6.วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเอกสาร (Document Research) โดยการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ ตำรา หนังสือ วารสาร ตำบทยกฎหมาย บทความและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อวิเคราะห์และประมวลผลเป็นข้อเสนอแนะต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

ความรู้ทั่วไปและหลักการสำคัญของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

1. ความหมายของการฟอกเงิน

คำว่า “การฟอกเงิน” (Money Laundering) เป็นถ้อยคำซึ่งเป็นที่รู้จักกันมากกว่าหกสิบปี ในแหล่งองค์การอาชญากรรมของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยกล่าวกันว่าผู้ที่คิดค้นแนวความคิดของการฟอกเงินดังกล่าวนี้ ได้แก่ นายเมเยอร์ แลนสกี (Meyer Lansky) อันมีหลักการเกี่ยวกับการนำเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือที่มักเรียกกันโดยทั่วไปว่า “เงินสกปรก” (dirty money) มาผ่านกระบวนการทางพาณิชย์กรรมหรือธุรกรรม เพื่อให้กลายเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือที่เรียกกันว่า “เงินสะอาด” (clean money) หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการขจัดร่องรอยของผลประโยชน์ซึ่งเกิดจากการกระทำความผิดกฎหมาย โดยผ่านขั้นตอนของการโอนและธุรกิจต่างๆ เพื่อให้จำนวนผลประโยชน์เดียวกันดังกล่าวกลายเป็นรายได้ที่ชอบด้วยกฎหมาย ในที่สุด จึงอาจกล่าวได้ว่า “การฟอกเงิน” เป็นเล่ห์เหลี่ยม เพื่อการสร้างและปกปิดผลประโยชน์อันมหาศาล ซึ่งมีที่มาจากกระบวนการอาชญากรรมต่าง ๆ เช่น การค้ายาเสพติด การฉ้อโกง การค้าสินค้าเถื่อน การลักพาตัว การค้าอาวุธเถื่อน การก่อการร้าย และการหลีกเสี่ยงภาษี เป็นต้น¹

ความหมายของคำว่า “การฟอกเงิน” นิยามของคำว่า “การฟอกเงิน” เกี่ยวกับคำนิยามของ “การฟอกเงิน” นั้น มีผู้ให้ความหมายไว้มากมาย ดังนี้

รศ. วีระพงษ์ บุญโญภาส อธิบายว่า “การฟอกเงิน” คือ การเปลี่ยนเงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายให้เสมือนหนึ่งว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การฟอกเงิน เป็นกระบวนการซึ่งบุคคลปกปิดแหล่งที่มาของรายได้ที่ผิดกฎหมาย เกิดดอกออกผล แล้วจึงย้อนกลับไปประกอบอาชญากรรมอีก²

นิยามที่สั้นและง่ายกว่านั้น “...คือ เทคนิคในการที่จะทำให้บรรดาเงินที่ได้มาโดยไม่สุจริต กลายมาเป็นเงินในรูปของการลงทุนในธุรกิจ โดยทำให้ดูเหมือนว่าเงินเหล่านี้ เป็นเงินที่ได้มาโดยสุจริต”³

¹ Robinson Jeffrey, The Laundrymen (New York : Arcode Publishing, 1996), pp. 4 - 5.

² วีระพงษ์ บุญโญภาส, “กฎหมายฟอกเงินกับความจำเป็นที่ต้องพิจารณา” ประชาชาติธุรกิจ, (วันพฤหัสบดีที่ 19 – วันเสาร์ที่ 21 พฤษภาคม 2537), :12

³ วีระพงษ์ บุญโญภาส, “กฎหมายสกัดการฟอกเงิน : ปัญหาที่ร่าง หรือผู้ออกกฎหมาย,” มติชนสุดสัปดาห์ (27 พฤษภาคม 2537), : 22

ส่วนเอกสารเผยแพร่ความรู้ทางสังคมศาสตร์ ของศูนย์บริการข้อมูล และกฎหมาย สำนักงาน เลขาธิการวุฒิสภา ให้นิยามว่า “...คือการเปลี่ยนเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือ ไม่สุจริต ให้กลายเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกกฎหมาย หรือพิสูจน์ไม่ได้ว่าทุจริต”⁴

พ.ต.ท.สีหนาท ประยูรรัตน์ สรุปความหมายของคำว่า “การฟอกเงิน” จากอนุสัญญา ว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ข้อ 3.1 ว่า “...คือการกระทำอันเป็นการแปรสภาพ หรือโอนทรัพย์สินโดยรู้ว่าทรัพย์สินดังกล่าว ได้มาจากการกระทำความผิด หรือได้มาจากการมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อปกปิด หรืออำพรางแหล่งที่มาของทรัพย์สินที่ผิดกฎหมาย หรือเพื่อช่วยเหลือ บุคคลใด ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระทำความผิดนั้น และยังหมายรวมถึงการกระทำ อันเป็นการปกปิด หรืออำพรางลักษณะอันแท้จริงของแหล่งที่มาของทรัพย์สิน โดยรู้ว่าทรัพย์สิน ดังกล่าว ได้มาจากการกระทำความผิดหรือได้มาจากการมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด”⁵

ศ.ไชยยศ เหมะรัชตะ อธิบายว่า ความหมายของการฟอกเงินนี้ มิได้จำกัดแต่เฉพาะ การกระทำแก่เงิน ซึ่งได้มาจากการกระทำความผิดเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการดำเนินใด ๆ แก่ทรัพย์สินต่าง ๆ อันได้มาจากการกระทำความผิดด้วยเช่นกัน ดังนั้น โดยทั่วไปเมื่อกกล่าวถึง คำว่า “ฟอกเงิน” ย่อมเป็นที่เข้าใจว่ามีใช้จำกัดเฉพาะการฟอก “เงิน” เท่านั้น แต่รวมไปถึง การฟอก “ทรัพย์สิน” ด้วย โดยมักเรียกรวม ๆ ว่า “ฟอกเงิน” จึงอาจกล่าวได้ว่า “การฟอกเงิน” หมายถึง การกระทำใด ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้เงิน หรือทรัพย์สินใด ๆ ซึ่งมีที่มาจาก การกระทำความผิดต่าง ๆ เปลี่ยนสภาพเป็นเงินหรือทรัพย์สิน ซึ่งบุคคลทั่วไปหลงเชื่อว่าเป็น เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายด้วยเหตุนี้วัตถุประสงค์ของการเปลี่ยนสภาพเงิน หรือทรัพย์สินอันไม่ชอบด้วยกฎหมายให้เป็นเงินที่ชอบด้วยกฎหมาย จึงมีอยู่สามประการ ได้แก่ ประการแรก การปกปิดเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาอันไม่ชอบดังกล่าวนั้น ไม่ให้บุคคลอื่น ทราบว่าเป็นเงินได้ของผู้กระทำความผิด

ประการที่สอง หลบเลี่ยงการสืบสวนสอบสวนการกระทำความผิดใด ๆ ของผู้ซึ่งเป็น เจ้าของเงินที่นำมาฟอก จากบรรดาเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือเป็นการปกปิดแหล่งที่มาของเงินนั้น

⁴ ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย, “การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน,” (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา,2537),(อึดสำเนา)

⁵ องค์การสหประชาชาติ, “การฟอกเงินในเอเชีย ในเอกสารสรุปการประชุมอภิปราย ปัญหาตามโครงการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ (UNDCP), 21 – 23 เมษายน 2536 ณ ประเทศสิงคโปร์.

ประการที่สาม การเพิ่มพูนผลประโยชน์ หรือผลกำไรจากการฟอกเงินดังกล่าว เพื่อใช้สนับสนุนในการกระทำความผิด หรือเพื่อขยายขอบเขตเครือข่ายของการกระทำความผิดต่อไป อันเป็นการสร้างฐานอำนาจทางอาชญากรรมให้แข็งแกร่งจนยากแก่การปราบปรามจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและทำให้สามารถเพิ่มรายได้ให้มากยิ่งขึ้นจากการประกอบอาชญากรรมนั้น

วัตถุประสงค์ประการที่ 3 ของการฟอกเงินนี้ เป็นผลกระทบที่สำคัญที่สุดต่อการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม เพราะสร้างรายได้อันเป็นการเพิ่มอำนาจและความมั่นคงให้แก่องค์กรอาชญากรรม หรือช่วยให้อาชญากรสามารถหลบหนี หรือหลบเลี่ยงการจับกุม โดยการที่นำเงินดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ อันขัดต่อกฎหมาย เช่น การว่าจ้างมือสังหารให้กำจัดบุคคลใดที่มาขัดผลประโยชน์ หรือขัดขวางงานอาชญากรรม และการให้สินบนแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือนักการเมือง เพื่อช่วยปกปิดการกระทำความผิดใด ๆ เป็นต้น⁶

จากนิยามต่าง ๆ ดังกล่าวแล้วข้างต้น จะเห็นได้ชัดว่า การฟอกเงิน คือกระบวนการในรูปแบบต่าง ๆ เชิงธุรกิจ ที่สามารถทำให้เงินที่ได้มาโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมาย หรือไม่สุจริตจำนวนมากเปลี่ยนไปเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกต้องตามกฎหมาย หรือโดยสุจริตเพื่อให้เงินจำนวนมหาศาลนี้ไหลเวียนอยู่ในสังคมได้ตามปกติต่อไป

2. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

นักกฎหมายของสหรัฐอเมริกา ได้นำทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2 ทฤษฎี มาพิจารณาประกอบแนวความคิดการฟอกเงินของสหรัฐอเมริกา คือ ทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy Theory) และทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory)⁷

2.1 ทฤษฎีการสมคบกัน (Conspiracy Theory)

ทั้งนี้ขึ้นไปตามหลักกฎหมายความผิดพื้นฐานของการสมคบกันกระทำความผิดอาญาที่ว่า สมาชิกในการสมคบกัน จึงมีความรับผิดชอบเช่นเดียวกับตัวการในการกระทำของผู้ที่ร่วมสมคบกัน

Pinkerton Rule ได้วางหลักว่า ผู้ร่วมสมคบกัน จะต้องถือว่าร่วมกระทำความผิดสำหรับการกระทำของผู้ที่ร่วมสมคบกันในความหมายคือ การให้ความช่วยเหลือในการสมคบกันกระทำความผิด ซึ่งจะทำให้คณะบุคคลกลายเป็นกลุ่มบุคคลตามหลักตรรกวิทยา ก็คือ เพื่อการก่อตั้งในการตกลง และการตกลงอนุমানได้ว่า นำไปสู่การสมคบกัน และการสมคบกันก่อให้เกิดความรับผิดชอบเช่นเดียวกับตัวการ

⁶ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, (กรุงเทพมหานคร : กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรื. 2542) หน้า 4.

⁷ปิยะพันธ์ อุดมศิลป์, “การกำหนดความผิดอาญาฐานเกี่ยวกับการฟอกเงิน”(วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537), (อัดสำเนา).

สำหรับแนวคิดเรื่องความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินนี้ ยังมีแนวคิดเพิ่มเติมว่าการกระทำ ความผิดเกิดขึ้น เมื่อบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปสมคบกันกระทำความผิดต่อสหรัฐ หรือฉ้อฉลสหรัฐ โดยถือว่าสหรัฐเป็นผู้เสียหายและเพื่อพิสูจน์ความผิด ต้องแสดงให้เห็นว่า

1. บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปสมคบกัน หรือตกลง กระทำความผิดต่อสหรัฐ ฉ้อฉล สหรัฐ
2. อย่างน้อยที่สุดผู้ที่ได้สมคบกันมีการกระทำที่แสดงออกเพื่อจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการสมคบกัน

การสมคบกัน ต้องการการตกลงที่จะกระทำการอันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยมีการกระทำที่แสดงออกมากกว่าประการหนึ่ง หรือ สองประการ การตกลงที่จะกระทำความผิด อาญา และมีการก้าวไปสู่การบรรลุข้อตกลง จึงจะเป็นสิ่งที่นำมาฟ้องคดีได้ ถ้าข้อหาการฟอกเงิน ยังไม่เพียงพอที่จะฟ้องร้องก็อาจฟ้องในข้อหาสมคบกันกระทำความผิดได้

2.2 ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุน (Aiding and Abetting Theory)

ทฤษฎีการช่วยเหลือและสนับสนุนนี้ นำมาใช้ประกอบกับคดีการฟอกเงิน เพราะ จำเลยผู้ได้กระทำการฟอกเงินที่ผิดกฎหมาย ซึ่งมีที่มาจากการค้ายาเสพติด เป็นการกระทำ เพื่อช่วยเหลือ และสนับสนุนต่อองค์กรอาชญากรรมที่ค้ายาเสพติด ซึ่งจะแผ่ขยายอิทธิพล และ แผนการแผนการขององค์กรต่อไป

ในกรณีนี้ต้องมีการพิสูจน์ว่า จำเลยให้บริการฟอกเงิน และจำเลยรู้ว่าเงินเหล่านี้ ได้มาจากการจำหน่ายยาเสพติด ซึ่งจำเลยได้กระทำไปโดยมีเจตนาที่ช่วยให้มีการจำหน่าย หรือ ครอบครองยาเสพติดต่อไป กล่าวอีกนัยหนึ่งว่า จำเลยเป็นผู้สืบทอดอาชญากรรม

จากทฤษฎีทั้งสองข้างต้น พิจารณาได้ว่า การฟอกเงินเป็นการสมคบกันประกอบ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นการสมคบกันกระทำ ด้วยความฉลาดและ ช่วยเหลือสนับสนุน องค์กรอาชญากรรมต่อไปเป็นวัฏจักร

2.3 แนวคิดเรื่องการบังคับใช้กฎหมาย

การบังคับใช้กฎหมาย คือกระบวนการ (PROCESS) ในการนำกฎหมายที่มีอยู่ มาดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ กระบวนการดำเนินการให้ บุคคลที่มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกฎหมายนั้นปฏิบัติตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ นอกจากนี้ยังเป็น กระบวนการป้องกันมิให้มีการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายอีกด้วย⁸

การบังคับใช้กฎหมายจะต้องประกอบด้วยควมมีสมรรถภาพ ศีลธรรม จรรยา ชอบด้วยความยุติธรรมมีเมตตาปราณี พร้อมด้วยเหตุผลอันชอบธรรม

⁸ See Vernon Rich, Law and the Administration of Justice , (New York : John Wiley & Sons, Inc.1975) , PP. 12 –13.

การบังคับใช้กฎหมายจะต้องมีดุลยภาพระหว่างอำนาจของรัฐ และเสรีภาพพื้นฐานของประชาชน⁹

3. ขั้นตอนการฟอกเงิน (Stage)

วิธีการฟอกเงิน ผู้กระทำการอาจกระทำรวมกันหลายวิธีหรือวิธีเดียวก็ได้ ตามเอกสารประกอบการบรรยายของ PHILIP FONG, ASSISTANT DIRECTER COMMERCIAL AFFAIRS DEPARTMENT SINGAPORE ในการอบรม ASEAN SENIOR POLICE OFFICERS COURSE 13 th NOVEMBER 1993 อธิบายว่าในบรรดาวิธีฟอกเงิน ทั้งหมดนั้นสามารถจัดเป็นระดับชั้น (STAGE) ของการฟอกเงินได้เป็น 3 ระดับ โดยแต่ละขั้นตอนจะมีความยากลำบากในการตรวจสอบเป็นลำดับกันไป ดังนี้

1. PLACEMENT แปลว่า ระดับชั้นเอาไปวางไว้กับที่ หมายถึงการเก็บเงินที่ได้จากการกระทำความผิดกฎหมายไว้อย่างปกปิดในที่ซ่อนเร้นและปลอดภัยที่สุด จะเก็บไว้เอง โดยจะเก็บไว้ที่ใดก็ได้เงินยังคงเป็นเงิน เป็นระดับขั้นต้น เป็นวิธีการดั้งเดิมที่เล่ากันว่าในสมัยโบราณมีวิธีเก็บซ่อนเงินด้วยการเอาเงินห่อผ้าใส่ใ้ใฝ่ดินไว้ในที่ที่เชื่อแน่ว่าจะไม่มีใครรู้ใครเห็น และจะไม่มีใครไปขุดหาได้ ครั้นเมื่อเป็นยุคสมัยใหม่และปัจจุบันนี้นอกจากจะเก็บไว้กับตัวไว้ที่บ้านแล้ว ก็ใช้วิธีการนำไปฝากไว้กับธนาคารหรือสถาบันการเงิน และยังคงใช้ชื่อที่อยู่จริง หรือจะใช้ชื่อย่อ ชื่อที่ตั้งลอย ๆ ชื่อคนอื่นถ้าทำได้

2. LAYERING แปลว่า ระดับชั้นแปรเปลี่ยนเป็นชั้นโดยการใช้เงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดไปซื้อทรัพย์สิน หรือจัดทำทรัพย์สินของมีค่า มีราคาแพง มีมูลค่ามาก ๆ เช่น เพชรนิลจินดา หรือทองคำแท่ง ทองรูปพรรณ ซีอรรถยนต์ ชื่อหุ้นหรือหลักทรัพย์ ชื่อหรือสร้างอาคารบ้านเรือน ที่ดิน เรือกสวนไร่ นาไร่ ทรัพย์สินที่จะต้องจดทะเบียนการถือกรรมสิทธิ์ อาจใช้ชื่อที่อยู่คนอื่นที่ไว้ใจได้ หรืออาจทำเป็นขายให้คนอื่นที่ไว้ใจได้ หรือทำเป็นโอนยกเป็นมรดกให้คนอื่น อาจเป็นบุตรหลานไปแล้วด้วยก็ได้ หรืออาจนำไปฝากไว้กับคนอื่นที่ไว้ใจได้ อาจเป็นบิดา มารดา ญาติพี่น้อง หรืออาจนำไปฝากไว้กับธนาคารหรือสถาบันการเงิน โดยใช้ชื่อที่อยู่ของคนอื่นที่ไว้ใจได้ อาจเป็นบุตรหลานญาติพี่น้องหรือบิดามารดา บางประเทศอาจอนุญาตให้ผู้ฝากเงินกับธนาคารหรือสถาบันการเงินโดยใช้ชื่อผู้ฝากเป็นชื่อย่อ หรือรหัสได้ ชื่อที่ดิน ชื่ออาคารบ้านเรือนไว้ในต่างประเทศ

3. INTEGRATION แปลว่า ระดับชั้น การเคล้าผสมผสาน โดยการนำเงินที่ได้จากการกระทำความผิด หรือที่ได้มาโดยไม่ชอบก่อนใหญ่ไปผสมกับเงินส่วนน้อยที่ได้จากรายได้ส่วนอื่นไป ลงทุนประกอบการที่ถูกต้องหลาย ๆกิจการ จัดทะเบียนจัดตั้งเป็นห้างหุ้นส่วน หรือบริษัทประกอบการทางเศรษฐกิจขึ้นหลาย บริษัท เป็นนายหน้า รับจ้างอง รับซื้อขายฝากที่ดิน

⁹ ประสิทธิ์ โฆวิไลกุล, หลักนิติธรรม, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2541), หน้า 9.

อสังหาริมทรัพย์ ให้เงินกู้ได้ดอกเบี้ย รับเหมาก่อสร้าง ซื้อขายหุ้น หรือลงทุนข้ามชาติ ข้ามประเทศ โอนเงินเข้าโอนเงินออกนอกประเทศ¹⁰

4. แหล่งที่มาของการฟอกเงิน

หากพิจารณาจากข้อเท็จจริงของการฟอกเงินอันปรากฏในปัจจุบันแล้ว แหล่งที่มาของเงิน หรือทรัพย์สินซึ่งบุคคล หรือกลุ่มบุคคลใด ๆ นำมาดำเนินการเปลี่ยนแปลงสภาพหรือที่เรียกกันว่านำมาฟอกนั้น อาจมีที่มาจากกรกระทำใด ๆ อันเป็นความผิดตามกฎหมายประการหนึ่ง และที่มาจากกรอันชอบด้วยกฎหมายอีกประการหนึ่ง ทั้งนี้สามารถแยกสาระสำคัญของแหล่งที่มาของเงินที่ต้องฟอกจะมีแหล่งใหญ่ ๆ ด้วยกัน 10 แหล่ง คือ¹¹

1. จากวงการเมือง

การเมืองเป็นที่มาของผลประโยชน์ระดับชาติซึ่งจะมีผลประโยชน์ที่มีใช้ตัวเงินรวมทั้งเงินที่ได้มาโดยไม่สุจริตไหลเวียนเข้ามามากมาย เพราะฉะนั้นเงินและผลประโยชน์ที่ได้มาทางการเมืองโดยไม่สุจริต จึงเป็นแหล่งสำคัญสำหรับการฟอกเงิน¹² ซึ่งเงินที่ได้จากวงการเมืองนั้น โดยเกิดจากความผิดจากการทุจริต หรือฉ้อราษฎร์บังหลวง การกระทำความผิดจากการฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือการคอร์รัปชันอาจเกิดในทุกระดับของข้าราชการประจำ และในเหล่าข้าราชการการเมือง ส่วนใหญ่ของเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ได้แก่ ในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เงินที่ได้มาจากการกระทำทุจริตในทางการเมืองซึ่งเกี่ยวกับผลประโยชน์ของชาติ อันเป็นจำนวนเงินมหาศาลซึ่งต้องทำการฟอกเพื่อปกปิดความผิดของบรรดานักการเมืองบางคน

2. ความผิดจากการฉ้อโกงประชาชน บุคคล หรือ นิติบุคคลหลายราย ต่างหาผลประโยชน์ ด้วยการกระทำอันขัดต่อกฎหมายในลักษณะที่เป็นการหลอกลวงประชาชนให้นำเงินมาร่วมลงทุนในกิจการใดกิจการหนึ่ง เช่น การหลอกลวงประชาชนให้มาเล่นแชร์ลูกโซ่ หรือร่วมลงทุนในสถาบันการเงิน โดยนำเงินที่ได้มานั้นไปแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน หรือทำการยกยอก ยกย้ายถ่ายเทเงินไปยังต่างประเทศ เป็นต้น

¹⁰ วาทิน คำทรงศรี, การฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2539), หน้า 83-85.

¹¹ ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 8.

¹² อรรถนพ ลิขิตจิตตะ , กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (กรุงเทพมหานคร : กองนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2542) หน้า 5.

3. เงินจากความผิดการค้ายาเสพติด ในปัจจุบันนี้ อาชญากรรมทางด้านการค้ายาเสพติดถือว่าเป็นแหล่งที่มาซึ่งใหญ่ที่สุดของการฟอกเงิน เนื่องจากเป็นอาชญากรรมที่เกิดขึ้นอย่างง่ายดายและร้ายแรงแพร่หลายในทุกประเทศ เนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงทางด้านวัตถุนิยมในสังคมเมือง ปัญหาการแพร่หลายของยาเสพติดกำลังคุกคามเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของประเทศต่าง ๆ เพราะเป็นอาชญากรรมที่ไม่มีผู้เสียหาย ด้วยเหตุที่ผู้เสพซึ่งเป็นผู้ได้รับผลร้ายจากการเสพยาต่างพึงพอใจในการเสพ และไม่คิดจะร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงเป็นการยากต่อการสอบสวนและปราบปราม ตลอดจนเป็นอาชญากรรมที่ให้ผลตอบแทนสูงจากการกระทำความผิด จึงล่อใจให้มีผู้คิดเสี่ยงที่จะก่ออาชญากรรมประเภทนี้ จำนวนเงินรายได้อย่างมากมาจากการประกอบอาชญากรรมค้ายาเสพติดนี้ก่อให้เกิดรูปแบบวิธีการของการฟอกเงินเพื่อปกปิดความผิดและขยายเครือข่ายเป็นองค์กรอาชญากรรมเพื่อการเพิ่มพูนรายได้และความมั่นคง เพื่อให้รอดพ้นจากการปราบปรามของรัฐ¹³

4. เงินจากวงการพนัน

วงการพนันต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการพนันฟุตบอล , มวย หรือกีฬาอื่น ๆ และบ่อนการพนัน ทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมายมีเงินเดินสะพัดมากมายแหล่งนี้จึงเป็นแหล่งที่ทำให้เกิดเงินเป็นจำนวนมาก เงินที่ได้จากวงการพนันเป็นเงินที่จะต้องนำเงินไปฟอกเช่นเดียวกัน แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าเงินจากแหล่งนี้ผิดกฎหมายทั้งหมด เพียงไม่ต้องการเปิดเผยว่ามีจำนวนเท่าไร

5. เงินสินบน

คนส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่ไม่ดีต่อการรับสินบน หรือการรับสินบนเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องในความรู้สึกของคนทั่วไปถึงแม้ว่าการรับสินบนบางอย่างนั้นจะถูกต้องตามกฎหมายก็ตาม เช่น รายได้จากสินบนนำจับ หรือสินน้ำใจที่ได้จากการทำอะไรให้แล้วมีค่าตอบแทน ดังนั้น จึงมีการนำเงินสินบนมาฟอกเช่นเดียวกัน¹⁴

6. เงินส่วนตัวที่ประสงค์จะปกปิด

การปกปิดนั้นก็เพื่อเหตุผลบางประการ เช่น มรดกหรือเงินรางวัลจากสลากกินแบ่งรัฐบาล ซึ่งได้มาและต้องการปกปิดไม่ให้ญาติพี่น้อง หรือบุคคลอื่นทราบเพราะเกรงว่าจะมาขอยืม และเงินสินบนอันชอบด้วยกฎหมายจากการนำจับผู้กระทำความผิดบางลักษณะซึ่งต้องปกปิด

¹³ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 8 - 9.

¹⁴ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ, กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 6.

เพื่อความปลอดภัยของผู้รับสินบน เป็นต้น¹⁵

7. เงินจากกลุ่มเศรษฐกิจ

เป็นเงินที่ได้มาถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย เช่น เงินที่ได้มาจากการรับสัมปทาน ได้แก่ การได้สัมปทานผูกขาด หรือการได้สัมปทานในบางเรื่องที่ไม่ถูกต้อง อันหมายถึงเงินที่บุคคลเหล่านี้รับ หรือจ่ายไปอย่างผิดกฎหมายจากสัมปทานนั้น

8. เงินจากรัฐ

เงินที่รัฐหรือประเทศต่าง ๆ เป็นเจ้าของนำไปเก็บไว้เพื่อเอาไปทำการอื่นต่อไปโดยไม่ยากให้ใครรู้ที่มาและที่ไปของจำนวนเงิน เช่น เงินค่าน้ำมัน เงินราชการลับอันไม่สามารถเปิดเผยแก่สาธารณชนทราบเพื่อความมั่นคงของชาติ เงินค่าสัมปทานต่าง ๆ เป็นต้น¹⁶

9. เงินจากการเรียกค่าคุ้มครอง

การเรียกค่าคุ้มครองโดยผิดกฎหมายจากผู้ประกอบธุรกิจ หรือประชาชนทำให้ได้มาซึ่งรายได้เป็นจำนวนมากจนทำให้มีผู้เลียนแบบ และนำไปใช้ข่มขู่คนทั่วไป ทำให้เกิดความหวาดระแวง และเป็นทีละทีจนขวัญประชาชน จึงต้องนำเงินที่ได้มาฟอกแล้วนำไปใช้เสมือนว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยถูกกฎหมาย

10. เงินจากกิจการธุรกิจ

ในต่างประเทศธุรกิจใหญ่ ๆ ที่มีรายได้เป็นจำนวนมาก เช่น ธุรกิจน้ำมัน ธุรกิจเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ เป็นธุรกิจที่ถูกกฎหมายแต่ไปตั้งอยู่ในประเทศที่ไม่มีความมั่นคงทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจ เช่น ประเทศแถบลาตินอเมริกา หรือประเทศที่ด้อยพัฒนาในแอฟริกาบางประเทศ จึงมีการนำเงินที่ได้จากประเทศเหล่านี้ ไปไว้ยังแหล่งอื่นเพื่อปิดบังที่มาและจำนวนเงิน

นอกจากนี้ธุรกิจบ่งประเภทก่อให้เกิดรายได้เป็นจำนวนมาก ๆ ในระยะเวลาสั้น ๆ เช่น ธุรกิจสถานบริการ สถานบันเทิงธุรกิจ ธุรกิจนายหน้าค้าที่ดิน จำเป็นต้องนำเงินที่ได้มาจากการประกอบธุรกิจดังกล่าวมาฟอก เพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษีสรรพากร เงินได้จากกิจการธุรกิจนำเข้า-ส่งออกที่มีการลักลอบหนีภาษีศุลกากร เช่น มีการสำแดงเท็จการแจ้งราคาสินค้าที่นำเข้าหรือส่งออกไม่ตรงตามความจริง เพื่อหลีกเลี่ยงไม่เสียอากร หรือเสียให้น้อยลงก็จะต้องนำเงินดังกล่าวมาฟอกให้ถูกกฎหมาย เพื่อให้รอดพ้นจากการถูกตรวจสอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

¹⁵ไชยยศ เหมะรัชตะ, มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 10.

¹⁶อรุณพ ลิขิตจิตตะ, กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 7.

11. เงินจากการค้าทางเพศสิ่งลามกอนาจาร

เป็นเงินที่ได้จากการประกอบธุรกิจเกี่ยวกับเพศ เช่น การประกอบกิจการสถานการค้าประเวณี การลักลอบนำหญิงหรือชายไปให้บริการทางเพศ ในอดีตที่ผ่านมาการหลอกลวงหญิงไทยไปค้าบริการทางเพศในต่างประเทศ ได้สร้างรายได้ให้กับกลุ่มอาชญากรเป็นจำนวนมาก รวมทั้งการค้าสิ่งลามกอนาจาร ภาพ หรือ สื่อลามกอนาจาร ก็สร้างรายได้ให้กับกลุ่มผู้ประกอบการดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการฟอกเงินที่ได้มาจากธุรกิจนี้¹⁷

12. จากเงินนอกระบบอื่น ๆ

หมายถึง เงินจากแหล่งอื่น ๆ ที่นอกเหนือไปจากที่กล่าวมาแล้ว¹⁸

5. รูปแบบการฟอกเงิน

การฟอกเงิน หรือการแปรสภาพ “เงินสกปรก” ที่ได้มาจากการกระทำความผิดให้ดูเสมือนว่าเป็น “เงินสะอาด” นี้มีวิธีการอันหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการฟอกโดยผ่านทางธนาคาร สถาบันการเงิน หรือตลาดหุ้นซึ่งเป็นแนวทางที่นิยมใช้กันมาก หรือแม้กระทั่งการใช้ “โพยก๊วน” ซึ่งเป็นวิธีการฝากเงินไปให้ญาติ พี่ น้อง ในประเทศจีนในสมัยก่อน โดยการเขียนตัวอักษรจีนโบราณสามหรือสี่คำลงในกระดาษ อันเป็นรหัสที่รู้จักในกลุ่มผู้ประกอบการว่าให้จ่ายเงินแก่ผู้ถือโพยก๊วนนี้

เนื่องจากเงินที่นำมาฟอกนั้นมีจำนวนมหาศาลทำให้ผู้ฟอกเงินนั้น ต้องจัดสรรเงินเป็นส่วน ๆ และใช้วิธีการฟอกเงินหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อมิให้เป็นที่ยึดสงสัยและผิดสังเกต จากนั้นจึงนำเงินที่ได้จากการฟอกมารวมกัน หรือนำมารวมกับเงินที่สะอาด หรือผ่านกระบวนการทางธุรกิจ และนำไปใช้ประกอบอาชญากรรมในรูปแบบอื่น ๆ ต่อไป รูปแบบและวิธีการฟอกเงินจึงถูกปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ สภาพแวดล้อม และความรู้ ความสามารถ เทคนิคของผู้ประกอบการ ตลอดจนการใช้ตำแหน่งหน้าที่อันเป็นช่องทางในการดำเนินงาน ซึ่งทำให้การฟอกเงินนั้นมีความซับซ้อนมากขึ้นยากแก่การตรวจพบ การฟอกเงินจึงมีรูปแบบ และวิธีการหลากหลาย¹⁹ เช่น

¹⁷ สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบาย พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ส.เอเชียเพลส , 2542) ,หน้า 65.

¹⁸ วาทิน คำทรงศรี, การฟอกเงิน, หน้า 17.

¹⁹ สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบาย พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ,หน้า 62.

5.1 การนำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศ

เป็นการนำเงินสดที่ได้ดดยไม่สุจริตติดตัวหรือนำไปใช้จ่ายในต่างประเทศ แต่โดยที่การโยกย้ายเงินที่ได้รับจากการค้ายาเสพติดหรืออาชญากรรมอื่น ๆ เป็นไปด้วยความยากลำบาก เนื่องจากมีจำนวนมากและธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับเงินสดจำนวนมาก ๆ อาจถูกเพ่งเล็งได้ง่าย นอกจากนี้ทางการของบางประเทศยังมีมาตรการกำกับควบคุมการทำธุรกิจด้วยเงินสดอย่างเข้มงวด รวมทั้งระบบการเงินของบางประเทศอาจไม่นิยมการใช้จ่าย หรือการทำธุรกิจโดยอาศัยเงินสด ดังนั้น การใช้เงินสดที่ได้มาโดยไม่สุจริตจึงกระทำเฉพาะในบางประเทศที่ไม่เข้มงวดในการใช้เงินสดในการทำธุรกิจด้านการเงิน หรืออาศัยการนำเงินสดผ่านทางพรมแดนระหว่างประเทศโดยติดสินบนเจ้าพนักงานซึ่งเป็นการเสี่ยงภัยอย่างมาก

5.2 การฝากเงินกับสถาบันการเงินในประเทศ

เป็นวิธีหลักโดยทั่วไปที่นิยมใช้ในการฟอกเงิน ซึ่งการฝากเงินมักจะใช้นามแฝงหรือใช้ชื่อปลอม เพื่อไม่ให้อาจสามารถสืบสาวหาเจ้าของที่แท้จริงได้ นิยมใช้ในประเทศที่ไม่เข้มงวดต่อการเปิดเผยชื่อที่แท้จริงของเจ้าของธุรกิจหรือเจ้าของบัญชี และไม่มีทำให้รายงานถึงธุรกรรมที่มีมูลค่าค่อนข้างสูงอันเป็นจุดอ่อน และทำให้เกิดความสะดวกรในการใช้สถาบันการเงินเพื่อการฟอกเงินได้

5.3 การส่งเงินสดหรือโอนเงินออกนอกประเทศ

เป็นการนำเงินสดไปฝากไว้ในประเทศที่ไม่มีการควบคุมระบบธนาคาร หรือสถาบันการเงินอย่างเข้มงวด เพื่อให้เงินที่ผิดกฎหมายเข้าไปอยู่ในระบบการเงินของประเทศนั้น และโอนเงินกลับไปสู่ผู้ค้ายาเสพติดหรืออาชญากรโดยวิธีต่าง ๆ เช่น โดยทางโทรคมนาคม (Wire Transfer) เป็นต้น เงินที่ผิดกฎหมายก็จะแปรสภาพเป็นเงินที่ถูกต้องตามกฎหมายอันเป็นจุดอ่อนของประเทศที่ไม่เข้มงวดเรื่องการนำเงินสดออกนอกประเทศ²⁰

5.4 การจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้น

เป็นการจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นเพื่อทำธุรกิจ โดยมีการประกอบกิจการที่ถูกกฎหมายเพื่อใช้บังหน้าในการฟอกเงิน แต่ความเป็นจริงแล้วมีการนำเงินที่ได้จากการกระทำผิดกฎหมายเข้าไปลงทุนในกิจการดังกล่าว แล้วนำผลกำไรหรือคิดค่าบริการกับบริษัท หรือกิจการดังกล่าวออกมาใช้ จึงทำให้ดูเหมือนว่าเป็นการได้เงินมาโดยสุจริต การฟอกเงินจึงเกิดขึ้นโดยผ่านทาง การดำเนินงานของบริษัท หรือกิจการนั้น ๆ อาทิ เช่น การซื้อกิจการในต่างประเทศ แล้วให้กิจการตนเองในประเทศ ส่งซื้อสินค้าจากกิจการในต่างประเทศดังกล่าว โดยใช้ “ใบส่งสินค้า (INVOICE)” เพื่อแสดงว่าได้มีการส่งซื้อสินค้าเข้ามาจากต่างประเทศ ทั้งนี้ไม่ได้มีการส่งมอบสินค้า หรือมีการแจ้งข้อมูลค่าของสินค้าที่ส่งซื้อในราคาที่สูงกว่าความเป็นจริง เพื่อให้เงินสกปรกนั้นถูกฟอกด้วยการโอนเงินกันระหว่างกิจการทั้งสองแห่ง

²⁰ อรรถพ ลิขิตจิตตะ , กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 2.

5.5 อื่น ๆ

นอกจากรูปแบบและวิธีการดังกล่าวแล้วยังมีการฟอกเงินลักษณะอื่น ๆ อีก เช่น

5.5.1 การซื้อกิจการที่มีผลขาดทุน แต่เป็นกิจการที่มีรายรับเป็นเงินสดทำให้ธุรกิจดังกล่าวค่อย ๆ ฟื้นตัวขึ้นมา โดยอาศัยดอกผลจากการประกอบธุรกิจดังกล่าว

5.5.2 การนำเงินสดไปซื้อตราสารการเงินที่เปลี่ยนมือได้ ซึ่งอาจจะไม่มีการควบคุมจากสถาบันการเงินผู้ออก

5.5.3 การซื้ออสังหาริมทรัพย์ อาทิ เช่น การซื้อที่ดิน อาคาร

5.5.4 การซื้อทรัพย์สินที่มีค่า อาทิ เช่น การซื้ออัญมณี การซื้อศิลปวัตถุ การซื้อวัตถุโบราณ พระเครื่อง เป็นต้น

5.5.5 การซื้อ – ขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์

5.5.6 การแลกเปลี่ยนเงินตรา

5.5.7 การลงทุนประกอบธุรกิจขนาดเล็กที่สามารถทำให้มูลค่าเพิ่ม ขึ้นมาได้ อาทิ ธุรกิจแกเลอรีขายภาพ ธุรกิจร้านอาหาร²¹

6. เทคนิควิธีการฟอกเงินที่พบบ่อย

มีคำกล่าวเกี่ยวกับความหลากหลายของเทคนิคการฟอกเงินว่า วิธีการฟอกเงินที่ได้มาจากการประกอบอาชญากรรมนั้นถูกจำกัดแต่เพียงโดยจินตนาการ ความสามารถและเครือข่ายของอาชญากรเองเท่านั้น วิธีการฟอกเงินที่จะกล่าวต่อไปนี้ เกิดขึ้นในประเทศที่มีพัฒนาการด้านการต่อต้านการฟอกเงินมาก่อนเช่น สหรัฐอเมริกา และประเทศในทวีปยุโรป แม้บางเทคนิคอาจไม่มีแนวโน้มที่จะใช้ได้ผลแล้วในปัจจุบัน แต่สำหรับประเทศไทย ประสบการณ์เหล่านี้อาจเป็นเรื่องใหม่ต่อการรับรู้ของประชาชนทั่วไป จึงได้นำมารวบรวมไว้ด้วย

เมื่อพิจารณาจากลักษณะที่จำเป็นดังกล่าวและกระบวนการทั้ง 3 ขั้นตอนในการฟอกเงิน หน่วยงานผู้กำหนดนโยบายและวางหลักเกณฑ์ และหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย ได้เสาะหาวิธีการในการหยุดยั้งนักฟอกเงินในบางจุดที่เป็นขั้นตอนที่เปราะบางต่อการถูกตรวจจับมากที่สุด (Choke points) ซึ่งจะเห็นว่าได้แก่ขั้นตอนแรก หรือการวางฐานที่นักฟอกเงินจำเป็นต้องนำเงินสกปรกเข้าไปสู่ระบบการเงินปกติ ซึ่งมาจากข้อเท็จจริงที่ว่า การค้ายาเสพติดหรืออาชญากรรมในรูปแบบอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดรายได้มหาศาลทำให้ได้มาซึ่งเงินสดปริมาณมาก (Highly cash intensive) โดยเฉพาะในกรณีการค้าเฮโรอีนและโคเคน จำนวนธนบัตรที่ได้รับจากการขาย

²¹ สีหนาท ประยูรรัตน์ , คำอธิบาย พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 , หน้า 63.

สิ่งเสพติดเหล่านี้ตามแหล่งชุมชน (Street dealing) มีมากกว่าจำนวนของยาเสพติดเหล่านี้เสียอีก มีงานวิจัยว่ายาเสพติดจึงผจญกับปัญหาปริมาณทางกายภาพของเงินมหาศาลที่ได้มาในรูปของเงินย่อย (ธนบัตรมูลค่าน้อยและเงินเหรียญ)

เพื่อให้มองเห็นภาพที่ชัดเจนขึ้นของการฟอกเงินที่ใช้วิธีการต่าง ๆ ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของการฟอกเงินที่นิยมใช้ในบรรดานักฟอกเงิน ในที่นี้จะจำแนกตามแหล่งที่ใช้ในการฟอกเงินด้วย

ธนาคารหรือสถาบันรับฝากเงิน (Deposit – taking Institutions)

เนื่องจากนักฟอกเงินมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการกำจัดเงินสด สถาบันรับฝากเงินจึงเป็นสถานที่ที่นักฟอกเงินต้องเข้าไปใช้บริการ การต่อต้านการฟอกเงินจึงมีความพยายามมุ่งเน้นไปที่กระบวนการที่ผู้รับฝากเงินใช้ในการให้บริการแก่ลูกค้าหนึ่งในบรรดามาตรการที่ริเริ่มในการหยุดยั้งกระบวนการฟอกเงิน คือการวางแผนปฏิบัติให้สถาบันการเงินเหล่านี้ โดยเฉพาะธนาคาร มีหน้าที่ที่สำคัญคือ การบังคับให้แสดงตนของลูกค้า (Customer Identification) การเก็บรักษาข้อมูล (Record keeping) และการให้รายงานธุรกรรมที่ต้องสงสัย (Reporting of suspicious transactions) มาตรการเหล่านี้เป็นกระบวนการเพื่อประกันให้เกิดร่องรอยทางเอกสาร (Paper trail) หรือร่องรอยเพื่อการตรวจสอบ (Audit trail) ที่จะเป็นประโยชน์แก่อนุญาตบังคับใช้กฎหมายนั่นเอง ในแง่มุมของอาชญากรนักฟอกเงิน ขั้นตอนการวางฐาน (Placement) ซึ่งต้องผ่านการดำเนินการเช่นนี้ เป็นจุดที่มีความเสี่ยงต่อการถูกตรวจจับได้สูงสุด

ผลจากการใช้มาตรการที่ใช้บังคับกับสถาบันที่รับฝากเงินดังกล่าว ก่อให้เกิดวิธีการหลบเลี่ยงการรายงานและมีเทคนิคการฟอกเงินอื่น ๆ ตามมาซึ่งจากประสบการณ์ของประเทศที่มีกฎหมายต่อต้านการฟอกเงินมาก่อนได้แก่

- การเปลี่ยนเงินสดจากเงินปลีกย่อยที่ได้จากการทำผิดกฎหมาย เช่น ค้ายาเสพติด เป็นธนบัตรใหญ่ โดยอาศัยคนจำนวนมาก (กองทัพนมด) หรือบางครั้งเรียกว่าการกลั่นเงินสกปรก (Refining)

- การใช้กองทัพนมดแยกย้ายกันไปฝากเงินสด (สกปรก) ในจำนวนที่ต่ำกว่าที่กฎหมายให้ต้องรายงานเพียงเล็กน้อย ทั้งนี้เพื่อหลบเลี่ยงการเปิดเผยแหล่งที่มาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั่นเอง วิธีนี้เรียกว่า Structuring หรือ Smurfing)

- การสมคบ (Conspiracy) กับธนาคารหรือพนักงานธนาคารที่รู้เห็นเป็นใจแม้กรณีเช่นนี้มีจำนวนไม่น้อย แต่ก็เคยปรากฏปรากฏเป็นคดีที่น่าตกใจที่ธนาคารมีฐานะเป็นหุ้นส่วนขององค์กรอาชญากรรมฟอกเงินเสียเอง ตัวอย่างเช่นนี้เกิดขึ้นกับคดี Black of Credit and Commerce International (BCCI)

- ในประเทศที่มีมาตรการเข้มงวดในการฝากเงินสดจำนวนมาก เหล่าร้ายผู้ฟอกเงินจะเปลี่ยนไปใช้วิธีการลักลอบขนย้ายเงินสด (Smuggling) เพื่อนำไปฝากในประเทศที่ไม่เข้มงวดกับการตรวจสอบการทำธุรกรรม หรือประเทศที่เข้มงวดกับหลักรักษาความลับของลูกค้าสูง
- เมื่อเงินผิดกฎหมายเข้าไปอยู่ในบัญชีของธนาคารได้แล้ว วิธีการต่อไปที่นักฟอกเงินนิยมใช้เป็นขั้นตอนการเพิ่มขึ้น (Layering) และเป็นวิธีที่วิตกแก่หน่วยงานของรัฐคือ การโอนเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (EFT) หรือ ทางโทรคมนาคม (Wire Transfer) การโอนเงินโดยวิธีนี้มีลักษณะที่ทำให้คุณแทบทุกประการแก่นักฟอกเงิน ทั้งด้านการปกปิดร่องรอย ความรวดเร็ว ระยะเวลา และแทบจะไม่สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งเปิดช่องให้ทำธุรกรรมที่ไม่ต้องใช้ชื่อจริงของลูกค้าได้

แม้การฟอกเงินจะใช้ธนาคาร หรือสถาบันการเงินที่รับฝากเงินเป็นหลัก แต่จากประสบการณ์ของประเทศต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่า วายร้ายนักฟอกเงินจะใช้ธุรกิจและทรัสต์แทบทุกรูปแบบ ในการฟอกเงินที่ได้มาผิดกฎหมาย รวมทั้งระบบธนาคารใต้ดิน (Underground financial system) ด้วย

สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (Non – bank Institutions)

รัฐบาลของประเทศจำนวนมากพบว่า เมื่อมีการออกมาตรการ เพื่อบังคับให้สถาบันการเงินแบบดั้งเดิมตั้งเช่นธนาคาร ให้มีหน้าที่ในการตรวจสอบสถานะบุคคลของลูกค้าอย่างเข้มงวด นักฟอกเงินก็จะมองหาช่องทางในการใช้สถาบันการเงินประเภทอื่น ที่ให้บริการคล้ายธนาคาร (Bank – like servies) หากแต่ไม่มีการกำกับดูแลที่เข้มงวดจากหน่วยงานกลางของประเทศนั้น ๆ เท่ากับธนาคารทั่วไป

สถาบันการเงินในประเภทนี้ ได้แก่ สำนักงานแลกเปลี่ยนเงินตรา (Bureaude change) หรือสถานให้บริการขึ้นเงินสดจากเช็คหรือรับส่งเงิน บริษัทนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ หรือ พันธบัตร บริษัทประกันภัย รวมทั้งธนาคารใต้ดิน (Underground bank) หรือธนาคารคู่ขนาน (Parattel banks)

ตัวอย่างการฟอกเงินที่ใช้สถานที่เหล่านี้เป็นเครื่องมือ ได้แก่

- นำเงินสดที่ได้จากการกระทำผิดกฎหมายไปแลกเปลี่ยนเป็นเงินอีกสกุลหนึ่ง เพื่อปกปิดแหล่งที่มาและสร้างความสับสนแก่การตรวจสอบ
- นำเงินสดไปซื้อกรมธรรม์ประกันภัยแบบจ่ายเบี้ยประกันครั้งเดียว (Premium) ซึ่งอาจนำไปขายหรือเปลี่ยนไปลงทุนในรูปแบบอื่น ๆ ได้
- การลงทุนเกี่ยวกับหุ้นและพันธบัตร ซึ่งเป็นที่ดึงดูดใจอย่างมาก โดยเฉพาะแก่มีจจาชีพนักฟอกเงินที่มีความรู้เชี่ยวชาญ การซื้อขายเหล่านี้มีลักษณะเป็นธุรกรรมระหว่างประเทศ บริษัทนายหน้ามักมีสาขาทั่วโลก ซึ่งมักมีการโอนเงินทางสาย (Wire transfer) เข้าออกไปมาหลายประเทศ การซื้อขายกระทำกันอย่างในระยะเวลาสั้นและรวดเร็วปัจจัยหนึ่งที่สำคัญยิ่ง

คือ นายหน้าเหล่านี้ต้องแข่งขันกันอย่างสูง เนื่องจากค่าตอบแทนหลักมาจากค่านายหน้าในการขาย จึงมีแรงจูงใจที่จะไม่นำพาต่อแหล่งที่มาของเงินของลูกค้า นอกจากนี้ ในบางประเทศ นายหน้าอาจเป็นผู้รักษาดูแลบัญชีหุ้นในนามของลูกค้าได้ ซึ่งหมายถึงเปิดโอกาสให้มีการปิดบังชื่อผู้รับประโยชน์ได้นั่นเอง

- การใช้บริการจากธนาคารนอกระบบหรือธนาคารใต้ดิน ซึ่งมักเป็นที่รู้จักกันในกลุ่มเชื้อชาติ ตามข้อมูลของตำรวจสากลระบุว่ามียู 2 รูปแบบใหญ่ ๆ ได้แก่ Hundi / Hawala ซึ่งใช้กันมากในคาบสมุทรอินเดีย ขยายไปถึงประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตะวันออกกลาง ยุโรป อเมริกาเหนือ และแอฟริกา อีกระบบหนึ่งเรียกว่า Chop Shop / Chitti เป็นที่รู้จักกันในประเทศจีนและฮ่องกง และมีการขยายถึงประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และอเมริกาเหนือ สำหรับในเมืองไทย วิธีการที่รู้จักกันได้แก่ โปยก๊วน ซึ่งใช้กันมากในกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีน ข้อดีในสายตาของนักฟอกเงินของระบบธนาคารใต้ดิน คือการดำเนินธุรกรรมจะไม่ทิ้งร่องรอยทางเอกสาร หรือร่องรอยเพื่อการตรวจสอบเอาไว้ เนื่องจากระบบธนาคารแบบนี้อาศัยความไว้วางใจเชื่อใจแบบเครือข่ายของครอบครัว (Family connection) นักฟอกเงินจะนำเงินไปให้แก่นายธนาคารใต้ดิน ซึ่งจะแจ้งแก่ผู้ร่วมงานในอีกประเทศหนึ่งว่าได้ส่งเงินไปแล้วและจะมอบใบรับเงินแบบพิเศษแก่ผู้ฝากเงิน ซึ่งอาจจะเป็นแผ่นกระดาษฉีกครึ่ง เครื่องหมายพิเศษ หรือแผ่นไม้ ผู้ฝากเงินจะต้องแสดงสิ่งเหล่านี้ เมื่อรับเงินในประเทศปลายทางที่ส่งเงินไป ที่น่าสนใจสำหรับการส่งเงินนอกระบบนี้คือเงินจริง ๆ ไม่ได้ถูกส่งข้ามพรมแดนประเทศเลย ธุรกรรมนอกระบบดังกล่าวมีประสิทธิภาพสูง ติดตามตรวจสอบได้ยาก และเป็นที่ยึดกันว่าเมื่อสถาบันการเงินทั่วไปใช้มาตรการตรวจสอบธุรกรรมอย่างได้ผลแล้ว นักฟอกเงินอาจหันมาใช้บริการธนาคารใต้ดินเช่นว่านี้มากขึ้นในอนาคต

ธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non – financial Institutions)

การฟอกเงินมิใช่ปัญหาที่เกิดขึ้นแก่สถาบันการเงิน หรือระบบการเงินเท่านั้น ธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันการเงินหลายประเภท ถูกใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรมฟอกเงินในอัตราที่สูงขึ้น ๆ โดยรูปแบบวิธีการต่าง ๆ ได้แก่

- การใช้บริษัททำธุรกิจบังหน้า ไม่ว่าจะเป็นการก่อตั้ง การเงิน หรือการดำเนินการของบริษัท สามารถตอบสนองต่อขั้นตอน และวัตถุประสงค์ในการฟอกเงินของมิจฉาซีฟได้ครบถ้วน บริษัทสามารถทำให้นักฟอกเงินเปลี่ยนเงินสดที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นทรัพย์สินอื่น ทำให้ปรากฏเหมือนมาจากแหล่งที่ชอบด้วยกฎหมาย ในขณะที่เดียวกันก็สามารถซ่อนเร้นผู้รับประโยชน์แท้จริง – องค์กร – อาชญากรรม - อย่างได้ผล การใช้บริษัทบังหน้าอาจใช้บริษัทที่ดำเนินธุรกิจจริง ๆ (Active businesses) หรือบริษัทที่ตั้งแต่เพียงในนาม (Shell companies) ในการใช้ธุรกิจบังหน้า ขบวนการฟอกเงินจะก่อตั้งหรือซื้อกิจการชนิดที่มีการไหลเวียนของเงินสดสูง (Cash – intensive) เช่น ร้านค้าปลีก ร้านล้างรถ กิจการตู้หยอดเหรียญ

ภักตาคาร และบาร์ เป็นต้น ซึ่งหลังจากนั้นก็เป็นเรื่องง่ายที่จะนำเงินที่ได้ จากอาชญากรรม เข้าไปปะปนกับเงินที่ได้จากธุรกิจนั้นจริง ๆ สำหรับการใช้บริษัทแต่เพียงในนามที่เรียกกันว่า Shell corporation หรือ Ghost company หรือ Front company จะปรากฏว่ามีการจัดตั้ง บริษัทถูกต้องตามกฎหมาย แต่ไม่มีการประกอบธุรกิจจริง ๆ นอกจากการประกอบธุรกิจไป ปลอมๆ เพื่อวัตถุประสงค์ในการฟอกเงินเท่านั้น จากหลักฐานมักจะเป็นบริษัทที่จัดตั้งในประเทศ ศูนย์กลางการเงินที่ปลอดภาษี (Tax havens) ซึ่งมีองค์ประกอบที่ดึงดูดใจแก่นักฟอกเงิน คือ สามารถก่อตั้งบริษัทได้ง่าย โดยเฉพาะเจ้าของสามารถให้ผู้อื่นยึดถือในนามของผู้นั้นได้ หรือมี หุ่นผู้ถือได้ หรือสามารถซื้อขายบริษัทได้โดยง่าย (Off – the – shelf corporations)

- การลงทุนจากเงินที่ฝากในธนาคารศูนย์กลางการเงินระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการลงทุนโดยตรง (Direct investment) ในประเทศ Offshore หรือโดยใช้เทคนิคการกู้เงินตนเอง (Loan – back method) ซึ่งอาชญากรจะนำเงินที่ชอบด้วยกฎหมายส่วนหนึ่งจ่ายเป็นเงินค้ำประกัน ส่วนที่เหลือจะมาจากเงินกู้ 2 ส่วน ส่วนหนึ่งเป็นการกู้ที่ชอบด้วยกฎหมาย อีกส่วนก้จากธนาคาร ต่างประเทศที่มีบัญชีเงินฝากของอาชญากรเอง (อาจจะเป็นธนาคารในประเทศ Offshore) หลังจากนั้นก็จะจ่ายคืนเงินกู้และดอกเบี้ยเสมือนกับว่าเป็นสิ่งถูกต้องกฎหมายทั้งคู่ ในการจ่ายคืน เงินกู้ บางครั้งอาจนำไปหักภาษีได้ด้วย

- การฉ้อฉลใบเรียกเก็บเงิน (Invoice manipulation) ซึ่งอาจจะเป็นการกระทำความ กรรม จอมปลอม (Fictitious transactions) ขึ้นมาทั้งหมด เพื่อให้บริษัทแต่ในนามซึ่งอยู่ใน ประเทศศูนย์กลางทางการเงินจ่ายเงินแก่บริษัทของตนเองในประเทศ หรือกรณีที่นักฟอกเงิน มีธุรกิจที่ชอบด้วยกฎหมายทั้งประเทศที่เป็นบ่อเกิดแห่งเงินผิดกฎหมาย และประเทศที่จะนำ เงินไปผ่านขั้นตอนวางฐานของกระบวนการฟอกเงิน การโอนเงินอาจซ่อนเร้นอยู่ในรูปของใบ เรียกเก็บเงินที่สูงกว่าราคาสินค้าอย่างไม่ได้สัดส่วน (Over – valuation หรือ Inflation of invoices)

- การฟอกเงินในสถานการพนัน (Gambling operation) โดยที่การพนันในหลายๆ ประเทศ เป็นสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย และมักจะไม่มีมีการกำกับดูแลเข้มงวดเท่าธนาคาร สถานการพนันเหล่านี้ให้บริการแบบเดียวกับธนาคาร (Banking – type services) เช่น การ ขายเช็ค การรับขึ้นเงินสดจากเช็ค และการโอนเงินทางสายระหว่างประเทศ (International wire transfer) เนื่องจากอุตสาหกรรมการพนันเกี่ยวข้องกับเงินสดอย่างมาก (Highly cash intensive) ทำให้มีระดับของลูกค้าไม่รู้ชื่อจำนวนมากซึ่งน่าสงสัยว่าจะเป็นขั้นตอนวางฐานในการ ฟอกเงิน ในระดับที่ง่ายที่สุด สถานการพนันจะถูกใช้เป็นที่แลกเปลี่ยนเงินย่อยเป็นธนบัตรใหญ่ หรือที่เรียกว่า Refining ได้ ในระดับที่ซับซ้อนขึ้น อาชญากรฟอกเงินจะซื้อ Chip หรือเปิด บัญชี เพื่อเล่นการพนันด้วยเงินสดสปริงจำนวนมาก แล้วจะเบิกเงินคืนหรือปิดบัญชีโดยจะ ขอรับเป็นเช็คในชื่อของตนเองหรือบุคคลที่สาม หากมีปัญหาใด ๆ นักฟอกเงินจะอ้างว่าเป็นเงิน ชนะการพนัน (Gambling winnings)

- การซื้อทองแท่ง (Gold bars) นักฟอกเงินจะนำเงินสกปรกไปซื้อทองคำแท่งแล้วนำไปฝากเก็บที่ตู้নিরภัย แล้วค่อย ๆ นำออกมาขายในธนาคาร แล้วนำเงินสดที่ได้โอนทางสายไปยังบัญชีของบริษัทแต่ในนาม

เทคนิควิธีใหม่ ๆ

จะเห็นว่าขอบเขตความซับซ้อนของรูปแบบวิธีการฟอกเงิน ทำให้ประเทศต่าง ๆ มีภาระหนักในการติดตามตรวจสอบ รวมทั้งจะต้องมีการประชุมสัมมนา เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และหาวิธีการในการต่อต้านการฟอกเงินซึ่งมีวิธีการใหม่ ๆ เพื่อหลบลี้การจับกุมของเจ้าหน้าที่รัฐอยู่เสมอ ๆ ตัวอย่างวิธีการใหม่ ๆ ที่จะกล่าวถึงในที่นี้ ได้แก่

- จากการรวมตัวกันเป็นสหภาพยุโรป (European Union) ประเทศสมาชิก 11 ประเทศตกลงใช้เงินสกุลเดียวกัน คือ เงินยูโร (Euro currency) ซึ่งเงินทั้งในรูปแบบเหรียญและธนบัตรจะออกใช้เป็นการในต้นปี 2002 ในการนี้ประเทศสมาชิกต้องเรียกคืนเงินสกุลของตนเองจากผู้ใช้ทั้งหมด เพื่อเปลี่ยนเป็นเงินยูโรให้แทน การดำเนินการนี้เป็นที่วิตกกังวลว่าจะเป็นช่องทางอันดีแก่นักฟอกเงิน ที่จะฉวยโอกาสนำเงินที่ได้มาโดยทุจริตผิดกฎหมายจำนวนมากมาแลกเปลี่ยน โดยเฉพาะธนบัตร 500 ยูโร ซึ่งเป็นธนบัตรมูลค่าสูงมากเมื่อเทียบกับธนบัตร 100 เหรียญของสหรัฐ

- เมื่อเร็ว ๆ นี้ ได้มีการพัฒนาเทคโนโลยีการชำระเงินอย่างน้อยสองประเภท ซึ่งเป็นที่สนใจของผู้เกี่ยวข้องในการฟอกเงิน เนื่องจากมีลักษณะไม่ต้องระบุชื่อ (Anonymity) ผู้ทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้อง ประเภทแรกคือ Smart cards ซึ่งคล้ายบัตรเครดิต ประกอบด้วย Microchip ที่ระบุมูลค่าของบัตร เมื่อใช้บัตรนี้ชำระเงินด้วยเครื่องชำระเงิน (Vending machine) มูลค่าเงินจะถูกหักออกด้วยราคาของสินค้า หรือบริการ Smart cards สามารถเติมมูลค่าได้จากกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งอาจเป็นตู้ ATM โทรศัพท์ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ หรืออาจเป็นแบบใช้หมดแล้วทิ้ง ลักษณะของเทคโนโลยีการชำระเงินแบบนี้เป็นแบบเพื่อนต่อเพื่อน (Peer-to-peer) หรือสามารถโอนเงินผ่านจากบัตรสู่อีกบัตรโดยไม่ต้องอาศัยคนกลาง นอกจากนี้ยังสามารถใช้เงินต่างสกุลได้และอาจไม่มีวงเงินจำกัด การตรวจสอบร่องรอยจึงแทบจะเป็นไปไม่ได้

- เทคโนโลยีการชำระเงินอีกประเภทหนึ่ง คือ การใช้อินเทอร์เน็ตในการโอนเงิน หรือเรียกว่า E - money (Electronic money) ซึ่งในขณะนี้เห็นได้ชัดจากการให้บริการออนไลน์ของธนาคาร (On - line banking) ในรูปแบบที่พื้นฐานที่สุด ลูกค้าสามารถใช้เว็บไซต์ของธนาคารในการตรวจสอบยอดเงินคงเหลือในบัญชี ขณะที่บางแห่งสามารถโอนเงินระหว่างบัญชีได้²²

²² นิกเกอร์ กูล , การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , (กรุงเทพมหานคร : Translators – at – Law. Com , 2543) , หน้า 11 – 18.

7. สถานที่สำหรับฟอกเงิน

สถานที่สำหรับฟอกเงินนั้นมีทั้งในและนอกประเทศ ขึ้นอยู่กับผู้ที่นำเงินไปฟอกว่าจะเลือกสถานที่ใด โดยที่สถานที่เหล่านั้นอาจจะรู้เกี่ยวกับการนำเงินมาฟอก หรือไม่รู้เกี่ยวกับการกระทำความผิดกล่าวเลย โดยสถานที่สำหรับฟอกเงินจึงเกิดขึ้น ตามแหล่งต่าง ๆ ได้แก่

1. แหล่งที่หนึ่ง ธนาคารประเทศสวิตเซอร์แลนด์

เนื่องจากประเทศสวิตเซอร์แลนด์ มีกฎหมายคุ้มครองความลับของลูกค้า อย่างเข้มงวด แต่ทั้งนี้ ธนาคารสวิตเซอร์แลนด์เห็นว่าการร้องขอจากรัฐบาลว่าแหล่งที่มาของเงินเป็นแหล่งที่ไม่ชอบมาพากลก็จะเปิดเผยที่มาของเงินให้ทราบได้²³

2. แหล่งที่สอง สถาบันการเงินอยู่ในหมู่เกาะแคริบเบียน

ประเทศหมู่เกาะเหล่านี้ ทั้งที่เคยเป็นและเป็นอาณานิคมของประเทศทางยุโรปซึ่งมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก แต่เนื่องจากกระยะหลังผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำขายไม่ได้ ราคาจึงเปลี่ยนมาเป็นแหล่งบริการฟอกเงิน หรือแหล่งเอื้อประโยชน์ต่อธุรกิจที่ผิดกฎหมาย อาทิ ธนาคารที่มีการรักษาความลับของลูกค้าอย่างเข้มงวด และเปิดเสรีทางการเงินสามารถโอนเงินผ่านเข้าออกได้โดยสะดวก การเปิดโอกาสให้เป็นเจ้าของกิจการบนเกาะอย่างรวดเร็ว และมีราคาถูกเหล่านี้ เป็นนโยบายเพื่อให้บริการแก่ผู้ที่ต้องการฟอกเงิน สามารถนำเงินจำนวนมากหลังไหลเข้าสู่ประเทศ²⁴

3. แหล่งที่สาม ประเทศเล็ก ๆ ในยุโรปที่ไม่มีรายได้หลักเป็นที่แน่นอน

การฟอกเงินของประเทศแถบนี้บางครั้งถูกกฎหมายเพียงแต่ปิดบังแหล่งที่มาของผู้ฝากและจำนวนเงินเท่านั้น ไม่ได้เป็นการฟอกเงินอย่างจริงจัง แต่เป็นเพราะว่าประเทศเหล่านี้เป็นประเทศที่มีขนาดเล็กมากจนไม่สามารถหาทางสร้างเศรษฐกิจจากแหล่งอื่นมาบะรุงประเทศอย่างพอเพียง จึงใช้วิธีการเป็นสถานที่ฟอกเงินจากแหล่งต่าง ๆ เช่น เงินจากการพนันเงินรายได้จากบริษัทจดทะเบียนที่หนีภาษี เป็นต้น ประเทศต่าง ๆ เหล่านี้ได้แก่ โมนาโค ไชบีเรีย เป็นต้น

4. แหล่งที่สี่ ประเทศแถบศูนย์กลางการเงิน

ประเทศต่าง ๆ บริเวณศูนย์กลาง เช่น ในแปซิฟิกตอนใต้มีหมู่เกาะสำหรับบริการเงินที่ต้องฟอกจากเอเชียและออสเตรเลีย ทางยุโรปมีเกาะเล็ก ๆ หลายแห่งที่อยู่นอกเกาะฝรั่งเศส

²³ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ ,กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , หน้า 8.

²⁴ สีนหัท ประยูรรัตน์,คำอธิบาย พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542, หน้า 67.

หรืออังกฤษที่เรียกว่าเกาะไอร์แลนด์แมน เกาะในทะเลเมดิเตอร์เรเนียนบางเกาะ หรือประเทศที่มีฐานะเป็นอิสระ บางประเทศที่เดิมเป็นอาณานิคม เช่น ยิบรอลตา มอลตา และประเทศตามหมู่เกาะใหญ่น้อยต่าง ๆ²⁵

5. แหล่งที่ห้า บ่อนการพนันที่ถูกกำหนดและผิดกฎหมาย

แหล่งการพนัน ส่วนใหญ่เกิดขึ้นตามแหล่งที่ไม่สามารถพัฒนา สถานที่นั้นให้มีความเจริญทางเศรษฐกิจจากทางอื่น หรือเป็นสถานที่ที่เคยมีเศรษฐกิจซบเซา แหล่งการพนันจะเป็นแหล่งฟอกเงินที่กระทำได้สะดวกและง่ายดาย เนื่องจากมีผู้คนจำนวนมากที่เข้ามาใช้บริการ และมีเงินมากมายหมุนเวียน นอกจากนี้ทางบ่อนการพนันยังไม่มีมาตรการตรวจสอบ หรือควบคุมในเรื่องแหล่งที่มาของเงินอีกด้วย²⁶

6. แหล่งที่หก ตลาดหุ้น

เป็นแหล่งที่เงินเปลี่ยนมือได้มาก และผู้ลงทุนไม่ค่อยสนใจเกี่ยวกับผู้ซื้อ หรือผู้ขาย เพราะหุ้นเป็นตราสารการเงินที่เปลี่ยนมือได้ง่าย โดยเฉพาะเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ช่วงที่หุ้นมีการค้าขายมากสามารถทำการฟอกเงิน โดยการซื้อขายหุ้นได้เป็นจำนวนมาก หรือตลาดหุ้นที่มีลักษณะการซื้อขายที่เก็งกำไร ก็จะมีช่องทางให้เกิดการฟอกเงินได้เช่นกัน

7. แหล่งที่เจ็ด การค้าขายที่ดิน

ที่ดินเป็นสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินได้ ถึงแม้จะช้าแต่มีปริมาณมากและเป็นที่ยอมรับของสถาบันการเงินในประเทศที่ยังไม่ค่อยพัฒนา เพราะที่ดินเป็นสินทรัพย์ที่จับต้องได้และไม่สามารถขโมยได้ จึงมีการซื้อขายเปลี่ยนมือเป็นจำนวนมาก และราคาซื้อขายจะขึ้นอยู่กับความพอใจของผู้ซื้อและผู้ขายเป็นสำคัญ ดังนั้นวิธีที่จะให้ประโยชน์ซึ่งกันและกันโดยการซื้อขายที่ดินในราคามิตรภาพ หรือการให้ค่านายหน้าซื้อขายที่ดินก็เป็นกระบวนการฟอกเงินอันหนึ่งเช่นกัน

8. แหล่งที่แปด สินทรัพย์มีค่าทุกชนิด

แหล่งฟอกเงินแหล่งนี้ได้แก่สังหาริมทรัพย์มีค่า เช่น อัญมณี ต่าง ๆ ซึ่งจะมีการซื้อขายให้แก่กันในราคามิตรภาพ หรือการให้ด้วยสินน้ำใจอันเป็นสาเหตุแห่งการคอร์รัปชันและเป็นที่มาของการฟอกเงินต่อไป

²⁵ ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย , “การป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน” , (อัตสำเนา).

²⁶ สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบาย พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542, หน้า 67.

9. แหล่งที่เก่า การเปลี่ยนเป็นเงินสกุลอื่น ๆ

ปัจจุบันมีประเทศที่เปิดเสรีด้านการเงินมากขึ้น ทำให้การควบคุมการแลกเปลี่ยนเงินตราเป็นไปอย่างลำบาก ส่งผลให้การแลกเปลี่ยนเพื่อส่งไปยังต่างประเทศทำได้ง่ายขึ้นและมีจำนวนมากว่าแต่ก่อน ประกอบกับการบริการสมัยใหม่ เช่น การใช้บัตรเครดิตเป็นเงินสดในอีกประเทศหนึ่ง นับเป็นกลไกอีกวิธีหนึ่งของการฟอกเงิน

10. แหล่งสุดท้าย การฟอกเงินโดยให้ผู้อื่นถือสินทรัพย์และรับเงินแทน

เป็นการมอบสินทรัพย์ให้ผู้อื่นไว้ใจซึ่งมิใช่ญาติพี่น้องดูแลโดยมิได้ทำนิติกรรมใด ๆ ด้วยความไว้น้ำใจ เมื่อเจ้าของทรัพย์สินเสียชีวิตลงอย่างกะทันหัน และได้กระทำการใด ๆ ไว้ล่วงหน้า เงินจำนวนนั้นจะถูกนำมาฟอกให้กลายเป็นเงินที่ถูกต้องเป็นของตนต่อไป²⁷

8. หลักการและสาระสำคัญของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เนื่องจากก่อนหน้าที่จะมีการประกาศพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ประเทศไทยไม่มีกฎหมายใดกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา ทำให้ไม่สามารถปราบปรามการฟอกเงิน หรือดำเนินการกับเงินหรือทรัพย์สินที่อาชญากรฟอกได้เท่าที่ควร พระราชบัญญัตินี้จึงได้ตราขึ้นเพื่อกำหนดมาตรการต่าง ๆ ให้สามารถดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อเป็นการตัดวงจรการประกอบอาชญากรรมดังกล่าว กฎหมายนี้ถือเป็นการประกาศเจตนารมณ์ของรัฐที่จะจัดการดูแลมิให้การฟอกเงินกลายเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไปมากกว่านี้ โดยมีหลักการและสาระสำคัญ ได้แก่

1. กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา

เมื่อการฟอกเงินเป็นความผิดอาญาแล้ว ผู้กระทำการฟอกเงินก็จะต้องเป็นความผิดตามกฎหมายโดยทั่วไปประเทศที่มีการพัฒนากฎหมายฟอกเงินไปมากแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกาหรืออังกฤษ จะกำหนดลักษณะความผิดฐานฟอกเงินให้ครอบคลุมถึงการโอนเงิน ไม่ว่าเงินนั้นจะได้มาโดยความผิดอาญาฐานใด หากเป็นเงินที่ได้มาจากรูปแบบของการกระทำอันมิชอบด้วยกฎหมาย โดยผู้รับเงินรู้ว่าผู้ให้เงินไม่มีแหล่งที่มาของเงินที่แน่นอน ก็เป็นการเพียงพอที่จะถือว่าผู้รับเงินกระทำการเป็นเครื่องมือในการฟอกเงิน การรับเงินไว้โดยไม่อธิบายได้ถึงแหล่งที่มาของเงินจำนวนมาก เป็นเหตุผลหนึ่งในการสื่อให้เห็นว่าผู้กระทำมีเจตนาช่วยให้เงินจากองค์กรอาชญากรรมคงอยู่ และมุ่งเบี่ยงเบนความสนใจไปจากผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง ในการกระทำดังกล่าว ผู้ฟอกเงินย่อมได้รับประโยชน์ตอบแทนอยู่ในตัว และการกำหนดความผิดอาญาเกี่ยวกับการฟอกเงินจะทำให้สามารถแยกแยะกระแสการเงินที่หมุนเวียนอย่างผิดปกติ และตามวงจรการเงินไปจนถึงผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง ซึ่งเป็นการขัดขวางฐานทางเศรษฐกิจขององค์กรอาชญากรรมและทำให้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศมีความมั่นคง และอยู่ในรูปแบบที่ปกติ

²⁷ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ ,กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 7.

ในปัจจุบันหลายประเทศได้มีมาตรการในการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน ที่ได้มาจากการกระทำผิดกฎหมาย เช่น ค้ายาเสพติดรวมถึงอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประเภทต่าง ๆ ด้วย โดยออกเป็นกฎหมาย ในภาคพื้นเอเชียได้เริ่มมีการประชุมและอภิปรายปัญหาการฟอกเงินในประเทศสิงคโปร์ ระหว่างวันที่ 21 – 23 เมษายน 2536 โดยในการประชุมครั้งนั้นได้มีการอภิปรายปัญหาการฟอกเงินทั่วโลก และตั้งข้อสังเกตว่าการฟอกเงินนั้น ไม่เพียงแต่จะเกิดขึ้นในกลุ่มของผู้ค้ายาเสพติดเท่านั้น แต่ยังเกิดในกลุ่มของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจอีกด้วย เช่น กลุ่มปั่นหุ้น แชรส์ลูกโซ่ กักตุนสินค้า คำกำไรเกินควร เป็นต้น

ที่ประชุมดังกล่าวจึงได้วางมาตรการไว้รวม 10 ประการ ดังนี้

1. ประเทศต่าง ๆ ควรดำเนินการให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญา
2. ให้ประเทศต่าง ๆ ให้สัตยาบันอนุสัญญากรุงเวียนนา ค.ศ. 1988 ซึ่งอนุสัญญานี้กำหนดมาตรการและแนวทางให้ประเทศต่าง ๆ ร่วมมือกันในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และกำหนดมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เช่น การกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา
3. ให้ถือว่าการประสานงานร่วมกันระหว่างธนาคาร และสถาบันการเงินต่าง ๆ กับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายเป็นความจำเป็นในการต่อต้านการฟอกเงิน
4. ความจำเป็นในการทราบประวัติและรายละเอียดเกี่ยวกับลูกค้าของสถาบันการเงิน โดยจัดให้มีการจัดแจ้งการแสดงผลของลูกค้ำ รวมทั้งการเก็บรักษาบันทึกหลักฐานไว้ในสถาบันการเงิน
5. ขอความร่วมมือธนาคารในการรายงานบัญชีที่ต้องสงสัยการโอนเงินจำนวนมาก
6. กำหนดมาตรการทางด้านการเงินแก่ธนาคารและธุรกิจการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร
7. ตรวจสอบควบคุมการไหลเวียนของเงินระหว่างประเทศ
8. จัดให้มีสื่อหรือตัวกลางที่มีประสิทธิภาพในการแลกเปลี่ยนข้อมูล และข่าวสารระหว่างหน่วยงานภายในประเทศในกับหน่วยงานระหว่างประเทศ
9. จัดให้มีความร่วมมือระหว่างประเทศในทางอาญาที่มีประสิทธิภาพ
10. ให้พิจารณาโดยถือเป็นความสำคัญในการติดตามยึดอายัดทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำผิด

เราจะพิจารณาเห็นได้ว่า มาตรการพื้นฐานของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือการกำหนดให้ฟอกเงินเป็นความผิดอาญา ส่วนความหนักเบาของโทษนั้น แต่ละประเทศอาจกำหนดแตกต่างกันออกไป²⁸

²⁸ สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2542), หน้า 26 – 27.

2. กำหนดความผิดมูลฐาน หรือความผิดเบื้องต้นที่ทำให้ได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สินซึ่ง
 อาชญากรนำมาฟอกเงินในภายหลัง

ความผิดฐานฟอกเงินต้องเป็นการกระทำต่อเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำ
 ความผิดเพียงบางประเภทเท่านั้น ซึ่งเรียกว่าความผิดมูลฐาน 7 ประการ ได้แก่

1. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
2. ความผิดเกี่ยวกับเพศ (เช่น การค้าประเวณีหญิงและเด็ก)
3. การฉ้อโกงประชาชน
4. การฉ้อโกงทางธุรกิจในสถาบันการเงิน
5. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ
6. ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชกหรือรีดทรัพย์โดยกลุ่มอิทธิพล
7. ความผิดเกี่ยวกับการหลบหนีศุลกากร²⁹

3. กำหนดให้นำมาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่ง ไปใช้ควบคู่กับการดำเนินการใน
 กฎหมายอื่นได้

ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดใด เป็นทรัพย์สินที่สามารถ
 ดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมาย
 ดังกล่าว หรือดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแล้วแต่ไม่เป็นผล หรือการดำเนินการตาม
 กฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการ
 มากกว่า ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม
 การฟอกเงิน จึงเป็นการนำมาตรการริบทรัพย์สินในทางแพ่งตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน
 และปราบปรามการฟอกเงินไปเสริมกับมาตรการลงโทษผู้กระทำความผิด การริบทรัพย์สินใน
 ทางอาญาแก่ผู้กระทำความผิดตามกฎหมายอื่น ๆ ได้ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับกับ
 ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายนั้น ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดย
 สามารถริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นได้ แม้จะไม่มีผู้ถูกลงโทษในการกระทำ
 ความผิดนั้นตามคำพิพากษาในคดีอาญาก็ตาม

4. กำหนดให้มีมาตรการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในทางแพ่ง

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นกฎหมายที่มีบทบัญญัติ
 มีลักษณะเป็นมาตรการ ดำเนินการกับทรัพย์สิน โดยนำเอาการริบทรัพย์สินในทางแพ่งมาใช้
 ด้วยการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด สำหรับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการ
 กระทำความผิด ในที่นี้คือ เงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน

²⁹ นิกร เกรีกุล , การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , หน้า 89.

หรือจากการสนับสนุน หรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน ซึ่งกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กำหนดไว้ 7 มูลฐานความผิด จะเห็นได้ว่ากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มุ่งที่จะริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ดังนั้นหากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน โดยที่ศาลอาจจะไม่พิจารณาถึงว่าผู้กระทำความผิดได้รับโทษตามความผิดมูลฐานนั้น ๆ หรือไม่

ด้วยมาตรการทางแพ่งของกฎหมาย ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ฉบับนี้ เมื่อดำเนินการคู่กับการริบทรัพย์สินทางอาญา คือการริบทรัพย์สินเมื่อมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญาจะเป็นมาตรการเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อทำลายเศรษฐกิจของอาชญากรไม่ให้อำนาจเงินไปฟอก จนทำให้เกิดเงินที่ถูกกฎหมาย อันเป็นแรงจูงใจให้ประกอบอาชญากรรมขึ้นมาอีก

5. กำหนดให้มีมาตรการลงโทษผู้สนับสนุน หรือช่วยเหลือผู้พยายามกระทำความผิด หรือผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

ด้วยรูปแบบและวิธีการฟอกเงินที่ซับซ้อนขึ้น เพื่อหลบเลี่ยงจากการตรวจสอบและถูกจับกุมโดยการแบ่งหน้าที่กันระหว่างผู้รับประโยชน์ หรือการประสานงานกับบุคคลในตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ ทำให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้น อาจเกี่ยวข้องกับคนมากกว่าหนึ่งคน จึงกำหนดบทลงโทษในความผิดฐานฟอกเงินให้ครอบคลุมไปถึงบุคคลต่างๆ ที่ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน หรือทำการสมคบกัน เพื่อกระทำความผิดตลอดจนผู้พยายามกระทำความผิดด้วย

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กำหนดบทลงโทษผู้ที่

สนับสนุนการกระทำความผิด หรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดไม่ว่าก่อน หรือขณะกระทำความผิด หรือจัดหา หรือให้เงิน หรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใด ๆ หรือกระทำการใด เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ หรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด ฐานฟอกเงิน ผู้ที่พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน และผู้สมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน (ได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกัน) ไว้ให้ได้รับโทษ เช่นเดียวกับตัวการที่กระทำความผิดอันถือว่าเป็นบทลงโทษที่หนักพอสมควร เพราะการสนับสนุนการกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 86 ได้รับโทษเพียงสองในสามส่วนของโทษที่กำหนดไว้ สำหรับความผิดที่สนับสนุนการพยายามกระทำความผิด ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 80 ได้รับโทษสองในสามส่วนของโทษที่กฎหมายกำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้น หรือ ในกรณีที่มีความผิดเกิดขึ้นโดยการกระทำของบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ผู้ที่ได้รับร่วมกระทำความผิดด้วยกันนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 กำหนดให้ผู้ที่เป็นตัวการ ได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดดังกล่าวเท่านั้น

6. กำหนดให้มีมาตรการลงโทษที่หนักขึ้นหากผู้กระทำความผิด เป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ผู้มีอำนาจตามพระราชบัญญัตินี้ หมายถึง กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ได้กระทำความผิดฐานฟอกเงินไม่ว่าจะเป็น ผู้กระทำความผิดเอง ผู้สนับสนุน ผู้สมคบ หรือพยายามกระทำความผิด ต้องระวางโทษเป็น สามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เนื่องจากบุคคลเหล่านี้เป็นผู้ที่มีอำนาจ หรือ มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานต่าง ๆ ที่สามารถเอื้อประโยชน์ในการฟอกเงิน จึงทำให้สามารถใช้ ตำแหน่งของตนเป็นทางทำให้การฟอกเงินสำเร็จ หรือแสวงหาประโยชน์อื่นใดได้

7. ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินแม้จะกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร ผู้นั้นอาจจะ ต้องรับโทษในราชอาณาจักร

ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน แม้จะกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร ผู้นั้นอาจจะ ต้องรับโทษในราชอาณาจักร ถ้าปรากฏว่า

1. ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทย หรือมีถิ่นที่ อยู่ในประเทศไทย

2. ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และได้กระทำให้โดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้น ในราชอาณาจักร หรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ

3. ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมาย ของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐเท่านั้นหากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักร และมีได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

8. กำหนดให้มีการตรวจสอบการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีมาตรการในการตรวจสอบ การใช้อำนาจในการปฏิบัติงานของพนักงาน เจ้าหน้าที่ในทุก ๆ ขั้นตอน เพื่อให้แน่ใจว่า การดำเนินการเหล่านั้นมีความโปร่งใส ถูกต้อง และเป็นธรรม รวมถึงการให้มีสิทธิผู้ที่เป็น เจ้าของทรัพย์สิน ผู้รับโอน ขอคืนทรัพย์สิน หรือให้ผู้รับประโยชน์ยื่นขอคุ้มครองสิทธิของตนได้ นอกจากนี้ ยังกำหนดให้มีการให้คืนทรัพย์สินพร้อมทั้งชดใช้ค่าเสียหาย และค่าเสื่อมสภาพ การชดใช้ราคาทรัพย์สิน การชดใช้ดอกเบี้ยในอัตราสูงสุด ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการ บังคับใช้กฎหมาย³⁰

³⁰ สีนหาท ประยูรรัตน์, คำอธิบาย พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542, หน้า 100 – 102 .

9. กำหนดให้มีการรายงาน และรวบรวมข้อมูลการทำธุรกรรม ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินใช้ช่องโหว่ของธุรกิจที่ไม่มีการจดบันทึก หรือเอกสารหลักฐานทางการเงิน ทำให้การฟอกเงินเป็นไปอย่างง่ายดาย และการสืบสวนสอบสวนเป็นไปด้วยความยากลำบาก กฎหมายนี้จึงกำหนดให้ผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับการเงิน ต้องมีหน้าที่ในการรายงานการทำธุรกรรม และดำเนินการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในประการอื่น ๆ ด้วย ได้แก่

สถาบันการเงิน มีหน้าที่

1. รายงานการทำธุรกรรม โดยให้รายงานการทำธุรกรรม 3 ประเภท คือ ธุรกรรมที่ใช้เงินสดปริมาณมาก (ตั้งแต่ 2 ล้านบาท ขึ้นไป) ธุรกรรม ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินมีมูลค่าสูง (ตั้งแต่ 5 ล้านบาท ขึ้นไป) และธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

2. จัดให้ลูกค้าแสดงตนก่อนการทำธุรกรรม

3. จัดให้ลูกค้าจดบันทึกการทำธุรกรรม

4. เก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตนและบันทึกข้อเท็จจริง 5 ปี

5. ให้ความร่วมมือแก่สำนักงาน ป.ป.ง. ในการเข้าถึงข้อมูลของลูกค้ากรณีมีเหตุอันควรสงสัย

สำนักงานที่ดิน มีหน้าที่รายงานการทำธุรกรรม เมื่อมีการขอยจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินมิได้เป็นคู่กรณีและมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. เมื่อมีการชำระด้วยเงินสดปริมาณมาก (ตั้งแต่ 2 ล้านบาท ขึ้นไป)

2. เมื่ออสังหาริมทรัพย์ มีมูลค่าตามราคาประเมิน เพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมมีมูลค่าสูง (ตั้งแต่ 5 ล้านบาท ขึ้นไป) เว้นแต่เป็นการโอนทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม หรือ

3. เมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ผู้ประกอบการอาชีพที่ปรึกษาลงทุน ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน หรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงาน ป.ป.ง. ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการกระทำธุรกรรมนั้น เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย³¹

10. กำหนดข้อแตกต่างระหว่างมาตรการทางอาญา และมาตรการทางแพ่ง

กฎหมายฟอกเงินได้กำหนดมาตรการทางอาญา และมาตรการทางแพ่ง ซึ่งเป็นมาตรการรูปแบบใหม่สำหรับประเทศไทย ดังนั้นเพื่อความเข้าใจ จึงขอแสดงแผนภูมิ มาตรการทางอาญา และทางแพ่ง ดังต่อไปนี้

³¹ นิกร เกรีกูล , การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , หน้า 89 – 90 .

การดำเนินทางอาญา ความผิดฐานฟอกเงิน

เจ้าพนักงานผู้บังคับใช้กฎหมาย	การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน	มาตรา 5
	กรณีกระทำความผิดฐานฟอกเงินนอกราชอาณาจักร แต่ต้องรับโทษในราชอาณาจักร	มาตรา 6
	การกระทำที่ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการ เช่น การสนับสนุนการกระทำความผิด, การจัดหา หรือให้เงิน ทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่หรือวัตถุใด ๆ หรือ การกระทำใด เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิด หลบหนี มิให้ถูกลงโทษ หรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ ในการกระทำความผิด	มาตรา 7
	พยายามสนับสนุนรับโทษ เท่ากับกระทำความผิดสำเร็จ	มาตรา 8
	สมคบกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินรับโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น	มาตรา 9
	ผู้มีตำแหน่งหน้าที่เป็นเจ้าพนักงาน สมาชิกสภาผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการหรือผู้บริหาร หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรรมการ ผู้จัดการ สถาบันการเงิน องค์กรต่าง ๆ กระทำความผิดเกี่ยวกับฟอกเงิน ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น	มาตรา 10
	ผู้มีตำแหน่งหน้าที่ในสำนักงาน ป.ป.ง. กระทำความผิดเกี่ยวกับฟอกเงิน ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น	มาตรา 10 วรรคสอง
	กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ พนักงานเจ้าหน้าที่ หรือข้าราชการ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมเกี่ยวกับการฟอกเงินต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษ ที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น	มาตรา 11

9 . หลักการและสาระสำคัญของกฎกระทรวง ระเบียบนายรัฐมนตรี ประกาศ สำหรับนายรัฐมนตรี และระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีได้บัญญัติรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติและหลักเกณฑ์บางอย่าง ตลอดจนการแต่งตั้งเจ้าพนักงานซึ่งเป็นเครื่องมือในการดำเนินการเพื่อให้กฎหมายฉบับนี้มีผลในการปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องมอบหมายให้นายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้รักษาการพระราชบัญญัตินี้ เป็นผู้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ออกกฎกระทรวง ออกระเบียบ ออกประกาศ เพื่อให้การปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้เป็นไปโดยเรียบร้อยสมความมุ่งหมาย กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศดังกล่าวนี้มีผลใช้บังคับได้ต่อเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

9.1 หลักการและสาระสำคัญของกฎกระทรวง 10 ฉบับ

กฎกระทรวงที่นายกรัฐมนตรีออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 4 นายกรัฐมนตรี อาศัยอำนาจตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2524 ได้ออกกฎกระทรวงรวม 10 ฉบับ ดังนี้³²

ข้อ 1. กฎกระทรวงฉบับที่ 1 พ.ศ. 2543 ว่าด้วยการกำหนดให้นิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงินเป็นสถาบันการเงิน เนื่องจากมาตรา 3 ได้บัญญัติคำว่า “สถาบันการเงิน” หมายถึงหน่วยงานหรือองค์กร 6 ประเภท เฉพาะประเภทที่ 6 นั้น ได้แก่ นิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ดังนั้น นายกรัฐมนตรี จึงต้องออกกฎกระทรวงกำหนดนิติบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงินโดยให้ถือว่าเป็นสถาบันการเงินตามความหมาย ดังกล่าว ซึ่งตามกฎกระทรวงฉบับที่ 1 พ.ศ. 2543 ได้กำหนดนิติบุคคลที่ถือว่าเป็นสถาบันการเงินอีก 4 ประเภท ดังนี้

1. นิติบุคคลเฉพาะกิจตามกฎหมายว่าด้วยนิติบุคคลเฉพาะกิจ เพื่อการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์
2. นิติบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับปัจจัย ชำระเงินต่างประเทศตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน
3. บริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงิน
4. บริษัทบริหารสินทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์สถาบันการเงินตามที่ระบุในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และตามที่กำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ 1 จึงมีทั้งหมด 9 ประเภทด้วยกัน และแต่ละประเภทยังแยกเป็นหลายชนิด (ให้ดูรายละเอียดคำจำกัดความว่า “สถาบันการเงิน” ในมาตรา 3 บทที่ 5)

³²วิชัย ตันติกุลานันท์ , คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , (กรุงเทพมหานคร:ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร,2543), หน้า 39 – 54.

ข้อ 2. กฎกระทรวงฉบับที่ 2 พ.ศ. 2543 ว่าด้วยการกำหนดจำนวนเงินในการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสด และมูลค่าทรัพย์สินในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่สถาบันการเงินต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงาน ปปง. ตามที่บังคับไว้ในมาตรา 13 ซึ่งกฎกระทรวงฉบับที่ 2 นี้ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้

(1) การทำธุรกรรมตามมาตรา 13 (1) ที่มีจำนวนเงินสดตั้งแต่ 2 ล้าน หรือ กว่านั้นขึ้นไป สถาบันการเงินนั้นต้องรายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงาน ปปง.

(2) การทำธุรกรรมตามมาตรา 13 (2) มีมูลค่าทรัพย์สินตั้งแต่ 5 ล้านหรือ กว่านั้นขึ้นไป สถาบันการเงินนั้นต้องรายงานการทำธุรกรรม นั้น ต่อสำนักงาน ปปง.

ข้อ 3. กฎกระทรวงฉบับที่ 3 พ.ศ. 2543 ว่าด้วยการกำหนดจำนวนเงินเมื่อมีการชำระด้วยเงินสด และมูลค่าอสังหาริมทรัพย์ที่สำนักงานที่ดิน กรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขาและสำนักงานที่ดินอำเภอต้องรายงานต่อสำนักงาน ปปง. เมื่อมีการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ ตามที่กำหนดไว้ใน มาตรา 15 ในกรณี ดังต่อไปนี้

(1) เมื่อมีการชำระเงินสดตามมาตรา 15 (1) เป็นจำนวนตั้งแต่ 2 ล้าน หรือ กว่านั้นขึ้นไป สำนักงานที่ดินแต่ละแห่งต้องรายงานต่อสำนักงาน ปปง.

(2) เมื่ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามมาตรา 15 (2) ตั้งแต่ 5 ล้านหรือกว่านั้น ขึ้นไป สำนักงานที่ดินแต่ละแห่งต้องรายงานต่อสำนักงาน ปปง.

ข้อ 4. กฎกระทรวงฉบับที่ 4 พ.ศ. 2543 ว่าด้วยการกำหนดแบบ ระยะเวลาหลักเกณฑ์ และวิธีการรายงาน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 17 ซึ่งกฎกระทรวงฉบับนี้ มีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบพิมพ์ที่สถาบันการเงินต้องใช้ในการกรอกข้อความ เพื่อรายงานสำนักงาน ปปง. ตามมาตรา 13 มี 3 แบบ ดังนี้

(1) ให้สถาบันการเงินใช้แบบพิมพ์รายงานการทำธุรกรรมที่ใช้เงินสด ตามแบบ ปปง. 1-10 ท้ายกฎกระทรวงฉบับที่ 4 สำหรับการรายงานทำธุรกรรมฉบับที่ 4 สำหรับการรายงานทำธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเงิน ตั้งแต่ 2 ล้าน หรือกว่านั้นขึ้นไปตามมาตรา 13 (1) ประกอบกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 4

(2) ให้สถาบันการเงินใช้แบบรายงานการทำธุรกรรม เกี่ยวกับทรัพย์สินตามแบบ ปปง. 1-02 ท้ายกฎกระทรวงฉบับที่ 4 สำหรับการรายงานทำธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินที่มี ตั้งแต่ 5 ล้านหรือกว่านั้นขึ้นไปตามที่ระบุในมาตรา 13 (2) ประกอบกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 4

(3) ให้สถาบันการเงินใช้แบบพิมพ์รายงานการทำธุรกรรม ตามแบบ ปปง.1-03 ท้ายกฎกระทรวงฉบับที่ 4 สำหรับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยตามมาตรา 13 (3) ประกอบกฎกระทรวง

ทั้งนี้โดยให้สถาบันการเงินรายงานธุรกรรมที่ใช้เงินสดตั้งแต่ 2 ล้านขึ้นไป และธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มี ตั้งแต่ 5 ล้านหรือกว่านั้นขึ้นไป ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างวันที่ 1 ถึง 15 ของแต่ละเดือนต้องรายงานภายใน 7 วัน หมายความว่าต้องรายงานภายในวันที่ 22 ของแต่ละเดือนและธุรกรรมที่เกิดขึ้นระหว่างวันที่ 16 ถึงสิ้นเดือนต้องรายงานภายใน 7 วัน นับแต่วันถัดจากวันสิ้นเดือนหมายความว่าต้องรายงานภายใน 7 วัน ของเดือนถัดไป ทั้งนี้ตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 4 ข้อ 2 (1) สำหรับธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยนั้น สถาบันการเงินต้องรายงานภายใน 7 วัน นับแต่วันที่มีเหตุอันควรสงสัยและการรายงานข้อเท็จจริง ที่เกี่ยวข้องหรืออาจเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่สถาบันการเงิน นั้นได้รายงานไปแล้วนั้นตามมาตรา 13 วรรคสอง ให้รายงานข้อเท็จจริงเหล่านั้น ภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ปรากฏข้อเท็จจริงนั้น ทั้งนี้ตามกฎหมาย กระทรวงฉบับที่ 4 ข้อ 2 (2)

สำหรับสถาบันการเงินที่เป็นบริษัทประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิตหรือบริษัทประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย ต้องรายงานการทำธุรกรรม ต่อสำนักงาน ปปง. เมื่อกรณีต้องด้วยมาตรา 13 (1) หรือ (2) หรือ (3) ทั้งนี้โดยให้ใช้แบบพิมพ์รายงานการทำธุรกรรม ตามแบบ ปปง.1-04-1 แบบ ปปง.1-04-2 แบบ ปปง.1-04-3 แล้วแต่กรณี

อนึ่ง สถาบันการเงินอาจจะให้ใช้แบบรายงานการทำธุรกรรม รูปแบบอื่นที่มีข้อมูลเช่นเดียวกับแบบรายงานที่กำหนดโดยกฎกระทรวงฉบับนี้ โดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์แทนก็ได้ ทั้งนี้ตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 4 วรรคสอง สำหรับการจัดช่วงเวลาในการส่งรายงานการทำธุรกรรมที่ใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้แก่สถาบันการเงินแต่ละแห่งนั้น สำนักงาน ปปง. อาจจะกำหนดเวลาให้แก่สถาบันการเงินแต่ละแห่ง เพื่อความสะดวกและลดความคับคั่งกรณีส่งรายงานในเวลาเดียวกัน

แบบพิมพ์ ปปง. 1-01 1-02 1-03 1-04-1 1-04-2
1-04-3 ปรากฏตามเอกสารท้ายกฎกระทรวงฉบับที่ 4

2. กรณีที่ปรากฏภายหลังว่ามีเหตุควรเชื่อว่ามีเหตุอันควรเชื่อว่าธุรกรรมที่ทำไป
แล้วโดยมิได้รายงานตามมาตรา 13 เป็นธุรกรรมที่ต้องรายงานก็ให้สถาบันการเงินนั้นรายงานให้สำนักงาน ปปง. ทราบภายใน 7 วัน นับแต่วันที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าต้องรายงาน ทั้งนี้โดยให้ใช้แบบพิมพ์ตามที่กล่าวมาแล้วในข้อ 1 ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 4 ข้อ 3

3. ให้สำนักที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขาและสำนักงานที่ดินอำเภอ รายงานต่อสำนักงาน ปปง. เกี่ยวกับกรณีมีการขอจดทะเบียน สิทธิ และนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ที่สถาบันการเงินมิได้เป็นคู่กรณี และมีลักษณะตามมาตรา 15 (1) หรือ (2) หรือ (3) โดยให้สำนักงานที่ดินนั้นส่งสำเนาคำขอจดทะเบียนสิทธิ และนิติกรรมที่รับรองถูกต้องที่ทำขึ้นระหว่างวันที่ 1 ถึงสิ้นเดือน ไปยังสำนักงาน ปปง. ภายใน 5 วัน นับแต่วันถัดจากวันสิ้นเดือน หมายความว่าต้องรายงานภายในวันที่ 5 ของเดือนถัดไปทุกเดือน และกรณีที่เป็นคำขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยนั้น ให้รายงานภายใน 5 วัน นับแต่วันที่มีเหตุอันควรสงสัย ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 4 ข้อ 5

4. ให้ผู้ประกอบอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรม ที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน ต้องรายงานต่อสำนักงาน ปปง. เมื่อเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย โดยใช้แบบ ปปง. 1 – 05 หรือแบบรายงานรูปแบบอื่นที่มีข้อมูลเดียวกันกับแบบรายงานดังกล่าว โดยใช้แบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ก็ได้ ทั้งนี้ต้องรายงานภายใน 7 วัน นับแต่วันที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือ เป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 4 ข้อ 6 และข้อ 7 สำหรับการรายงานข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง หรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่ผู้ประกอบอาชีพ ได้รายงานไปแล้วดังกล่าวนี้ให้รายงานภายใน 7 วัน นับแต่วันปรากฏข้อเท็จจริงนั้น ตามกฎกระทรวงฉบับที่ 4 ข้อ 6 และข้อ 7 วรรคท้าย

5. การส่งแบบรายงานดังกล่าวมาทั้งหมดไปยังสำนักงาน ปปง. อาจทำได้โดยวิธีใดวิธีหนึ่งตามกฎกระทรวงฉบับที่ 4 ข้อ 8 ดังนี้

- (1) ยื่นต่อเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงาน ปปง.
- (2) ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ
- (3) ส่งเป็นข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ ทั้งนี้ให้ผู้มีหน้าที่รายงานเก็บรักษาแบบรายงานต้นฉบับไว้

ข้อ 5. กฎกระทรวงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2543 ว่าด้วยการกำหนดธุรกรรมที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องรายงาน ทั้งนี้ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 18

(1) ธุรกรรมที่พระมหากษัตริย์ พระบรมราชินี พระรัชทายาทหรือพระบรมวงศ์ ตั้งแต่ชั้นพระองค์เจ้าขึ้นไปเป็นคู่กรณี

(2) ธุรกรรมที่รัฐบาล ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐเป็นคู่กรณี

(3) ธุรกิจที่มูลนิธิดังต่อไปนี้เป็นคู่กรณี

(ก) มูลนิธิชัยพัฒนา

(ข) มูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์พระบรมราชินีนาถ

(ค) มูลนิธิสายใจไทย

(4) ธุรกิจที่เกี่ยวกับทรัพย์สินประเภทอสังหาริมทรัพย์ ที่ทำกับสถาบัน

การเงินเว้นแต่

(ก) ธุรกิจที่เป็นการโอนเงินในประเทศโดยใช้บริการบาทเนตตามระเบียบธนาคารแห่งประเทศไทยว่าด้วยการบริการบาทเนต หรือที่เป็นการโอนเงินข้ามประเทศระหว่างธนาคารโดยใช้บริการของ Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication, limited liability Co – operative Society (S.W.I.F.T.s.c)

(ข) ธุรกิจที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นเรือกำปั่น เรือที่มีระวางตั้งแต่หกตันขึ้นไป เรือกลไฟ หรือรถยนต์ที่มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป รวมทั้งแพด้วย

(ค) ธุรกิจที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เป็นยานพาหนะ เครื่องมือ หรือเครื่องจักรกลอื่นใด

ข้อสังเกต ถ้าเป็นธุรกิจที่สถาบันการเงินซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจเป็นผู้กระทำกับสถาบันการเงินที่ไม่ใช่รัฐวิสาหกิจไม่ต้องรายงานเพราะได้รับยกเว้นข้อ (4) ดังกล่าว

(5) การทำสัญญาประกันวินาศภัยเว้นแต่การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตาม

สัญญาประกันภัย วินาศภัยที่คาดว่าจะต้องจ่ายตั้งแต่ 10 ล้านขึ้นไป

(6) การจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมประเภทโอนเป็นที่สาธารณะประโยชน์หรือการได้มาโดยการครอบครองหรือโดยอายุความตามมาตรา 1382 หรือมาตรา 1401 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ข้อสังเกต มาตรา 1382 คือการได้กรรมสิทธิ์ที่ดินมาโดยการครอบครองปรักภะ เช่น ครอบครองที่ดินของผู้อื่นซึ่งมีโฉนดโดยความสงบและโดยเปิดเผยด้วยเจตนาเป็นเจ้าของติดต่อกันเป็นเวลา 10 ปี กฎหมายถือว่าผู้นั้นได้กรรมสิทธิ์ที่ดินแปลงนั้นแล้ว แต่มีขั้นตอนวิธีการต้องปฏิบัติคือ ผู้นั้นจะต้องร้องขอต่อศาลให้ศาลสั่งว่าที่ดินแปลงนั้นตกเป็นกรรมสิทธิ์ของตนโดยการครอบครองปรักภะ หลังจากนั้นก็นำเอาคำสั่งศาลไปจดทะเบียนสิทธิ และนิติกรรมต่อเจ้าพนักงานที่ดิน เพื่อขอให้มีชื่อของตนเป็นเจ้าของชื่อในโฉนดที่ดินแปลงนั้น ในกรณีเช่นนี้เจ้าพนักงานที่ดิน ไม่ต้องรายงานสำนักงาน ปปง.

มาตรา 1401 เป็นเรื่องได้ภาระจำยอมมาโดยอายุความ เช่น ผู้ที่ขับรถยนต์ผ่านที่ดินของคนอื่นโดยความสงบ เปิดเผยเป็นเวลาติดต่อกัน 10 ปี ดังนี้ถือว่าได้ภาระจำยอมตามกฎหมายเช่นเดียวกัน ผู้นั้นมีสิทธิร้องขอต่อศาลเพื่อพิสูจน์การได้มาซึ่งภาระจำยอม โดยอายุความและขอให้ศาลสั่งให้จดทะเบียนสิทธิ ภาระจำยอมนั้น ให้ปรากฏในโฉนดที่ดินของผู้นั้นได้ ในกรณีเช่นนี้เจ้าพนักงานที่ดินไม่ต้องรายงานการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมต่อสำนักงาน ปปง.

ข้อ 6. กฎกระทรวงฉบับที่ 6 พ.ศ. 2543 ว่าด้วยการกำหนดธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตน ทั้งนี้ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 20 ซึ่งกฎกระทรวงฉบับนี้มีรายละเอียด ดังนี้

การทำธุรกรรมที่สถาบันการเงินจะต้องรายงานต่อสำนักงาน ป.ป.ง. ได้แก่ธุรกรรมตามที่ระบุไว้ในมาตรา 13 (1) หรือ (2) หรือ (3) สถาบันการเงินนั้นต้องจัดให้ลูกค้าแสดงตนทุกครั้งก่อนการทำธุรกรรมแต่ละครั้ง เว้นแต่ลูกค้าได้แสดงตนไว้ก่อนแล้ว หมายความว่าถ้าลูกค้าได้แสดงตนไว้ก่อนแล้วก็ไม่จำเป็นต้องแสดงตนอีกในการทำธุรกรรมครั้งต่อ ๆ มาสำหรับการแสดงตนของลูกค้านั้นให้เป็นไปตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับที่ 1 พ.ศ. 2543 ว่าด้วยเรื่องวิธีการแสดงตนของลูกค้าสถาบันการเงิน

ข้อ 7. กฎกระทรวงฉบับที่ 7 พ.ศ. 2543 ว่าด้วยการกำหนดแบบ รายงานหลักเกณฑ์และวิธีการบันทึกข้อเท็จจริงของลูกค้าสถาบันการเงิน ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 21 วรรคท้าย ซึ่งกฎกระทรวงฉบับนี้มีรายละเอียด ดังนี้

(1) การบันทึกข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับธุรกรรมที่สถาบันการเงินจะต้องรายงานต่อสำนักงาน ป.ป.ง. ตามมาตรา 13 (1) (2) หรือ (3) แล้วแต่กรณี ให้สถาบันการเงินแนบรายงานการทำธุรกรรมตามกฎกระทรวงที่ออกตามความในมาตรา 17 คือให้ใช้แบบท้ายกฎกระทรวงฉบับที่ 4 ได้แก่ แบบ ป.ป.ง. 1 – 01 ป.ป.ง. 1 – 02 และป.ป.ง. 1 – 03

(2) การบันทึกข้อเท็จจริงตามที่กล่าวในข้อ 1 นั้น ให้ลูกค้าเป็นผู้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ ถ้าลูกค้าปฏิเสธไม่ยอมลงลายมือชื่อในบันทึกดังกล่าว สถาบันการเงินต้องจัดทำบันทึกข้อเท็จจริงโดยระบุข้อเท็จจริงเท่าที่ปรากฏในขณะที่ทำธุรกรรม แล้วแจ้งให้สำนักงาน ป.ป.ง. ทราบทันที ในกรณีที่ผู้ทำธุรกรรมอยู่ต่างประเทศหรือมีบัญชีอยู่ในต่างประเทศ หรือเป็นธุรกรรมที่สถาบันการเงินต่างประเทศทำต่อกัน ซึ่งคงไม่สามารถให้ผู้ทำธุรกรรมนั้น ลายมือชื่อในแบบพิมพ์ตามที่กำหนด ก็คงต้องอนุโลมเพราะถือว่าเป็นกรณีลูกค้า ไม่ยอมลงลายมือชื่อ ให้ผู้รายงานรายงานตามกฎกระทรวงฉบับที่ 7 ข้อ 2 คือสถาบันการเงินจดบันทึกข้อเท็จจริงเท่าที่ปรากฏแล้วแจ้งให้ สำนักงาน ป.ป.ง. ทราบ แต่เหตุผลก็คงเป็นไปตามที่กล่าวแล้ว มิใช่กรณีลูกค้าไม่ยอมลงลายมือชื่อ แต่เป็นเรื่องเหตุขัดข้องเนื่องจากอยู่ต่างประเทศ

ข้อ 8. กฎกระทรวงฉบับที่ 8 พ.ศ. 2543 ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม ทั้งนี้ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 48 วรรคสาม ซึ่งกฎกระทรวงฉบับนี้มีรายละเอียด ดังนี้

(1) เมื่อสำนักงาน ปปง. ได้รับรายงานการทำธุรกรรมหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมแล้ว ต้องตรวจสอบเบื้องต้น ถ้าปรากฏว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจะมีการโอนจำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดให้สำนักงาน ปปง. เสนอเรื่องให้คณะกรรมการธุรกรรมภายใน 7 วัน นับแต่วันที่ได้พบเหตุเช่นนั้น เพื่อให้คณะกรรมการธุรกรรมพิจารณาสั่งการตามมาตรา 48 โดยเร็ว คณะกรรมการธุรกรรมอาจจะมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นหนังสือเลขาธิการดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเพิ่มเติมแล้วรายงานให้ทราบก็ได้

(2) ในกรณีที่คณะกรรมการธุรกรรมเห็นว่า เรื่องที่เสนอตามข้อ 1 อาจจะดำเนินการตามมาตรา 49 ได้ กล่าวคือ เห็นว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดก็ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลแพ่งมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้น ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ยังคงขาดหลักฐานบางประการ ก็ให้คณะกรรมการธุรกรรมดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน หรือจะมอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการดำเนินการตรวจสอบทรัพย์สิน เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานดังกล่าว

(3) กรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ก็ให้คณะกรรมการธุรกรรมส่งเรื่องให้เลขาธิการดำเนินการตามมาตรา 49 คือ ส่งเรื่องให้อัยการยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อยึดทรัพย์สินเหล่านั้นต่อไป

ข้อ 9. กฎกระทรวงฉบับที่ 9 พ.ศ. 2543 ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการในการแสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมมิใช่เงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 48 วรรคสี่ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

(1) การขอเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดตามมาตรา 48 วรรคสี่ นั้น ให้ผู้ยื่นคำขอต่อเลขาธิการสำนักงาน ปปง. พร้อมด้วยหลักฐานที่แสดงว่าเงินหรือทรัพย์สินนั้นมีใช้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

(2) เมื่อเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ปปง. ได้ตรวจสอบคำขอและหลักฐานที่ถูกต้องครบถ้วนแล้วให้เสนอคำขอพร้อมทั้งหลักฐานและความเห็นต่อเลขาธิการ ปปง. เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการธุรกรรม เพื่อพิจารณามีคำสั่งเพิกถอนการยึด หรืออายัดทรัพย์สินนั้น

(3) ให้ผู้ยื่นคำขอมีสติธิเข้าชี้แจงหรือนำบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือที่ปรึกษาเข้าร่วมชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณาคำขอและหลักฐานที่ได้แสดงไว้ตามข้อ 1

ข้อ 10. กฎกระทรวงฉบับที่ 10 พ.ศ. 2543 ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดและอายัดไว้ ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 56 วรรคสอง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

คำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ และได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการสำนักงาน ปปง. แล้วแต่กรณี ให้ดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามสั่ง

นอกจากนี้ยังมีรายละเอียดอีก 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 ว่าด้วยการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ซึ่งกำหนดวิธีปฏิบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะทำการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ว่าจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างไรบ้าง

หมวดที่ 2 ว่าด้วยการประเมินราคาทรัพย์สิน ซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์ในการประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดมาโดย มีผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ชำนาญการร่วมตรวจสอบประเมินราคาทรัพย์สิน นั้นด้วย

9.2 หลักการและสาระสำคัญของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี 1 ฉบับ

ระเบียบที่นายกรัฐมนตรีออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 4 นายกรัฐมนตรี ในฐานะรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้ออกระเบียบเพื่อให้การปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นไปโดยเรียบร้อยรวม 1 ฉบับ ได้แก่

1. ระเบียบที่นายกรัฐมนตรีว่าด้วยคุณสมบัติ การแต่งตั้งการปฏิบัติหน้าที่และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 38

ระเบียบที่นายกรัฐมนตรี ฉบับ ว่าด้วยคุณสมบัติ การแต่งตั้งการปฏิบัติหน้าที่และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีสาระสำคัญ ดังนี้

- (1) ความหมายของคำว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่” “บัตรประจำตัว” “เลขาธิการ”
- (2) นอกจากนี้ยังมีใจความสำคัญ อีก 3 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 ว่าด้วยคุณสมบัติและการแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่

หมวดที่ 2 ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่

หมวดที่ 3 ว่าด้วยการกำกับดูแล โดยกำหนดให้เลขาธิการ หรือรองเลขาธิการ สำนักงาน ปปง. หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายเป็นผู้มีหน้าที่กำกับดูแลและติดตามประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามระเบียบฉบับนี้

ข้อสังเกต การออกบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการกำหนดแบบประจำตัว ฯ (ดูประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ฉบับที่ 3

9.3 หลักการและสาระสำคัญของประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี 3 ฉบับ

ประกาศที่นายกรัฐมนตรีออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 4 นายกรัฐมนตรี ในฐานะรักษาการพระราชบัญญัตินี้ ได้ออกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีจำนวน 3 ฉบับ เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ดังนี้

ข้อ 1. ประกาศที่นายกรัฐมนตรีฉบับที่ 1 เรื่องวิธีการแสดงตนของลูกค้ำสถาบันการเงิน พ.ศ. 2543 ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 20 วรรคสอง

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องวิธีการแสดงตนของลูกค้ำสถาบันการเงิน จากมาตรา 20 กำหนดให้สถาบันการเงินต้องจัดให้ลูกค้ำแสดงตนทุกครั้งก่อนทำธุรกรรม ตามที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่.....สำหรับการแสดงตนของลูกค้ำนั้นต้องเป็นไปตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ฉบับที่ 1 ซึ่งมีข้อสาระสำคัญ ดังนี้

1. การแสดงตนของลูกค้ำซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา อย่างน้อยต้องแสดงข้อมูล และหลักฐาน ดังต่อไปนี้

- (1) ชื่อและนามสกุล
- (2) เลขประจำตัวบัตรประชาชน หรือเลขหนังสือเดินทางในกรณีที่เป็นคนต่างด้าว

(3) ที่อยู่ตามทะเบียนบ้านหรือถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยในกรณีที่เป็นคนต่างด้าว

(4) วัน เดือน ปี เกิด

(5) เพศ

(6) สถานภาพ

(7) สัญชาติ

(8) หลักฐานสำคัญประจำตัวบุคคล ได้แก่ บัตรประชาชน บัตรประจำตัวข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจหรือเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ หนังสือเดินทาง หรือเอกสารประจำตัวอื่นที่ออกโดยทางราชการ

(9) อาชีพ สถานที่ทำงาน และหมายเลขโทรศัพท์

(10) สถานที่สะดวกในการติดต่อ และหมายเลขโทรศัพท์

(11) ลายมือชื่อผู้ทำธุรกรรม

ในกรณีที่สถาบันการเงินสามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ตั้งแต่ข้อ (1) ถึง (11) ด้วยวิธีทางอิเล็กทรอนิกส์ สถาบันการเงินนั้นอาจจะให้ลูกค้ำแสดงตนด้วยการแสดงเฉพาะชื่อ นามสกุล วัน เดือน ปี เกิด เลขประจำตัวประชาชน และลายมือชื่อผู้ทำธุรกรรมก็ได้

2. การแสดงตนของลูกค้าซึ่งเป็นนิติบุคคล อย่างน้อยต้องแสดงข้อมูลและหลักฐานดังต่อไปนี้

- (1) ชื่อนิติบุคคล
- (2) เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร
- (3) สถานที่ตั้ง และหมายเลขโทรศัพท์
- (4) ประเภทการประกอบการ
- (5) หนังสือรับรองข้อความในทะเบียน ที่นายทะเบียนออกให้ไม่เกิน 1 เดือน
- (6) ตราประทับของนิติบุคคล (ถ้ามี)
- (7) บัตรประจำตัวผู้เสียภาษีอากร
- (8) ลายมือชื่อผู้มีอำนาจลงนามแทนนิติบุคคล

ข้อ 2. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับที่ 2 เรื่องกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการธุรกรรม พ.ศ. 2543 ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 32 วรรคสอง

ประกาศฉบับที่ 2 เป็นเรื่องการกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการธุรกรรม ซึ่งจะต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งในข้อ (1) หรือ (2) หรือ (3) ของข้อ 1 และต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามประการใดประการหนึ่งใน (1) ถึง (5) ตามข้อ 2 ของข้อ 2 ตามประกาศฉบับที่ 2

ข้อ 3. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับที่ 3 เรื่องกำหนดแบบบัตรประจำตัวของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2543 ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 38 วรรคสาม

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับที่ 3 เป็นเรื่องการกำหนดแบบบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งมีรูปแบบตามที่ปรากฏท้ายประกาศฉบับนี้ มีสาระสำคัญ คือ กำหนดรูปแบบและขนาดของบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พร้อมกับตัวอย่างประกอบ

9.4 หลักการและสาระสำคัญของระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 3 ฉบับ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อาศัยอำนาจตามความใน มาตรา 25 (3) และมาตรา 57 ได้ออกระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 3 ฉบับ เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปตามมาตรา 57 วรรคหนึ่ง วรรคสาม วรรคห้า ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 1) ว่าด้วยการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึด หรืออายัด พ.ศ. 2543 ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 57 วรรคแรก (ระเบียบฉบับนี้ นายกรัฐมนตรีลงนามในนามฐานะประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน)

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึด หรืออายัด พ.ศ. 2543 มีสาระสำคัญแบ่งออกเป็น 3 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 ว่าด้วยหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สิน

หมวดที่ 2 ว่าด้วยวิธีการเก็บรักษาทรัพย์สิน

หมวดที่ 3 ว่าด้วยวิธีการจัดการทรัพย์สิน

2. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 2) ว่าด้วยการให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด การนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ต่อทางราชการ ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 57 วรรคสาม (ระเบียบฉบับนี้ นายกรัฐมนตรีลงนามในนามฐานะประธานกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน)

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 3) ว่าด้วยการให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดและการนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ต่อทางราชการ พ.ศ. 2543 ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

ความหมายของคำว่า “ทรัพย์สิน” นอกจากนี้มีสาระสำคัญอีก 4 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 ว่าด้วยเรื่องให้เลขาธิการมีอำนาจสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์โดยมีเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในข้อ 5

หมวดที่ 2 ว่าด้วยการให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ ซึ่งมีรายละเอียดอยู่ในข้อ 7 ถึงข้อ 15

หมวดที่ 3 ว่าด้วยการขายทอดตลาด ซึ่งมีวิธีการและขั้นตอนตามที่ระบุไว้ในข้อ 16 ถึง 18

หมวดที่ 4 ว่าด้วยการนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ต่อทางราชการ ซึ่งมีรายละเอียด ตามที่ระบุไว้ในข้อ 19 ถึงข้อ 26

3. ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่ 3) ว่าด้วยการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 57 วรรคห้า (ระเบียบฉบับนี้ นายกรัฐมนตรีลงนามในนามฐานะประธานกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน)

ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ พ.ศ. 2543

สาระสำคัญของระเบียบฉบับนี้ว่าด้วยการคืนทรัพย์สิน ให้แก่ผู้ร้องขอซึ่งปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 57 วรรคสี่ ซึ่งมีรายละเอียดทั้งหมด 9 ข้อ โดยมีหลักฐานดังนี้

- ในกรณีที่ต้องคืนทรัพย์สินตามมาตรา 57 วรรคสี่ ให้เลขาธิการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพขึ้น ประกอบด้วยข้าราชการในสำนักงานไม่น้อยกว่าสามคน มีหน้าที่ประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพของทรัพย์สินนั้น

- ในกรณีจำเป็นหรือสมควร เลขาธิการจะแต่งตั้งบุคคลอื่น ซึ่งมีใช้ข้าราชการในสำนักงานร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งด้วยก็ได้

เลขาธิการจะแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามข้อ 3 ไว้เป็นประจำเพื่อให้มีหน้าที่ประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพของทรัพย์สินประเภทใดโดยเฉพาะก็ได้

- ในการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ ถ้ามีความจำเป็นและสมควร คณะกรรมการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพอาจขอให้ผู้ซึ่งมีความเชี่ยวชาญ หรือชำนาญเกี่ยวกับทรัพย์สินประเภทใด โดยเฉพาะเป็นผู้ตรวจสอบและให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการประเมินค่าเสียหาย หรือเสื่อมสภาพทรัพย์สินนั้นก็ได้

- ทรัพย์สินดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่ไม่อาจคืนได้

1. ทรัพย์สินที่สูญหาย เสียหาย เสื่อมสภาพ หรือเปลี่ยนแปลงแล้วโดยสิ้นเชิง
2. ทรัพย์สินที่โดยสภาพไม่อาจซ่อมแซมให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้
3. ทรัพย์สินที่โดยสภาพอาจซ่อมแซมให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้ แต่คณะกรรมการ

การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพเห็นว่าค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมนั้นสูงเกินสมควร

- การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพของทรัพย์สินให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1. ถ้าทรัพย์สินนั้นเสียหายและสามารถซ่อมแซมให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้ให้ประเมินค่าเสียหายเท่ากับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพื่อซ่อมแซมทรัพย์สินนั้นให้กลับคืนสู่สภาพเดิม

2. ถ้าทรัพย์สินนั้นเสื่อมสภาพเนื่องจากการใช้งาน ให้ประเมินค่าเสื่อมสภาพเท่ากับค่าเสื่อมสภาพที่คำนวณได้ ตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการใช้ในการคำนวณราคา เมื่อทรัพย์สินของทางราชการเสียหายหรือสูญหาย

- เลขาธิการจะสั่งให้คณะกรรมการการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพชี้แจงเหตุผลและหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ หรือสั่งให้มีการประเมินใหม่ก็ได้หากเห็นว่าค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพที่ประเมินไว้นั้นสูง หรือต่ำเกินสมควร หรือหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินยังไม่เหมาะสม

- ให้เลขาธิการรักษาการตามระเบียบนี้ และมีอำนาจออกกระเบียบประกาศ หรือ คำสั่ง เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้เลขาธิการเสนอให้ คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับกระบวนการบังคับใช้ พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

3.1 ข้อพิจารณากรณีผู้บังคับใช้กฎหมาย ป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงินเบื้องต้น

3.1.1 องค์การและผู้มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน¹
ในการต่อสู้กับขบวนการฟอกเงิน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ม็องค์กร (คณะบุคคล) และผู้มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจแบ่ง
ออกตามบทบาทได้เป็น 2 ด้าน คือ²

1. องค์การในระดับบริหาร มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย มาตรการและวาง
หลักเกณฑ์ (Regulatory) เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้แก่คณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือคณะกรรมการ ป.ป.ง.

2. องค์การและผู้มีอำนาจหน้าที่ในระดับปฏิบัติการ มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินนโยบาย
และมาตรการขององค์กรบริหาร เพื่อสามารถบังคับผลในความเป็นจริงได้ในการปฏิบัติ (Law
enforcement role) ซึ่งได้แก่คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ ป.ป.ง. สำนักงาน ป.ป.ง.และ
พนักงานเจ้าหน้าที่

ในเบื้องต้น คณะกรรมการ ป.ป.ง. จะมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และกำกับดูแล
วินิจฉัย และวางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการ และประสานงานคณะกรรมการธุรกรรม
มีภารกิจในฐานะเป็นหน่วยปฏิบัติการในการตรวจสอบธุรกรรม หรือทรัพย์สิน ส่วนสำนักงาน
ป.ป.ง. ซึ่งมีเลขาธิการ ป.ป.ง. เป็นหัวหน้าหน่วยงาน จะทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการ
(Secretariate)³ ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ง. และคณะกรรมการ
ธุรกรรม รวบรวมพยานหลักฐาน และร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานอัยการสูงสุด เพื่อการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิด
เกี่ยวกับการฟอกเงิน

¹ นิกิร เกร็กุล , การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ,
(กรุงเทพมหานคร :Translators – at- Law. Com , 2543) , หน้า 175 – 179.

² สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน,การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน:
คู่มือประชาชน (กรุงเทพฯ : สิงหาคม 2543) , หน้า 13 – 14 และเกี่ยวกับสำนักงาน ป.ป.ง.
[http :// www amlo.go.th/amloframe.htm](http://www.amlo.go.th/amloframe.htm) (27 ตุลาคม 2543).

³ สุรพล ไตรเวทน์ , กฎหมายฟอกเงิน : ความผิดมูลฐานตาม พ.ร.บ. ป้องกันและ
ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (กรุงเทพฯ : วิญญูชน,กันยายน 2543) , หน้า 53.

ทั้งสามองค์กรหลักนี้จะดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อกลไกในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสบความสำเร็จตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

คณะกรรมการ ป.ป.ง.

เนื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ง. มีบทบาทหน้าที่ในระดับนโยบาย หรือระดับบริหาร ที่มาของคณะกรรมการจึงต้องมีความหลากหลาย เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามนโยบายได้ โดยได้รับความร่วมมือ และการประสานงานทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงให้หัวหน้าหน่วยงานหรือผู้บังคับบัญชาระดับสูงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกรรมการองค์ประกอบ

กรรมการโดยตำแหน่ง

หากพิจารณาจากองค์ประกอบของคณะกรรมการ จะเห็นว่าพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้ความสำคัญต่อคณะกรรมการ ป.ป.ง.เป็นอย่างมาก โดยกำหนดให้นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ ป.ป.ง. และมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานกรรมการ ส่วนองค์ประกอบหลักของคณะกรรมการ ป.ป.ง. ได้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งประจำในระดับหัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรง ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เช่น

- หน่วยงานป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่สำคัญ ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงาน ป.ป.ส.
- หน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ต้องปฏิบัติในการตรวจสอบการทำธุรกรรม ได้แก่ กรมที่ดิน กรมการประกันภัย และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์
- หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ กระทรวงยุติธรรม และสำนักงานอัยการสูงสุด
- หน่วยงานประสานงานกับต่างประเทศ ได้แก่ กรมสนธิสัญญาและกฎหมาย
- หน่วยงานกำกับดูแลและรับผิดชอบการเงินการคลังและภาษีของประเทศ ได้แก่ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กรมศุลกากร และกรมสรรพากร

สำหรับประธานสมาคมธนาคารไทยถือได้ว่าเป็นตัวแทนของภาคเอกชน โดยเฉพาะธนาคารต่างๆอันมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการต่อสู้กับปัญหาการฟอกเงิน การมีตัวแทนเข้าไปเป็นกรรมการในคณะกรรมการ ป.ป.ง. เป็นช่องทางที่ทำให้ธนาคารสามารถเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหา และสะท้อนผลการปฏิบัติหน้าที่ธนาคารต่าง ๆ อันจะนำไปสู่มาตรการที่มีประโยชน์ และประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต

ดังนั้นผู้เขียนจึงขอแสดงตารางองค์ประกอบของคณะกรรมการ ป.ป.ง. โดยตำแหน่ง ดังนี้

ตารางแสดงองค์ประกอบของคณะกรรมการ ป.ป.ง.	
กรรมการโดยตำแหน่ง	
นายกรัฐมนตรี	ประธานกรรมการ
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง	รองประธานกรรมการ
ปลัดกระทรวงยุติธรรม	กรรมการ
อัยการสูงสุด	กรรมการ
ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ
เลขาธิการ ป.ป.ส.	กรรมการ
ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง	กรรมการ
อธิบดีกรมการประกันภัย	กรรมการ
อธิบดีกรมที่ดิน	กรรมการ
อธิบดีกรมศุลกากร	กรรมการ
อธิบดีกรมสรรพากร	กรรมการ
อธิบดีกรมธนวิสัยและกฎหมาย	กรรมการ
ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย	กรรมการ
ประธานสมาคมธนาคารไทย	กรรมการ
เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับ หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์	กรรมการ
กรรมการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน	
คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคล ซึ่งมีความเชี่ยวชาญ	กรรมการ
เลขานุการ	
เลขาธิการ ป.ป.ง.	กรรมการและเลขานุการ

องค์กรประสานงานและองค์กรเสริม

นอกจากองค์กรและบุคคลที่มีการแต่งตั้ง และมีอำนาจหน้าที่ตามที่ระบุไว้โดยตรง ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้ว ในการดำเนินการจริงในทางปฏิบัติ การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะประสบความสำเร็จได้ ต้องมีความร่วมมือและประสานงานเป็นอย่างดีกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด(ป.ป.ส.) เนื่องจากสำนักงาน (ป.ป.ส.) ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบในการดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ในระยะเริ่มต้นและความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด เป็น 1 ใน 7 ฐานความผิดมูลฐาน ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังนั้น ป.ป.ส. จึงเป็นหน่วยงานหนึ่ง ที่มีบทบาทสำคัญในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการฟอกเงิน โดยหน้าที่หรือบทบาทที่สำคัญตามกฎหมายฉบับนี้ เช่น สำนักงาน ป.ป.ส. สามารถสนับสนุนข้อมูลเกี่ยวกับกรณีเจ้าของ หรือผู้รับโอนหรือรับประโยชน์ที่เป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือฟอกเงินมาก่อน (ม.51 , 52) เพื่อให้เข้าข้อสันนิษฐานของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือกรณีที่ไม่อาจดำเนินการริบทรัพย์สินทางอาญาตาม พ.ร.บ. มาตรการ ฯ 2534 ได้ สำนักงาน ป.ป.ส. อาจประสานงานเรื่องนี้ให้สำนักงาน ป.ป.ง. ดำเนินการริบทรัพย์สินทางแพ่งได้ (ม.58) เป็นต้น

- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เนื่องจากการกระทำความผิดมูลฐานทั้ง 7 ประเภทตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ก่อให้เกิด หรือทำให้อาชญากรได้มาซึ่งเงิน หรือทรัพย์สินที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งมีแนวโน้มสูงที่จะต้องมีการฟอกเงินก่อนการนำไปใช้ต่อไป การฟอกเงินจึงมีความเกี่ยวข้องกันกับการกระทำความผิดมูลฐานดังกล่าว หรืออีกด้านหนึ่ง การดำเนินคดีฟอกเงินทำให้เจ้าหน้าที่หาความสัมพันธ์ย้อนกลับไปหาความผิดมูลฐานที่ก่อให้เกิดเงินสกปรกได้⁴ สำนักงานตำรวจแห่งชาติซึ่งรับผิดชอบในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญาโดยทั่วไป จึงเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทอย่างสูงในการดำเนินคดีฟอกเงินและคดีมูลฐานที่เกี่ยวข้องในระยะเริ่มต้นสำนักงาน ป.ป.ง.และหน่วยงานตำรวจได้มีการประสานงานกัน โดยผ่านทางกรอบสมัชชาและการประชุมร่วมกัน ซึ่งทำให้มีการเตรียมจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการร่วมสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงิน หรือ ส.ส.ง. (Joint Operation Center on Money Laundering Investigation – CMLI)⁵ โดยเมื่อเกิดคดีฟอกเงินขึ้น มีแนวทางให้สำนักงาน ป.ป.ง. ดำเนินการเกี่ยวกับการเงิน หรือทรัพย์สิน เช่น การยึด หรืออายัด หรือริบทรัพย์สิน และ ส.ส.ง. ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวกับความผิดอาญฐานฟอกเงิน

⁴ The national Money Laundering Strategy for 2000. (Washington DC : US. Government Printing Office , March), p. 1 – 5 .

⁵ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 25.

- สำนักงานอัยการสูงสุด พนักงานอัยการมีบทบาทสำคัญทั้งในการใช้ดุลพินิจ เพื่อนำคดีอาชญากรรมฟอกเงินขึ้นสู่ศาล และในการขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งต้องดำเนินการโดยเร็วนั้น การประสานงานและความเข้าใจร่วมกันของสำนักงาน ป.ป.ง. และสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นกุญแจสำคัญในการนำไปสู่การดำเนินการอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

- ศาลยุติธรรม ความศรัทธาในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนอกจากจะอยู่ที่ความจริงจังของสำนักงาน ป.ป.ง. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วทัศนคติและความรู้ความเข้าใจของศาลก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน ในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน นอกจากศาลจะสามารถมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้แล้ว ยังมีอำนาจในการอนุญาตให้เจ้าหน้าที่ใช้เครื่องมือในการสืบสวนพิเศษด้วยตามมาตรา 46 เช่น อนุญาตให้ดักฟังทางโทรศัพท์ หรือเข้าถึงข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ เป็นต้น การประสานงานและความเข้าใจตรงกันสามารถทำให้สามารถดำเนินคดีกับอาชญากรฟอกเงินได้อย่างเด็ดขาดตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้

- หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง นอกเหนือจากที่ได้กล่าวแล้ว สำนักงาน ป.ป.ง. จะต้องร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานอื่นอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะหน่วยงานที่มีหัวหน้าหน่วยงานหรือผู้บริหารระดับสูงเป็นกรรมการในคณะกรรมการ ป.ป.ง. โดยอาจมีผู้ทำหน้าที่ประสานงาน โดยเฉพาะสำหรับเรื่องนี้ หรือการให้มีศูนย์ปฏิบัติการของผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในสำนักงาน ป.ป.ง. เป็นต้น

- ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ เนื่องจากการฟอกเงินสำหรับประเทศไทยถือเป็นเรื่องใหม่ จึงขาดแคลนผู้ชำนาญการ อีกทั้งโดยลักษณะของอาชญากรรมฟอกเงินเป็นการกระทำที่ข้ามชาติข้ามพรมแดน ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็ต้องดำเนินการแบบเดียวกันการมีที่ปรึกษาชาวต่างประเทศที่มีประสบการณ์สูงจะทำให้ประเทศไทยสามารถร่วมมือประสานงานกับต่างประเทศได้อย่างมั่นใจ

- การประสานงานกับหน่วยงานของต่างประเทศ ซึ่งได้แก่ประชุมสัมมนา เพื่อปรึกษาหารือ และหาแนวทางร่วมกันในการต่อต้านการฟอกเงินกับองค์กรระหว่างประเทศ หรือกลุ่มประเทศ เช่น กลุ่มต่อต้านการฟอกเงินแห่งเอเชียแปซิฟิก (Asia Pacific Group on Money Laundering – APG) และประเทศสมาชิกกลุ่มต่อต้านยาเสพติด (Foreign Anti - Narcotics Community – FANC)⁶ เป็นต้น

⁶ เรื่องเดียวกัน , หน้า 24.

3.1.2 ความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการฟอกเงิน

เมื่อทราบถึงองค์กรและผู้มีหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้ว องค์กรต่าง ๆ และผู้มีอำนาจหน้าที่เหล่านี้จะบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวได้ ก็ต่อเมื่อผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดทางอาญาที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติดังนี้⁷

บทนำ หมวด 1 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยลักษณะของการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน กล่าวคือ เมื่อมีการกระทำเข้าหลักเกณฑ์หรือองค์ประกอบตามมาตรา 5 ก็ถือว่าผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งมีโทษตามมาตรา 60 คือจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 2 หมื่นบาท ถึง 2 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 เป็นนิติบุคคลก็มีโทษตามมาตรา 61 คือปรับตั้งแต่ 2 แสนบาท ถึง 1 ล้านบาท และผู้ที่เป็นกรรมการ หรือผู้จัดการ หรือบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นก็มีความผิดด้วย ต้องระวางโทษตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 2 หมื่นบาท ถึง 2 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

บทบัญญัติมาตราอื่น ๆ เช่น มาตรา 6 กำหนดให้การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งกระทำนอกราชอาณาจักรต้องรับโทษในราชอาณาจักร ถ้าเข้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่งที่กำหนดไว้ มาตรา 7 กำหนดให้ผู้สนับสนุนกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องรับโทษเช่นเดียวกับตัวการ ผู้ที่ให้ความช่วยเหลือโดยจัดหา หรือให้เงิน หรือทรัพย์สิน หรือยานพาหนะ หรือสถานที่ หรือกระทำการใด ๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินหลบหนี หรือมิให้ต้องถูกรับโทษ หรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด ผู้นั้นก็ต้องรับโทษเท่าตัวการ เว้นแต่ผู้ให้ความช่วยเหลือดังกล่าวนั้น มีความเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดในฐานะเป็นบิดามารดา หรือบุตร หรือสามีภรรยา และเป็นการช่วยเหลือเพื่อให้พ้นจากการจับกุมเท่านั้น ดังนี้ ศาลจะไม่ลงโทษผู้ให้ความช่วยเหลือ หรือลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เพียงใดก็ได้ มาตรา 8 บัญญัติให้ผู้พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงินต้องรับโทษเท่ากับความผิดสำเร็จ มาตรา 9 ให้ผู้ที่เพียงแต่สมคบตกลงกันจะกระทำความผิดฐานฟอกเงินก็ต้องรับโทษกึ่งหนึ่งของความสำเร็จแล้ว และถ้ามีการกระทำความผิดตามที่สมคบก็ต้องรับโทษตามที่กำหนดไว้ กรณีลงมือกระทำผิดข้อหาฐานฟอกเงินแต่ผู้ร่วมกระทำผิดได้ขัดขวางมิให้การกระทำนั้นสำเร็จก็ให้รับโทษกึ่งหนึ่งเท่านั้น ถ้าผู้สมคบกระทำความผิดกลับใจและแจ้งความต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศาลจะลงโทษน้อยกว่าที่กำหนดไว้ก็ได้ บทบัญญัติมาตรา 10 และมาตรา 11 เป็นบทบัญญัติให้ลงโทษบุคคลพิเศษที่กระทำความผิดเกี่ยวกับ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยกำหนดให้ต้องรับโทษหนักกว่าบุคคลธรรมดาทั่วไปถึงสอง หรือ

⁷ วิชัย ตันติกุลานันท์, คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร ,2543) , หน้า 55 – 76.

สามเท่า เช่น ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าของพนักงานสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือกรรมการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา 5 ผู้ใด

1. โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

2. กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มาแหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

มาตรา 60 ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 2 หมื่นบาท ถึง 2 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 61 นิติบุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรา 5 มาตรา 7 มาตรา 8 หรือมาตรา 9 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่ 2 แสนบาท ถึง 1 ล้านบาท

กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลตามวรรคหนึ่ง กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 2 หมื่นบาท ถึง 2 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น

บทบัญญัติมาตรา 5 มีความสำคัญที่สุดเพราะเป็นหัวใจของกฎหมายป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งถือว่าผู้ฝ่าฝืนมีความผิดทางอาญาและมีโทษทั้งจำทั้งปรับ การกระทำที่จะถือว่าเป็นความผิดฐานฟอกเงินต้องเป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 5 ซึ่งสามารถแบ่งการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็น 2 ประการ หรือ 2 ประเภทด้วยกัน คือ ความผิดฐานฟอกเงิน ตามมาตรา 5 (1) และความผิดฐานฟอกเงินมาตรา 5 (2)

ข้อ 1. ความผิดฐานฟอกเงิน ตามมาตรา 5 (1) มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. ผู้ใดรวมถึงนิติบุคคล โอน หรือรับโอน หรือเปลี่ยนสภาพ
2. ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด
3. เพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นก่อน ขณะ หรือหลังการกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษ หรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน

1. การกระทำที่เป็นความผิดตามมาตรา 5(1) คือ โอน รับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โอนก็คือการส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้รับโอนซึ่งอาจจะกระทำโดยการขาย ยกให้ ผากไว้ การโอนทรัพย์สินบางประเภท เช่น อสังหาริมทรัพย์ หรือ โฉนดที่ดิน จะต้องดำเนินการตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 456 คือต้องทำเป็นหนังสือ และจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ การโอนทรัพย์สินบางประเภทต้องมีหลักฐานทางทะเบียน เช่น การโอนอาวุธปืน การโอนรถยนต์จะต้องดำเนินการจดทะเบียนรถยนต์ การโอนทรัพย์สินซึ่ง

จะต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียน หรือต้องดำเนินการทางทะเบียน ดังกล่าว ย่อมสามารถตรวจสอบได้ชัดเจนและง่ายกว่าการโอนทรัพย์สินทั่ว ๆ ไป การรับโอนนั้นก็เช่นเดียวกันไม่ว่าจะรับโอนด้วยประการใด ๆ ก็ตาม สำหรับการเปลี่ยนสภาพทางทรัพย์สินนั้นก็คือการแลกเปลี่ยน เช่น นาย ก. ขายยาเสพติดและได้รถยนต์มา 1 คัน เป็นค่าตอบแทน หรือเป็นค่าชำระราคา นาย ก. นำรถยนต์คันนั้นไปแลกเปลี่ยนรถคันอื่นมาเพื่อมิให้จับได้มาเป็นรถที่ได้มาจากการขายยาเสพติด หรือเอาทรัพย์สินที่ได้มานั้นไปซื้อทรัพย์สินอย่างอื่นหรือลงทุนในกิจการอื่น เช่น นาย ก. ขายยาเสพติดได้เงินมาจำนวนหนึ่งแล้วนำไปซื้อที่ดินมาแปลงหนึ่ง ดังนี้ถือว่าเป็นการเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือกรณีเปลี่ยนสภาพตัวทรัพย์สินโดยตรง เช่น นาย ก. ขายยาเสพติดและได้ค่าตอบแทนมาเป็นวัว 1 ตัว นาย ก. ซ้ำแหวะวัวตัวนั้นเพื่อนำเนื้อวัวไปจำหน่ายก็เป็นการเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินอย่างหนึ่งหรือนาย ก. กรรโชกทรัพย์ได้รถยนต์มาคันหนึ่งแล้วเปลี่ยนสภาพโดยถอดชิ้นส่วนรถยนต์คันนั้นออกเป็นชิ้น ๆ แล้วนำไปขายเป็นอะไหล่ ก็เป็นการเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน ผู้ที่รับโอนอะไหล่ไว้เพื่อซุกซ่อน หรือปกปิดแหล่งที่มาของรถยนต์ดังกล่าว ผู้นั้นก็มีความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5

2. ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด มีความหมายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3 ตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทวิเคราะห์ มาตรา 3 บทที่ 4 ซึ่งมีความหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง 3 อย่าง ดังต่อไปนี้คือ

(1) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือจากการสนับสนุน หรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน สำหรับมูลฐานนั้นให้ดูส่วนที่ 2 บทที่ 1

(2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน ด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ

(3) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (2)

ดังนั้น ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 5 จึงหมายถึงเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน คือการกระทำความผิดอย่างใดอย่างหนึ่งใน 7 ประการ ตามที่กล่าวมาแล้วในมาตรา 3 บทที่ 1 หรือเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการสนับสนุน หรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน และหมายถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน ด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงิน หรือทรัพย์สินซึ่งได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน หรือการสนับสนุน หรือช่วยเหลือการกระทำความผิดมูลฐานดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ยังหมายถึงดอกผลของเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดดังกล่าว หรือการจำหน่าย จ่าย โอน ด้วยประการใด ๆ ของเงิน หรือทรัพย์สินดังกล่าวด้วย ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีการจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้ง และไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด กล่าวโดยสรุป การโอน หรือรับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สิน

ซึ่งได้มาจากการกระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็นการกระทำของตัวการหรือผู้สนับสนุน ไม่ว่าจะมีการจำหน่าย จ่าย โอน ทรัพย์สินนั้นไปที่ทอดก็ตาม ทรัพย์สินที่ได้มาใหม่ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หากมีการโอน หรือรับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินนั้นต่อไปอีก โดยผู้โอน หรือรับโอน หรือผู้เปลี่ยนแปลงสภาพรู้ว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายดังกล่าว ก็อยู่ในเกณฑ์ที่จะมีความผิดฐานฟอกเงินได้

3. เพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น ข้อนี้เป็นเจตนาพิเศษหมายความว่า ผู้โอน หรือรับโอน หรือผู้เปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานดังกล่าวนั้น กระทำไปโดยเจตนาพิเศษ คือเพื่อชุกซ่อน หรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น ถ้าไม่มีเจตนาพิเศษก็ไม่ใช่ความผิดฐานฟอกเงิน

3.1 หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน หรือขณะ หรือ หลังการกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษ หรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หมายความว่าผู้ที่จะทำการโอน หรือรับโอน หรือผู้เปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในความผิดมูลฐาน กระทำการไปเช่นนั้น เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น คือตัวผู้กระทำความผิดมูลฐานมิให้ต้องรับโทษ หรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือก่อน หรือ ขณะ หรือหลังการกระทำความผิดมูลฐานก็ตาม ข้อนี้หมายถึงตัวผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ซึ่งอาจจะไม่ใช่บุคคลผู้กระทำความผิดมูลฐานโดยตรง หรือตัวผู้กระทำความผิดมูลฐานเอง ก็เป็นความผิดฐานฟอกเงินได้ เช่น นาย ก. ขายยาเสพติดให้แก่บุคคลหนึ่งแล้วได้เงินมาจำนวนหนึ่ง นาย ข. รับโอนเงินจำนวนนั้นไว้โดยมีเจตนาเพื่อช่วยเหลือนาย ก. มิให้ต้องรับโทษในความผิดมูลฐาน คือข้อหาค้ายาเสพติด ดังนี้ นาย ข. มีความผิดฐานฟอกเงิน ในกรณีดังกล่าวถ้านาย ก. โอนเงินจำนวนดังกล่าวให้แก่ นาย ข. โดยมีเจตนาเพื่อชุกซ่อน หรือเพื่อปกปิดแหล่งที่มาของเงินนั้น นาย ก. ก็มีความผิดฐานฟอกเงินเช่นเดียวกัน

คำว่าทรัพย์สินนั้นหมายถึง ทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 106 ซึ่งหมายถึงทรัพย์สินชนิดที่เป็นวัตถุมีรูปร่างและไม่มีรูปร่างด้วย เช่น กระแสไฟฟ้า รวมตลอดถึงทรัพย์สินที่เคลื่อนที่ได้และเคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น ที่ดิน เป็นต้น

ข้อ 2. ความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 (2) มีองค์ประกอบ ดังนี้

- (1) ผู้ใดกระทำด้วยประการใด ๆ
- (2) เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การใช้สิทธิใด ๆ
- (3) ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

1. กิริยาการกระทำได้แก่ การกระทำด้วยประการใด ๆ ในทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด การกระทำด้วยประการใด ๆ นั้นครอบคลุมการกระทำทุกชนิดทุกวิธีการซึ่งวิธีง่าย ๆ ก็ได้แก่การชุกซ่อนเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานไว้ที่บ้าน หรือในตู้เซฟ การโอนย้ายถ่ายเททรัพย์สินดังกล่าว โดยนำไปฝากไว้กับญาติพี่น้อง หรือบุคคลที่ไว้วางใจ ซึ่งเป็นวิธีการธรรมดาทั่วไป หรือฝากธนาคารซึ่งปัจจุบันการบริการของธนาคาร

มีความก้าวหน้ารวดเร็วเพราะใช้วิธีการเทคโนโลยีขั้นสูง เช่นธนาคารได้ให้บริการอิเล็กทรอนิกส์แบบกึ่ง โดยใช้บัตรเครดิต หรือแบงก์กึ่งออนไลน์และเงินสดอิเล็กทรอนิกส์ โดยผ่าน Internet วิธีการคือธนาคารพาณิชย์ทั้งหลายในประเทศสหรัฐอเมริกาจะนำซอฟต์แวร์ไปติดตั้งในเครื่องคอมพิวเตอร์ให้แก่ลูกค้าที่สำนักงานของลูกค้าที่สำนักงานของลูกค้าแต่ละราย ลูกค้าก็สามารถเรียกดูยอดบัญชีของตน สามารถชำระค่าสินค้าหรือค่าสาธารณูปโภคโดยไม่ต้องส่งจ่ายเช็ค ไม่ต้องถอนเงินจากบัญชี ไม่ต้องไปทำรายงานที่หน้าเคาน์เตอร์ของธนาคาร คำสั่งการโอนเงินเหล่านี้จะส่งจากสำนักงานลูกค้าไปยังธนาคาร และดำเนินการตัดยอดหนี้ในบัญชีได้ทันที จึงสามารถตัดโอนหนี้ข้ามเมืองหรือข้ามประเทศได้โดยสะดวก (INTERNATIONAL FUND TRANSFER) วิธีการดังกล่าวเป็นการทำธุรกรรมพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Commerce หรือ E – Commerce) เป็นช่องทางหนึ่งผู้กระทำความผิดสามารถฟอกเงินได้จำนวนมากอย่างรวดเร็วและทันที ซึ่งถือว่าเป็นการกระทำใด ๆ ตามความหมายของมาตรา 5 (2) ด้วย ถ้ามีการดำเนินการโอนเงิน โดยวิธีการดังกล่าวเป็นเงินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน ผู้นั้นก็อาจจะมีคุณสมบัติฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 (2) ได้เช่นเดียวกัน

2. เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน หรือการได้สิทธิใด ๆ ข้อนี้เป็นเจตนาพิเศษหมายความว่าผู้กระทำมีเจตนาพิเศษเพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือแหล่งที่ตั้งของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือการจำหน่าย หรือการโอน หรือการได้สิทธิใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เช่น นาย ก. ได้เงินจำนวนหนึ่งจากการขายยาเสพติด แล้วนำเงินนั้นไปฝากนาย ข. แล้วทำสัญญากู้เงินจำนวนนั้นจากนาย ข. เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงของการได้เงินจำนวนนี้มาคือ เพื่ออำพรางว่าเงินจำนวนนี้กู้มาจากนาย ข. ทั้งนาย ก. และนาย ข. ต่างก็มีความผิดฐานฟอกเงิน

3. คำว่า ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด มีความหมายตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นในหมวดทั่วไปมาตรา 3 บทที่ 4

ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 อาจเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้ นิติบุคคลตั้งขึ้นได้โดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ มาตรา 65 ซึ่งบัญญัติให้มีนิติบุคคลได้ 2 ทาง คือการตั้งนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่น การตั้งสมาคมมูลนิธิ การจดทะเบียนบริษัทจำกัด หรือห้างหุ้นส่วนจำกัด ตั้งขึ้นโดยกฎหมาย เช่น พระราชบัญญัติจัดตั้งกรมต่าง ๆ หรือหน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะ เช่น พระราชบัญญัติจัดตั้งกระทรวงต่าง ๆ เป็นต้น

กรณีผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 ถ้าเป็นบุคคลธรรมดาก็มีโทษตามมาตรา 60 คือจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 2 หมื่นบาท ถึง 2 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นนิติบุคคล มาตรา 61 ให้ลงโทษปรับสถานเดียวคือปรับตั้งแต่ 2 แสนบาท ถึง 1 ล้านบาท แต่สำหรับตัวกรรมการ หรือผู้จัดการ

หรือบุคคลใดก็ตาม ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ 1 ปี ถึง 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 2 หมื่นบาท ถึง 2 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่กรรมการหรือผู้จัดการ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นจะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้นด้วย ทั้งนี้ ตามมาตรา 61 วรรคสอง หมายความว่า กรณีนิติบุคคลถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดขอหาพอกเงิน ตามมาตรา 5 กฎหมายให้ถือว่ากรรมการหรือผู้จัดการ หรือบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นกระทำความผิดด้วย และต้องรับโทษเท่ากับบุคคลธรรมดา แต่ก็มีข้อยกเว้นให้คือบุคคลดังกล่าวมีสิทธิพิสูจน์ได้ว่าตนไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด และถ้าพิสูจน์ได้ก็ไม่มีความผิดและไม่ต้องรับโทษนั่นเอง

กรณีนิติบุคคลเป็นผู้กระทำความผิดฐานพอกเงินตามมาตรา 5 นั้น ปกติมักจะเข้าใจว่าส่วนใหญ่เป็นรูปบริษัทจำกัดหรือห้างหุ้นส่วนจำกัด แต่ความจริงมีนิติบุคคลอื่น ๆ ที่มักจะกระทำฐานพอกเงินได้แนบเนียนกว่า ซึ่งมักจะซ่อนเร้นมาในรูปของมูลนิธิ สมาคม หรือแม้แต่วัดวาอาราม เช่น มูลนิธิต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นมาบังหน้าโดยแสดงวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยเหลือ หรือให้สวัสดิการแก่สมาชิก หรือกลุ่ม หรือเพื่อสาธารณชนอย่างอื่น แต่เบื้องหลังเป็นการหาเงินที่ผิดกฎหมายเข้ามาในมูลนิธิอันมีลักษณะเป็นการพอกเงิน โดยผู้มีอำนาจว่ามีซึ่งดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมืองหรือข้าราชการตำแหน่งระดับสูงตั้งมูลนิธิขึ้นมาและใช้ตำแหน่งหน้าที่อำนาจของตนกระทำการ หรือไม่กระทำการ หรืออนุญาต หรือไม่อนุญาตในกิจการที่ตนมีอำนาจหน้าที่ดูแลอยู่ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้แก่บุคคลหนึ่งบุคคลใด และให้บุคคลนั้นจ่ายค่าตอบแทนด้วยการบริจาคเงินให้แก่มูลนิธิแห่งนั้น ซึ่งจะมีการบริจาคเงินแต่ละครั้งเป็นจำนวนหลายล้านบาทขึ้นไป และเพียงชั่วเวลาไม่นานประมาณ 2 – 3 ปี มูลนิธิแห่งนั้นก็จะมีเงินเป็น 100 ล้านบาท แล้วคณะบุคคลผู้มีอำนาจบริหารมูลนิธิก็จะนำเงินนั้นไปจ่ายในรูปของการให้สวัสดิการ แก่สมาชิกของตน หรือครอบครัวของตน เช่น ช่วยค่ารักษาพยาบาล หรือให้เงินเป็นทุนการศึกษา แก่สมาชิก หรือคนในครอบครัว จัดกิจกรรมบังหน้าโดยทำโครงการศึกษาดูงานในต่างประเทศ แต่ความเป็นจริงเป็นการทว่าไปเที่ยว และชอบปึงพืดกรรม และการกระทำดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการพอกเงินอย่างหนึ่งตามมาตรา 5 นอกเหนือจากเป็นความผิดฐานเจ้าพนักงานปฏิบัติหน้าที่ไม่ชอบตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 ซึ่งในกรณีนั้นค่อนข้างจะยากที่จะกล่าวหาหรือจับกุมเนื่องจากเป็นผู้มีอำนาจอยู่ในตำแหน่งหน้าที่สูง และมีอิทธิพลบารมีอีกทั้งขาดพยานหลักฐานเนื่องจากผู้บริจาคตก็ยินยอมให้เงิน เพราะตัวเองก็ได้ประโยชน์จากการสั่งการของผู้มีอำนาจ แต่กรณีดังกล่าวสามารถตรวจสอบ โดยใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน เข้าไปดำเนินการได้จึงถือว่ากฎหมายป้องกันและปราบปรามการพอกเงินมีประโยชน์ไม่มากนักน้อย

ในกรณีการฟอกเงินโดยวัดวาอารามนั้นก็มีความหมายให้เห็นอยู่เสมอ เช่น การทำบุญส่งเป็นรายเดือนโดยใช้หลักจิตวิทยาและการโฆษณาชวนเชื่อและผสมผสานกับหลักกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างภาพให้ประชาชนศรัทธา และเกิดความวิตกกังวลจนต้องบริจาคทรัพย์สินให้แก่วัดจำนวนมากมาย ซึ่งบางวัดมีเงินบริจาคนับเป็นหมื่นล้านบาท เมื่อมีการบริจาคแล้วมีทั้งกรณีการนำเงินเข้าฝากในบัญชีของวัดแล้วเบิกโดยส่งจ่ายเป็นเช็คให้แก่บุคคลอื่น จำนวนหลายคน แล้วให้บุคคลเหล่านั้นไปแปลงเป็นทรัพย์สิน โดยนำไปซื้อที่ดินจำนวนมาก หลายแปลง หลังจากนั้นก็ให้ออนที่ดินที่ซื้อมานั้น บริจาคให้แก่ตัวบุคคลเป็นการส่วนตัวมิใช่บริจาคให้แก่วัด หรือให้ตัวแทนถือกรรมสิทธิ์แทนไว้ก่อน วิธีการดังกล่าวก็เป็นการหลอกลวงประชาชน โดยขบวนการที่ใช้กลยุทธ์ชั้นสูง ซึ่งถือได้ว่าเป็นความผิดฐานฉ้อโกงประชาชน อันเป็นความผิดมูลฐานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นเหตุให้ได้เงินมา และเมื่อได้มาแล้วก็นำมาฟอกโดยแปลงเงินนั้นมาเป็นที่ดินและเป็นชื่อของตน เป็นต้น กรณีดังกล่าวล้วนแต่เป็นการกระทำความผิดมูลฐาน แต่เป็นการยากที่จะจับกุมดำเนินคดี เพราะผู้ให้ หรือผู้บริจาครู้เท่าไม่ทันและไม่ตั้งใจที่จะดำเนินคดีกับผู้รับ จึงไม่อาจจะดำเนินคดีข้อหาฉ้อโกงโดยตรง แต่อย่างไรก็ตามพฤติกรรมการดังกล่าวถือได้ว่าเป็นการฟอกเงินอย่างหนึ่ง ซึ่งมีความผิดตามมาตรา 5 เช่นเดียวกันซึ่งกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน น่าจะมีบทบาทเข้าไปแทรกแซงอายัด และยึดทรัพย์สินเหล่านั้นให้ตกเป็นของแผ่นดินได้

มาตรา 6 ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน แม้จะกระทำนอกราชอาณาจักร ผู้นั้นจะต้องรับโทษในราชอาณาจักร ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ถ้าปรากฏว่า

(1) ผู้กระทำความผิด หรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทย หรือมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

(2) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และได้กระทำโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ

(3) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการกระทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของรัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักร และมีได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งตัวผู้ร้ายข้ามแดน

ทั้งนี้ให้นำมาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

ปกติผู้กระทำความผิดคดีอาญาจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรต่อเมื่อได้กระทำความผิดในราชอาณาจักร เว้นแต่กรณีที่ประมวลกฎหมายอาญาระบุว่า แม้จะกระทำความผิดนอกราชอาณาจักรก็ต้องรับโทษในราชอาณาจักร ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลอาญามาตรา 7 ซึ่งระบุชนิดของความผิดแต่ละชนิดไว้โดยเฉพาะว่าแม้จะกระทำนอกราชอาณาจักรผู้กระทำต้องรับโทษในราชอาณาจักรด้วย และความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 8 ซึ่งระบุเงื่อนไขและประเภทของการกระทำความผิดไว้โดยเฉพาะว่าแม้จะกระทำนอกราชอาณาจักร ผู้กระทำต้อง

รับโทษในราชอาณาจักร และมีมาตรา 9 แห่งประมวลกฎหมายอาญาบัญญัติถึงการกระทำ ความผิดของเจ้าพนักงานของรัฐบาลไทยที่กระทำนอกราชอาณาจักร แต่จะต้องรับโทษใน ราชอาณาจักร สำหรับความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 ซึ่งถือว่าเป็นความผิดทางอาญานั้น มิได้บัญญัติเป็นพิเศษตามที่ระบุไว้ในประมวลกฎหมายอาญาว่า ผู้กระทำความผิดนอก ราชอาณาจักรจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรด้วย ดังนั้นมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงินจึงได้บัญญัติขึ้นโดยเฉพาะ เพื่อบังคับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน นอกราชอาณาจักร ให้ต้องรับโทษในราชอาณาจักร โดยมีเงื่อนไขว่า

(1) ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งต้องเป็นคนไทย หรือมีถิ่น ที่อยู่ในประเทศไทย

(2) กรณีผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว ต้องปรากฏว่ากระทำไปโดยประสงค์ให้ ความผิดนั้นเกิดขึ้นในราชอาณาจักร หรือการกระทำนั้นรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย

(3) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้น เป็น ความผิดตามกฎหมายของรัฐที่ผู้กระทำความผิดในรัฐนั้น ๆ โดยมีเงื่อนไขอีกประการหนึ่งว่า ถ้าผู้กระทำความผิดนั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักรไทย และยังมีได้ถูกส่งตัวไปดำเนินคดี ในรัฐที่เกิดการกระทำความผิดนั้นตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน

เมื่อเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้อหนึ่งข้อใดใน 3 ข้อแล้ว ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน ที่ได้กระทำนอกราชอาณาจักรนั้นจะต้องรับโทษในราชอาณาจักรแต่การรับโทษในราชอาณาจักร นั้น ให้นำเอามาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมายอาญาใช้บังคับโดยอนุโลม หมายความว่า แม้ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินนอกราชอาณาจักร และเข้าเงื่อนไขที่จะต้องรับโทษใน ราชอาณาจักรดังกล่าวแล้วก็ตาม ผู้กระทำความผิดนั้นอาจไม่ต้องรับโทษในราชอาณาจักร หรือรับโทษ น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดก็ได้ ถ้าเป็นไปตามเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

1. ได้มีคำพิพากษาของศาลในต่างประเทศถึงที่สุดให้ปล่อยตัวผู้กระทำความผิดนั้นในข้อหาที่ถูกฟ้องว่า กระทำความผิดฐานฟอกเงิน หมายความว่าถูกฟ้องต่อศาลในต่างประเทศนั้นแล้ว และผลที่สุด ศาลนั้นยกฟ้อง ดังนั้นจะฟ้องผู้กระทำความผิดนั้นในราชอาณาจักรอีกไม่ได้

2. หรือศาลในต่างประเทศพิพากษาให้ลงโทษและผู้กระทำความผิดนั้นได้พ้นโทษแล้ว หมายความว่า ศาลในต่างประเทศพิจารณาลงโทษและผู้กระทำความผิดนั้นได้รับโทษมาครบแล้ว ดังนั้นจะฟ้องผู้กระทำความผิดนั้นต่อศาลใน ราชอาณาจักรอีกไม่ได้

3. หรือถ้าผู้กระทำความผิดนั้นต้องคำพิพากษาของศาลต่างประเทศให้รับโทษมาบ้างแล้ว แต่ยังไม่พ้น โทษ ศาลในราชอาณาจักรจะลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เพียงใดก็ได้ หรือจะไม่ลงโทษเลยก็ได้ ทั้งนี้โดยคำนึงถึงโทษที่ผู้กระทำความผิดนั้นได้รับมาแล้วว่ามีมาก หรือ น้อยเพียงใด

มาตรา 7 ในความผิดฐานฟอกเงิน ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

(1) สนับสนุนการกระทำความผิดหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อน หรือขณะกระทำความผิด

(2) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สินยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใด ๆ หรือการกระทำใด ๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษ หรือเพื่อได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด

ผู้ใดจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภรรยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้น หรือลงโทษผู้นั้น น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

ปกติผู้กระทำความผิดคดีอาญาในฐานะเป็นผู้สนับสนุน ผู้นั้นไม่ใช่ตัวการเป็นเพียงผู้สนับสนุน ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 86 กำหนดว่าผู้นั้นจะต้องรับโทษเพียง 2 ใน 3 ส่วน ของโทษที่กำหนดไว้ สำหรับผู้กระทำความผิดในฐานะตัวการ เช่น ตัวการกระทำความผิด คดีอาญาข้อหาหนึ่งซึ่งมีโทษจำคุก 15 ปี ผู้ที่กระทำความผิดในฐานะเป็นผู้สนับสนุนตัวการนั้น ก็รับโทษเพียงสองในสามของโทษสำหรับตัวการคือรับโทษเพียง 10 ปี แต่กรณีผู้กระทำความผิด ในฐานะเป็นผู้สนับสนุนความผิดฐานฟอกเงิน ผู้สนับสนุนต้องรับโทษเต็มเท่ากับตัวการ เหตุที่เป็น เช่นนี้เพราะกฎหมาย คำนึงว่าการกระทำความผิดฐานฟอกเงินนั้น เป็นเรื่องร้ายแรงและต้องปราบปรามอย่างหนัก เนื่องจากการฟอกเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดในความผิดมูลฐาน 7 ประการ นั้น จะนำความเสียหายหรือภัยร้ายแรงต่อประชาชน เช่น ผู้ที่กระทำผิดข้อหา จำหน่ายยาเสพติด เมื่อได้เงินมาแล้วหากสามารถฟอกเงินสำเร็จ ก็นำเงินจำนวนนั้นไปใช้จ่าย ในการซื้อขายยาเสพติดเพิ่มขึ้นอีก ดังนั้นกฎหมายจึงบัญญัติเป็นพิเศษ แตกต่างจาก ประมวลกฎหมายอาญา โดยกำหนดให้ผู้กระทำความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนในความผิดข้อหา ฟอกเงินต้องรับโทษเท่ากับตัวการ

ผู้กระทำความผิดฐานเป็นผู้สนับสนุนนั้นคือ ผู้ที่กระทำการด้วยประการใด ๆ อันเป็นการช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกในการที่ผู้อื่นกระทำความผิดฐานฟอกเงินก่อน หรือขณะกระทำความผิด แม้ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินจะมีได้รู้ถึงการช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวก ก็ตามผู้นั้นก็เป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดนั้นแล้วทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมาย อาญา มาตรา 86

ผู้ที่มีได้กระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิดข้อหาฟอกเงิน แต่ได้กระทำการใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 7 (2) คือเป็นผู้จัดหา หรือให้เงิน หรือทรัพย์สิน หรือยานพาหนะ หรือสถานที่ หรือวัตถุใด ๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดข้อหาฟอกเงินหลบหนี หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดข้อหาฟอกเงินถูกลงโทษ หรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำ

ความผิดฐานฟอกเงิน หรือการกระทำใด ๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินหลบหนี ผู้นั้นต้องรับโทษเท่าตัวการ คือเท่ากับผู้กระทำความผิดในฐานะตัวการขอหาฟอกเงินตามมาตรา 5 อย่างไรก็ตามมาตรา 7 วรรคท้ายก็ได้มีข้อยกเว้นไว้ สำหรับกรณีให้ผู้ให้ความช่วยเหลือคือ ผู้จัดการหาเงิน หรือให้เงิน หรือทรัพย์สินที่ฟำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยผู้กระทำความผิดขอหาฟอกเงิน ถ้าผู้ให้ความช่วยเหลือนั้นเป็นบิดา หรือเป็นมารดา หรือเป็นบุตร หรือเป็นสามี ภรรยาของตน เพื่อให้พ้นจากการถูกจับกุม ในกรณีเช่นนี้ กฎหมายเปิดช่องให้ศาลใช้ดุลพินิจ จะไม่ลงโทษผู้นั้นก็ได้อ หรือจะลงโทษผู้นั้นก็ได้อน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ สำหรับความผิดขอหาฟอกเงินเพียงใดก็ได้ เหตุที่กฎหมายบัญญัติมาตรา 7 วรรคสุดท้ายซึ่งเป็นข้อยกเว้นของ มาตรา 7 (2) เพราะเห็นว่าผู้ที่ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน มีความสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน คือเป็นบิดา หรือมารดา หรือบุตร หรือ สามีภรรยา กัน ซึ่งมีความผูกพันต่อกัน และโดยหน้าที่ศีลธรรมก็จะต้องให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่แล้ว กฎหมายจึงให้ศาลมีอำนาจที่จะใช้ดุลพินิจลงโทษผู้นั้น น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใด ก็ได้ บทบัญญัติมาตรา 7 วรรคท้าย บัญญัติทำนองเดียวกันกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 71 ซึ่งบัญญัติไว้เป็นพิเศษว่ากรณีสามี หรือภรรยา กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 ถึงมาตรา 336 วรรคแรก และมาตรา 341 ถึง มาตรา 364 ผู้กระทำความผิดไม่ต้องรับโทษ และถ้าการกระทำความผิดขอหาดังกล่าวเป็นการกระทำระหว่างบุพการีกระทำต่อผู้สืบสันดาน หรือผู้สืบสันดานกระทำต่อบุพการีหรือผู้น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกระทำต่อกัน แม้กฎหมายจะไม่ได้บัญญัติให้ยอมความได้ก็ถือว่าเป็น ความผิดยอมความกันได้ นอกจากนี้ศาลจะลงโทษผู้กระทำผิดน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

มาตรา 8 ผู้ใดพยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้ สำหรับความผิดเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ

การพยายามกระทำความผิดมีลักษณะตามที่บัญญัติ ไว้ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 80 คือ ผู้ที่ลงมือกระทำความผิดแต่กระทำไปไม่ตลอด หรือกระทำไปตลอดแล้วแต่ การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ถือว่าผู้นั้นพยายามกระทำความผิด และในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 80 วรรคสอง กำหนดโทษไว้ว่า ผู้ใดพยายามกระทำความผิด ผู้นั้นต้องระวางโทษ สองในสามส่วนของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น เช่น โทษฐานฆ่าคนตายมีโทษจำคุก 15 ปี ผู้ที่กระทำความผิดขอหาพยายามฆ่าผู้อื่นก็ต้องระวางโทษจำคุก 10 ปี แต่พระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาตรา 8 มีเจตนารมณ์ต้องการลงโทษผู้พยายามกระทำ ความผิดฐานฟอกเงินเท่ากับผู้กระทำความผิดสำเร็จ มาตรา 8 จึงเป็นข้อยกเว้นของบทบัญญัติ ทั่วไป ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 80 เช่น นาย ก. ได้เงินจากการขายยาเสพติด แล้วนำเงินจำนวนนั้นไปซื้อที่ดินแปลงหนึ่งจากนาย ข. เพื่อ ปกปิด หรืออำพรางการได้มาซึ่งเงิน จำนวนนั้น ถ้าการซื้อขายสำเร็จลง คือ นาย ก. ได้จ่ายเงินให้นาย ข. และนาย ข. ได้จดทะเบียน

โอนที่ดินให้แก่ นาย ก. ความผิดฐานฟอกเงินก็สำเร็จ นาย ก. มีโทษตามมาตรา 5 ในฐานะตัวการต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 60 ถ้าข้อเท็จจริงปรากฏว่าก่อนที่ นาย ก. จะจดทะเบียนรับโอนที่ดินแปลงนั้นมาจาก นาย ข. เจ้าพนักงานที่ดินตรวจสอบพบเสียก่อนว่าเป็นเงินที่ นาย ก. ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานคือ ค้ายาเสพติด ดังนี้ การฟอกเงินไม่สำเร็จ เป็นชั้นพยายามกระทำความผิดขอหาฟอกเงิน ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญาให้ลงโทษเพียงสองในสามของมาตรา 60 แต่ตามมาตรา 8 ให้ลงโทษ นาย ก. เท่ากับความผิดสำเร็จ คือลงโทษเท่ากับ มาตรา 60 นั่นเอง เหตุผลเนื่องจากการฟอกเงินซึ่งเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานเป็นเรื่องร้ายแรง ดังกล่าวมาแล้ว กฎหมายจึงบัญญัติไว้เป็นพิเศษว่าผู้ที่พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงินจะต้องรับผิดเท่ากับตัวการ หรือเท่ากับผู้กระทำความผิดสำเร็จ

มาตรา 9 ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่ง ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ในกรณีที่ความผิดได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของผู้สมคบทำให้การกระทำนั้นกระทำไปไม่ตลอด หรือกระทำไปตลอดแล้ว แต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้สมคบที่กระทำการขัดขวางนั้น คงรับโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง เท่านั้น

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง กลับใจให้ความจริงแก่การสมคบต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดตามที่ได้สมคบกัน ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้น หรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้

การสมคบกันเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน คือการเตรียมการเพื่อลงมือกระทำความผิด ซึ่งยังไม่ถึงขั้นพยายามกระทำความผิด ปกติการสมคบหรือเตรียมการเพื่อกระทำความผิดนั้น กฎหมายไม่ถือว่าเป็นการลงมือกระทำความผิดจึงไม่มีโทษ เว้นแต่ความผิดบางประเภทซึ่งกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะว่า การเตรียมการกระทำความผิดถือว่าเป็นความผิดและมีโทษ เช่น ผู้เตรียมการเพื่อกระทำความผิดต่อความมั่นคงของรัฐภายในราชอาณาจักร ถือว่าเป็นความผิดและมีโทษจำคุก ตั้งแต่ 3 ปี ถึง 15 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 114 การสมคบตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 9 ให้ถือว่ามีความผิดและต้องลงโทษกึ่งหนึ่งของความสำเร็จและถ้าต่อมาได้มีการกระทำความผิดตามที่สมคบกันก็ต้องรับโทษเต็มตามที่กำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้น ตามมาตรา 9 วรรคสอง แต่ถ้าผู้สมคบลงมือกระทำความผิดแล้ว แต่ผู้สมคบด้วยกันเองได้ขัดขวางมิให้การกระทำนั้นกระทำไปโดยตลอด หรือขัดขวางมิให้การกระทำนั้นบรรลุผล ผู้สมคบที่กระทำการขัดขวางนั้น ก็รับโทษเพียงกึ่งหนึ่งของความผิดสำเร็จเท่านั้น หรือกรณีผู้สมคบกระทำความผิดตามวรรคที่หนึ่งกลับใจให้ความจริงแก่การสมคบต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดตามที่ได้สมคบกัน ดังนี้ ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้น หรือจะลงโทษ

ผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้ มาตรา 9 จึงเป็นบทบัญญัติพิเศษแตกต่างไปจากประมวลกฎหมายอาญา เนื่องจากถือว่าการสมคบเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดที่ร้ายแรงดังกล่าวมาแล้ว

มาตรา 10 เจ้าพนักงาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการหรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน หรือกรรมการขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ผู้ใดกระทำความผิดตามหมวดนี้ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้ สำหรับความผิดนั้น

กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ รองเลขาธิการ หรือ พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าไว้ สำหรับความผิดนั้น

บทบัญญัติ มาตรา 10 เป็นบทบัญญัติพิเศษต้องการลงโทษบุคคลซึ่งถือว่ามีความสำคัญ เพราะเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยปริยาย กฎหมายจึงให้กำหนดโทษสำหรับกรณีที่บุคคลเหล่านี้กระทำความผิดขอหาฟอกเงินในหมวดนี้ขึ้น ดังนี้

1. บุคคลต่อไปนี้ถ้ากระทำความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 ถึงมาตรา 9 ต้องรับโทษหนักขึ้นเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้แต่ละมาตรา ได้แก่

(1) เจ้าพนักงาน คือ เจ้าพนักงานตามความหมายของประมวลกฎหมายอาญา ลักษณะ 2 หมวดที่ 1 ตั้งแต่มาตรา 136 ถึง มาตรา 166

(2) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(3) สมาชิกวุฒิสภา

(4) สมาชิกสภาท้องถิ่น

(5) ผู้บริหารท้องถิ่น

(6) ข้าราชการ

(7) พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(8) พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ

(9) กรรมการหรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ

(10) กรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงาน ของสถาบันการเงิน

(11) กรรมการองค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ

2. บุคคลดังต่อไปนี้หากกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามมาตรา 5 ถึงมาตรา 9 ต้องรับโทษหนักขึ้นเป็น 3 เท่า ของโทษที่กำหนดไว้แต่ละมาตรา ได้แก่

(1) กรรมการ หมายถึง กรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้หมายความรวมถึงประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ นายกรัฐมนตรี

(2) อนุกรรมการ หมายถึง คือคณะอนุกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตาม มาตรา 30

(3) เลขาธิการ หมายถึง เลขาธิการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(4) รองเลขาธิการ หมายถึง รองเลขาธิการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(5) พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายถึง ผู้ซึ่งรัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ คือ นายกรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติกรตามพระราชบัญญัตินี้

เหตุที่กฎหมายบัญญัติให้บุคคลดังกล่าวต้องรับโทษหนักขึ้นเป็นสองเท่า หรือสามเท่าของการกระทำความผิดฐานฟอกเงินแต่ละมาตรา เนื่องจากถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นข้าราชการซึ่งมีหน้าที่โดยตรง หรือทางอ้อมเพื่อช่วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอยู่แล้ว และเนื่องจากบางคนมีความสำคัญทางการเมืองซึ่งถือว่าเป็นผู้บริหารประเทศโดยตรง หากกระทำความผิดก็สมควรที่จะต้องรับโทษหนักขึ้น โดยเฉพาะกรรมการและเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หากกระทำความผิดฐานฟอกเงินเอง ก็จะต้องรับโทษหนักขึ้นเป็น 3 เท่าของแต่ละมาตรา

มาตรา 11 กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขาธิการ รองเลขาธิการ พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน หรือข้าราชการผู้ใดกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาอันเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดตามหมวดนี้ต้องระวางโทษเป็น 3 เท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

บุคคลซึ่งดำรงตำแหน่งตามที่กล่าวในมาตรา 11 ถ้ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา คือ ตั้งแต่มาตรา 147 ถึงมาตรา 166 หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญา คือมาตรา 200 ถึงมาตรา 205 และความผิดเหล่านั้นเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดตามหมวดนี้คือความผิดนั้น เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินตั้งแต่มาตรา 5 ถึงมาตรา 9 ดังกล่าวแล้ว บุคคลดังกล่าวจะต้องระวางโทษหนักขึ้นเป็น 3 เท่า ของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาแต่ละมาตราดังกล่าว บุคคลดังกล่าว ได้แก่

(1) กรรมการ หมายถึง กรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(2) อนุกรรมการ หมายถึงคืออนุกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตาม มาตรา 30

(3) กรรมการธุรกรรม หมายถึง กรรมการจำนวน 4 คน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจาก คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นประธานกรรมการธุรกรรมตาม มาตรา 32

(4) เลขาธิการ หมายถึง เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(5) พนักงานเจ้าหน้าที่ หมายถึง ผู้ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตาม พระราชบัญญัตินี้

(6) เจ้าพนักงาน มีความหมายเช่นเดียวกับคำว่า เจ้าพนักงานตามประมวล กฎหมายอาญา

(7) ข้าราชการ หมายถึง ข้าราชการตามความหมายของกฎหมายข้าราชการ ทุกประเภท

ซึ่งแนวความคิดเบื้องต้นของการกำหนดความผิดมูลฐานมีที่มาจากหลักการที่ว่า แม้การฟอกเงินจะเป็นสิ่งชั่วร้ายและสมควรมีกฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดอาญาเพื่อลงโทษผู้กระทำการฟอกเงินก็ตาม แต่เนื่องจากการดำเนินการเพื่อหาตัวอาชญากรผู้ฟอกเงิน และการสืบค้นตรวจสอบเพื่อยึด หรืออายัดเงินหรือทรัพย์สินของผู้ฟอกเงินนั้น รัฐจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากเอกชน โดยเฉพาะธนาคารและสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องกับการทำธุรกรรมทางการเงิน หรืออาจกล่าวได้ว่า รัฐไม่สามารถดำเนินการให้สำเร็จลงอย่างมีประสิทธิภาพได้โดยปราศจากการกำหนดให้เอกชนมีภาระหน้าที่ในการรายงานข้อมูลทางการเงินที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินการของรัฐ ทั้งนี้ เหตุผลสำคัญประการหนึ่ง คือ อาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน โดยส่วนใหญ่เกี่ยวกับการทำธุรกรรมและเอกสารทางการเงินที่ยุ่ยากซับซ้อนนั่นเอง

กล่าวอีกนัยหนึ่ง ในการตรากฎหมาย ว่าด้วยกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รัฐจะต้องพิจารณาซึ่งนำหน้าผลประโยชน์ให้สมดุลกัน ระหว่างประโยชน์ของรัฐในการคุ้มครองป้องกันสังคมโดยรวมด้านหนึ่ง ในที่นี้หมายถึง การป้องกันสังคมจากภัยคุกคามของอาชญากรรมฟอกเงิน อีกด้านหนึ่ง คือ ภาระหน้าที่ที่รัฐจะผลักให้แก่เอกชนที่เกี่ยวข้องรับไปปฏิบัติ เพื่อให้สมประโยชน์ของรัฐที่กล่าวแล้วนั่นเอง จุดสมดุลที่สมบูรณ์แบบ คือจุดที่รัฐสามารถคุ้มครองป้องกันประโยชน์ของคนส่วนใหญ่ได้มากที่สุด ในขณะที่ผลภาระรับผิดชอบแก่เอกชน หรือให้กระทบกระเทือนประชาชนทั่วไปน้อยที่สุด

การพิจารณาบัญญัติกฎหมายเพื่อหาทางลงโทษอาชญากรรมฟอกเงิน จึงไม่อาจกำหนดให้การฟอกเงินทุกกรณี ทุกประเภทเป็นความผิดทางอาญาได้ เนื่องจากจะก่อให้เกิดผลกระทบเป็นภาระแก่ประชาชนทั่วไปเกินความจำเป็น แต่สมควรพิจารณาเลือกกำหนดให้การฟอกเงินในกรณีที่กระทำต่อเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาจากอาชญากรรมบางชนิดเท่านั้น ซึ่งหมายถึงอาชญากรรมที่ร้ายแรงทั้งหลาย เช่น อาชญากรรมที่เกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งนานาประเทศ

ยอมรับว่าเป็นภัยบ่อนทำลายอย่างใหญ่หลวง ส่วนอาชญากรรมอื่น ๆ ที่สมควรกำหนดเป็น ความผิดมูลฐานในการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน มีข้อพิจารณาว่าน่าจะเป็นอาชญากรรมที่มี ลักษณะก่อให้เกิดรายได้มหาศาล อันจะทำให้อาชญากรสามารถนำไปกระทำความผิดต่อไปได้ นอกจากนี้ หลักเกณฑ์ประการอื่นที่อาจจะใช้ในการพิจารณา ได้แก่ เป็นความผิดที่มีลักษณะ กระทำโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ หรือเป็นกรณีที่ยากที่จะนำกฎหมายทั่วไปมาใช้ลงโทษ ผู้กระทำความผิด และความผิดที่กระทบต่อความมั่นคงของประเทศ ไม่ว่าจะทางเศรษฐกิจ หรือ สังคม⁸

โดยประเทศไทย ได้ข้อสรุปในการกำหนดความผิดที่ก่อให้เกิดเงิน หรือทรัพย์สินที่ อาชญากรนำไปฟอกเงินที่ถือว่าเป็นความผิดฐานฟอกเงิน เรียกว่า ความผิดมูลฐาน ซึ่งได้แก่ ความผิดอาญา 7 ประเภท ดังนั้นกฎหมายที่จะมารองรับการกระทำความผิดทั้ง 7 มูลฐาน ได้แก่⁹

1. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมาย ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ได้แก่

1.1 ความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2530

1.2 ความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิต และประสาท พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535

1.3 ความผิดตามพระราชกำหนดป้องกัน การใช้สารระเหย พ.ศ. 2533

1.4 ความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

⁸ นิกร เภรีกุล , การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , หน้า 96 – 97.

⁹ สีนหาท ประยูรรัตน์ , คำอธิบาย พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ เอส.เอเซียเพลส , 2542) , หน้า 72 – 94.

1.1 ความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2530

ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ได้แก่ ความผิดที่เกี่ยวกับการ ผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติด ประเภท 1 (มาตรา 15) ความผิดที่เกี่ยวกับการ ผลิต นำเข้า หรือส่งออกซึ่งยาเสพติดให้โทษ ประเภท 2 (มาตรา 16) ความผิดที่เกี่ยวกับการจำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 2 (มาตรา 17) ความผิดที่เกี่ยวกับการ ผลิต จำหน่าย นำเข้า หรือส่งออก ซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 3 (มาตรา 20) ความผิดที่เกี่ยวกับการ ผลิต จำหน่าย นำเข้า ส่งออก หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดให้โทษประเภท 4 หรือในประเภท 5 (มาตรา 26) หมายเหตุ ยาเสพติดให้โทษ หมายความว่า สารเคมีหรือวัตถุดิบใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะที่สำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาดการเสพเรื่อย ๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกาย และจิตใจอย่างรุนแรงอยู่ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลงกับให้รวมตลอดถึง พืชหรือส่วนของพืชที่เป็น หรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ หรือ อาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ และสารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษดังกล่าวด้วย พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 7 กำหนดให้ยาเสพติดให้โทษไว้ 5 ประเภท

1. ประเภทที่ 1 ยาเสพติดให้โทษชนิดร้ายแรง เช่น เฮโรอีน
2. ประเภทที่ 2 ยาเสพติดให้โทษทั่วไป เช่น มอร์ฟีน โคคาอีน โคลีนีน ผีนยา (ผีน หมายถึง ผีนดิบ ผีนสุก หรือมุลผีน)
3. ประเภทที่ 3 ยาเสพติดให้โทษที่มีลักษณะเป็นต้นตำหรับยา และมียาเสพติดให้โทษในประเภท 2 ผสมอยู่ด้วย
4. ประเภทที่ 4 สารเคมีที่ใช้ในการผลิตยาเสพติดให้โทษ ประเภทที่ 1 หรือประเภทที่ 2 เช่น อาเซติกแอนไฮไดรด์, อาเซติลคลอไรด์
5. ประเภทที่ 5 ยาเสพติดให้โทษที่มีเข้าอยู่ในประเภทที่ 1 ถึงประเภทที่ 4 เช่น กัญชา พืชกระท่อม

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 (พ.ศ.2539) เรื่องระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 ได้ระบุให้ยาเสพติดให้โทษที่ระบุชื่อในบัญชีท้ายประกาศนี้เป็นยาเสพติดให้โทษ ประเภท 1 ประเภท 2 ประเภท 4 และประเภท 5 ตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

บัญชีท้ายประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 (พ.ศ.2539) เรื่องระบุชื่อและประเภทยาเสพติดให้โทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522

ยาเสพติดให้โทษประเภท 1 เช่น อาเซทอร์ฟิน , อาเซทิล-อัลฟา-เมทิลเฟนทานิล , แอมเฟตามีน , เดโซมอร์ฟิน , เฮโรอีน , เลแวมเฟตามีน , MPPP , PEPAP , ไทโอเฟนทานิล

ยาเสพติดให้โทษประเภท 2 เช่น อาเซทิลเมทาดอล , อัลฟาเมโพรดีน , อัลฟาโพรดีน อานีเลอริดีน , โคลนิทาซีน , เบซิทราไมด์ , เบตาโพรดีน , โคคาอีน , โคเคอีน

ยาเสพติดให้โทษประเภท 4 เช่น อาเซติกแอนไฮไดรด์ , อาเซติกคลอไรด์ , เออร์โกตามีน , เอทิลดีน ไดอะเซเตต , ไอโซซาฟรอล , เฟนิลอาเซติก อาซิค , ไพเพอโรนอล , ซาฟรอล

ยาเสพติดให้โทษประเภท 5 เช่น กัญชา , พืชกระท่อม , พืชฝิ่น , พืชเห็ดขี้ควาย ที่มีชื่อทางพฤกษศาสตร์ว่า ไฮโลไซเบคควาเบนซิสซิง หรือที่มีชื่ออื่นในตระกูลเดียวกัน ซึ่งหมายความรวมถึงพืชที่ให้สาร PSILOCYBIN หรือ PSILOICIN ทั้งนี้ให้หมายรวมถึงส่วนต่างๆ ของพืชดังกล่าวด้วย เป็นต้นว่า ดอกเห็ด ก้านเห็ด สปอร์ของเห็ดดังกล่าว

ผลิต หมายความว่า เพาะปลูก ทำ ผสม ปรง แปรสภาพเปลี่ยนรูป

จำหน่าย หมายความว่า ขาย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ให้

นำเข้า หมายความว่า นำ หรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร

ส่งออก หมายความว่า นำ หรือส่งออกนอกราชอาณาจักร

1.2 ความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิต และประสาท พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535

ความผิดตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิต และประสาท พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 ได้แก่

ความผิดที่เกี่ยวกับการผลิต ขาย นำเข้า หรือส่งออก ซึ่งวัตถุที่ออกฤทธิ์ในประเภท 1 (มาตรา 13) ความผิดที่เกี่ยวกับการผลิต ขาย นำเข้า หรือส่งออก ซึ่งวัตถุที่ออกฤทธิ์ในประเภท 2 (มาตรา 13 ทวิ) ความผิดที่เกี่ยวกับการผลิต ขาย นำเข้า หรือส่งออก ซึ่งวัตถุที่ออกฤทธิ์ในประเภท 3 หรือ ประเภท 4 หรือนำผ่านซึ่งวัตถุที่ออกฤทธิ์ทุกประเภท (มาตรา 16)

หมายเหตุ พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิต และประสาท พ.ศ. 2518 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2528 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2535 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของ วัตถุออกฤทธิ์ไว้ว่า วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิต และประสาท ที่เป็นสิ่งธรรมชาติ หรือที่ได้จาก สิ่งธรรมชาติ หรือวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิต และประสาทที่เป็นวัตถุสังเคราะห์ ทั้งนี้ตามที่ รมต.สธ. ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ผลิต หมายความว่า ทำ ผสม ปรง หรือแปรสภาพและหมายความรวมถึง เปลี่ยนรูปแบ่งบรรจุหรือรวมบรรจุ

ขาย หมายความว่ารวมถึง จำหน่าย จ่าย แจก แลกเปลี่ยน ส่งมอบ หรือมีไว้เพื่อขาย

นำเข้า หมายความว่า นำ หรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร
 ส่งออก หมายความว่า นำ หรือส่งออกนอกราชอาณาจักรเพื่อไปต่างประเทศ
 นำผ่าน หมายความว่า นำ หรือส่งผ่านราชอาณาจักรแต่ไม่รวมถึงการนำหรือ
 ส่งวัตถุออกฤทธิ์ผ่านราชอาณาจักร โดยมีได้มีการขนถ่ายออกจากเครื่องบินที่ใช้ในการขนส่ง
 สาธารณะระหว่างประเทศ

ประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 51 (พ.ศ.2531) เรื่องระบุชื่อและจัดแบ่ง
 ประเภทวัตถุออกฤทธิ์ตามความในพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518
 ได้กำหนดชื่อและประเภทของวัตถุที่ออกฤทธิ์ไว้มากแล้วโดยประกาศกระทรวงสาธารณสุข
 ฉบับที่ 97 (พ.ศ. 2539)

1. ชื่อของวัตถุออกฤทธิ์ในประเภทที่ 1 เช่น คาทีโนน , DET , DMHP . DMT
 แมสคาลีน , พาราเฮกซิล , PCE , PHP ฯ

2. ชื่อของวัตถุออกฤทธิ์ในประเภทที่ 2 เช่น แอมเฟตามีน , เฟนิลลีน,
 เลแวมเฟตามีน , เมทาควาโลน , เมทิลเฟนิเตด , เฟนไซคลีดีน , มิตาโซแลม , ไตรอาโซแลม ,
 โบรติโซแลม ฯ

3. ชื่อของวัตถุออกฤทธิ์ในประเภทที่ 3 เช่น อะโม่บาร์บิทัล , บิวตาลบิทัล ,
 คาทีนไซโคลบาร์บิทัล , กลูเตทิไมด์ , เมโม่มาแบต , เพนโตบาร์บิทัล ฯ

4. ชื่อของวัตถุออกฤทธิ์ในประเภทที่ 4 เช่น อัลโลบาร์บิทัล , อัลปราโซแลม ,
 แอมฟีพราโมน , บาร์บิทัล , เบนซ์เฟตามีน , โบรมาซีนแพม , บิวโตบาร์บิทัล , คามาซีแพม ,
 คลอเฟนเตอมีน

1.3 ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย
 พ.ศ. 2533

ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามพระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533
 หมายถึง ความผิดเกี่ยวกับการขายสารระเหย (มาตรา 15) ความผิดเกี่ยวกับการขาย จัดหา
 หรือให้สารระเหยแก่ผู้ที่ตนรู้ หรือควรรู้ว่าเป็นผู้ติดสารระเหย (มาตรา 16) ความผิดเกี่ยวกับ
 การที่ผู้ผลิต นำเข้า หรือผู้ขายสารระเหย ไม่ปฏิบัติตามมาตรา 12 (ผู้ผลิตสารระเหยต้องจัด
 ให้มีภาพ เครื่องหมาย หรือข้อความ ที่ภาชนะบรรจุ หรือหีบห่อ ที่บรรจุสารระเหยเพื่อเป็น
 การเตือนให้ระวังการใช้สารระเหย) มาตรา 13 (ผู้นำเข้าสารระเหยก่อนออกขายต้องจัดให้มีภาพ
 เครื่องหมาย หรือข้อความ ที่ภาชนะบรรจุ หรือหีบห่อที่บรรจุสารระเหยเพื่อเป็นการเตือนให้
 ระวังการใช้สารระเหยดังกล่าว) มาตรา 14 (ใช้สารระเหยที่ผู้ขายจะขายนั้นต้องมีภาพเครื่องหมาย
 หรือข้อความที่ผู้ผลิต หรือผู้นำเข้าได้จัดให้มีที่ภาชนะบรรจุหรือหีบห่อที่บรรจุ

หมายเหตุ พระราชกำหนดป้องกันการใช้สารระเหย พ.ศ. 2533 มาตรา 3 ได้ให้ความหมาย
 ของสารระเหยไว้ว่า สารเคมี หรือผลิตภัณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศว่าเป็นสารระเหย

การผลิต หมายความว่า ทำ ผสม ปรง หรือแปรสภาพและให้หมายความรวมถึง เปลี่ยนรูป แบ่งบรรจุ หรือรวมบรรจุด้วย

ขาย หมายความว่ารวมถึง การจำหน่าย จ่าย แจก หรือแลกเปลี่ยน ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า หรือมีไว้เพื่อขาย

นำเข้า หมายความว่า นำ หรือส่งเข้ามาในราชอาณาจักร

ประกาศกระทรวงสาธารณสุขกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2533) เรื่อง กำหนดชื่อ ประเภท ชนิด หรือขนาดบรรจุของสารเคมีหรือผลิตภัณฑ์ เป็นสารระเหยกำหนดให้ สารเคมีดังต่อไปนี้ รวมทั้งสารเคมีที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่นแต่มีสูตรโครงสร้างอย่างเดียวกันเป็น สารระเหย เช่น อาซีโทน , เอทิล อาซีเตท , 2-บิวทอกซีเอทานอล , 2-เอทอกซีเอทานอล , เมทิล อาซีเตท , โทลูอีน , เมทิล เอทิล คีโตน

1.4 ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

ความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรการ ในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด พ.ศ. 2534 ได้แก่ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดซึ่งเป็นการกระทำความผิดในข้อหา ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดและให้ หมายความว่ารวมถึงการสมคบ ช่วยเหลือ สนับสนุนหรือพยายามกระทำความผิด ดังกล่าวนี้นี้ด้วย

หมายเหตุ พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 3 ได้ให้ความหมายยาเสพติดไว้ดังนี้

ยาเสพติด หมายความว่า ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ และยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ทั้งนี้ตามที่รัฐมนตรีกำหนด ในกฎกระทรวง

กฎกระทรวง (พ.ศ. 2535) ออกตามความในพระราชบัญญัติมาตรการในการ ปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2539 กำหนดว่า ยาเสพติดให้โทษ ตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ และยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกัน และ ปราบปรามยาเสพติด ที่เป็นยาเสพติดตามความในพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปราม ผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มีดังต่อไปนี้

1. เฮโรอีน
2. มอร์ฟิน
3. ฝิ่น
4. โคคาอีน
5. อาเซติกแอนไฮไดรด์
6. อาเซทิล คลอไรด์
7. เอทิลดีน ไดอะเซเตต

8. กัญชา

9. ไตเมทอกซีแอมเฟตามีน

10. ไตเมทอกซีโปรโมแอมเฟตามีน

11. 2,5 - ไตเมทอดซี - 4 - เอทิลแอมเฟตามีน

ยาเสพติดดังกล่าวข้างต้น ให้รวมถึงวัตถุที่เรียกชื่อเป็นอย่างอื่น แต่มีชื่อ หรือ ส่วนประกอบทางเคมีอย่างเดียวกันกับยาเสพติด ดังกล่าว และเกลือใด ๆ ของยาเสพติด ดังกล่าวด้วย

กฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด หมายความว่า กฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษและ กฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หมายความว่า การผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติด และหมายความรวมถึง การสมคบสนับสนุน ช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดดังกล่าวนี้ด้วย

ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิด หมายความว่า เงินหรือทรัพย์สิน ที่ได้รับมาจากการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และให้หมายความรวมถึงเงินหรือทรัพย์สิน ที่ได้มาโดยการใช้เงิน หรือทรัพย์สินดังกล่าว ชื้อ หรือกระทำไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้เงิน หรือทรัพย์สินนั้นเปลี่ยนสภาพไปจากเดิม ไม่ว่าจะมีการเปลี่ยนสภาพกี่ครั้ง และไม่ว่าเงิน หรือทรัพย์สินนั้นจะอยู่ในครอบครองของบุคคลอื่น โอนไปเป็นของบุคคลอื่น หรือ ปรากฏตามหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลอื่นก็ตาม

2. ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการ เป็นธูระ จัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็กเพื่อสนองความใคร่ของ ผู้อื่น และความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการ ในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วย การป้องกันและปราบปราม การค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธูระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้น กระทำการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็น เจ้าของกิจการการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือจัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้า ประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี ได้แก่

2.1 ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธูระ จัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็กเพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น และความผิด ฐานพรากเด็กและผู้เยาว์

2.1.1 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 282 คือ การกระทำเพื่อให้สำเร็จความใคร่ของผู้อื่น เป็นฐานะ จัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิง แม้หญิงนั้นจะยินยอมก็ตาม ไม่ว่าจะกระทำต่าง ๆ อันประกอบความผิดนั้นจะได้กระทำในประเทศต่างกันหรือไม่ และรวมถึงการกระทำเพื่อให้สำเร็จความใคร่ของผู้อื่น โดยรับตัวเด็กหญิง หรือหญิงซึ่งมีผู้จัดหา ล่อไป หรือชักพาไป หรือสนับสนุนในการกระทำความผิดดังกล่าว

2.1.2 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 282 คือ การกระทำเพื่อให้สำเร็จความใคร่ของผู้อื่น เป็นฐานะ จัดหา ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิง โดยใช้อุบายหลอกลวง ชูเซ็น ใช้กำลังประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดครองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ไม่ว่าจะกระทำต่าง ๆ อันประกอบเป็นความผิดนั้นจะได้กระทำในประเทศต่างกันหรือไม่ และรวมถึงการกระทำเพื่อให้สำเร็จความใคร่ของผู้อื่น โดยรับตัวเด็กหญิง หรือหญิงซึ่งมีผู้จัดหา ล่อไป หรือชักพาไป หรือสนับสนุน ในการกระทำความผิดดังกล่าว

2.1.3 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 317 คือ การพรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ไปจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแลรวมถึงการซื้อ จำหน่าย หรือรับตัวเด็กซึ่งถูกพราก และการกระทำเพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจารด้วย

2.1.4 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 318 คือ การพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ไปจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล โดยผู้เยาว์นั้น ไม่เต็มใจ รวมถึงการซื้อ จำหน่าย หรือรับตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกพราก และการกระทำเพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจารด้วย

2.1.5 ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 319 คือ การพรากผู้เยาว์อายุกว่าสิบห้าปี แต่ยังไม่เกินสิบแปดปี ไปจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล เพื่อหากำไร หรือเพื่อการอนาจาร โดยผู้เยาว์นั้นเต็มใจ รวมถึงการซื้อ จำหน่าย หรือรับตัวผู้เยาว์ซึ่งถูกพรากด้วย

2.2 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปราม การค้าหญิงและเด็ก ได้แก่ พระราชบัญญัติมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก พ.ศ. 2540 คือ การกระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าหญิงหรือเด็ก ชื่อ ชาย จำหน่าย พามา หรือส่งไปยังที่ใด รับ หน่วงเหนี่ยว หรือกักขังซึ่งหญิงหรือเด็ก หรือจัดให้หญิงหรือเด็กกระทำการหรือยอมรับการกระทำใด เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น เพื่อการอนาจารหรือเพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้ โดยชอบสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ไม่ว่าจะหญิงหรือเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม อันเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี กฎหมายว่าด้วยสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน หรือพระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ รวมถึงการเตรียมการ เพื่อกระทำความผิดและการสมคบกัน ตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดด้วย

2.3 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี ผู้ดูแล หรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี ได้แก่

2.3.1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 มาตรา 9 คือ การเป็นธุระ จัดหา ล่อไป หรือพาไปซึ่งบุคคลใด เพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี แม้บุคคลนั้นจะยินยอมก็ตาม และไม่ว่าการกระทำต่าง ๆ อันประกอบเป็นความผิดนั้นจะได้กระทำภายใน หรือนอกราชอาณาจักร

2.3.2 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 มาตรา 11 คือ การเป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี ผู้ดูแล หรือผู้จัดการ กิจการค้าประเวณี หรือ สถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุม ผู้กระทำการค้าประเวณี ในสถานการค้าประเวณี

3. ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ตามประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

3.1 ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน ตามประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 และมาตรา 343 คือ การหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งและโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สามหรือทำให้ผู้ถูกหลอกลวงหรือบุคคลที่สามทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ โดยการกระทำดังกล่าวนี้ ได้กระทำการด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน หรือ ด้วยการปกปิดความจริง ซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน

3.2 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ได้แก่พระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกง ประชาชน พ.ศ. 2527 มาตรา 4 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกง ประชาชน พ.ศ. 2527 มาตรา 4 คือ การโฆษณา หรือประกาศให้ปรากฏต่อประชาชน หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้ปรากฏแก่บุคคลตั้งแต่สิบคนขึ้นไป ว่าในการกู้ยืมเงินตน หรือบุคคลใด จะจ่ายผลประโยชน์ตอบแทน ให้สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่สถาบันการเงิน ตามกฎหมายว่าด้วยดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมของสถาบันการเงินจะพึงจ่ายได้ โดยที่ตนรู้ หรือควรรู้อยู่แล้วว่าตน หรือบุคคลนั้นจะนำเงินจากผู้ให้กู้ยืมเงินรายนั้น หรือรายอื่นมาจ่ายหมุนเวียน ให้แก่ผู้ให้กู้ยืมเงิน หรือโดยที่ตนรู้ หรือควรรู้อยู่แล้วว่าตนหรือบุคคลนั้น ไม่สามารถประกอบกิจการใด ๆ โดยชอบด้วยกฎหมาย ที่จะให้ผลประโยชน์ตอบแทนพอเพียงที่จะนำมาจ่ายในอัตรานั้น และในการนั้นเป็นเหตุให้ตนหรือบุคคลใดได้กู้ยืมเงินไป

4. ความผิดเกี่ยวกับการยกยอก หรือฉ้อโกง หรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน หรือกระทำการ โดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกระทำโดยกรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบ หรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น

4.1 ความผิดเกี่ยวกับการยกยอก หรือฉ้อโกง หรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน หรือกระทำการ โดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ ได้แก่ พระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 มาตรา 46 นว แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติธนาคารพาณิชย์ พ.ศ. 2505 พ.ศ. 2528 มาตรา 18 คือ กรรมการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในธนาคารพาณิชย์ กระทำความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 1 (ความผิดฐานลักทรัพย์และวิ่งราวทรัพย์) หมวด 3 (ความผิดฐานฉ้อโกง) หมวด 4 (ความผิดฐานโกงเจ้าหนี้) หมวด 5 (ความผิดฐานยกยอก) หรือหมวด 7 (ความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์สิน) ของลักษณะ 12 (ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน) แห่งประมวลกฎหมายอาญา รวมถึงผู้ใช้ให้กระทำความผิด หรือเป็นผู้สนับสนุนการกระทำความผิด

4.2 ความผิดเกี่ยวกับการยกยอก หรือฉ้อโกง หรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน หรือกระทำการ โดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ ได้แก่ พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชกำหนด แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 พ.ศ. 2526 มาตรา 34 คือ

4.2.1. มาตรา 75 ทวิ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทโดยทุจริต หลอกลวงด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน และโดยการหลอกลวงดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ประชาชนผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ

4.2.2 มาตรา 75 ตริ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สินของบริษัท หรือทรัพย์สินที่บริษัทเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่ของตนด้วยประการใด ๆ โดยทุจริตจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของบริษัท

4.2.3 มาตรา 75 จัตวา กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัท ครอบครองทรัพย์สินซึ่งเป็นของบริษัท หรือซึ่งบริษัทเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตน หรือบุคคลที่สามโดยทุจริต

4.2.4 มาตรา 75 เบื้อง กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัท เอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินอันบริษัทมีหน้าที่ดูแล หรือที่อยู่ในความครอบครองของบริษัท ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น หรือประชาชน

4.2.5 ตามมาตรา 75 ฉ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัท รู้ว่าเจ้าหน้าที่ของบริษัท หรือเจ้าหน้าที่ของบุคคลอื่น ซึ่งจะใช้สิทธิของเจ้าหน้าที่ บริษัทบังคับการชำระหนี้ จากบริษัท ใช้หรือน่าจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ได้ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่ผู้อื่น ซึ่งทรัพย์สินของบริษัท หรือแกล้งให้บริษัทเป็นหนี้ ซึ่งไม่เป็นความจริง ถ้าได้กระทำเพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ ได้รับชำระหนี้ทั้งหมด หรือแต่บางส่วน

4.2.6 มาตรา 75 สัตต กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัท กระทำการหรือไม่กระทำการเพื่อแสวงหาประโยชน์ ที่มีควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อตนเอง หรือผู้อื่น อันเป็นการเสียหายแก่บริษัทนั้น

4.2.7 มาตรา 75 อัญญ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัท กระทำ หรือยินยอมให้กระทำการดังต่อไปนี้

4.2.7.1 ทำให้เสียหาย ทำลายเปลี่ยนแปลง ตัดตอน หรือปลอมบัญชี เอกสาร หรือหลักประกันของบริษัท หรือที่เกี่ยวข้องกับบริษัท

4.2.7.2 ลงข้อความเท็จ หรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชี หรือเอกสารของบริษัท หรือที่เกี่ยวข้องกับบริษัท หรือ

4.2.7.3 ทำบัญชีไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นปัจจุบัน หรือไม่ตรงต่อความเป็นจริง ถ้ากระทำ หรือยินยอมให้กระทำ เพื่อลวงให้บริษัท หรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์อันควรได้ หรือลวงบุคคลใด ๆ

4.3 ความผิดเกี่ยวกับการยกยอก หรือฉ้อโกง หรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน หรือกระทำการโดยทุจริตตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ได้แก่พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535

4.3.1 มาตรา 306 กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ โดยทุจริต หลอกลวง ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จแก่ประชาชน หรือด้วยการปกปิดความจริงซึ่งควรบอกให้แจ้งแก่ประชาชน และโดยการหลอกลวง ดังว่านั้นได้ไปซึ่งทรัพย์สินจากผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สาม หรือทำให้ประชาชนผู้ถูกหลอกลวง หรือบุคคลที่สาม ทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ

4.3.2 มาตรา 307 กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งได้รับมอบหมายให้จัดการทรัพย์สิน

ของนิติบุคคลดังกล่าว หรือทรัพย์สินที่นิติบุคคลเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย กระทำผิดหน้าที่ของตน ด้วยประการใด ๆ โดยทุจริตจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ประโยชน์ ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินของนิติบุคคลนั้น

4.3.3 มาตรา 308 กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ ครอบครองทรัพย์สิน ซึ่งเป็นของนิติบุคคลดังกล่าว หรือ ซึ่งนิติบุคคลดังกล่าวเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย เบียดบังเอาทรัพย์สินนั้นเป็นของตน หรือบุคคลที่สามโดยทุจริต

4.3.4 มาตรา 309 กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ เอาไปเสีย ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์ ซึ่งทรัพย์สินอันนิติบุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ดูแล หรือที่อยู่ในความครอบครองของนิติบุคคลนั้น ถ้าได้กระทำเพื่อให้เกิดความเสียหาย แก่ผู้อื่น หรือประชาชน

4.3.5 มาตรา 310 กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ รู้ว่าเจ้าหน้าที่ของนิติบุคคลดังกล่าว หรือ เจ้าหน้าที่ของบุคคลอื่น ซึ่งจะใช้สิทธิของเจ้าหน้าที่นิติบุคคลนั้น บังคับการชำระหนี้จากนิติบุคคลใช้ หรือน่าจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้ ได้ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือโอนไปให้แก่ผู้อื่น ซึ่งทรัพย์สินของนิติบุคคลนั้น หรือแกล้งให้นิติบุคคลนั้นเป็นหนี้ซึ่งไม่เป็นความจริง ถ้าได้กระทำเพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ ได้รับชำระหนี้ทั้งหมด หรือแต่บางส่วน

4.3.6 มาตรา 311 กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้ กระทำการ หรือไม่กระทำการเพื่อแสวงหาประโยชน์ ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อตนเอง หรือผู้อื่น อันเป็นการเสียหายแก่นิติบุคคลนั้น

4.3.7 มาตรา 312 กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลใดตามพระราชบัญญัตินี้กระทำหรือยินยอมให้กระทำการดังต่อไปนี้

4.3.7.1 ทำให้เสียหาย ทำลายเปลี่ยนแปลง ตัดตอน หรือปลอมบัญชี เอกสาร หรือหลักประกันของนิติบุคคลดังกล่าว หรือที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลนั้น

4.3.7.2 ลงข้อความเท็จ หรือไม่ลงข้อความสำคัญในบัญชี หรือเอกสารของนิติบุคคล หรือที่เกี่ยวข้องกับนิติบุคคลนั้น หรือ

4.3.7.3 ทำบัญชีไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง ไม่เป็นปัจจุบัน หรือไม่ตรงต่อความเป็นจริง ถ้ากระทำ หรือยินยอมให้กระทำ เพื่อลวงให้นิติบุคคลดังกล่าว หรือผู้ถือหุ้นขาดประโยชน์อันควรได้ หรือลวงบุคคลใด ๆ

5. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมาย ว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือทุจริตต่อหน้าที่ ตามกฎหมายอื่น

5.1 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่

5.1.1 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 147 คือ เป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซึ่งทำ จัดการ หรือรักษาทรัพย์สิน เบียดบังทรัพย์สินนั้นเป็นของตน หรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต หรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์สินนั้นเสีย

5.1.2 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 148 คือ เป็นเจ้าพนักงานใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบ ช่มชู้ใจ หรือจงใจ เพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาซึ่งทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเอง หรือผู้อื่น

5.1.3 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 149 คือ เป็นเจ้าพนักงาน สมาชิก สภานิติบัญญัติแห่งรัฐสมาชิกสภาจังหวัด หรือสมาชิกสภาเทศบาล เรียกรับ หรือยอมรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเอง หรือผู้อื่น โดยมิชอบ เพื่อกระทำการ หรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าการกระทำนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยหน้าที่

5.1.4 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 150 คือ เป็นเจ้าพนักงานกระทำการ หรือไม่กระทำการอย่างใดในตำแหน่ง โดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งตนได้ เรียกรับ หรือยอมรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งนั้น

5.1.5 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 151 คือ เป็นเจ้าพนักงาน มีหน้าที่ซึ่งทำ จัดการ หรือรักษาทรัพย์สิน ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยทุจริต อันเป็นการเสียหายแก่รัฐ เทศบาล สุขาภิบาล หรือเจ้าของทรัพย์สินนั้น

5.1.6 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 152 คือ เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่จัดการ หรือดูแลกิจการใดเข้ามีส่วนได้เสีย เพื่อประโยชน์สำหรับตนเอง หรือผู้อื่นเนื่องด้วยกิจการนั้น

5.1.7 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 153 คือ เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่จ่ายทรัพย์สิน จ่ายทรัพย์สินนั้นเกินกว่าที่ควรจ่าย เพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น

5.1.8 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 154 คือ เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ หรือแสดงว่าตนมีหน้าที่เรียกเก็บ หรือตรวจสอบภาษีอากร ค่าธรรมเนียม หรือเงินอื่นใด โดยทุจริตเรียกเก็บ หรือละเว้น ไม่เรียกเก็บภาษีอากร ค่าธรรมเนียมหรือเงินนั้น หรือกระทำการ หรือไม่กระทำการอย่างใด เพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร หรือค่าธรรมเนียมนั้น มิต้องเสีย หรือเสียน้อยไปกว่าที่จะต้องเสีย

5.1.9 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 155 คือ เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ กำหนดราคาทรัพย์สินหรือสินค้าใด เพื่อเรียกเก็บภาษีอากร หรือค่าธรรมเนียมตามกฎหมาย โดยทุจริตกำหนดราคาทรัพย์สิน หรือสินค้านั้นเพื่อให้ผู้มีหน้าที่เสียภาษีอากร หรือค่าธรรมเนียม นั้นมิต้องเสียหรือเสียน้อยไปกว่าที่จะต้องเสีย

5.1.10 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 156 คือ เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ตรวจสอบบัญชีตามกฎหมาย โดยทุจริต แนะนำ หรือกระทำการ หรือไม่กระทำการอย่างใด เพื่อให้มีการละเว้นการลงรายการในบัญชี ลงรายการเท็จในบัญชี แก้ไขบัญชี หรือซ่อนเร้น หรือทำหลักฐานในการลงบัญชี อันจะเป็นผลให้การเสียหายอากร หรือค่าธรรมเนียมนั้นมิต้องเสียหรือเสียน้อยไปกว่าที่ควรจะต้องเสีย

5.1.11 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 157 คือ เป็นเจ้าพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต

5.1.12 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 158 คือ เป็นเจ้าพนักงาน ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย หรือทำให้สูญหายทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งทรัพย์สิน หรือเอกสารใดอันเป็นหน้าที่ของตนที่จะปกครอง หรือรักษาไว้ หรือยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น

5.1.13 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 159 คือ เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ดูแลรักษาทรัพย์สินหรือเอกสารใด กระทำการอันไม่ชอบด้วยหน้าที่ โดยถอน ทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ หรือโดยยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น ซึ่งตราหรือเครื่องหมายอันเจ้าพนักงานได้ประทับ หรือหมายไว้ที่ทรัพย์สิน หรือเอกสารนั้น ในการปฏิบัติการตามหน้าที่ เพื่อเป็นหลักฐานในการยึด หรือรักษาสິงนั้น

5.1.14 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 160 คือ เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่รักษาหรือดวงตรา หรือรอยตราของราชการ หรือของผู้อื่นกระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่โดยใช้ดวงตรา หรือรอยตรานั้น หรือโดยยินยอมให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น ซึ่งอาจทำให้ผู้อื่น หรือประชาชนเสียหาย

5.1.15 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 161 คือ เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ทำเอกสารกรอกข้อความลงในเอกสาร หรือดูแลรักษาเอกสาร กระทำการปลอมเอกสาร โดยอาศัยโอกาสที่ตนมีหน้าที่นั้น

5.1.16 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 162 คือ เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ทำเอกสาร รับเอกสาร หรือกรอกข้อความลงในเอกสาร กระทำการดังต่อไปนี้ในการปฏิบัติการตามหน้าที่

5.1.16.1 รับรองเป็นหลักฐานว่า ตนได้กระทำการอย่างใดขึ้น หรือว่าการอย่างใดได้กระทำต่อหน้าตนอันเป็นเท็จ

5.1.16.2 รับรองเป็นหลักฐานว่า ได้มีการแจ้งซึ่งข้อความอันมิได้มีการแจ้ง

5.1.16.3 ละเว้นไม่จดข้อความซึ่งตนมีหน้าที่ ต้องรับจด หรือจดเปลี่ยนแปลงข้อความเช่นนั้น หรือ

5.1.16.4 รับรองเป็นหลักฐานซึ่งข้อเท็จจริงอันเอกสารนั้น มุ่งพิสูจน์ความจริงอันเป็นเท็จ

5.1.17 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 163 คือ เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ในการไปรษณีย์โทรเลขหรือโทรศัพท์ กระทำการอันมิชอบด้วยหน้าที่ดังต่อไปนี้

5.1.17.1 เปิด หรือยอมให้ผู้อื่นเปิดจดหมาย หรือสิ่งอื่น ที่ส่งทางไปรษณีย์หรือโทรเลข

5.1.17.2 ทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้สูญหาย หรือยอมให้ผู้อื่นทำให้เสียหาย ทำลาย หรือทำให้สูญหาย ซึ่งจดหมาย หรือสิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์หรือโทรเลข

5.1.17.3 กัก หรือส่งให้ผิดทาง หรือส่งให้แก่บุคคลอื่นซึ่งรู้ว่ามิใช่เป็นผู้ควรรับ ซึ่งจดหมาย หรือ สิ่งอื่นที่ส่งทางไปรษณีย์หรือโทรเลข หรือ

5.1.17.4 เปิดเผยข้อความที่ส่งทางไปรษณีย์ หรือทางโทรเลขหรือทางโทรศัพท์

5.1.18 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 164 คือ เป็นเจ้าพนักงานรัฐ หรืออาจรู้ความลับในราชการกระทำด้วยประการใด ๆ อันมิชอบด้วยหน้าที่ให้ผู้อื่นล่วงรู้ความลับนั้น

5.1.19 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 165 คือ เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมาย หรือคำสั่งซึ่งได้สั่ง เพื่อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย ป้องกันหรือขัดขวางมิให้การเป็นไปตามกฎหมายหรือคำสั่งนั้น

5.1.20 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 166 คือ เป็นเจ้าพนักงานละทิ้งหน้าที่หรือกระทำการอย่างใด ๆ เพื่อให้งานหยุดชะงักหรือเสียหาย โดยร่วมกระทำการเช่นนั้นด้วยกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป รวมถึงการกระทำเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในกฎหมายแผ่นดินเพื่อบังคับรัฐบาล หรือเพื่อข่มขู่ประชาชน

5.2 ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่

5.2.1 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 200 คือ เป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งพนักงานอัยการ ผู้ว่าคดี พนักงานสอบสวน หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา หรือจัดการให้เป็นไปตามกฎหมายอาญา กระทำการหรือไม่กระทำการอย่างใด ๆ ในตำแหน่งอันเป็นการมิชอบเพื่อที่จะช่วยบุคคลหนึ่งบุคคลใดมิให้ต้องโทษหรือให้รับโทษน้อยลง

5.2.2 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 201 คือ เป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวน เรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการ หรือไม่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดในตำแหน่ง ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือมิชอบด้วยหน้าที่

5.2.3 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 202 คือ เป็นเจ้าพนักงานในตำแหน่งตุลาการ พนักงานอัยการผู้ว่าคดี หรือพนักงานสอบสวนกระทำการ หรือไม่กระทำการอย่างใด ๆ ในตำแหน่ง โดยเห็นแก่ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งตนได้เรียกรับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งในตำแหน่งนั้น

5.2.4 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 203 คือ เป็นเจ้าพนักงานมีหน้าที่ปฏิบัติการให้เป็นไปตามคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาล ป้องกัน หรือขัดขวางมิให้การเป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น

5.2.5 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 204 คือ เป็นเจ้าพนักงานมีตำแหน่งหน้าที่ควบคุมดูแลผู้ที่ต้องคุมขังตามอำนาจของศาล ของพนักงานสอบสวนหรือของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญากระทำด้วยประการใด ๆ ให้ผู้ที่อยู่ในระหว่างคุมขังนั้น หลุดพ้นจากการถูกคุมขังไป

5.3 ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงาน ในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ ได้แก่ พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงาน ในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2502

5.3.1 มาตรา 4 คือ เป็นพนักงานมีหน้าที่ซื้อ ทำ จัดการหรือรักษาทรัพย์สิน เบียดบังทรัพย์สินนั้นเป็นของตน หรือเป็นของผู้อื่นโดยทุจริต หรือโดยทุจริตยอมให้ผู้อื่นเอาทรัพย์สินนั้นเสีย

5.3.2 มาตรา 5 คือ เป็นพนักงานใช้อำนาจในหน้าที่โดยมิชอบข่มขืนใจ หรือจูงใจเพื่อให้บุคคลใดมอบให้หรือหามาให้ซึ่งทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแก่ตนเอง หรือผู้อื่น

5.3.3 มาตรา 6 คือ เป็นพนักงานเรียก รับ หรือยอมจะรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับตนเอง หรือผู้อื่นโดยมิชอบ เพื่อกระทำการ หรือไม่กระทำการอย่างใดในหน้าที่ ไม่ว่าจะการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยหน้าที่

5.3.4 มาตรา 7 คือ เป็นพนักงานกระทำการ หรือไม่กระทำการอย่างใดในหน้าที่โดยเห็นแก่ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใด ซึ่งตนได้เรียกรับ หรือยอมจะรับไว้ก่อนที่ตนได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานในหน้าที่นั้น

5.3.5 มาตรา 8 คือ เป็นพนักงานมีหน้าที่ ซื้อ ทำ จัดการ หรือรักษาทรัพย์สินใด ๆ ใช้อำนาจในหน้าที่โดยทุจริต อันเป็นการเสียหายแก่องค์กร บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วน นิติบุคคล หรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น

5.3.6 มาตรา 9 คือ เป็นพนักงานมีหน้าที่จัดการ หรือดูแลกิจการใดเข้ามีส่วนได้เสีย เพื่อประโยชน์สำหรับตนเอง หรือผู้อื่นอันเนื่องด้วยกิจการนั้น

5.3.7 มาตรา 10 คือ เป็นพนักงานมีหน้าที่จ่ายทรัพย์สิน จ่ายทรัพย์สินนั้นเกินกว่าที่ควรจ่าย เพื่อประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่น

5.3.8 มาตรา 11 คือ เป็นพนักงาน ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติ หรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ โดยทุจริต

6. ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์สิน ที่กระทำโดยอ้างอำนาจ อั้งยี หรือช่องโหว่ ตามประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่

6.1 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 337 คือ การกรรโชกทรัพย์สินด้วยการข่มขืนใจผู้อื่น ให้อยอมให้ หรือยอมจะให้ ตนหรือผู้อื่น ได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยใช้กำลังประทุษร้าย หรือโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญ หรือของบุคคลที่สาม จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น โดยอ้างว่าเป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งปกปิดวิธีดำเนินการ และมีความมุ่งหมาย เพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย หรือโดยสมคบกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป เพื่อกระทำการกรรโชกทรัพย์สิน

6.2 ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 338 คือ การรีดเอาทรัพย์สินด้วยการข่มขืนใจผู้อื่น ให้อยอมให้ หรือยอมจะให้ ตนหรือผู้อื่น ได้รับประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยขู่เข็ญว่าจะเปิดเผยความลับ ซึ่งการเปิดเผยนั้นจะกระทำให้ผู้ถูกขู่เข็ญ หรือบุคคลที่สามเสียหาย จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น โดยอ้างว่าเป็นสมาชิกของคณะบุคคลซึ่งปกปิดวิธีดำเนินการ และมีความมุ่งหมาย เพื่อการอันมิชอบด้วยกฎหมาย หรือโดยสมคบกันตั้งแต่ห้าคนขึ้นไป เพื่อการรีดเอาทรัพย์สิน

7. ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมาย ว่าด้วยศุลกากร ได้แก่พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 กล่าวคือ

7.1 ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 ปัจจุบันยังมีผลใช้บังคับอยู่ ทั้งนี้ มีการยกเลิกบางมาตรา ของกฎหมายดังกล่าวและปรับปรุงบทกฎหมายดังกล่าว ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น โดยมีการตรากฎหมายศุลกากรขึ้น ใช้บังคับสืบมาอีก 15 ฉบับ ดังนี้

7.1.1 พระราชบัญญัติศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2471

7.1.2 พระราชบัญญัติศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2472

7.1.3 พระราชบัญญัติศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2474

7.1.4 พระราชบัญญัติศุลกากรแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2475

7.1.5 พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2479

7.1.6 พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2480

7.1.7 พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2480

7.1.8 พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2482

7.1.9 พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2483

7.1.10 พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2490

7.1.11 พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2497

7.1.12 พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2499

7.1.13 ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 329 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515

7.1.14 พระราชกำหนดแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 พ.ศ. 2528

7.1.15 พระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 14) พ.ศ. 2534

7.2 พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 27 ความในตอนที่ห้าได้บัญญัติใหม่ โดยพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2490 มาตรา 3 คือ การนำ หรือพาของที่ยังไม่ได้เสียภาษี หรือของต้องจำกัด หรือของต้องห้าม หรือที่ยังไม่ได้ผ่านศุลกากรโดยถูกต้องเข้ามาภายในพระราชอาณาจักสยาม หรือที่ส่ง หรือพาของเช่นว่านี้ ออกไปนอกพระราชอาณาจัก หรือช่วยเหลือด้วยประการใด ๆ ในการนำเข้าของเช่นว่านี้เข้ามา หรือส่งออกไป หรือย้ายถอนไป หรือช่วยเหลือให้ย้ายถอนไปซึ่งของดังกล่าวนั้น จากเรือกำปั่นท่าเทียบเรือ โรงเก็บสินค้า คลังสินค้าที่มั่นคง หรือโรงเก็บของ โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือให้ที่อาศัยเก็บ หรือเก็บ หรือซ่อนของเช่นว่านี้ หรือยอม หรือจัดให้ผู้อื่นกระทำการเช่นว่านี้ หรือเกี่ยวข้องด้วยประการใด ๆ ในการขน หรือย้ายถอน หรือกระทำการอย่างใดแก่ของเช่นว่านั้น หรือเกี่ยวข้องด้วยประการใด ๆ ในการหลีกเลี่ยง หรือพยายามหลีกเลี่ยง การเสียค่าภาษีศุลกากร หรือในการหลีกเลี่ยง หรือพยายามหลีกเลี่ยงบทกฎหมายและข้อจำกัดใด ๆ อันเกี่ยวแก่การนำของเข้า ส่งของออกขนของขึ้นเก็บของในคลังสินค้า และการส่งมอบของ โดยเจตนาจะฉ้อค่าภาษีของรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่จะต้องเสียสำหรับของนั้น ๆ

7.3 พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 27 ทวิ เพิ่มความโดยได้บัญญัติใหม่ ตามพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2499 มาตรา 4 คือ การช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื่อ รับจำนำ หรือรับไว้โดยประการใด ซึ่งของอันตนรู้ว่า เป็นของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยหลีกเลี่ยงอากรข้อห้าม หรือข้อจำกัด

ความผิดมูลฐานที่สำคัญตามกฎหมายศุลกากร

สามารถจัดแบ่งความผิดที่สำคัญเกี่ยวกับพระราชบัญญัติศุลกากร ได้ดังนี้

1. ความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 2

พระราชบัญญัติศุลกากร มาตรา 27 ได้บัญญัติความผิดไว้หลายฐานในมาตราเดียวกัน โดยแบ่งออกได้เป็น

1.1 ความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร

ได้แก่ การนำ หรือพาของที่ยังไม่ได้เสียค่าภาษีเข้ามาในราชอาณาจักร หรือส่ง หรือพาของที่ไม่ได้เสียค่าภาษีออกไปนอกราชอาณาจักร

1.2 ความผิดฐานนำของต้องจำกัด หรือของต้องห้ามเข้ามาใน หรือส่งออกนอกราชอาณาจักร

ได้แก่การนำหรือพาของต้องจำกัดหรือของต้องห้าม เข้ามาในพระราชอาณาจักไทย หรือส่ง หรือพาของเช่นว่านั้นออกไปนอกพระราชอาณาจักก็ดี ของต้องห้าม คือ ของที่มีกฎหมายห้ามมิให้นำเข้า หรือส่งออก เช่น วัตถุลามก ของที่มีการแสดงถิ่นกำเนิดเป็นเท็จ

เป็นต้น ส่วนของต้องจำกัด คือ ของซึ่งมีกฎหมายบังคับมิให้นำเข้ามา หรือส่งออกโดยเสียภาษีอย่างเสรีหากแต่ต้องปฏิบัติตามข้อบังคับในเรื่องนั้น ๆ ตามแต่กฎหมายจะบัญญัติไว้ด้วย เช่น จะต้องมิใบอนุญาตนำเข้า หรือส่งออกของพนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นต้น ความผิดฐานนี้เน้นถึงลักษณะของสิ่งของนั้นว่าเป็นของซึ่งต้องห้าม หรือต้องจำกัดการนำเข้า โดยลักลอบ หรือโดยเปิดเผยก็เป็นความผิดทั้งสิ้น

1.3 ความผิดฐานหลีกเลี่ยงค่าภาษีอากร

ได้แก่ การนำ หรือพาของที่ยังไม่ได้ผ่านศุลกากรโดยถูกต้องเข้ามาในพระราชอาณาจักรไทย หรือส่ง หรือพาของเช่นว่านั้นออกไปนอกพระราชอาณาจักรก็ดี

ความผิดฐานนี้เน้นลักษณะการผ่านของ คือ ของที่นำเข้าหรือส่งออกนั้นเป็นของต้องเสียภาษี มิได้ลักลอบแต่นำมาผ่านศุลกากร โดยใช้อุบายอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อมิให้เสียค่าภาษี หรือเสียน้อยกว่าที่พึงต้องเสีย เช่น สำแดงปริมาณเท็จ พักต่อตราศุลกากร หรือลักษณะของเป็นเท็จ เป็นต้น ดังนั้นการหลีกเลี่ยงค่าภาษีอากรจะประกอบด้วยความผิดอีกฐานหนึ่ง คือ ผิดฐานสำแดงเท็จ จะต้องมีเจตนาจะฉ้อค่าภาษีดังกล่าวข้างต้น

1.4 ความผิดฐานช่วยเหลือในการนำของที่ลักลอบหนีศุลกากร ของต้องห้าม ต้องจำกัด หรือของที่หลีกเลี่ยงค่าภาษีอากร เข้ามาหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร

1.5 ความผิดฐานย้าย ถอนไป หรือช่วยเหลือให้ย้ายถอนไป ซึ่งของที่ลักลอบหนีศุลกากรของต้องห้ามต้องจำกัด หรือของที่หลีกเลี่ยงค่าภาษีอากรเข้ามาหรือส่งออกไปนอกราชอาณาจักร ดังกล่าวนั้น จากเรือกำปั่น ท่าเทียบเรือ โรงเก็บสินค้า คลังสินค้าที่มั่นคง หรือโรงเก็บของ โดยไม่ได้รับอนุญาต

1.6 ความผิดฐานให้ที่อยู่อาศัยเก็บ หรือเก็บ หรือซ่อนของเช่นว่านั้น หรือยอม หรือจัดให้ผู้อื่นกระทำการเช่นว่านั้น

1.7 ความผิดฐานที่เกี่ยวข้องด้วยประการใด ๆ ในการหลีกเลี่ยง หรือพยายามหลีกเลี่ยง การเสียค่าภาษีศุลกากร หรือในการหลีกเลี่ยง หรือพยายามหลีกเลี่ยงบทกฎหมายและข้อจำกัดใด ๆ อันเกี่ยวแก่การนำเข้า ส่งของออกของขึ้นเก็บของในคลังสินค้า และการส่งมอบของ โดยเจตนาจะฉ้อค่าภาษีของรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่จะต้องเสียสำหรับของนั้น ๆ หรือหลีกเลี่ยงอากรข้อห้าม หรือข้อจำกัดอันเกี่ยวแก่นั้นก็ดี

2. ความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 27 ทวิ

ได้แก่ ความผิดฐานซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาเอาไปเสีย ซื่อ รับจำนำ หรือรับไว้โดยประการใด ซึ่งของอันตนรู้ว่า เป็นของที่นำเข้ามาในราชอาณาจักร โดยหลีกเลี่ยงอากรข้อห้าม หรือข้อจำกัด

3. ความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 31

ได้แก่ ความผิดฐานนำ หรือยอมให้ผู้อื่นนำ หรือเกี่ยวข้องในการนำลงในเรือ หรือออกจากเรือลำใดในทะเล หรือในแม่น้ำลำคลอง ซึ่งอาจเป็นทางแก่การนำของประโยชน์รายได้ของแผ่นดิน ซึ่งของที่ต้องเสียภาษี หรือที่ต้องจำกัด หรือต้องห้าม

4. ความผิดตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 96

ซึ่งบัญญัติว่า ถ้าในเวลาใดเวลาหนึ่งปรากฏว่าของในคลังมีปริมาณน้อยกว่าที่จะไว้ในใบขนสินค้าเดิม เมื่อนำของนั้นเข้าเก็บและปริมาณที่ต่างกันนี้ ไม่มีเหตุผลปรากฏในบันทึกของพนักงานก็ดี หรือไม่ปรากฏในเหตุที่อธิบดีหากได้เห็นสมควรอนุญาตมิให้ต้องคิดค่าภาระติดพันนั้นก็ดี ท่านให้ถือว่าของตามปริมาณที่ต่างกันอันแสดงเหตุมิได้นั้น เป็นของที่ได้ย้ายขนไป โดยมีได้รับอนุญาตจากพนักงาน และให้ใช้บทบัญญัติ มาตรา 27 บังคับแก่กรณี เช่นกล่าวนี้

5. ความผิดฐานนำของเข้า หรือส่งออกนอกทางอนุมัติ ตามพระราชบัญญัติศุลกากร มาตรา 5 และมีโทษตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2480

ซึ่งบัญญัติไว้ ดังนี้

มาตรา 5 ห้ามมิให้ผู้ใดขนส่ง หรือพยายามขนส่งของผ่านเขตแดนทางบกเข้าใน หรือออกนอกราชอาณาจักร หรือตั้งแต่เขตแดนทางบกมายังด่านศุลกากร หรือจากด่านศุลกากรไปยังเขตแดนนั้นตามทางใด ๆ นอกจากเวลาที่อธิบดีกำหนด โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

การส่งของตามทางอนุมัติในเวลาอื่นนอกจากที่กำหนดตามวรรคก่อนนั้นจะทำได้ต่อเมื่อได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากอธิบดี หรือผู้แทน และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข ซึ่งอธิบดีกำหนดขึ้นไว้เป็นพิเศษ โดยเฉพาะ

ห้ามมิให้ผู้ใดช่วยเหลือ การขนส่งอันต้องห้ามดังกล่าวแล้ว หรือเก็บ หรือซ่อน หรือยินยอมให้เก็บ หรือซ่อน หรือจัดให้เก็บ หรือซ่อน ของใด ๆ โดยรู้อยู่แล้วว่าของนั้น ๆ ได้ขนส่งโดยฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าวแล้ว

มาตรา 10 ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา 5 ผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 27 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พุทธศักราช 2469 และของทั้งปวงอันเนื่องด้วยการกระทำผิด นั้น ให้ริบเสียสิ้น โดยมีต้องพักต้องคำนึงว่าบุคคลใดจะต้องรับโทษ หรือหาไม่

6. ความผิดฐานสำแดงเท็จ ตามพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 99

พระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 99 ได้กำหนดความผิดเกี่ยวกับการสำแดงเท็จไว้ ดังนี้

มาตรา 99 ผู้ใดกระทำ หรือจัด หรือยอมให้ผู้อื่นกระทำ หรือยื่นหรือจัดให้ผู้อื่นซึ่งใบขนสินค้า คำสำแดง ใบรับรอง บันทึกเรื่องราว หรือตราสารอย่างอื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

ในเรื่องใด ๆ อันเกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้ หรืออันพระราชบัญญัตินี้บังคับให้กระทำนั้นเป็น ความเท็จก็ดี เป็นความไม่บริบูรณ์ก็ดี หรือเป็นความชักพาให้หลงผิด ในรายการใด ๆ ก็ดี หรือ ถ้าผู้ใดซึ่งพระราชบัญญัตินี้บังคับให้ตอบคำถามอันใดของพนักงานเจ้าหน้าที่มิได้ตอบคำถามนั้น โดยสุจริตจริงก็ดี หรือถ้าผู้ใดไม่ยอมหรือละเลยไม่ทำไม่รักษาไว้ ซึ่งบันทึกเรื่องราว หรือทะเบียน หรือสมุดบัญชี หรือเอกสาร หรือตราสารอย่างอื่น ๆ ภายหลังจากที่ได้ออกไปแล้วในทางราชการก็ดี หรือปลอมดวงตา ลายมือชื่อย่อ หรือเครื่องหมายอย่างอื่นของพนักงานศุลกากร หรือซึ่ง พนักงานศุลกากร ใช้เพื่อการอย่างใด ๆ อันเกี่ยวกับพระราชบัญญัตินี้ ก็ดี ท่านว่าผู้นั้นมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำปรับ

7. ความผิดเกี่ยวกับการทุจริตในการส่งออกของซึ่งขอคืนอากร พระราชบัญญัติ ศุลกากร พ.ศ. 2469 มาตรา 60

มาตรา 60 ถ้าของใดขอคืนภาษีได้ อนุญาตคืนค่าภาษีแล้ว ได้บรรทุกลงเรือพานา ไปยังท่าเทียบท่าเรือที่อื่นเพื่อส่งออกและพนักงานเจ้าหน้าที่ ตรวจพบว่าของนั้นไม่ตรวจตาม ใบขนสินค้า บัญชีบรรทุกลูกสินค้า คำขอร้องฎาเอกสารอื่นก็ดีถ้าคำร้องขออันเกี่ยวแก่ของนั้น ปรากฏว่าเป็นการทุจริตด้วยประการใดก็ดี ท่านให้บริษัของนั้นเสียสิ้น กับทั้งหีบห่อและของสิ่งอื่น ที่อยู่ในหีบห่อนั้นด้วย และบุคคลผู้ขออนุญาตส่งและขอคืนค่าภาษีสำหรับของนั้น มีความผิด ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือสามเท่าจำนวนค่าภาษีที่ขอคืน หรือจำคุกไม่เกิน หกเดือน

โดยสรุปแล้ว จะเห็นได้ว่าการกำหนดความผิดมูลฐาน 7 ประเภทของพระราชบัญญัติ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น หากนำข้อหาตามกฎหมายอาญาที่ เกี่ยวข้องระบุไว้มาพิจารณาแล้วจะพบว่าข้อหาอันเป็นความผิดอาญานับได้มากกว่า 120 ฐาน ความผิด ดังนั้นหากมีการได้เงิน หรือทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิดอาญาในฐานะความผิด ดังกล่าวนี้อันแล้ว ก็อาจนำมาตราการริบทรัพย์สิน ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินมาใช้บังคับเอาได้

3.2 แนวทางการปฏิบัติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน¹⁰

3.2.1 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 25 กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินไว้ 6 ประการ คือ

1. เสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อคณะรัฐมนตรี
2. พิจารณาให้ความเห็นต่อรัฐมนตรี ในการออกกฎกระทรวงระเบียบ และประกาศเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

¹⁰ เรื่องเดียวกัน , หน้า 132 – 135 .

3. วางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บรักษา การนำทรัพย์สินออกขาย
ทอดตลาดการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์และการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ ตาม
มาตรา 57

4. ส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนเกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อ
ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

5. ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติป้องกันและ
ปราบปรามการฟอกเงิน

6. ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบ
ปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้แก่ ม.24 ว.2 , 30 , 49 , 57

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้กำหนดอำนาจหน้าที่
ของคณะกรรมการไว้ในหลักการให้หลักการไว้ในหลักการให้มีอำนาจหน้าที่ ในลักษณะของการ
บริหารการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้เป็นไปอย่างมี
ประสิทธิภาพรวมทั้งการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม ในส่วนของการปฏิบัติงานนั้น ก็ได้มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ของ
คณะกรรมการไว้ในมาตรา 49 วรรคสาม ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
พ.ศ. 2542 กล่าวคือ ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่ายังไม่มีเหตุเพียงพอ ที่จะยื่นคำร้องขอให้
ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินทั้งหมด หรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดิน พนักงานอัยการจะต้องรีบแจ้ง
ให้เลขาธิการทราบเพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด และให้คณะกรรมการพิจารณา
วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดเวลาสามสิบวัน นับแต่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการ และเมื่อคณะ
กรรมการวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใด ให้พนักงานอัยการและเลขาธิการปฏิบัติตามนั้น หาก
คณะกรรมการมิได้วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ปฏิบัติตามความเห็นของ
พนักงานอัยการ

เมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาด ภายในกำหนด
ระยะเวลา และได้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการตามวรรคสามแล้ว ให้เรื่องนั้นเป็น
ที่สุด และห้ามมิให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลนั้นในทรัพย์สินเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้
พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญ ซึ่งน่าจะทำให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินของบุคคลนั้นตกเป็นของ
แผ่นดินได้

จากบทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กฎหมายได้ให้อำนาจหน้าที่
แก่คณะกรรมการเข้ามาใช้ดุลยพินิจในการวินิจฉัยชี้ขาด เรื่องที่เกี่ยวกับการริบทรัพย์สินอันเป็น
การตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจของพนักงานอัยการ และเลขาธิการอีกทางหนึ่ง

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว แต่ยังมีได้มีการแต่งตั้ง
กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542
มาตรา 28 กำหนดให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ไปพลาง
ก่อน จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่

3.2.2 องค์ประชุมของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 29

กำหนดให้การประชุมของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม หากรองประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้กรรมการ ซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุม ให้ถือเสียงข้างมากให้กรรมการคนหนึ่งมีหนึ่งเสียงในการลงคะแนนหากคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด เว้นแต่ การวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา 49 วรรคสาม ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

3.2.3 การวินิจฉัยชี้ขาด ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ตามมาตรา 49 วรรคสามการวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณายื่นคำร้องขอให้ ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน แต่พนักงานอัยการเห็นว่าเรื่องดังกล่าวไม่สมบูรณ์จึงได้แจ้งเรื่องให้เลขาธิการทราบเพื่อดำเนินการต่อไปเมื่อเลขาธิการดำเนินการแล้วได้ส่งเรื่องเพิ่มเติมไปยังพนักงานอัยการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง พนักงานอัยการยังเห็นว่าไม่มีเหตุพอที่จะยื่นคำร้องอีก จึงได้แจ้งให้เลขาธิการทราบ เพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินวินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดสามสิบวัน เมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดประการใดแล้ว ให้พนักงานอัยการปฏิบัติไปตามนั้น หากคณะกรรมการมิได้วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการ การวินิจฉัยชี้ขาด ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 49 วรรคสามนี้ ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

3.2.4 การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 30 กำหนดให้คณะกรรมการจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อการพิจารณาและเสนอความเห็น ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง แทนคณะกรรมการก็ได้ และให้นำมาตรา 29 มาใช้ บังคับการประชุมของคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการจะมีภารกิจหลายประการ ที่จะต้องดำเนินการ ซึ่งคณะกรรมการเองก็ไม่อาจดำเนินการให้เสร็จสิ้นได้ทั้งกระบวนการในการปฏิบัติงาน กฎหมายจึงได้ให้อำนาจคณะกรรมการ ในการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ตามที่ได้รับมอบหมายได้และเมื่อกฎหมายรองรับโดยกำหนดให้อำนาจกระทำได้ การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ หรือความเห็นของคณะอนุกรรมการก็มีความถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมาย และมีผลบังคับในทางปฏิบัติได้

3.3 แนวทางปฏิบัติของคณะกรรมการธุรกรรม¹¹

คณะกรรมการนี้ เป็นคณะกรรมการในระดับปฏิบัติการเพื่อตรวจสอบธุรกรรมที่ได้รับรายงานและยับยั้งการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการฟอกเงิน ประกอบด้วย เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นประธานกรรมการ และผู้ซึ่งคณะกรรมการ (ม.32 ว.1) ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่งตั้งจำนวนสี่คนเป็นกรรมการ การแต่งตั้งผู้ปฏิบัติซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับธุรกรรมในลักษณะของคณะกรรมการ ก็เพื่อมิให้อำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับธุรกรรมต้องตกอยู่กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันก็ให้มีความคล่องตัวในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย เพื่อให้สอดคล้องกับ

การดำเนินธุรกิจทางการเงินที่ต้องการความวางใจได้ในการใช้อำนาจหน้าที่ด้วย ทั้งนี้ เพื่อมิให้เป็นผลเสียหายต่อการประกอบธุรกิจ

3.3.1 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม

มาตรา 34 กำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด
- (2) สั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 หรือ มาตรา 36
- (3) ดำเนินการตามมาตรา 48
- (4) เสนอรายงานผลการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ต่อคณะกรรมการ
- (5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการตรวจสอบธุรกรรม หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทั้งที่ได้กระทำและไม่ได้กระทำกับสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดินหรือผู้ประกอบการเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน หรือเคลื่อนย้ายเงินทุน

คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจยับยั้งการทำธุรกรรมได้สามวัน ตามมาตรา 35 ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้อง หรืออาจเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมได้สิบวันตามมาตรา 36 ในกรณีที่มีเหตุอันที่เชื่อได้ว่า ธุรกรรมใดเกี่ยวข้อง หรืออาจเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

¹¹ สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 78-82.

3.3.2 การยับยั้งการทำธุรกรรม

คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญคือ การตรวจสอบธุรกรรมที่ได้รับรายงานและยับยั้งการทำธุรกรรม โดยเฉพาะอำนาจในการยับยั้งการทำธุรกรรมมี 2 ลักษณะคือ ยับยั้งในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัย ตามมาตรา 35 ซึ่งคณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจยับยั้งได้ไม่เกินสามวันทำการ และยับยั้งในกรณีที่มีลักษณะที่มีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน ซึ่งคณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจยับยั้งได้ไม่เกินสิบวันทำการ ตามมาตรา 36

มาตรา 35 และมาตรา 36 ได้กำหนดเกี่ยวกับการยับยั้งการทำธุรกรรม ไว้ดังนี้

“มาตรา 35 ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องหรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ก่อนได้ ภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินสามวันทำการ

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขานุการจะสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่งไปก่อน แล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม”

สำหรับกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน มาตรา 35 วรรคสอง ให้เลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีอำนาจยับยั้งการทำธุรกรรมไปก่อนได้ไม่เกินสามวัน ทั้งนี้เพราะกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วนดังกล่าว การจัดประชุมคณะกรรมการธุรกรรม อาจไม่ทันเหตุการณ์ อย่างไรก็ตาม เมื่อเลขานุการได้สั่งยับยั้งไปแล้วจะต้องรายงานให้คณะกรรมการธุรกรรม ทราบ

“มาตรา 36 ในกรณีที่มีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้อง หรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรม นั้นๆไว้ชั่วคราวภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินสิบวันทำการ”

3.3.3 การรายงานการยับยั้งการทำธุรกรรม

เนื่องจากการสั่งยับยั้งการทำธุรกรรม เป็นการใช้อำนาจตามกฎหมาย ซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพ และถ้าได้กระทำโดยปราศจากความรอบคอบและเหตุผลอันสมควรย่อมจะเกิดความเสียหายแก่ผู้บริสุทธิ์ได้ มาตรา 37 จึงกำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขานุการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแล้วแต่กรณี รายงานการยับยั้งการทำการ ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้วให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ ทั้งนี้เพื่อดูแลการดำเนินการให้ถูกต้อง ชอบธรรม และเป็นไปตามกฎหมาย

มาตรา 37 ได้กำหนดเกี่ยวกับการรายงานการยับยั้งการทำการ ดังนี้

“มาตรา 37 เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขานุการแล้วแต่กรณี สั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 หรือมาตรา 36 แล้ว ให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อคณะกรรมการ”

3.3.4 การประชุมคณะกรรมการธุรกรรม¹²

มาตรา 33 การประชุมของคณะกรรมการธุรกรรมให้นำมาตรา 29 มาใช้บังคับโดยอนุโลม (คือเท่ากับที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายหรือข้อเท็จจริง)

การประชุมของคณะกรรมการธุรกรรม ต้องมีกรรมการธุรกรรมมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม กล่าวคือ คณะกรรมการธุรกรรมตามที่กฎหมายกำหนดไว้จะมี 5 คน ดังนั้น องค์ประชุมของคณะกรรมการธุรกรรมจะต้องมีกรรมการมาร่วมประชุมอย่างน้อย 3 คน ขึ้นไป

ประธานกรรมการธุรกรรม คือ เลขานุการจะเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุม ให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มเติมขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

กฎหมายได้กำหนดให้นำมาตรา 29 มาใช้บังคับ โดยอนุโลมเพราะการประชุมของคณะกรรมการธุรกรรมนั้น จะไม่มีกรณีการวินิจฉัยชี้ขาดความเห็นของพนักงานอัยการตามมาตรา 49

3.4 แนวทางปฏิบัติของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

3.4.1 อำนาจหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีองค์กรหลักซึ่งรับผิดชอบ คือ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งเป็นองค์กรกำหนดนโยบาย และกำกับดูแล (Decision making body) และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นองค์กรปฏิบัติ (Implementing body) เพื่อดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายและแนวทางของคณะกรรมการ รวมทั้งปฏิบัติงานอื่นซึ่งเป็นภารกิจในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน¹³

มาตรา 40 ได้กำหนดให้จัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และกำหนดหน้าที่ไว้ ดังนี้¹⁴

¹² สีหนาท ประยูรรัตน์ , คำอธิบาย พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, หน้า 137.

¹³ สุรพล ไตรเวทย์ , คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , หน้า 83.

¹⁴ วิชัย ตันติกุลานันท์, คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , หน้า 144-147.

(1) ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการและคณะกรรมการธุรกรรม และปฏิบัติงานธุรการอื่น

(2) รับรายงานการทำธุรกรรมที่ส่งให้ตามหมวด 2 และแจ้งตอบการรับรายงาน

(3) เก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา และวิเคราะห์รายงานและข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม

(4) เก็บรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

(5) จัดให้มีโครงการที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การให้การศึกษา และการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินตามพระราชบัญญัตินี้ หรือช่วยเหลือ หรือสนับสนุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการจัดโครงการดังกล่าว

(6) ปฏิบัติการอื่นตาม พระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่น

สาระสำคัญของมาตรา 40 มีดังนี้

1.การดำเนินการทางกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้จัดองค์กรเพื่อดำเนินการ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

(1) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นั้น มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายและกำกับดูแลเพื่อให้การปฏิบัติต่าง ๆ เป็นไปตามความประสงค์ของกฎหมายฉบับนี้ และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจะมีคณะกรรมการอื่นที่ให้ความช่วยเหลือในการปฏิบัติงานได้แก่ คณะอนุกรรมการที่ตั้งขึ้นตามมาตรา 30 เพื่อช่วยพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งแทนคณะกรรมการ ป.ป.ง. และยังมีคณะกรรมการธุรกรรมอีกคณะหนึ่ง ซึ่งมีจำนวนรวม 5 คน โดยมีเลขาธิการ ป.ป.ง. เป็นประธานกรรมการ และมีกรรมการอีก 4 คน ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการ ป.ป.ง.

(2) และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นองค์กรอีกส่วนหนึ่งของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คือ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งถือว่าเป็นองค์กรปฏิบัติการเพื่อดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามนโยบายและแนวทางของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งมีหน้าที่ปฏิบัติการอื่น ๆ ในลักษณะเป็นข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ประจำเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

2. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สังกัดอยู่ในสำนักนายกรัฐมนตรี และมีอำนาจหน้าที่ตามที่ระบุไว้ในมาตรา 14 ได้แก่

(1) ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการ ป.ป.ง. คณะกรรมการธุรกรรม และปฏิบัติงานธุรการอื่น ๆ ตามกฎหมายของทางราชการ

(2) รับรายงานการทำธุรกรรมที่ส่งมาให้ตามหมวด 2 และแจ้งตอบ การรับรายงานนั้น หมวด 2 คือบทบัญญัติที่กำหนดให้สถาบันการเงินต้องรายงานธุรกรรมบางประเภท

ต่อสำนักงาน ป.ป.ง. กำหนดให้สำนักงานที่ดินทุกแห่งต้องรายงานการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ในบางกรณี และกำหนดให้ผู้ประกอบอาชีพ เกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน หรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน ต้องรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควร เชื่อว่าเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย เมื่อสำนักงาน ป.ป.ง. ได้รับจากหน่วยงานดังกล่าวแล้ว ต้องแจ้งการตอบรับให้หน่วยงานนั้นทราบ ซึ่งข้อนี้เป็นภาระกิจที่ยุงยาก และจำนวนมากพอสมควร ดังนั้น หน่วยงานของสำนักงาน ป.ป.ง. จึงต้องมีสถานที่ อุปกรณ์ และจำนวนบุคลากรที่มากพอสมควร มิฉะนั้น จะทำงานไม่ทันการ และไม่สามารถที่จะตอบสนององการรายงานของหน่วยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นได้

(3) เก็บรวบรวม เก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา และวิเคราะห์รายงาน และข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่ได้มาจากหน่วยงานต่างๆ ดังกล่าว เพื่อติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดมูลฐาน ต่อไป

(4) เก็บรวบรวมพยานหลักฐาน เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ หมายความว่าสำนักงาน ป.ป.ง.มีหน้าที่รวบรวมพยานหลักฐานที่จะดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ด้วย เพื่อดำเนินคดีขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน ในกรณีพยานหลักฐานที่จะดำเนินคดีอาญาได้ก็ให้รวบรวมไว้ และแจ้งพนักงานสอบสวนดำเนินคดี แต่ไม่มีหน้าที่สอบสวนอย่างเช่นพนักงานสอบสวน หมายความว่า เมื่อรวบรวมพยานหลักฐานแล้วต้องแจ้งความหรือให้พนักงานสอบสวนดำเนินคดีต่อไปอีกชั้นหนึ่ง

(5) จัดให้มีโครงการที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การให้การศึกษา และการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินตามกฎหมายฉบับนี้ หรือช่วยเหลือ หรือสนับสนุน ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการจัดโครงการดังกล่าว ข้อนี้เป็นการบังคับว่า สำนักงาน ป.ป.ง. ต้องมีโครงการเผยแพร่ความรู้ และให้การอบรมแก่หน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้เข้าใจกฎหมาย ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

(6) ปฏิบัติการอื่นตามกฎหมายฉบับนี้ หรือตามกฎหมายอื่น เช่น ปฏิบัติตามกฎหมายกระทรวง ระเบียบ หรือประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายฉบับนี้

3.4.2 หน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี¹⁵

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้กำหนดให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี เสนอต่อคณะรัฐมนตรี โดยกำหนดให้รายงานมีสาระสำคัญ คือ รายงานผลการดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพย์สิน ปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติงาน รายงานข้อเท็จจริง หรือข้อสังเกตจากการปฏิบัติหน้าที่ พร้อมทั้งความเห็นและข้อเสนอแนะ ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 47 ดังนี้

มาตรา 47 ให้สำนักงานจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี เสนอต่อคณะรัฐมนตรี รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีอย่างน้อย ให้มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(1) รายงานผลการดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่น ตามพระราชบัญญัตินี้

(2) ปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติงาน

(3) รายงานข้อเท็จจริง หรือข้อสังเกตจากการปฏิบัติหน้าที่ พร้อมทั้งความเห็น และข้อเสนอแนะ ให้รัฐมนตรีเสนอรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ตามวรรคหนึ่งพร้อมด้วยข้อสังเกตของคณะรัฐมนตรีต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

3.5 แนวทางปฏิบัติของอัยการ

3.5.1 อำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการโดยทั่วไป

พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ.2540 ได้บัญญัติกำหนดอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุดไว้ในมาตรา 4 ดังนี้¹⁶

“ มาตรา 4 ให้สำนักงานอัยการสูงสุดมีอำนาจหน้าที่ เกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญา ทั้งปวง ดำเนินคดีแพ่ง และให้คำปรึกษาด้านกฎหมายแก่รัฐบาลและหน่วยงานของรัฐ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ หรือสำนักงานอัยการสูงสุดอำนาจหน้าที่ดังกล่าวให้รวมถึง

(1) ดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ของข้าราชการฝ่ายอัยการ ตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ

(2) ดำเนินการเกี่ยวกับการฝึกอบรม และพัฒนาข้าราชการฝ่ายอัยการ และลูกจ้างของสำนักงานอัยการสูงสุด ตลอดจนฝึกอบรมความรู้ทางกฎหมาย แก่บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมและประชาชนทั่วไป

¹⁵ สีหนาท ประยูรรัตน์ , คำอธิบาย พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 , หน้า 146.

¹⁶ พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ. 2540 มาตรา 4.

(3) ศึกษา วิจัย พัฒนา และดำเนินการอื่นเกี่ยวกับกฎหมายที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุด และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม

(4) ดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน คุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และผลประโยชน์ของประชาชน รวมทั้งให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย เผยแพร่ความรู้ทางด้านสิทธิมนุษยชน และความรู้ทางกฎหมายแก่ประชาชน

(5) ติดต่อประสานงานกับองค์กร หรือหน่วยงานต่างประเทศเกี่ยวกับเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุด

(6) ปฏิบัติการอื่นใดตามกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุด หรือตามที่นายกรัฐมนตรี หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย”

จากมาตรา 4 ดังกล่าวข้างต้น สามารถจำแนกอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุด ได้ดังนี้ คือ ¹⁷

1. อำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมและอำนวยความยุติธรรม
2. อำนาจหน้าที่ในการรักษาผลประโยชน์ของรัฐ
3. อำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและผลประโยชน์ของประชาชน

1. อำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคมและอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชน

อำนาจหน้าที่ ดังกล่าว สรุปได้ดังนี้คือ เป็นการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีศาลเยาวชน และครอบครัว พ.ศ. 2534 พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. 2499 เพื่อบังคับใช้กฎหมายที่มีโทษทางอาญา โดยตรวจพิจารณากลับกรองการสอบสวนที่ส่งมาจากพนักงานสอบสวนว่าพยานหลักฐานเพียงพอที่จะฟ้องศาล เพื่อลงโทษผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่ หากมีพยานหลักฐานเพียงพอก็จะมีคำสั่งฟ้องแล้วฟ้องต่อศาล จากนั้น ก็จะดำเนินคดีสืบพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดจำเลยต่อไป แต่หากพยานหลักฐานไม่เพียงพอ ก็จะทำให้ความยุติธรรมแก่ผู้ถูกกล่าวหา โดยมีคำสั่งไม่ฟ้อง แล้วปล่อยตัวผู้ถูกกล่าวหา ฯลฯ

¹⁷ วัชรินทร์ ภาณุรัตน์ “บทบาทพนักงานอัยการในการดำเนินคดีอาญา” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2544), หน้า 1 – 3.

2. อำนาจหน้าที่ในการรักษาผลประโยชน์ของรัฐ

อำนาจหน้าที่ดังกล่าว สรุปได้ดังนี้คือ เป็นอำนาจหน้าที่ในการรักษาผลประโยชน์ของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ เช่น พระราชบัญญัติพนักงาน อัยการ 2498 มาตรา 11 ได้แก่ การเป็นทนายแผ่นดิน ทำการฟ้องคดีแพ่ง หรือแก้ต่างคดีแพ่งให้กับหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ และทำหน้าที่เป็นทนายแผ่นดิน ทำหน้าที่แก้ต่างคดีอาญาให้กับหน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งการทำหน้าที่ว่าต่างแก้ต่างคดีแพ่งให้กับรัฐนี้ มีทุนทรัพย์ที่พิพาททั่วประเทศ บางปีมีทุนทรัพย์ประมาณแสนล้านบาท

อนึ่ง การรักษาผลประโยชน์ให้แก่รัฐนี้ อาจเกิดจากการมอบหมาย ตามมติ คณะรัฐมนตรีก็ได้ เช่น การตรวจร่างสัญญาที่หน่วยงานของรัฐทำกับเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งเป็นการรักษาผลประโยชน์ให้แก่รัฐที่สำคัญยิ่งประการหนึ่ง

3. อำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและผลประโยชน์ของประชาชน

อำนาจหน้าที่ดังกล่าวนี้ ปรากฏอยู่ในกฎหมายหลายฉบับซึ่งสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

ก. คดีแพ่ง คือ

การเป็นตัวแทนของรัฐยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อให้มีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและผลประโยชน์ของบุคคลหรือสาธารณชน เช่น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อให้มีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใด อาทิ

- ให้บุคคลวิกลจริตเป็นคนไร้ความสามารถ (ม. 29,33)
- ให้บุคคลเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ (ม. 34,36)
- ให้บุคคลเป็นคนسابสูญ (ม.64)
- เพื่อคุ้มครองนิติบุคคลบางประเภท (ม.79,80)
- ให้สั่งยกเลิกมูลนิธิและแต่งตั้งผู้ชำระบัญชีขึ้น ในกรณีที่มีมูลนิธิก่อตั้งขึ้นขัด

ต่อกฎหมาย ทำการขัดต่อกฎหมาย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน (ม.9)

- ให้สั่งเพิกถอนมติของสมาคมที่ลงมติโดยฝ่าฝืนต่อข้อบังคับ หรือกฎหมาย
- ให้สั่งตั้งผู้อื่นนอกจากสามีหรือภริยาเป็นผู้อนุบาล หรือผู้พิทักษ์เมื่อมีเหตุ

สำคัญ

- ให้พิพากษาว่าการสมรสเป็นโมฆะตามที่มีส่วนได้เสียได้ร้องขอมายัง

พนักงานอัยการ (ม.1497)

เป็นผู้ฟ้องคดีแพ่ง และคดีอาญาแทนราษฎรในคดีที่บุคคลดังกล่าว ฟ้องไม่ได้ เนื่องจากกฎหมายห้าม กล่าวคือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ห้ามมิให้บุคคลฟ้องบุพการีของตนทั้ง คดีแพ่ง และคดีอาญา แต่บุคคลดังกล่าวอาจร้องขอให้พนักงานอัยการดำเนินการฟ้องคดีแทนให้ก็ได้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (มาตรา 1562) และพระราชบัญญัติพนักงานอัยการ พ.ศ. 2498 มาตรา 11(6) ฯลฯ

ข. คดีอาญา เช่น

- การยื่นคำร้องขอให้ศาลไต่สวนกรณีที่ถูกคุกคาม หรือขังโดยผิดกฎหมาย (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 90)

- การเข้าร่วมเป็นโจทก์กับผู้เสียหายในคดีอาญา เพื่อควบคุมมิให้ผู้เสียหายดำเนินคดีอาญาก่อนความเสียหายแก่รัฐ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 31,32)

- การรื้อฟื้นคดีอาญาตามพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญา ขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. 2526 ฯลฯ

งานอัยการซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการยุติธรรม มีหน้าที่ดำเนินการให้ผู้ฝ่าฝืนกฎหมายได้รับโทษ อัยการในระบบสากลมีงานที่จะต้องทำแบ่งออกได้เป็น 3 ตอน คือ¹⁸

ในตอนแรกเป็นการดำเนินการเกี่ยวกับการสอบสวนการกระทำความผิด

ตอนที่สอง เป็นโจทก์ฟ้องผู้กระทำผิดให้ศาลพิจารณาลงโทษ

ตอนที่สาม เมื่อศาลพิจารณาลงโทษแล้ว ก็ดำเนินการเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคำพิพากษาของศาล ซึ่งจะเห็นได้ว่าการดำเนินคดีอาญานั้น งานของอัยการเริ่มต้นตั้งแต่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นและจบลงเมื่อมีการรับโทษครบถ้วนแล้ว ซึ่งเป็นหน้าที่ของอัยการในระบบที่สมบูรณ์

อำนาจหน้าที่ในการสอบสวนและฟ้องคดีอาญา ในประเทศที่มีระบบอัยการที่สมบูรณ์ จะถือว่าการสอบสวนและฟ้องร้องเป็นกระบวนการเดียวกันจะแบ่งแยกจากกันไม่ได้ และต้องอยู่ในความรับผิดชอบของอัยการ อัยการมีอำนาจสอบสวนคดีอาญาได้ กำกับ ควบคุม สั่งการ ดำรวจ มีอำนาจหน้าที่ในการรับเรื่องราวร้องทุกข์จนถึงสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานและฟ้องคดี¹⁹

สำหรับในประเทศไทยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้แยก การสอบสวนกับการฟ้องคดีออกจากกันโดยเด็ดขาด การสอบสวนคดีอาญา ตั้งแต่การรับคำร้องทุกข์ สืบสวน จับกุม สอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานจนกระทั่งสรุปสำนวนเสนอความเห็น อยู่ในอำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนโดยตลอด อัยการจะเข้าเกี่ยวข้องในคดีอาญา ต่อเมื่อพนักงานสอบสวนได้ส่งสำนวนและความเห็นมา อัยการจึงจะมีอำนาจพิจารณาว่าจะสั่งฟ้องหรือไม่สั่งฟ้อง²⁰

¹⁸ โกเมน ภัทรภิรมย์, “งานอัยการในกระบวนการยุติธรรม” อัยการนิเทศ, เล่มที่ 31 ฉบับที่ 4 2512 หน้า 468.

¹⁹ วัชรินทร์ ภาณุรัตน์, “บทบาทพนักงานอัยการในการดำเนินคดีอาญา,” หน้า 27.

²⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 27.

3.5.2 การปฏิบัติงานของอัยการ ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ปราบปรามการฟอกเงิน

อำนาจของพนักงานอัยการในการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายนี้ เป็นทรัพย์สินที่ต้องริบ เพื่อมิให้ทรัพย์สินนั้นเป็นแรงจูงใจในการกระทำความผิด หรือมิให้ผู้กระทำความผิดได้ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินนั้น พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงได้กำหนดมาตรการการริบทรัพย์สินหรืออีกในหนึ่ง คือ การให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ซึ่งมีกระบวนการและขั้นตอนตามกฎหมาย ดังนี้²¹

การขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

การขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน เป็นขั้นตอนแรกของการริบทรัพย์สินตามกฎหมายนี้ แต่อย่างไรก็ตามมิได้หมายความว่าเมื่อมีการขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ผลลัพธ์ขั้นสุดท้ายทรัพย์สินนั้นจะต้องถูกริบหรือตกเป็นของแผ่นดินเสมอไป ทั้งนี้เพราะกฎหมายนี้ได้กำหนดให้มีการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สิน และความบริสุทธิ์ของทรัพย์สินว่ามีได้เกี่ยวกับการกระทำความผิด หากพิสูจน์ได้ และศาลเชื่อตามนั้น ก็จะได้ทรัพย์สินนั้นคืนไป

ในการขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินจะกระทำได้ เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมพบว่าหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณา เพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว

พนักงานอัยการมีอำนาจในการใช้ดุลพินิจ หากเห็นว่าเรื่องที่เสนอมายังไม่สมบูรณ์พอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งได้ พนักงานอัยการจะแจ้งให้เลขาธิการทราบ โดยระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นด้วย เพื่อให้การดำเนินการแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือเพิ่มเติมแล้วแต่กรณี

เมื่อเลขาธิการดำเนินการแล้ว จะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง แต่ถ้าพนักงานอัยการยังเห็นว่าไม่มีเหตุเพียงพอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งได้ พนักงานอัยการจะแจ้งให้เลขาธิการทราบ เพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน วินิจฉัยชี้ขาด ซึ่งถ้าผลการชี้ขาดเป็นอย่างไร พนักงานอัยการและให้เลขาธิการจะต้องปฏิบัติตามนั้น แต่ถ้าคณะกรรมการมิได้วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการ ก็จะต้องปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการ

²¹ สุรพล ไตรเวทน์ , คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน , หน้า 88 – 89.

มาตรา 49 ได้กำหนดขั้นตอนการขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ดังนี้

มาตรา 49 ภายใต้บังคับบัญญัติมาตรา 48 วรรคหนึ่ง ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณา เพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว

ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าเรื่องดังกล่าว ยังไม่สมบูรณ์พอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดินได้ ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน

ให้เลขาธิการรีบดำเนินการตามวรรคสองแล้ว ส่งเรื่องเพิ่มเติมไปให้พนักงานอัยการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง หากพนักงานอัยการยังเห็นว่าไม่มีเหตุพอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดิน ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดสามสิบวัน นับแต่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการ และเมื่อคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใดให้พนักงานอัยการและเลขาธิการปฏิบัติตามนั้น หากคณะกรรมการมิได้วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการ

เมื่อคณะกรรมการมีคำวินิจฉัยชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้อง หรือไม่วินิจฉัยชี้ขาด ภายในกำหนดระยะเวลาและได้ ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการตามวรรคสามแล้ว ให้เรื่องนั้นเป็นที่ยุติ และห้ามมิให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลนั้นในทรัพย์สินเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้อพยพหลักฐานใหม่อันสำคัญ ซึ่งน่าจะทำให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินของบุคคลนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้

เมื่อศาลรับคำร้องที่พนักงานอัยการยื่นต่อศาลแล้ว ให้ศาลสั่งให้ปิดประกาศไว้ที่ศาลนั้น และประกาศอย่างน้อยสองวันติดต่อกันในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้อาจอ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอถอนศาลมีคำสั่งกับให้ศาลสั่ง ให้ส่งสำเนาประกาศไปยังเลขาธิการ เพื่อปิดประกาศไว้ที่สำนักงานและสถานีตำรวจท้องที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ และถ้ามีหลักฐานแสดงว่าผู้ใดอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน ก็ให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นทราบ เพื่อใช้สิทธิดังกล่าว การแจ้งนั้นให้แจ้งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งสุดท้ายของผู้นั้น เท่าที่ปรากฏในหลักฐาน

ในกรณีตามวรรคหนึ่งถ้ามีเหตุสมควรที่จะดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนดความผิดฐานนั้น ดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าว เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายก่อน

สาระสำคัญของมาตรา 49 มีดังนี้²²

1. เป็นเรื่องสืบเนื่องมาจากมาตรา 48 วรรคหนึ่ง กล่าวคือเมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ป.ป.ง. มีคำสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินของบุคคลใดไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกิน 90 วัน ตามเงื่อนไขในมาตรา 48 วรรคหนึ่งแล้ว ต่อมาก็จะเป็นขั้นตอนที่ 2 คือ การขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็วตามมาตรา 49 หมายความว่า คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการมีอำนาจสั่งอายัด หรือยึดทรัพย์สินได้ชั่วคราว แต่ทรัพย์สินนั้นก็ยังไม่ตกเป็นของแผ่นดิน และจะตกเป็นของแผ่นดินต่อเมื่อมีคำสั่งศาล โดยพนักงานอัยการเป็นผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเช่นนั้น

2. คำว่าภายใต้บังคับมาตรา 48 วรรคหนึ่ง อาจารย์อรณพ ลิขิตจิตตะ ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายอาเสพติด ของ ปปส.ได้ให้ความเห็นไว้ว่าไม่ควรมียกยัดคำว่า “ภายใต้บังคับมาตรา 48 วรรคหนึ่ง” อยู่ในมาตรา 49 วรรคหนึ่ง เพราะระยะเวลาของทั้งสองมาตรานี้ ควรเป็นอิสระจากกัน และเพื่อป้องกันการสับสนในการตีความ แต่ถ้าหากต้องการให้การดำเนินการตามมาตรา 49 เป็นไปดัดยรรวดเร็ว ภายในระยะเวลาเท่าใด ก็ควรบัญญัติไว้ในมาตรา 49 เองให้ชัดเจน

3. หลังจากมีคำสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 48 วรรคหนึ่งแล้วหากปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินที่ยึด หรืออายัดนั้น เกี่ยวกับการกระทำความผิด หมายความว่า เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากกระทำความผิดมูลฐาน หรือเป็นทรัพย์สินที่เปลี่ยนแปลงโดยจำหน่าย จ่าย โอน หรือประการใด ๆ จากทรัพย์สินที่ได้มาจากกระทำความผิด และได้ทรัพย์สินใหม่ ดังนี้ก็ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณา

4. เมื่อพนักงานอัยการได้รับเรื่องดังกล่าวจากเลขาธิการแล้ว ก็พิจารณาว่าสมควรหรือมีเหตุที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้น ตกเป็นของแผ่นดินหรือไม่ หากพนักงานอัยการเห็นว่าเรื่องที่ส่งมานั้นสมบูรณ์ พอที่จะร้องขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอต่อศาลแพ่ง หากพนักงานอัยการเห็นว่าเรื่องที่สำนักงาน ป.ป.ง. ส่งมานั้น ยังไม่สมบูรณ์พอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมด หรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดินก็ให้พนักงานอัยการแจ้งให้เลขาธิการทราบโดยระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนไปด้วย หมายความว่าต้องระบุเหตุผลที่ยังไม่อาจยื่นคำร้อง ทั้งนี้เพื่อให้เลขาธิการดำเนินการต่อไป คือส่งหลักฐานมาเพิ่มเติม

5. เมื่อเลขาธิการได้รับเรื่องคืนจากอัยการแล้ว ต้องส่งเรื่องเพิ่มเติมไปให้พนักงานอัยการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งกฎหมายไม่ได้กำหนดว่าต้องส่งภายในเวลากี่วัน แต่เป็นที่เข้าใจว่าต้องส่งไปโดยเร็ว เพราะคำสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวตามมาตรา 48 วรรคหนึ่งนั้น มีกำหนดเวลาไม่เกิน 90 วันเท่านั้น

²² วิชัย ตันติกุลานันท์, คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 161 - 166.

6. เมื่อพนักงานอัยการได้รับเรื่องเพิ่มเติมจากเลขาธิการแล้ว ถ้าเห็นว่าไม่มีเหตุพอฟที่ที่ยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดินก็ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบ

7. เมื่อเลขาธิการทราบเรื่องที่ยื่นคำร้องมาแล้ว ต้องส่งเรื่องนั้นให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน วินิจฉัยชี้ขาดว่าจะให้อัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดินหรือไม่

8. คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต้องวินิจฉัยชี้ขาด ภายในกำหนด 30 วัน นับแต่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการ การวินิจฉัยชี้ขาดของคณะกรรมการ ป.ป.ง. ในกรณีนี้จะต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ทั้งนี้ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 29 วรรคท้าย ซึ่งหมายความว่า ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทั้งหมดเท่าที่มีอยู่มิใช่เท่าที่มาประชุม และมีใช้คณะกรรมการทั้งคณะซึ่งมี 25 คน แต่หมายถึง กรรมการ ป.ป.ง. เท่าที่มีอยู่ ณ ขณะนั้นทั้งหมด เช่น กรรมการลาออก 2 คน และตายไป 2 คน จำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ในขณะนั้นก็คือ 21 คน การลงมติตามปัญหาดังกล่าวต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่า 2 ใน 3 ของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ก็คือ 2 ใน 3 ของ 21 คน คือ ต้องมีคะแนนเสียงต้องไม่น้อยกว่า 14 คะแนน

9. หากการวินิจฉัยเรื่องดังกล่าวไม่ได้คะแนนเสียงข้างมาก 2 ใน 3 ของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ก็ดีหรือคณะกรรมการ ป.ป.ง. ไม่ได้วินิจฉัยชี้ขาดเรื่องดังกล่าวภายใน 30 วัน นับแต่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการก็ดี ก็ต้องปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการ คือไม่ต้องยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินทั้งหมด หรือบางส่วน

10. เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ง. มีคำสั่งชี้ขาดไม่ให้ยื่นคำร้องก็ดี หรือไม่ได้วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนด 30 วัน นับแต่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการก็ดี และได้มีการปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการไปแล้ว ถือว่าเรื่องยึดทรัพย์ของผู้นั้นเป็นอันถึงที่สุด ห้ามมิให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลนั้นในทรัพย์สินเดียวกันนั้นอีก เว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญ ซึ่งน่าจะทำให้ทรัพย์สินของบุคคลนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ (ข้อนี้เป็นหลักการเช่นเดียวกับกรณีพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องคดีอาญาเด็ดขาดแล้ว จะสอบสวนบุคคลนั้นอีกในเรื่องเดียวกันนั้นอีกไม่ได้ ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 147) จึงเสนอเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณายื่นคำร้องขอต่อศาลอีกครั้งหนึ่งและต้องดำเนินการตามขั้นตอนที่กล่าวมาแล้วข้างต้นทั้งหมด คือถ้าพนักงานอัยการไม่เห็นด้วยก็ต้องส่งเรื่องให้ คณะกรรมการ ป.ป.ง. พิจารณาอีก และการวินิจฉัยต้องมีเสียงข้างมาก 2 ใน 3 ของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ดังที่กล่าวมาแล้ว

11. กรณีพนักงานอัยการเห็นสมควรยื่นคำร้องต่อศาลก็ดี หรือคณะกรรมการ ป.ป.ง. มีมติวินิจฉัยชี้ขาดให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลก็ดี พนักงานอัยการก็ต้องยื่นคำร้องต่อศาล เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว เมื่อพนักงานอัยการ

ไต่ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 และผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ไต่ยื่นคำร้องขอให้ศาลคืนทรัพย์สินเข้ามา แล้วศาลจะทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการ พนักงานอัยการจะต้องมีหน้าที่นำพยานบุคคลและพยานเอกสารมาสืบประกอบเพื่อให้ศาลเห็นว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด พยานบุคคลที่พนักงานอัยการ จะนำเข้าสู่สืบ ถ้าเป็นธนาคาร ก็เช่น ผู้จัดการธนาคาร สมุห์บัญชี และหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ส่วนพยานเอกสาร เช่น ตัวอย่างลายมือชื่อ คำขอเปิดบัญชีเงินฝาก หรือเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ในกรณีที่เป็นสำนักงานที่ดิน สำนักงานที่ดินสาขา สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินอำเภอ ก็เช่น เจ้าพนักงานที่ดิน พนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โฉนดที่ดิน เอกสารที่เกี่ยวกับการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมและเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง พนักงานอัยการมีหน้าที่นำพยานเข้าสู่สืบก่อน ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84 กำหนดว่า ถ้าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งกล่าวอ้างข้อเท็จจริงอย่างใด เพื่อสนับสนุนคำฟ้อง หรือคำให้การของตน ให้หน้าที่นำสืบข้อเท็จจริงนั้นตกอยู่กับคู่ความฝ่ายที่กล่าวอ้าง ถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมาย เป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์แต่เพียงว่า ตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่ดินจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว²³

เมื่อพนักงานอัยการนำพยานของตนเข้าสู่สืบหมดแล้ว ต่อจากนั้นก็เป็นที่ของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สิน นำพยานบุคคล และพยานเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้น เข้าสู่พิสูจน์เห็นว่าตนเป็นเจ้าของทรัพย์สิน เอกสารที่แสดงว่าตนเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นคงพิสูจน์ไม่ยากนัก เพราะถ้าเป็นโฉนดที่ดิน ก็สามารถตรวจสอบได้จากสารบันการจดทะเบียนหลังโฉนด หรือตรวจสอบดูได้จากเอกสารการขอจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ หรือหากเป็นรถยนต์ก็อาจเป็นคู่มือการจดทะเบียน หรือหากเป็นการฝากเงินไว้กับธนาคารก็อาจจะเป็นคำขอเปิดบัญชีและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เอกสารพวกนี้อาจขอมาได้เองหรือขอให้ศาลมีคำสั่งเรียกมา นอกจากนี้ก็มีพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเอกสารนั้น ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สิน นอกจากจะแสดงให้เห็นว่าตนเป็นเจ้าของ หรือผู้รับโอนทรัพย์สินแล้ว ยังต้องมีหน้าที่พิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า ทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินนั้น ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด การนำเสนอให้เห็นว่าไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอย่างไร ผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของ

²³ สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบาย พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, หน้า 164.

ทรัพย์สินหรือผู้รับโอนทรัพย์สินก็ต้องมีหน้าที่นำสืบสืบที่ไปที่มาของทรัพย์สินนั้น ว่ามีที่ไปที่มาอย่างไร ได้ทรัพย์สินมาจากใคร เมื่อไร อย่างไร มีหลักฐานยืนยันพิสูจน์หรือไม่ หรือในกรณีที่อ้างว่าเป็นผู้รับโอนทรัพย์สินมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน ก็ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าตนเองไม่รู้หรือเกี่ยวข้องกับกระทำความผิด ไม่รู้ว่าทรัพย์สินที่ตนรับโอนมานั้นเป็นทรัพย์สินที่ผู้ซื้อขายซื้อมาด้วยเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน โดยนำเงินไปซื้อทรัพย์สินดังกล่าวไว้แล้วนำมาขายให้กับตนเอง หากตนซื้อทรัพย์สินดังกล่าวมาโดยเสียค่าตอบแทน ได้จ่ายเงินซื้อทรัพย์สินนั้นจริง ก็จะต้องมีหลักฐานการจ่ายเงิน มีการซื้อขายถูกต้องตามกฎหมาย มีหลักฐานพิสูจน์ได้ว่าเงินที่นำมาซื้อทรัพย์สินเป็นเงินของตนเอง สามารถนำสืบ หรือแสดงแหล่งที่มาของเงินที่นำมาซื้อทรัพย์สินได้นำเงินนั้นมาจากไหน มีที่ไปที่มาของเงินอย่างไร หากได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยไม่มีค่าตอบแทน ก็ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าได้มาโดยสุจริต และตามสมควรในทางศีลธรรม อันดี หรือในทางกุศลสาธารณะอย่างไร²⁴

ดังนั้น จึงขอสรุปหลักการภาระการพิสูจน์หรือหน้าที่ที่นำสืบเรื่องการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน และการขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตกเป็นของแผ่นดิน โดยสามารถแยกเป็น 2 กรณี คือ²⁵

1. หน้าที่นำสืบเรื่องการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เนื่องจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมิได้มีบทบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น หน้าที่นำสืบว่าจำเลยได้กระทำความผิดฐานฟอกเงินหรือไม่จึงเป็นของฝ่ายโจทก์ ซึ่งเป็นผู้กล่าวอ้างข้อเท็จจริงว่าจำเลยกระทำความผิดขึ้นโดยการฟ้องจำเลยซึ่งเป็นไปตามมาตรา 84 วรรคแรก แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งนำมาใช้ในคดีอาญาด้วย โดยอาศัยมาตรา 15 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และเป็นหน้าที่ของโจทก์ที่จะต้องพิสูจน์โดยปราศจากความสงสัยตามสมควรด้วย (prove beyond reasonable doubt) เพราะหากมีความสงสัยตามสมควรว่าจำเลยได้กระทำความผิดหรือไม่ ศาลต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลยโดยการยกฟ้องตามมาตรา 227 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังนั้น หน้าที่นำสืบในเรื่องนี้จึงเป็นของฝ่ายโจทก์เหมือนคดีอาญาโดยทั่วไป

²⁴ เรื่องเดียวกัน , หน้า 165.

²⁵ เรื่องเดียวกัน , หน้า 165 - 168 .

2. **หน้าที่นำสืบเรื่องการขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตกเป็นของแผ่นดิน** เนื่องจากกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินได้บัญญัติข้อสันนิษฐานไว้ว่า หากพนักงานอัยการสามารถนำสืบให้เข้าเงื่อนไขที่ว่าเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินนั้นเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง หรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทรัพย์สินนั้นเกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริต ซึ่งศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินทันที เมื่อกฎหมายบัญญัติข้อสันนิษฐานไว้เช่นนี้ จึงเป็นการผลักภาระการพิสูจน์หรือหน้าที่นำสืบ (reverse the onus of proof) ให้เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่จะต้องนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานที่เป็นคุณกับฝ่ายรัฐดังกล่าวให้ได้ ว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งหลักการนำสืบในลักษณะนี้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 84 (2) แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งบัญญัติไว้ว่าถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมายเป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์แต่เพียงว่า ตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่ตนจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว และการบัญญัติข้อสันนิษฐานในการรับทรัพย์สินเพื่อผลการพิสูจน์ไปยังเจ้าของทรัพย์สินในลักษณะนี้ก็เป็นหลักที่บัญญัติควบคู่ไปกับ หลักการรับทรัพย์สินทางแพ่งของนานาประเทศด้วย เนื่องจากการรับทรัพย์สินตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไม่ใช่การรับทรัพย์สินทางอาญา (criminal forfeiture) แต่เป็นการรับทรัพย์สินทางแพ่ง (civil forfeiture) จึงไม่ต้องอาศัยความผิดอาญาเป็นเงื่อนไขในการรับ กล่าวคือ แม้ศาลจะยกฟ้องว่าจำเลยไม่มีความผิดฐานฟอกเงิน หรือแม้จะไม่มี การฟ้องคดีอาญาเลยก็ยังสามารถรับทรัพย์สินได้ถ้าเงื่อนไขของกฎหมายคือ **ไม่นำหลักการพิสูจน์จนปราศจากความสงสัยตามสมควร (prove beyond reasonable doubt) มาใช้** ภาระการพิสูจน์ของพนักงานอัยการจึงเบากว่าในคดีอาญาทั่วไปเพราะเพียงแค่พิสูจน์ให้เข้าเงื่อนไขแห่งการที่จะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐาน ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็เพียงพอแล้ว นอกจากนั้น การผลักภาระการพิสูจน์ดังกล่าว ยังมีเหตุผลเบื้องหลังที่ว่าข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้นฝ่ายเจ้าของย่อมรู้ดีกว่ารัฐ ถ้าให้รัฐเป็นฝ่ายนำสืบจนปราศจากความสงสัยตามสมควรย่อมสร้างภาระให้กับรัฐบาลอย่างมาก

โดยในการพิสูจน์ว่า เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือไม่นั้น พนักงานอัยการก็อาศัยหลักการตามมาตรา 51 วรรคสอง กล่าวคือ²⁶

²⁶ สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบาย พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, หน้า 165 – 168 .

ข้อสันนิษฐานว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

มาตรา 51 วรรคสอง เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา 50 วรรคหนึ่ง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง หรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือ ความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สินดังกล่าว เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริตแล้วแต่กรณี

โดยหลักแล้ว เมื่อพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาล ขอให้ศาลมีคำสั่งว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด พนักงานอัยการก็จะต้องนำพยานบุคคลและพยานเอกสารมาสืบประกอบให้ศาลเห็นว่า ทรัพย์สินตามคำร้องนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดจริง และให้ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับประโยชน์ นำพยานบุคคลและพยานเอกสารมาสืบแก้ห้กลางพยานหลักฐานของพนักงานอัยการ

แต่ก็มีบางกรณีที่กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้บัญญัติเป็นข้อยกเว้น ไว้โดยสันนิษฐานไว้ก่อนว่า ทรัพย์สินตามคำร้องของพนักงานอัยการนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริต หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือรับโอนทรัพย์สินตามคำร้อง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน

เมื่อเป็นเช่นนี้จึงทำให้พนักงานอัยการ ไม่ต้องมีภาระนำพยานบุคคล และพยานเอกสารมาสืบมากมายเหมือนเช่นกรณีปกติธรรมดา เพราะกฎหมายสันนิษฐานไว้เสียแล้วว่า ทรัพย์สินตามคำร้องนั้น เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด แต่อย่างไรก็ตามพนักงานอัยการจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานของกฎหมายอันบัญญัติขึ้นมา เพื่อเป็นคุณแก่พนักงานอัยการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84 ก็ยังให้พนักงานอัยการต้องพิสูจน์ว่า ได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่จะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว กล่าวคือพนักงานอัยการก็ยังมีหน้าที่นำพยานบุคคล และพยานเอกสารมาสืบเพื่อให้เห็นว่าผู้อ้างเป็นเจ้าของ หรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามคำร้องเป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง หรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน จึงจะได้รับประโยชน์จากข้อสันนิษฐาน หากพนักงานอัยการสามารถพิสูจน์ได้เช่นนั้น ก็ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด อย่างไรก็ตามสำหรับผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือผู้รับโอนทรัพย์สินก็ยังมีหน้าที่ต้องแสดงข้อเท็จจริงหักล้างข้อสันนิษฐานของกฎหมายดังกล่าว โดยต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าตนเองไม่เกี่ยวข้อง หรือไม่เคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน หากศาลเชื่อตามคำร้องของพนักงานอัยการ ศาลก็มีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดผู้ร้องเป็นเจ้าของที่แท้จริง หรือเป็นผู้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือได้ทรัพย์สินมาโดยสุจริต และตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะผู้ร้องไม่ได้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ศาลก็มีคำสั่งให้ยกคำร้องนั้น และให้คืนทรัพย์สินแก่ผู้ร้องไป

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 84 (2) บัญญัติไว้ว่า “ถ้ามีข้อสันนิษฐานไว้ในกฎหมายเป็นคุณแก่คู่ความฝ่ายใด คู่ความฝ่ายนั้นต้องพิสูจน์แต่เพียงว่าตนได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขแห่งการที่ตนจะได้ประโยชน์ จากข้อสันนิษฐานนั้นครบถ้วนแล้ว” เมื่อพนักงานอัยการนำสืบถึงเงื่อนไขเพื่อเข้าข้อสันนิษฐานนั้นได้แล้ว ภาระการพิสูจน์ก็ตกมาอยู่ที่อีกฝ่ายหนึ่ง คือผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ที่จะต้องสืบหักล้างข้อสันนิษฐานนั้น ข้อสันนิษฐานดังกล่าวนี้เป็นข้อสันนิษฐานไม่เด็ดขาด ซึ่งจะเห็นได้จากข้อความในกฎหมายใช้คำว่า “ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า”

ข้อสันนิษฐานนี้มีระบุไว้ในกฎหมายต่าง ๆ มีดังนี้ เช่น

1. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 6 สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลทุกคนกระทำการโดยสุจริต

2. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 17 ในกรณีบุคคลหลายคนตายในเหตุภัยอันตรายร่วมกัน ถ้าเป็นการพันวิสัยที่จะกำหนดได้ว่าคนไหนตายก่อนหลัง ให้ถือว่าตายพร้อมกัน

3. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 437 บุคคลใดครอบครอง หรือควบคุมดูแลยานพาหนะอย่างใดอันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล บุคคลนั้นจะต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดแต่ยานพาหนะนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าการเสียหายนั้นเกิดแต่เหตุสุดวิสัยหรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายนั่นเอง

4. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1371 ถ้าพิสูจน์ได้ว่าบุคคลใดครอบครองทรัพย์สินเดียวกันสองคราว ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลนั้นครอบครองติดต่อกันตลอดเวลา

5. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1372 สิทธิซึ่งผู้ครอบครองใช้ในทรัพย์สินที่ครอบครองนั้น ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นสิทธิซึ่งผู้ครอบครองมีตามกฎหมาย

6. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1373 ถ้าทรัพย์สินเป็นอสังหาริมทรัพย์ได้จดทะเบียนไว้ในทะเบียนที่ดิน ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลผู้มีชื่อในทะเบียนเป็นผู้มีสิทธิครอบครอง

7. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1418 สิทธิเก็บกินนั้นจะก่อให้เกิดโดยมีกำหนดเวลา หรือตลอดชีวิตแห่งผู้ทรงสิทธิก็ได้

ถ้าไม่มีกำหนดเวลา ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า สิทธิเก็บกินมีอยู่ตลอดชีวิตผู้ทรงสิทธิ

8. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1430 ภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์นั้น จะก่อให้เกิดโดยมีกำหนดเวลา หรือตลอดชีวิตแห่งผู้รับประโยชน์ก็ได้ ถ้าไม่มีกำหนดเวลา ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ภาระติดพันในอสังหาริมทรัพย์มีอยู่ตลอดชีวิตผู้รับประโยชน์

สรุปแล้วพนักงานอัยการก็ต้องนำพยานบุคคลและพยานเอกสาร มาสืบพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า ทรัพย์สินที่ร้องขอมานั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ส่วนผู้ที่อ้างว่า

เป็นเจ้าของทรัพย์สิน ก็ต้องพิสูจน์แก้โดยนำพยานบุคคลและพยานเอกสารมาสู้บให้ศาลเห็นว่า ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ ตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรม อันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ

เมื่อทั้งสองฝ่ายนำพยานบุคคลและพยานเอกสารมาสู้บหมดแล้ว ศาลจะพิจารณา ชั่งน้ำหนักคำพยานของทั้งสองฝ่ายว่า ฝ่ายไหนมีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากกว่า หากศาลเชื่อว่า ทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็น เจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนทรัพย์สินฟังไม่ขึ้นศาลก็มีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ผู้ร้องเป็นเจ้าของที่แท้จริง หรือเป็นผู้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน หรือได้ทรัพย์สิน มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ ศาลก็มีคำสั่งให้ยก คำร้องนั้นและให้คืนทรัพย์สินให้กับผู้ร้องไป

3.6 ข้อพิจารณาอื่น ๆ ในกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

3.6.1 ศาลที่มีอำนาจรับฟ้องคดีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีมาตรการ สำคัญทั้งทางแพ่งและอาญา ซึ่งมาตรการทางแพ่ง ได้แก่ การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามที่บัญญัติไว้ในหมวด 6 ส่วนมาตรการทางอาญา ได้แก่ มาตรการเกี่ยวกับความผิดต่าง ๆ และบทกำหนดโทษ โดยการดำเนินการทางอาญานั้น ๆ ให้ยื่นฟ้องต่อศาลอาญา

สำหรับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินในหมวด 6 ตั้งแต่มาตรา 48 ถึง มาตรา 57 เป็นกระบวนการรับทรัพย์สินทางแพ่ง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงิน จึงได้กำหนดให้ดำเนินการต่อศาลแพ่ง พร้อมกันนั้นก็ให้นำประมวลกฎหมายวิธี พิเคราะห์ความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 59 ได้กำหนดเกี่ยวกับการดำเนินการทางศาลไว้ ดังนี้

“มาตรา 59 การดำเนินการทางศาลตามหมวดนี้ให้ยื่นต่อศาลแพ่ง และให้นำ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการนี้ให้พนักงานอัยการได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง”

กรณีการดำเนินการทางศาล ตามที่กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดให้ยื่นศาลแพ่งนั้น ตามพระราชธรรมนูญศาลยุติธรรมมาตรา 2 กำหนดให้ศาลยุติธรรมตามพระราชธรรมนูญนี้ แบ่งออกเป็นสมชั้นคือ²⁷

1. ศาลชั้นต้น
2. ศาลอุทธรณ์และ
3. ศาลฎีกา (ศาลสูงสุด)

และในมาตรา 3 ได้กำหนดให้ศาลชั้นต้น สำหรับกรุงเทพมหานคร ได้แก่

1. ศาลแขวง
2. ศาลจังหวัดมีนบุรี
3. ศาลแพ่งธนบุรีและศาลอาญาธนบุรี
4. ศาลแพ่งกรุงเทพใต้ และศาลอาญาธนบุรี
5. ศาลแพ่งและศาลอาญา

พระราชธรรมนูญศาลยุติธรรม มาตรา 14 ศาลชั้นต้นมีเขตดังนี้

(5) ศาลแพ่งและศาลอาญา มีเขตตลอดท้องที่กรุงเทพมหานคร นอกจากท้องที่ที่อยู่ในเขต ของศาลแพ่งกรุงเทพใต้ ศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลแพ่งธนบุรี ศาลอาญาธนบุรี และศาลจังหวัดมีนบุรี แต่บรรดาคดีที่เกิดขึ้นนอกเขตของศาลแพ่งและศาลอาญานั้นจะยื่นฟ้องต่อศาลแพ่งหรือศาลอาญาก็ได้ ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลพินิจของศาลนั้น ๆ ที่จะไม่ยอมรับพิจารณาคดีใดคดีหนึ่ง ที่ยื่นฟ้องเช่นนั้นด้วย เว้นแต่คดีนั้นจะได้โอนมาตามบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ

ศาลแพ่งตั้งอยู่ที่ ถนนรัชดาภิเษก แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900

การนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับโดยอนุโลม ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาล ในการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

อาจพิจารณาได้ดังต่อไปนี้

1. การยื่นคำขอฝ่ายเดียวของพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชีข้อมูลทางการสื่อสารหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นตามมาตรา 46

2. การยื่นคำร้องและการดำเนินการตามคำร้อง ขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน ตามมาตรา 49

²⁷ เรื่องเดียวกัน , หน้า 203 – 205.

3. การที่ศาลสั่งปิดประกาศและประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่นเพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอถอนศาลมีคำสั่งกับให้ศาลส่งสำเนาประกาศไปยังเลขาธิการ เพื่อปิดประกาศไว้ที่สำนักงาน และสถานีตำรวจท้องที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ และถ้ามีหลักฐานแสดงว่าผู้ใดอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินก็ให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นทราบ เพื่อใช้สิทธิศาลดังกล่าวได้ตามมาตรา 49

4. การที่เจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการ ร้องขอให้ศาลสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน ยื่นคำร้องถอนศาลมีคำสั่ง โดยต้องแสดงให้เห็นในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของในทรัพย์สิน หรือการได้มาซึ่งทรัพย์สิน โดยสุจริตตามมาตรา 50

5. การที่ผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ศาลสั่งตกเป็นของแผ่นดิน ยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตน ก่อนศาลมีคำสั่งโดยแสดงให้เห็นในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการได้มาซึ่งประโยชน์ในทรัพย์สิน โดยสุจริตตามมาตรา 50

6. การไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการ และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา 51

7. การนำสืบข้อเท็จจริงในข้อสันนิษฐาน ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอ ให้ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน นั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หากอ้างว่าผู้เป็นเจ้าของ หรือผู้รับโอนทรัพย์สิน เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ตามมาตรา 51

8. การไต่สวนคำร้องของผู้รับประโยชน์ และการที่ศาลมีคำสั่งคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์ ตามมาตรา 52

9. การนำสืบข้อเท็จจริงในข้อสันนิษฐาน ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าผลประโยชน์ในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินนั้นเป็นผลประโยชน์ที่มีอยู่ หรือได้มาโดยไม่สุจริต หากผู้อ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ตามมาตรา 52

10. การส่งคืนทรัพย์สินให้กับเจ้าของทรัพย์สินผู้รับโอนหรือการกำหนดเงื่อนไขในการคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์ที่ยื่นเข้ามา ตามมาตรา 53

11. กรณีเมื่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพิ่มขึ้น และพนักงานอัยการ ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 54

12. การยื่นคำขอฝ่ายเดียวของพนักงานอัยการ และการสั่งตามคำขอ กรณีการขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินหลังจากที่ได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สิน นั้นตกเป็นของแผ่นดินแล้ว ตามมาตรา 55

13.การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน และการประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ ตามมาตรา 56

14.การเก็บรักษาทรัพย์สิน ตามมาตรา 57

ตั้งที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่านอกจากข้อบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยอาจนำเอากระบวนการวิธีพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้บังคับ โดยอนุโลมแล้ว ในกรณีอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิธีพิจารณา ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน หากเป็นกระบวนการพิจารณาในทางแพ่งแล้ว กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินก็ให้นำเอาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาใช้โดยอนุโลมได้อีกเช่นกัน

3.6.2 การดำเนินการของศาลตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เมื่อปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใด เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณา เพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นตกเป็นของแผ่นดิน เมื่อพนักงานอัยการได้รับเรื่องแล้ว และพิจารณาเห็นว่าหลักฐานเชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้น เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด พนักงานอัยการจะยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด นั้นตกเป็นของแผ่นดิน ตามมาตรา 49 เมื่อศาลรับคำร้องที่พนักงานอัยการ ยื่นต่อศาลแล้ว ศาลจะดำเนินการดังนี้²⁸

1. สั่งให้ปิดประกาศคำร้องของพนักงานอัยการไว้ที่ศาลนั้น และ
2. สั่งให้ปิดประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่น อย่างน้อยสองวันติดต่อกัน

เพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอก่อน ศาลมีคำสั่งและศาลจะสั่งให้ส่งสำเนาประกาศไปยังเลขาธิการ เพื่อปิดประกาศไว้ที่

1. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
2. สถานที่ตำรวจท้องที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่และ

ถ้ามีหลักฐานผู้ใดอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน ก็ให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นทราบ เพื่อใช้สิทธิดังกล่าว การแจ้งนั้นให้แจ้งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งสุดท้ายของผู้นั้นเท่าที่ปรากฏในหลักฐาน

ทั้งนี้ ถ้ามีเหตุสมควรที่จะดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนดความผิดฐานนั้น

²⁸ เรื่องเดียวกัน , หน้า 157 – 158.

โดยผลของการไต่สวนคำร้องและข้อสันนิษฐาน ตามกระบวนการพิจารณาของศาล มีดังต่อไปนี้²⁹

ข้อ 1. กรณีศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินและข้อสันนิษฐานตามมาตรา 51

มาตรา 51 เมื่อศาลทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานตาม มาตรา 49 แล้ว หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอนทรัพย์สินตาม มาตรา 50 วรรคหนึ่งฟังไม่ขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตาม มาตรา 50 วรรคหนึ่ง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริต แล้วต่อกรณี

1. เมื่อศาลทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการ แล้วเชื่อว่าทรัพย์สินนั้น เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินโดยสุจริต

ตามมาตรา 50 วรรคหนึ่งฟังไม่ขึ้น ศาลก็จะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ทั้งนี้ ตามมาตรา 51 วรรคหนึ่ง

2. ในการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการดังกล่าว หากมีข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ร้องซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือรับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริต ตามมาตรา 50 เป็นผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือเคยเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือผู้รับโอนมาโดยไม่สุจริตแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ตามมาตรา 51 วรรคสอง

การสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน จะเห็นได้ว่า ศาลจะพิจารณาข้อเท็จจริงและเหตุสำคัญ คือ³⁰

ประการแรก พิจารณาข้อเท็จจริงและเหตุผล ซึ่งแสดงว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ซึ่งพนักงานอัยการเสนอเป็นคำร้องขอต่อศาล พร้อมกับขอให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ประการที่สอง พิจารณาข้อเท็จจริงและเหตุผล ของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ประกอบกันด้วย ถ้าผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถแสดงให้ศาลเชื่อได้ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนดไว้ดังกล่าวแล้วข้างต้น ศาลจะสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

²⁹ วิชัย ตันติกุลนันท์, คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, หน้า 170 – 176.

³⁰ สุรพล ไตรเวทย์, คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน, หน้า 91.

ดังนั้น ถ้าผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินสามารถแสดงให้ศาลเชื่อตามข้อเท็จจริง และ เหตุผลซึ่งเสนอต่อศาลแล้ว ศาลก็จะสั่งคืนทรัพย์สินนั้น

ข้อ 2. กรณีศาลสั่งให้ความคุ้มครองแก่ผู้รับประโยชน์และข้อสันนิษฐานตามมาตรา 52

มาตรา 52 ในกรณีที่ศาลทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ตามมาตรา 50 วรรคสอง แล้วเห็นว่าฟังขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์ โดยจะกำหนด เงื่อนไขด้วยก็ได้

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หากผู้อ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ ตามมาตรา 50 วรรคสอง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้อง หรือเคยเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิดมูลฐาน หรือ ความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผลประโยชน์ดังกล่าวเป็นผลประโยชน์ที่มี อยู่หรือได้มาโดยไม่สุจริต

1. กรณีศาลเห็นว่าคำร้องของผู้ อ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ ตามมาตรา 50 วรรคสอง ฟังขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์นั้น โดยจะกำหนดเงื่อนไข ประการใดประการหนึ่งไว้ด้วยก็ได้ ทั้งนี้ตามมาตรา 52 วรรคหนึ่ง ข้อนี้สืบเนื่องมาจาก มาตรา 50 วรรคสอง คือ ผู้ร้องอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอ ให้ตกเป็นของแผ่นดินนั้น ตกเป็นผู้รับประโยชน์โดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาซึ่ง ประโยชน์โดยสุจริต และตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในการกุศลสาธารณะ เมื่อศาล ไล่สวนคำร้องแล้วเชื่อว่าเป็นความจริงศาลก็จะสั่งให้ความคุ้มครองแก่ผู้รับประโยชน์นั้น ภายใต้ เงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น ให้สิทธิของผู้ร้องตามสัญญาเช่ายังคงมีอยู่ต่อไปตามสัญญา เป็นต้น

2. ในการไล่สวนคำร้องของผู้อ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินดังกล่าว นั้น หากข้อเท็จจริงได้ความว่าบุคคลผู้นั้นเกี่ยวข้อง หรือเคยเกี่ยวข้องกับผู้กระทำความผิด มูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน กฎหมายให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผลประโยชน์ของ ผู้ร้องดังกล่าวเป็นผลประโยชน์ที่มีอยู่โดยไม่สุจริต หรือได้มาโดยไม่สุจริต ซึ่งหากผู้ร้องไม่ สามารถนำสืบหักล้างข้อสันนิษฐานซึ่งเป็นโทษแก่ตนได้ ศาลก็จะยกคำร้องของผู้ร้องนั้นเสีย ตามมาตรา 52 วรรคสอง

ข้อ 3. กรณีศาลสั่งคืนทรัพย์สินหรือให้ความคุ้มครองแก่ประโยชน์ตามมาตรา 53

มาตรา 53 ในกรณีที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 51 หากปรากฏในภายหลังโดยคำร้องของเจ้าของ ผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์ทรัพย์สินนั้น ถ้าศาล ไล่สวนแล้วเห็นว่ากรณีต้องด้วยบทบัญญัติของมาตรา 50 ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้นหรือกำหนด เงื่อนไขในการคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์ หากไม่สามารถคืนทรัพย์สินหรือคุ้มครองสิทธิได้ ให้ใช้ราคา หรือค่าเสียหายแทนแล้วแต่กรณี

กรณีคำร้องของผู้คัดค้านฟังขึ้น ถ้าศาลได้สวนคำร้องแล้วเห็นว่าคำร้องของผู้คัดค้าน ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของ หรืออ้างว่าเป็นผู้รับโอนทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของ แผ่นดินนั้นฟังขึ้นกล่าวคือ ผู้อ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น หรือรับโอนมาโดยสุจริต และเสียค่าตอบแทน หรือรับโอนมาโดยสุจริตตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือทางกฤษฎาสถาฐานะตาม มาตรา 50 (1) หรือ (2) หรือผู้ร้องเป็นผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินนั้นโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือทางกฤษฎาสถาฐานะตาม มาตรา 50 วรรคสอง ดังนี้ ศาลก็จะสั่งคืนทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้ร้องซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือให้ความคุ้มครองแก่ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ พร้อมกับกำหนดเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็ได้ หากไม่สามารถคืนทรัพย์สินหรือให้ความคุ้มครองสิทธิแก่ผู้ร้องศาลดังกล่าวได้ ศาลก็จะให้ใช้ราคาหรือค่าเสียหายแทนแล้วแต่กรณี ทั้งนี้ตามมาตรา 53 วรรคหนึ่ง

ข้อ 4. ผู้ร้องคัดค้านต้องยื่นคำร้องขอคืนหรือขอคุ้มครองสิทธิประโยชน์ ภายใน 1 ปี นับแต่ศาลมีคำสั่งตามมาตรา 53 วรรคสอง และต้องให้โอกาสสำนักงาน ป.ป.ง. คัดค้านตาม มาตรา 53 วรรคสาม

มาตรา 53 วรรคสอง คำร้องตามวรรคหนึ่งจะต้องยื่นภายใน 1 ปี นับแต่ คำสั่งศาลให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด และผู้ร้องต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าไม่สามารถ ยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา 50 ได้ เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการ หรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น

มาตรา 53 วรรคสาม ก่อนศาลมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลแจ้งให้เลขาธิการ ทราบถึงคำร้องดังกล่าว และให้โอกาสพนักงานอัยการเข้ามาโต้แย้งคำร้องนั้นได้

ผู้ร้องขอให้คืนทรัพย์สินหรือขอคุ้มครองประโยชน์ ต้องยื่นคำร้องภายใน 1 ปี นับแต่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด เนื่องจากการยื่นคำร้องขอคัดค้าน คำร้องขอของพนักงานอัยการที่ขอให้ศาลสั่งว่าทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน มีได้ 2 จังหวะคือ ยื่นก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 50 และยื่นหลังจากศาล มีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 53 กรณีตามมาตรา 53 ผู้ร้องขอต้อง ยื่นคำร้องภายในเงื่อนไขดังนี้

1. ต้องยื่นคำร้องขอนั้นภายใน 1 ปี นับแต่คำสั่งศาลทรัพย์สินนั้นตกเป็นของ แผ่นดินถึงที่สุด หมายความว่าให้นับ 1 ปี นับแต่วันที่คำสั่งศาลถึงที่สุด ซึ่งอาจจะเป็นคำสั่ง ศาลถึงที่สุดชั้นอุทธรณ์ หรือชั้นฎีกาก็ได้ เช่น ศาลชั้นต้นยกคำร้องของพนักงานอัยการ พนักงานอัยการอาจจะอุทธรณ์ฎีกา และในที่สุดศาลฎีกาพิพากษาให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของ แผ่นดิน ผู้ร้องก็ต้องยื่นคำร้องขอภายใน 1 ปี นับแต่วันที่มีการอ่านคำพิพากษาศาลฎีกานั้น

2. ผู้ร้องต้องพิสูจน์ให้ได้ความว่าตนไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้าน ก่อนศาลมี คำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 50 ได้ โดยอ้างเหตุผลว่าเพราะไม่ทราบ ว่ามีประกาศ หรือมีหนังสือแจ้งของเลขาธิการมาให้ตนทราบ หรืออ้างเหตุว่ามีเหตุขัดข้องอัน สมควรประการอื่น

3. เมื่อศาลได้รับคำร้องของผู้ร้องแล้วต้องแจ้งให้เลขาธิการทราบ และให้โอกาสพนักงานอัยการเข้ามาโต้แย้งคำร้องคัดค้านนั้นได้ ภายในกำหนดเวลาที่ศาลสั่ง ในทางปฏิบัติศาลก็จะส่งสำเนาคำร้องของผู้ร้องให้แก่เลขาธิการและพนักงานอัยการ เพื่อให้โอกาสโต้แย้งคัดค้านคำร้องของผู้ร้อง หลังจากนั้นศาลก็จะทำการไต่สวนคำร้องตามมาตรา 53 ทั้งนี้ ตามมาตรา 53 วรรคสองและวรรคสาม

ข้อ 5. การร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพิ่มเติมตามมาตรา 54

มาตรา 54 ในกรณีที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 51 หากปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นอีกก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ และให้นำความในหมวดนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม

กรณีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นอีก หลังจากที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 51 แล้ว ต่อมาหากปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นอีกในเรื่องเดียวกันนั้น พนักงานอัยการต้องยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่พบเพิ่มขึ้นนั้นตกเป็นของแผ่นดิน และให้นำความในหมวดนี้ คือว่าด้วยการยื่นคำร้อง การไต่สวน การคัดค้านมาใช้บังคับโดยอนุโลม ทั้งนี้ ตามมาตรา 54 ซึ่งเป็นบทบัญญัติพิเศษ เพราะปกติเมื่อมีการยื่นคำร้อง หรือคำฟ้องครั้งหนึ่งแล้ว และศาลมีคำสั่งหรือคำพิพากษาถึงที่สุดอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว หลังจากนั้นผู้ร้อง หรือคู่ความจะยื่นคำร้อง หรือคำฟ้องเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องนั้นอีกไม่ได้ แต่สำหรับการร้องขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินนั้น พนักงานอัยการสามารถยื่นได้หลายๆ ครั้ง แม้ว่าศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้น ตกเป็นของแผ่นดินไปแล้วครั้งหนึ่ง หากปรากฏว่ายังมีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเรื่องนั้นอีก พนักงานอัยการอัยการก็มีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้อีก

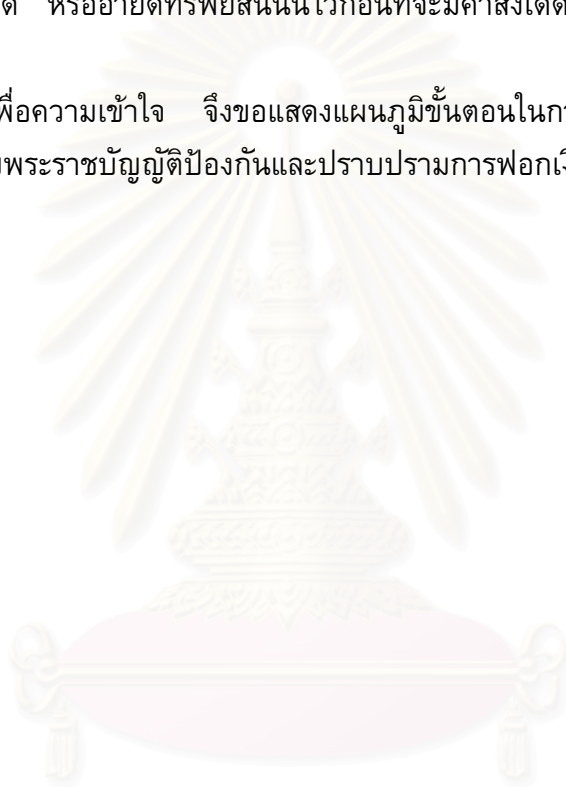
ข้อ 6. พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอคุ้มครองชั่วคราวขอให้ศาลมีคำสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินไว้ก่อนได้

มาตรา 55 หลังจากที่พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องตามมาตรา 49 หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอนจำหน่ายหรือยกย้ายไปซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอฝ่ายเดียว ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อนมีคำสั่งตามมาตรา 51 ก็ได้ เมื่อได้รับคำร้องดังกล่าวแล้ว ให้ศาลพิจารณาคำขอเป็นการด่วน ถ้ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่า คำขอนั้นมีเหตุอันสมควร ให้ศาลมีคำสั่งตามที่ขอโดยไม่ชักช้า

เมื่อพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการอายัด หรือยึดไว้ตามมาตรา 48 ขอให้ตกเป็นของแผ่นดินแล้ว หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจจะมีการโอน หรือจำหน่าย หรือยกย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการ ป.ป.ง. อาจร้องขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวตามขั้นตอนดังนี้

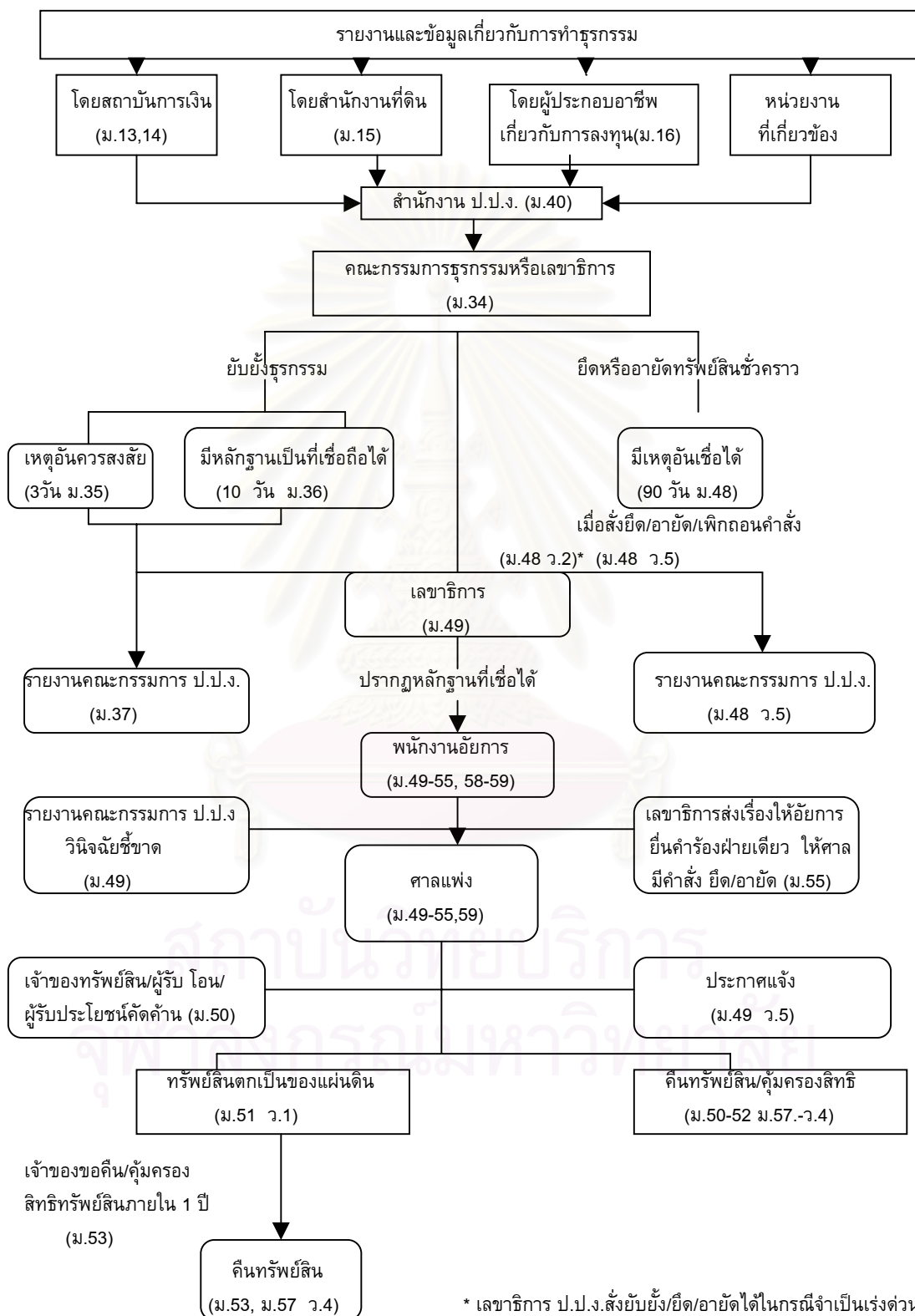
1. โดยเลขธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการ เพื่อยื่นคำร้องขอฝ่ายเดียวให้ศาลมีคำสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อนมีคำสั่งอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 51
2. เมื่อพนักงานอัยการได้รับเรื่องจากเลขธิการแล้ว ต้องทำการยื่นคำขอฝ่ายเดียว เพื่อร้องขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวก่อนมีคำสั่งเด็ดขาดตามมาตรา 51
3. เมื่อศาลได้รับคำขอคุ้มครองชั่วคราวดังกล่าวแล้ว ศาลก็จะพิจารณาคำร้องนั้นเป็นการด่วน และถ้าผลการพิจารณาเชื่อได้ว่ามีเหตุอันสมควร ศาลก็จะมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราว คือให้ยึด หรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ก่อนที่จะมีคำสั่งเด็ดขาดตามมาตรา 51 ทั้งนี้ตามมาตรา 55

เพื่อความเข้าใจ จึงขอแสดงแผนภูมิขั้นตอนในการมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภูมิขั้นตอนในการมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

* เลขานุการ ป.ป.ง.สั่งยับยั้ง/ยึด/อายัดได้ในกรณีจำเป็นเร่งด่วน

3.6.3 การยึดและอายัดทรัพย์สิน การเพิกถอนการยึดและอายัด ทรัพย์สินการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สิน

ก. การยึดและอายัดทรัพย์สิน³¹

ความหมายถ้อยคำ

คำว่า ยึด และอายัด ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีความหมายเพียงใด กรณีดังกล่าว ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หรือ ในประมวลกฎหมาย วิธีพิจารณาความแพ่งก็มีได้ให้คำนิยามไว้โดยตรง

แต่คำว่า ยึดตามความหมายของพจนานุกรมฯ หมายความว่า ถือเอาไว้เหนี่ยว รั้ง เกาะ จับ หน่วง อย่างไรก็ดี ได้มีแนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกา ให้ความหมายคำว่า ยึด ไว้ว่า การยึด คือ การเอาทรัพย์สินมาไว้ในความดูแลรักษาของเจ้าพนักงานบังคับคดี คำว่า อายัด ตามความหมายของพจนานุกรมฯ ให้ความหมายไว้ว่า กักไว้ สังกัก กักให้รักษาไว้ ยึดไว้ และตามความหมายในแนววินิจฉัยของศาลฎีกาได้ให้ความหมายของคำว่า อายัด คือ การส่งบุคคลภายนอกมิให้ทำการโอน หรือชำระหนี้ในคดี แต่ให้ชำระแก่เจ้าพนักงานบังคับคดีแทน

ในการใช้คำว่า ยึด นั้น ต้องใช้กับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ในการใช้คำว่า อายัด นั้น มักใช้กับสิทธิเรียกร้องที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือใช้กับสิทธิเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น ๆ กล่าวคือ อายัดสิทธิเรียกร้อง ที่มีต่อบุคคลภายนอก มิให้บุคคลภายนอก หรือบุคคลอื่นใดกระทำการ โอน หรือชำระหนี้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

การยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 55 นี้ เป็นการดำเนินการทางศาล ซึ่งจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยเจ้าพนักงานบังคับคดีจะเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาล รวมตลอดถึงการรักษา

1. การดำเนินการตามคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินของ คณะกรรมการ ชุกรกรมหรือเลขาธิการ

การยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้ชั่วคราว ไม่เกินเก้าสิบวันตามมาตรา 48 เป็นการสั่งยึดหรืออายัดโดยคณะกรรมการ ชุกรกรม หรือเลขาธิการ

³¹ กลุ่มงานวิชาการ กองนโยบายและมาตรการ , คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่ , (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ,2544) , (อึดสำเนา) .

แล้วแต่กรณี เมื่อคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ มีคำสั่งให้ยึด หรืออายัดทรัพย์สินใด แล้วกฎหมายกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการยึด หรืออายัดทรัพย์สินนั้น ตามแนวทางปฏิบัติที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวงฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังนี้

1. เมื่อคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี มีคำสั่งให้ยึด อสังหาริมทรัพย์แล้วให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีหนังสือแจ้งให้พนักงานที่ดิน หรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์นั้นทราบโดยเร็ว และให้เจ้าพนักงานที่ดิน หรือเจ้าหน้าที่ดังกล่าวบันทึกการสั่งยึดไว้

2. ก่อนทำการยึดทรัพย์สิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ แสดงเอกสารมอบหมาย บัตรประจำตัว และคำสั่งยึดทรัพย์สินต่อเจ้าของหรือผู้มีสิทธิในทรัพย์สิน ถ้าไม่พบผู้นั้นให้แสดงต่อผู้ครอบครอง หรือบุคคลในครอบครัวของผู้ครอบครองทรัพย์สิน หากไม่พบบุคคลดังกล่าว ให้ดำเนินการยึดโดยให้เจ้าพนักงานตำรวจ หรือเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองแห่งท้องที่นั้นมาร่วมเป็นพยานด้วย

3. ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการยึดทรัพย์สิน ได้ทุกวัน ในเวลาระหว่าง พระอาทิตย์ขึ้นถึงพระอาทิตย์ตก เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากไม่ดำเนินการทันที ทรัพย์สินนั้นจะสูญหายหรือยกย้าย ให้มีอำนาจดำเนินการยึดทรัพย์สินในเวลาอื่นได้

4. ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ปิดประกาศการยึดไว้ ณ บริเวณอสังหาริมทรัพย์ และมีหนังสือแจ้งการยึดให้เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ และเจ้าของรวม หรือผู้มีสิทธิในอสังหาริมทรัพย์ทราบ หากไม่สามารถแจ้งแก่บุคคลดังกล่าวได้ ให้ปิดประกาศแจ้งการยึดไว้ในที่เปิดเผย ณ สำนักงานที่ดิน สำนักงานเขต หรือที่ว่าการอำเภอแห่งท้องที่ที่มีการยึดอสังหาริมทรัพย์นั้น และที่ทำการของสำนักงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ สามารถนำหนังสือสำคัญสำหรับอสังหาริมทรัพย์ มาได้ให้นำหนังสือสำคัญนั้นมาเก็บรักษาไว้ ณ สำนักงาน

5. การยึดที่ดินที่มีโรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งใด ๆ ที่เป็นของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นมีสิทธิรวมอยู่ด้วย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกถ้อยคำผู้เป็นเจ้าของ ผู้มีสิทธิ หรือผู้ครอบครอง โรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งใด ๆ นั้น ให้ปรากฏว่ามีสิทธิในที่ดินนั้น อย่างไร เช่น สิทธิอาศัยสิทธิการเช่า หรือ สิทธิเหนือพื้นดิน

6. การยึดโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จดแจ้งรายละเอียดของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นตามสมควร

7. การยึดอสังหาริมทรัพย์ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีหนังสือแจ้งการยึดให้เจ้าของทรัพย์สินและเจ้าของรวม หรือผู้มีสิทธิในทรัพย์สินทราบ ถ้าไม่สามารถแจ้งแก่บุคคลดังกล่าวได้ให้ปิดประกาศแจ้งการยึดไว้ ณ สถานที่ตำรวจแห่งท้องที่ที่มีการยึดทรัพย์สินนั้นและที่ทำการของสำนักงาน ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

กรณียึดอสังหาริมทรัพย์ ที่มีทะเบียนกรรมสิทธิ์ เช่น เรือกำปั่นหรือเรือที่มี ะวางตั้งแต่ หกตันขึ้นไป เรือกลไฟหรือเรือยนต์ที่มีระวางตั้งแต่ห้าตันขึ้นไป แพนทอยุอาศัย เครื่องจักร หรืออากาศยาน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งการยึดไปยังนายทะเบียนแห่งทรัพย์สิน นั้น และให้นายทะเบียนบันทึกการยึดนั้นไว้

8. ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำบัญชีทรัพย์สินที่ยึด โดยแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับ ทรัพย์สิน เช่น ชื่อ ประเภท จำนวน ขนาด น้ำหนัก และสภาพของทรัพย์สิน ตามลำดับ หมายเลขไว้ และให้แสดงเครื่องหมายไว้ที่ทรัพย์สินนั้นให้เป็นที่ประจักษ์แจ้งว่าได้มีการยึดแล้ว ตามวิธีที่เห็นสมควร

9. เมื่อได้ยึดทรัพย์สินแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่จัดการให้เจ้าของหรือผู้มีสิทธิ ในทรัพย์สินนั้น หรือผู้ครอบครองหรือบุคคลในครอบครองของผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้น ลงลาย มือชื่อรับรองบัญชีทรัพย์สินที่ยึดไว้ หากผู้นั้นไม่ยินยอมลงลายมือชื่อ หรือในกรณีที่มีบุคคล ดังกล่าวให้จัดแจ้งในบัญชีทรัพย์สินที่ยึดและให้เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง แห่งท้องที่นั้นลงลายมือชื่อรับรองแทน

10. ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการยึดอสังหาริมทรัพย์ได้แล้วไม่สามารถ ขนย้ายอสังหาริมทรัพย์นั้นมาเก็บรักษาไว้ ณ สำนักงาน หรือสถานที่ที่เก็บรักษาได้ หรือ อสังหาริมทรัพย์นั้นมีสภาพไม่เหมาะสมที่จะนำมาเก็บรักษา ให้รายงานคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการทราบ เพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร

ในกรณีที่คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการแล้วแต่กรณียังไม่สั่งการตาม วรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการยึดนั้นจัดการเก็บรักษาทรัพย์สิน ไว้ตามที่เห็น สมควรไปพลางก่อน

11. เมื่อคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการแล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งให้อายัด ทรัพย์สินใดแล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือแจ้งคำสั่งแก่เจ้าของทรัพย์สิน ผู้มีสิทธิหรือผู้ ครอบครองทรัพย์สินนั้น กรณีทรัพย์สินประเภทสิทธิเรียกร้อง ให้แจ้งแก่บุคคลภายนอกซึ่งมี หน้าที่หรือความรับผิดชอบในการชำระเงิน หรือส่งมอบสิ่งของตามสิทธิเรียกร้องนี้ด้วย

12. ถ้าค่าแห่งทรัพย์สินประเภทสิทธิเรียกร้องที่ได้อายัดไว้นั้น ต้องเสื่อมเสียไป เพราะความผิดของบุคคลภายนอกเนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งอายัดไม่ว่าด้วยประการใด ๆ ให้คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการแล้วแต่กรณีเรียกให้บุคคลภายนอกนั้นรับผิดชอบใช้ค่า สินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายใด ๆ อันเกิดขึ้นแต่การนั้น

13. คำสั่งอายัดทรัพย์สินนั้น อาจออกได้ไม่ว่าหนึ่งของบุคคลภายนอกนั้นจะมี ข้อโต้แย้ง ข้อจำกัด หรือเงื่อนไข หรือไม่

2. การยึดหรืออายัดทรัพย์สินระหว่างกระบวนการพิจารณาในชั้นศาล

การยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินของพนักงานอัยการ มีได้ 2 กรณี

กรณีหนึ่งเป็นกรณีมีเหตุอันควรเชื่อว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการแล้วแต่กรณี สั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวมีกำหนดเวลาไม่เกินเก้าสิบวัน (มาตรา 48)

ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใด ที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการแล้วแต่กรณีมีอำนาจสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว มีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน เมื่อยึด หรืออายัดทรัพย์สินแล้ว ถ้าปรากฏว่าหลักฐานแก่คณะกรรมการธุรกรรมเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินที่ยึด หรืออายัดไว้ นั้น เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นเป็นของแผ่นดิน

กรณีที่หนึ่งนี้ เป็นกรณีที่อัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดิน โดยผ่านกระบวนการการยึด หรืออายัดทรัพย์สินของคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการแล้วแต่กรณี

กรณีที่สอง เป็นกรณีที่ไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการแล้วแต่กรณีไม่ได้สั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สิน

ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม ไม่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักยอก ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใด ที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด คณะกรรมการธุรกรรมก็อาจจะไม่สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวและในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นตกเป็นของแผ่นดิน (มาตรา 49)

เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาล ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ตามกรณีที่หนึ่งและกรณีที่สองแล้ว คดีจะต้องมีการพิจารณามีการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการ ของผู้ซึ่งอ้างเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือของผู้รับโอนแล้วแต่กรณีกว่าศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หรือสั่งให้คืนทรัพย์สินอาจจะใช้เวลานาน ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยักยอกไปได้เพื่อให้พ้นจากการถูกดำเนินการทางศาล และเมื่อศาลได้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินแล้วก็อาจไม่มีตัวทรัพย์สิน เพื่อมิให้การโอน จำหน่าย หรือยักยอกไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ดังนั้น หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยักยอกไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดกฎหมายให้อำนาจเลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการ

ยื่นคำขอฝ่ายเดียวร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น ไว้ชั่วคราว ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินหรือสั่งคืนทรัพย์สินแล้วแต่กรณี

เมื่อศาลได้รับคำขอของพนักงานอัยการแล้ว ศาลพิจารณาคำขอเป็นการด่วน ถ้ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าคำขอมีเหตุอันสมควรศาลจะมีคำสั่งตามที่ขอ

การที่พนักงานอัยการจะยื่นร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินไว้ชั่วคราวก่อนมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หรือคืนทรัพย์สินนั้นจะต้องเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยกย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หากไม่มีเหตุอันควรเชื่อเช่นนั้น หรือเพียงแต่สงสัยก็ไม่เข้าหลักเกณฑ์ตามมาตรานี้ พนักงานอัยการจะต้องมีหน้าที่แสดงหลักฐานให้ศาลเชื่อว่าคำขอนั้น มีเหตุอันสมควรแล้วศาลจะมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้น แต่หากศาลพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่มีหลักฐานเป็นที่น่าเชื่อได้ว่ามีเหตุอันสมควรเช่นนั้น หรือคำขอไม่มีเหตุอันสมควรศาลก็จะสั่งยกคำขอ

ลักษณะของคำขอ คำขอตามมาตรา 55 เป็นคำขอประเภทใดกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้แต่ในมาตรา 59 ได้กำหนดให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ เมื่อพิจารณาจากตัวบทใช้คำว่า “คำขอฝ่ายเดียว” คำขอฝ่ายเดียวในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มีทั้งคำขอฝ่ายเดียวที่เคร่งครัดและไม่เคร่งครัด ทำให้มีข้อถกเถียงว่ามาตรา 55 นี้เป็นคำขอฝ่ายเดียวแบบโดยเคร่งครัด หมายถึง คำขอฝ่ายเดียวซึ่งไม่จำเป็นต้องสำเนาให้อีกฝ่ายหนึ่ง ส่วนคำขอฝ่ายเดียวประเภทไม่เคร่งครัด ต้องสำเนาให้คู่ความฝ่ายตรงข้าม หากมีข้อโต้แย้งคัดค้านประการใดจะได้เข้ามาแสดงเหตุผลต่อศาลเพื่อประกอบการพิจารณาก่อนศาลจะมีคำสั่ง

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 21 ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ดังนี้

มาตรา 21 เมื่อคู่ความฝ่ายใดเสนอคำขอหรือคำแถลงต่อศาล

ถ้าประมวลกฎหมายนี้บัญญัติไว้ว่า คำขออันใดอาจทำได้แต่ฝ่ายเดียวให้ศาลมีอำนาจที่จะฟังคู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง หรือข้อความอื่น ๆ ก่อนออกคำสั่งในเรื่องนั้นได้เว้นแต่กรณีที่คำขอนั้นเป็นเรื่องขอหมายเรียกให้ให้การ หรือเพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินก่อนคำพิพากษา หรือเพื่อใช้ออกหมายบังคับ หรือเพื่อจับ หรือกักขังจำเลยหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษา

ความในอนุมาตรา 3 นี้ หมายความว่าแม้กฎหมายจะกำหนดให้เป็นคำขอฝ่ายเดียวศาลก็มีดุลพินิจที่จะฟังคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งหรือคู่ความอื่น ๆ ก่อนออกคำสั่งได้เว้นแต่กรณีต่อไปนี้ศาลจะใช้ดุลพินิจฟังคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งไม่ได้ คือ

1. คำขอนั้นเป็นเรื่องขอหมายเรียกให้ให้การ
2. คำขอเพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินก่อนคำพิพากษา
3. คำขอเพื่อให้ออกหมายบังคับ
4. คำขอเพื่อจับหรือกักขังจำเลยหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษา

ดังนั้นเมื่อพิจารณาประเภทของคำขอ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 55 ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 21 (3) แล้วจะเห็นว่าเมื่อกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดไว้ว่าเป็นคำขอฝ่ายเดียวร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อนมีคำสั่ง กรณีจึงต้องด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 21 (3) กล่าวคือเป็นคำขอฝ่ายเดียวโดยเคร่งครัด เหตุที่กฎหมายยกเว้นไว้ เช่นนั้น เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่สมควรจะให้ผู้ความอีกฝ่ายหนึ่งทราบ ถ้าหากแจ้งให้ทราบก็อาจจะมีการโอน จำหน่าย หรือยกย้ายไปเสียซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

เมื่อเป็นคำขอฝ่ายเดียว โดยเคร่งครัด ศาลจะทำการไต่สวนคำร้องขอของพนักงานอัยการไปฝ่ายเดียว โดยไม่ต้องแจ้งวันนัด และไม่ต้องส่งสำเนาคำขอของพนักงานอัยการ ให้เจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอนทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียทราบ เมื่อไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการแล้วมีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าคำขอนั้นมีเหตุอันสมควรศาลจะมีคำสั่งตามที่ขอโดยไม่ชักช้า

การให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่เกี่ยวกับการยึดทรัพย์ หรืออายัดทรัพย์สินและการประเมินราคาทรัพย์สิน มาใช้กับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา 56 วรรคสองและวรรคท้าย การยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ทั้งนี้ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์ ในการยึดทรัพย์ อายัดทรัพย์สิน ไว้ตั้งแต่มาตรา 301-มาตรา 323 แต่จะขอยกบางมาตราที่เกี่ยวข้องมาพอสังเขป ดังนี้

1. มาตรา 303 การยึดเอกสารและสังหาริมทรัพย์ มีรูปร่างของลูกหนี้ตามคำพิพากษานั้น ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีจัดทำโดย

(1) นำเอาเอกสารหรือทรัพย์สินนั้นมาฝากไว้ ณ สถานที่ใดหรือแก่บุคคลใด ตามที่เห็นสมควร และแจ้งการยึดนั้นให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาทราบ หรือ

(2) มอบไว้ในความอารักขาของลูกหนี้ตามคำพิพากษา โดยความยินยอมของเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา หรือมอบไว้ในอารักขาของบุคคลอื่นใด ซึ่งครอบครองทรัพย์สินนั้นอยู่ และแจ้งการยึดให้ลูกหนี้หรือบุคคลเช่นว่านั้นทราบ กับต้องกระทำให้การยึดนั้นเห็นประจักษ์แจ้ง โดยการประทับตราหรือกระทำโดยวิธีอื่นใดที่เห็นสมควร

2. มาตรา 304 การยึดอสังหาริมทรัพย์ของลูกหนี้ตามคำพิพากษานั้น ให้เจ้าพนักงานบังคับคดี จัดทำโดยนำเอาหนังสือสำคัญสำหรับอสังหาริมทรัพย์นั้น มาฝากไว้ ณ สถานที่ใดหรือแก่บุคคลใดตามที่เห็นสมควร และแจ้งการยึดนั้นให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษา และ

เจ้าพนักงานที่ดิน ผู้มีหน้าที่รับทราบ ให้เจ้าพนักงานที่ดินบันทึกการยึดไว้ในทะเบียน ถ้าหนังสือสำคัญยังไม่ได้ออก หรือนำมาแสดงไม่ได้ หรือหาไม่พบ ให้ถือว่า การที่ได้แจ้งการยึดต่อลูกหนี้ตามคำพิพากษาและแจ้งพนักงานที่ดินนั้น เป็นการยึดตามกฎหมายแล้ว

3. มาตรา 306 เมื่อได้ยึดอสังหาริมทรัพย์ มีรูปร่าง หรืออสังหาริมทรัพย์ทั้งหมดหรือบางส่วนตามคำพิพากษาแล้ว ให้เจ้าพนักงานบังคับคดียื่นคำขอต่อศาลให้ส่งอนุญาต ให้ขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น

4. มาตรา 313 การอายัดสิทธิเรียกร้องแห่งรายได้เป็นคราว ๆ นั้น รวมตลอดถึงจำนวนเงินซึ่งถึงกำหนดชำระภายหลังการอายัดนั้นด้วย ถ้าสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ซึ่งมีต่อบุคคลภายนอกในอันที่จะเรียกร้องให้ชำระเงินจำนวนหนึ่งนั้น มีการจำนองเป็นประการใด การอายัดสิทธิเรียกร้องให้รวมตลอดถึงการจำนองด้วย แต่ทั้งนี้เจ้าพนักงานบังคับคดี ต้องแจ้งคำสั่งอายัดทรัพย์สินนั้นไปยังเจ้าพนักงานที่ดินและให้เจ้าพนักงานที่ดินจดแจ้งไว้ในทะเบียนที่ดิน

5. มาตรา 315 ถ้าสิ่งของที่ต้องมอบตามสิทธิเรียกร้องที่ถูกอายัดนั้น ได้ส่งมอบแก่เจ้าพนักงานบังคับคดีไปแล้ว ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีนำออกขายทอดตลาดตั้งที่บัญญัติไว้ในลักษณะนี้

ถ้าการจำหน่ายสิทธิเรียกร้องที่ถูกอายัดนั้น กระทำได้โดยยากเนื่องจากการชำระหนี้ นั้น ต้องอาศัยการชำระหนี้ตอบแทน หรือด้วยเหตุอื่นใด และการบังคับคดีอาจล่าช้าเป็นการเสียหายแก่คู่ความทุกฝ่าย หรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือแก่บุคคลที่มีส่วนได้เสียเมื่อคู่ความหรือบุคคลเช่นว่านั้น หรือเจ้าพนักงานบังคับคดีร้องขอศาลจะมีคำสั่งกำหนดให้จำหน่ายโดยวิธีอื่นก็ได้

กระทรวงยุติธรรม ได้กำหนดระเบียบการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดีเกี่ยวกับการยึด และอายัดทรัพย์สินไว้ดังนี้

1. ให้เจ้าพนักงานบังคับคดี กระทำการยึดทรัพย์สินในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก ในวันทำการงานปกติเว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินโดยได้รับอนุญาต

2. ก่อนกระทำการยึดทรัพย์สิน ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีแสดงหมายบังคับคดีต่อลูกหนี้ตามคำพิพากษา ถ้าไม่ปรากฏตัวลูกหนี้ให้แสดงต่อบุคคลที่อยู่ในสถานที่นั้น

3. ในการที่จะดำเนินการบังคับคดี เจ้าพนักงานบังคับคดีย่อมมีอำนาจเท่าที่มีความจำเป็นเพื่อจะค้นสถานที่ใด ๆ อันเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้ครอบครองอยู่ เช่น บ้านที่อยู่ คลังสินค้า โรงงาน และร้านค้าขายทั้งมีอำนาจที่จะยึดและตรวจสอบบัญชีแผ่นกระดาษและการกระทำการใด ๆ ตามสมควรเพื่อเปิดสถานที่หรือบ้านที่อยู่หรือโรงเรียนดังกล่าวแล้ว รวมทั้งตู้โทรศัพท์ ตู้ หรือ ที่เก็บของอื่น ๆ แล้วรายงานให้ศาลทราบ

4. ในการยึดทรัพย์สินรายได้ ถ้ามีผู้ขัดขวาง ให้เจ้าพนักงานบังคับคดี ชี้แจงว่ากล่าวแต่โดยดีก่อน ถ้าผู้นั้นยังขัดขวางอยู่อีก ก็ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อดำเนินการบังคับคดีจนได้

5. ให้ยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา แต่เพียงประมาณราคาที่จะขายทอดตลาดได้พอชำระหนี้ตามหมายบังคับคดี พร้อมทั้งค่าธรรมเนียมในการบังคับคดี

6. เจ้าพนักงานบังคับคดี ชอบที่จะงดการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา นำขึ้นเมื่อสงสัยว่าทรัพย์สินนั้นไม่อาจยึด อายัดได้ตามกฎหมาย เช่น ปรากฏว่ามีชื่อบุคคลอื่นนอกจากลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรือบุคคลซึ่งทรัพย์สินต้องถูกยึดหรืออายัดเป็นเจ้าของในทะเบียน

7. เจ้าพนักงานบังคับคดี ยอมไม่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินซ้ำ หรือที่ไม่อยู่ในความผิดแห่งการบังคับคดี

8. ถ้าในหมายบังคับคดีกล่าวเฉพาะเจาะจงให้ยึดทรัพย์สินสิ่งใด ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีเจ้าพนักงานบังคับคดียึดแต่เฉพาะทรัพย์สินสิ่งนั้น

9. ถ้าจะยึดทรัพย์สินที่มีทะเบียน ให้เจ้าพนักงานบังคับคดี สอบถามผู้นำยึดเสียก่อนว่าผู้ใดมีชื่อเป็นเจ้าของทะเบียนนั้น

10. เมื่อกระทำการยึดทรัพย์สินเสร็จแล้ว ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีปิดประกาศยึดทรัพย์สินไว้ ณ สถานที่ที่ยึดโดยเปิดเผย และให้ทำรายงานและบัญชีทรัพย์สินที่ยึดเสนอผู้อำนวยการกอง กองยึดและจำหน่ายทรัพย์สิน

11. เมื่อได้มีการยึดทรัพย์สินแล้ว สิทธิเรียกร้องของลูกหนี้อันมีต่อบุคคลภายนอกในเรื่องพันธบัตรหลักทรัพย์ที่เป็นประกัน ตราสารเปลี่ยนมือหรือสิทธิเรียกร้องขอให้ชำระเงินหรือส่งมอบทรัพย์สิน หรือสิทธิเรียกร้องอื่น ๆ ของลูกหนี้ตามคำพิพากษาให้ดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

12. ลูกหนี้ตามคำพิพากษา แต่ถ้ามีบุคคลอื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย และไม่ปรากฏว่าส่วนใดเป็นของลูกหนี้ ให้ยึดมาทั้งหมด

โดยสรุป จะเห็นได้ว่าการให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมนั้น จะทำให้เกิดความชัดเจนในแนวทางการปฏิบัติเพราะมีทั้งหลักการซึ่งจะกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและแนวทางปฏิบัติตามที่กระทรวงยุติธรรมได้กำหนดระเบียบ การบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดีเกี่ยวกับการยึด และอายัดทรัพย์สินไว้แล้ว

การดำเนินการตามคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

เมื่อมีการสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ไม่ว่าจะโดยคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ป.ป.ง. พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจะดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามคำสั่งแล้วจัดทำรายงาน พร้อมทั้งประเมินราคาทรัพย์สินนั้นตามมาตรา 56

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งในปัจจุบัน คือ กฎกระทรวงฉบับที่ 10 (พ.ศ.2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีรายละเอียดโดยสังเขป ดังนี้³²

การยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

หลักทั่วไปในการยึด

- พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงเอกสารมอบหมาย บัตรประจำตัวและคำสั่งยึดทรัพย์สิน ต่อเจ้าของหรือผู้มีสิทธิในทรัพย์สิน
- พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการ ในเวลาระหว่างพระอาทิตย์ขึ้น ถึงพระอาทิตย์ตก เว้นแต่ในกรณีจำเป็นจะดำเนินการยึดทรัพย์สินในเวลาอื่น
- พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องทำบัญชีทรัพย์สินที่ยึด
- ต้องจัดให้เจ้าของหรือผู้มีสิทธิในทรัพย์สินนั้น ลงลายมือชื่อรับรองบัญชีทรัพย์สินที่ยึดไว้

การยึดอสังหาริมทรัพย์

- พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องมีหนังสือแจ้งให้เจ้าพนักงานที่ดินหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจหน้าที่ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์นั้นทราบโดยเร็ว
- พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแจ้งเจ้าของหรือผู้มีสิทธิในทรัพย์สิน
- หนังสือสำคัญสำหรับอสังหาริมทรัพย์ ต้องเก็บรักษาไว้ ณ สำนักงาน
- ต้องบันทึกถ้อยคำเจ้าของหรือผู้มีสิทธิในทรัพย์สิน
- พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ต้องจดแจ้งรายละเอียดทรัพย์สินตามสมควร

การยึดอสังหาริมทรัพย์

- พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแจ้งเจ้าของหรือผู้มีสิทธิในทรัพย์สิน
- จะต้องแจ้งนายทะเบียนแห่งทรัพย์สิน
- การยึดอสังหาริมทรัพย์ที่มีปัญหาในการขนย้ายหรือจัดเก็บรักษา ให้รายงานคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขานุการให้ทราบเพื่อพิจารณาสั่งการ

³² นิกธ เกร์กุล , การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , หน้า 209 – 211.

การอายัด

- ต้องแจ้งเจ้าของหรือผู้มีสิทธิในทรัพย์สิน
- การแจ้งบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง กรณีทรัพย์สินประเภทสิทธิเรียกร้องจะต้องแจ้งแก่บุคคลภายนอก ซึ่งมีหน้าที่หรือความรับผิดชอบในการชำระเงินหรือส่งมอบสิ่งของตามสิทธิเรียกร้องนั้นด้วย
- การอายัดหนี้ซึ่งมีข้อโต้แย้ง ข้อจำกัด หรือเงื่อนไข คำสั่งอายัดทรัพย์สินนั้นอาจออกได้ไม่ว่าหนี้ของบุคคลภายนอกนั้นจะมีข้อโต้แย้ง ข้อจำกัด หรือเงื่อนไข หรือไม่

การประเมินราคาทรัพย์สิน

เมื่อมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินรายใดแล้วพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ได้รับมอบหมายจะต้องดำเนินการประเมินราคาทรัพย์สินดังกล่าว โดยเร็ว โดยอาจขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้มีความรู้ความชำนาญก็ได้

การประเมินราคาทรัพย์สิน ให้ใช้หลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(1) การประเมินราคาที่ดิน ให้ถือหลักเปรียบเทียบกับราคาตลาดหรือราคาใกล้เคียงกับราคาตลาดให้มากที่สุด แต่ต้องไม่ต่ำกว่าราคาประเมินของกรมที่ดินที่ใช้ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรม

(2) การประเมินราคาโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง

(ก) อาคารที่ก่อสร้างใหม่ ให้ถือหลักการถอดแบบคำนวณตามวิธีการของการก่อสร้าง

(ข) อาคารที่ใช้แล้ว ให้คำนวณตามตารางสำเร็จของทางราชการ

3. การประเมินราคาทรัพย์สินอื่น ๆ

(ก) ทรัพย์สินใหม่ ให้ถือราคาตลาดเป็นเกณฑ์ประเมิน

(ข) ทรัพย์สินเก่า ให้ถือราคาตลาดหักด้วยค่าเสื่อมราคา ตามสภาพความเป็นจริง หรือตามวิธีการอื่นที่กำหนดไว้

(ค) หุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ให้ใช้ราคาซื้อขายครั้งหลังสุด ส่วนหุ้นที่ไม่ใช่ราคาที่ดีตราไว้ และหุ้นบริษัทต่าง ๆ ให้ประเมินราคาโดยการประเมินฐานะทางการเงินและการดำเนินงานของบริษัทนั้น

การขอให้เพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

เพื่อเป็นการคุ้มครองบุคคลที่สามผู้สุจริตไม่ต้องให้เสียหาย มาตรา 48 วรรคสี่ บัญญัติให้ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินจะแสดงหลักฐานว่าเงิน หรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมีใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

เพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งในขณะนี้ ได้แก่ กฎกระทรวงฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2543) ออกตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้³³

1. ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน ยื่นคำขอต่อเลขาธิการ ป.ป.ง. พร้อมด้วยหลักฐานที่แสดงว่าหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

2. เมื่อเจ้าหน้าที่ของสำนักงาน ป.ป.ง. ได้ตรวจสอบคำขอและหลักฐานที่ถูกต้องครบถ้วนแล้ว ให้เสนอคำขอพร้อมหลักฐานและความเห็นต่อเลขาธิการ ป.ป.ง. เพื่อพิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการธุรกรรม พิจารณามีคำสั่งเพิกถอนการยึด หรืออายัดทรัพย์สิน นั้น

3. ให้ผู้ยื่นคำขอเพิกถอนการยึด หรืออายัดมีสิทธิเข้าชี้แจง หรือนำบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือที่ปรึกษาเข้าร่วมชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณาคำขอและหลักฐานที่ได้แสดงไว้ดังกล่าวข้างต้น

การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สิน

ในส่วนที่เกี่ยวกับการเก็บรักษา และการจัดการทรัพย์สิน ที่คณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ ป.ป.ง. แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งยึด หรืออายัดไว้ มาตรา 57 บัญญัติว่าให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งปัจจุบันนี้ได้แก่ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึด หรืออายัด พ.ศ. 2543 ลงวันที่ 7 กันยายน 2543 ซึ่งมีหลักเกณฑ์โดยย่อ ได้แก่³⁴

หน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สิน

- ให้ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการทรัพย์สิน มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัด

- ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้เป็นอสังหาริมทรัพย์ หรือเป็นกิจการ เช่น อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรม ที่มีรายได้จากการประกอบกิจการ ดังกล่าวให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งรายงานเลขาธิการทันที เพื่อพิจารณาสั่งการโดยเร็ว

³³ เรื่องเดียวกัน , หน้า 211 – 212 .

³⁴ เรื่องเดียวกัน , หน้า 212 – 217.

วิธีการเก็บรักษาทรัพย์สิน

- ให้เก็บรักษาทรัพย์สินตามประเภท สภาพ และขนาดของทรัพย์สิน ในสถานที่หรือห้องที่มั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย

- ถ้าทรัพย์สินที่ต้องเก็บรักษาเป็นอสังหาริมทรัพย์หรือสังหาริมทรัพย์ ที่ไม่สะดวกต่อการขนย้าย อาจจัดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินดูแลทรัพย์สินต่อไปได้ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินยินยอม หรือ จัดให้ผู้อื่นดูแลรักษาทรัพย์สิน เช่น จ้างคนเฝ้าทรัพย์สิน

- กรณีเงินสด ให้รับนำเข้าฝากสถาบันการเงินโดยเร็ว และในกรณีเงินตราต่างประเทศที่อาจแลกเปลี่ยนเป็นเงินไทยได้ ให้แลกเปลี่ยนเป็นเงินไทยและเก็บรักษาไว้

วิธีการจัดการทรัพย์สิน

กรณีทรัพย์สินที่มีลักษณะพิเศษดังต่อไปนี้ ผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินรายงานต่อเลขาธิการ ป.ป.ง. โดยเร็ว

(1) ทรัพย์สินนั้นมีสภาพเป็นของสดของเสียได้ หรือถ้าหน่วงช้าไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหายหรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนแห่งค่าของทรัพย์สินนั้น

(2) ทรัพย์สินนั้น มีลักษณะที่อาจทำให้สกปรกเลอะเทอะหรือมีกลิ่น หรืออาจรบกวนหรือก่อความรำคาญ

(3) ทรัพย์สินนั้นมีน้ำหนักมาก หรือไม่สะดวกต่อการเคลื่อนย้าย หรือมีขนาดใหญ่มาก หรือเปลืองเนื้อที่ในการเก็บรักษา

(4) ทรัพย์สินนั้น เป็นทรัพย์สิน ซึ่งโดยสภาพอาจก่อให้เกิดอันตรายได้ง่าย เช่น สารเคมี หรือสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิง

(5) ทรัพย์สินนั้น เป็นทรัพย์สินที่ต้องเก็บรักษาไว้ในสถานที่โดยเฉพาะ เพื่อรักษาคุณภาพของตัวทรัพย์สิน หรือเป็นทรัพย์สินที่มีขั้นตอนหรือวิธีการเก็บรักษาเป็นพิเศษ

กรณีที่เลขาธิการ ป.ป.ง. เห็นว่าทรัพย์สินที่ต้องเก็บรักษาตามรายการข้างต้นไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากเกินไป อาจสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้ประโยชน์ หรือให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบว่าด้วย การให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้ประโยชน์ การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด และการนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ

การจัดการทรัพย์สินที่มีปัญหาในการจัดเก็บ

มาตรา 57 วรรคสอง บัญญัติวิธีการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้หรือหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เลขาธิการ ป.ป.ง. อาจสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้ประโยชน์โดยมีประกันหรือหลักประกัน หรือให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการแล้วรายงานให้คณะกรรมการ ป.ป.ง. ทราบก็ได้

ปัจจุบันมีระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. 2543 ซึ่งมีหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังนี้

หลักเกณฑ์ทั่วไป

หลักเกณฑ์ของทรัพย์สิน เลขานุการอาจสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลใช้ประโยชน์โดยมีประกัน หรือหลักประกัน หรือให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการได้ เมื่อปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือหากเก็บรักษาไว้ จะเป็นภาระแก่ทางราชการ เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่มีลักษณะพิเศษ ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึด หรืออายัด พ.ศ. 2543 ที่กล่าวมาแล้ว

การให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลใช้ประโยชน์

- การพิจารณาอนุญาตให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแล และใช้ประโยชน์ ต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ ประกอบด้วย

- เหตุผล ความจำเป็นและความเร่งด่วนที่จะต้องให้รับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์

- ความน่าเชื่อถือของผู้ที่จะรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้ประโยชน์

- ประเภทและมูลค่าของทรัพย์สินและลักษณะของการรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ว่าจะมีความเสี่ยงภัยหรือเสี่ยงต่อความเสียหายหรือไม่ เพียงใด

- ระยะเวลาที่จะได้รับทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์

- หลักประกันอาจใช้อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

- เงินสด

- พันธบัตรรัฐบาลไทย

- เชื้อธนาคารหรือตราพดที่อาจเกิดขึ้นได้ในวันส่งมอบเป็นหลักประกัน

- หุ่นหรือหุ่นกึ่งที่ออกโดยนิติบุคคลที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น

- อสังหาริมทรัพย์

- หลักทรัพย์อื่นที่เลขานุการเห็นสมควรให้รับเป็นหลักประกันได้

การขายทอดตลาด

- ให้แต่งตั้งคณะกรรมการขายทอดตลาดขึ้นคณะหนึ่ง มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน โดยมีข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งแต่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าลงมาเป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามคำสั่ง

- การดำเนินการขายทอดตลาดให้กระทำโดยเปิดเผย ตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

- เงินที่ได้จากการขายทอดตลาด ให้สำนักงานเก็บรักษาตามระเบียบคณะ

กรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึด หรืออายัด ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรักษาทรัพย์สินที่เป็นเงินสด

การนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ

- การขอทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ ให้หัวหน้าส่วนราชการมีหนังสือแสดงความจำนงต่อ เลขาธิการ ป.ป.ง. โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- หน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนราชการนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่ประสงค์จะนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์

- ประเภทของทรัพย์สินที่จะขอไปใช้ประโยชน์

- เหตุผลและความจำเป็นที่จะขอทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ ลักษณะและระยะเวลาของการใช้ประโยชน์

- การดูแลรักษาและความรับผิดชอบในกรณีที่ทรัพย์สิน ที่จะขอไปใช้ประโยชน์เกิดความชำรุดบกพร่อง เสียหาย หรือสูญหาย

- การพิจารณาอนุญาตให้ส่วนราชการอื่น นำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ เลขาธิการ ป.ป.ง. จะพิจารณาหลักเกณฑ์เหล่านี้ประกอบคือ

- ส่วนราชการนั้นเป็นส่วนราชการที่มีหน้าที่ ปราบปรามการกระทำความผิดมูลฐานหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานตามกฎหมายว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

- เหตุผลและความจำเป็นที่จะขอทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์

- ภาระต่าง ๆ ที่จะตกแก่ทางราชการ หากไม่นำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์

- ความเสียหายหรือความเสี่ยง ที่อาจเกิดจากการนำทรัพย์สินนั้น ไปใช้ประโยชน์

- พฤติการณ์ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น

- พฤติกรรมอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร

การคืนทรัพย์สิน การชดใช้ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ

มาตรา 57 วรรคสี่ ได้บัญญัติการเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายกรณีทรัพย์สินที่นำออกขายทอดตลาด หรือที่นำไปใช้ประโยชน์ของทางราชการตามมาตรา 57 วรรคสอง มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยให้คืนทรัพย์สินนั้นพร้อมทั้งชดใช้ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามจำนวนที่คณะกรรมการกำหนด ให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ถ้าไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ ให้ชดใช้ราคาทรัพย์สินนั้นตามราคาที่ประเมินได้ในวันที่ยึด หรืออายัดทรัพย์สิน หรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองได้รับดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝากประเภทฝากประจำ ของธนาคารออมสิน ในจำนวนเงินที่ได้รับคืน หรือชดใช้ราคา แล้วแต่กรณี

การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ ดังกล่าว ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งปัจจุบัน ได้แก่ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ พ.ศ. 2543 ลงวันที่ 7 กันยายน 2543 ซึ่งมีรายละเอียดโดยย่อ ดังนี้

- ให้เลขาธิการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ ขึ้นประกอบด้วยข้าราชการในสำนักงานไม่น้อยกว่าสามคนมีหน้าที่ประเมินค่าเสียหาย และค่าเสื่อมสภาพของทรัพย์สินนั้น ในกรณีจำเป็นหรือสมควร จะให้มีบุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ข้าราชการด้วยก็ได้
- อาจขอให้ผู้ซึ่งมีความเชี่ยวชาญ หรือชำนาญเกี่ยวกับทรัพย์สินประเภทใด โดยเฉพาะเป็นผู้ตรวจสอบและให้ความเห็น เพื่อประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้
- ทรัพย์สินดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่ไม่อาจคืนได้
 - (1) ทรัพย์สินที่สูญหาย เสียหาย เสื่อมสภาพ หรือเปลี่ยนสภาพแล้วโดยสิ้นเชิง
 - (2) ทรัพย์สินที่โดยสภาพไม่อาจซ่อมแซมให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้
 - (3) ทรัพย์สินที่โดยสภาพอาจซ่อมแซมให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้ แต่คณะกรรมการประเมินค่าเสียหาย และค่าเสื่อมสภาพเห็นว่าค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมนั้น สูงเกินสมควร

- การประเมินค่าเสียหาย และค่าเสื่อมสภาพของทรัพย์สิน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- (1) ถ้าทรัพย์สินนั้นเสียหายและสามารถซ่อมแซมให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้ ให้ประเมินค่าเสียหายเท่ากับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพื่อซ่อมแซมทรัพย์สินนั้นให้กลับคืนสู่สภาพเดิม
- (2) ถ้าทรัพย์สินนั้นเสื่อมสภาพเนื่องจากการใช้งาน ให้ประเมินค่าเสื่อมสภาพเท่ากับค่าเสื่อมสภาพที่คำนวณได้ ตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการใช้ในการคำนวณราคา เมื่อทรัพย์สินของทางราชการเสียหายหรือสูญหาย

3.6.4 แนวทางการรักษาสีทธิประโยชน์ของประชาชน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

1. การอ้างกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินของเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สิน³⁵

มาตรา 50 ผู้ซึ่งอ้างว่า เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 อาจยื่นคำร้องก่อนศาลมีคำสั่งตามมาตรา 51 โดยแสดงให้เห็นศาลเห็นว่า

- (1) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ

³⁵ สีนหาท ประยูรรัตน์, คำอธิบาย พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, หน้า 158 – 159.

(2) ตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริต และตามสมควร ในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ

เมื่อปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่า ทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นตกเป็นของแผ่นดิน เมื่อพนักงานอัยการได้รับเรื่องแล้วและพิจารณาเห็นว่าหลักฐานเชื่อได้ว่าทรัพย์สินนั้น เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด พนักงานอัยการจะยื่นคำร้องต่อศาล ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ตามมาตรา 49

เมื่อศาลรับคำร้องที่พนักงานอัยการยื่นต่อศาลแล้ว ศาลจะดำเนินการดังนี้

1. สั่งให้ปิดประกาศคำร้องของพนักงานอัยการไว้ที่ศาลนั้น และ
2. สั่งให้ประกาศในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลาย ในท้องถิ่นอย่างน้อยสองวันติดต่อกัน

เพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน มายื่นคำร้องขอก่อนศาลมีคำสั่ง และศาลจะสั่งให้ส่งสำเนาประกาศไปยังเลขาธิการเพื่อปิดประกาศไว้ที่

1. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
2. สถานีตำรวจท้องที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่ และ

ถ้ามีหลักฐานแสดงว่าผู้ใดอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน ก็ให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้นทราบ เพื่อใช้สิทธิดังกล่าว การแจ้งนั้นให้แจ้งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งหลังสุดของผู้นั้นเท่าที่ปรากฏในหลักฐาน

ผู้ซึ่งอ้างว่า เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการอ้างว่า เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน สามารถยื่นคำร้องต่อศาลขอคืนทรัพย์สินนั้นได้ ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน แต่ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นจะต้องแสดงให้ศาลเห็นว่า ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้น ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริต และมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริต และตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ

เมื่อพนักงานอัยการนำพยานของตนเข้าสืบหมดแล้ว ต่อจากนั้นเป็นหน้าที่ของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือผู้รับโอนทรัพย์สิน นำพยานบุคคล และพยานเอกสารที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินนั้น เข้าสืบพิสูจน์แสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นเจ้าของทรัพย์สิน เอกสารที่แสดงว่าตนเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น คงพิสูจน์ได้ไม่ยากนัก เพราะถ้าเป็นโฉนดที่ดินก็สามารถตรวจสอบได้จากสารบัญชการจดทะเบียนหลังโฉนด หรือตรวจสอบดูได้จากเอกสารการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์ หรือหากเป็นรถยนต์ก็อาจจะเป็นคู่มือการจดทะเบียน หรือหากเป็นการฝากเงินไว้กับธนาคารก็อาจจะเป็นคำขอเปิดบัญชีและอื่น ๆ ที่

เกี่ยวข้อง เอกสารพวกนี้อาจขอมาได้เองหรือขอให้ศาลมีคำสั่งเรียกมา นอกจากนี้ก็มีพยานบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเอกสารนั้น ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือผู้รับโอนทรัพย์สินนอกจากจะแสดงให้เห็นว่าตนเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินแล้วยังต้องมีหน้าที่พิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า ทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินนั้น ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด การนำเสนอให้เห็นว่าไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด อย่างไร ผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอนทรัพย์สินก็ต้องมีหน้าที่นำสืบ ที่ไปที่มาของทรัพย์สินนั้นว่ามีที่ไปที่มาอย่างไร ได้รับทรัพย์สินมาจากใคร เมื่อไร อย่างไร มีหลักฐานยืนยันการพิสูจน์หรือไม่ หรือในกรณีอ้างว่าเป็นผู้รับโอนทรัพย์สินมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนก็ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าตนเองไม่รู้ หรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ไม่ว่าทรัพย์สินที่ตนได้รับโอนมานั้น เป็นทรัพย์สินที่ผู้ขาย ชื้อมาด้วยเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิด โดยนำเงินไปซื้อทรัพย์สินดังกล่าวไว้แล้วนำมาขายให้กับตนเอง หากตนซื้อทรัพย์สินดังกล่าว โดยเสียค่าตอบแทนได้จ่ายเงินซื้อทรัพย์สินนั้นจริงก็จะต้องมีหลักฐานการจ่ายเงิน มีการซื้อขายถูกต้องตามกฎหมายมีหลักฐานพิสูจน์ได้ว่าเงินที่นำมาซื้อทรัพย์สินเป็นของตนเอง สามารถนำสืบหรือแสดงแหล่งที่มาของเงินที่นำมาซื้อทรัพย์สินได้ว่าเงินนั้นมาจากไหน มีที่ไปที่มาของเงินอย่างไร หากได้ทรัพย์สินนั้นมาโดยค่าตอบแทนก็ต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าได้มาโดยสุจริต และตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกฤษฎาสาธารณะอย่างไร³⁶

สรุปแล้วพนักงานอัยการก็ต้องนำพยานบุคคล หรือพยานเอกสาร มาสืบ พิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าทรัพย์สินที่ร้องขอมานั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ส่วนผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินก็ต้องพิสูจน์แก่โดยการนำพยานบุคคล หรือพยานเอกสารมาสืบ พิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้น ไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือตนเองเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริต และตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกฤษฎาสาธารณะ

เมื่อทั้งสองฝ่ายนำพยานบุคคล และพยานเอกสารเข้าสืบหมดแล้ว ศาลจะพิจารณาซึ่งน้ำหนักคำพยานของทั้งสองฝ่ายว่าฝ่ายไหนมีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากกว่า หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอนทรัพย์สินฟังไม่ขึ้น ศาลก็มีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ผู้ร้องเป็นเจ้าของที่แท้จริง หรือเป็นผู้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและเสียค่าตอบแทน หรือได้ทรัพย์สินมาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกฤษฎาสาธารณะ ศาลก็มีคำสั่งให้ยกคำร้องนั้นและให้คืนทรัพย์สินแก่ผู้ร้องไป

³⁶ กลุ่มงานวิชาการ กองนโยบายและมาตรการ , คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่ , (อัคราเสนา).

2. การยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์³⁷

มาตรา 50 วรรคสอง ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สิน ที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 อาจยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนก่อนศาลมีคำสั่ง โดยแสดงให้เห็นว่าตนเป็นผู้รับประโยชน์โดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาซึ่งประโยชน์โดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ

เมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 กฎหมายให้ออกโอกาสผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอยื่นคำร้อง เพื่อขอคืนทรัพย์สินได้ ก่อนที่ศาลจะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน โดยแสดงว่าตนเป็นเจ้าของที่แท้จริงและทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ นอกจากนี้แล้วกฎหมายยังเปิดโอกาสให้ ผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดิน สามารถยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนก่อนศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเช่นเดียวกัน โดยแสดงให้เห็นว่าตนเป็นผู้รับประโยชน์โดยสุจริต และมีค่าตอบแทน หรือได้มาซึ่งประโยชน์โดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ

การเป็นผู้รับประโยชน์โดยสุจริตและมีค่าตอบแทน เช่น นาย ก. ค้ายาเสพติดได้เงินมาจำนวนหนึ่ง แล้วนำเงินนั้นไปซื้อที่ดิน นาย ก. นำที่ดินแปลงนั้นไปให้นาย ข. เข้ามีกำหนด 30 ปี โดยจดทะเบียนการเช่าไว้ นาย ข. ได้ชำระค่าเช่าให้กับนาย ก. มาตลอดเป็นปกติ โดยที่นาย ข. ไม่ทราบว่านาย ก. นำเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติดมาซื้อที่ดินแปลงนี้ไว้ ต่อมาจากการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม ของคณะกรรมการธุรกรรม จึงทราบว่านาย ก. นำเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติดมาซื้อที่ดินไว้ โดยคณะกรรมการธุรกรรม มีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าที่ดินนั้นเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด จึงส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน กรณีเช่นนี้ถือว่านาย ข. เป็นผู้รับประโยชน์จากการเช่ามีกำหนดเวลา 30 ปี และนาย ข. เป็นผู้รับประโยชน์โดยสุจริตเพราะไม่ทราบว่าที่ดินดังกล่าวซื้อมาจากเงินที่ค้ายาเสพติด นาย ข. ได้เสียค่าตอบแทนคือค่าเช่าให้กับนาย ก. ทุกเดือน จึงถือได้ว่าเป็นผู้รับประโยชน์โดยสุจริตและมีค่าตอบแทน

³⁷ สีนหาท ประยูรรัตน์, คำอธิบาย พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, หน้า 159 – 163.

สิทธิ หมายถึงสิทธิต่าง ๆ ซึ่งจะพึงมีได้ตามกฎหมายอันกฎหมายได้รับรอง รวมทั้งทรัพย์สินสิทธิ และบุคคลสิทธิ **สิทธิ** เป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่ง เป็นวัตถุที่ไม่มีรูปร่าง เป็นสิ่งที่ไม่เห็นได้ด้วยตา จับต้องสัมผัสไม่ได้

สิทธิต่าง ๆ อันเกี่ยวกับทรัพย์สินที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่น กรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง การจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเก็บกิน สิทธิเหนือพื้นดิน การติดพันในอสังหาริมทรัพย์ จำนำ จำนอง ลิขสิทธิ์ (ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 4 หมายถึง สิทธิแต่ผู้เดียวที่จะกระทำการใด ๆ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น) เครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง เครื่องหมายร่วม (ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534) สิทธิบัตร (ตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 มาตรา 3 หมายความว่า หนังสือสำคัญที่ออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์ หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ)

1. บุริมสิทธิ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 241 ได้บัญญัติเกี่ยวกับบุริมสิทธิไว้ว่า ผู้ทรงบุริมสิทธิ ย่อมทรงไว้ซึ่งสิทธิเหนือทรัพย์สินของลูกหนี้ ในการที่จะได้รับชำระหนี้ อันค้างชำระแก่ตน จากทรัพย์สินนั้นก่อนเจ้าหน้าทีอื่น ๆ

2. สิทธิยึดหน่วง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 241 ได้บัญญัติเกี่ยวกับสิทธิยึดหน่วงไว้ว่าผู้ใดเป็นผู้ครอบครองทรัพย์สินของผู้อื่น และมีหนี้อันเป็นคุณประโยชน์แก่ตน เกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งครองนั้น ผู้นั้นจะยึดหน่วงทรัพย์สินนั้นไว้จนกว่าจะได้ชำระหนี้ก็ได้

3. การจำยอม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1387 ได้บัญญัติเกี่ยวกับ เรื่องการจำยอม ไว้ว่าอสังหาริมทรัพย์อาจต้องตกอยู่ในการจำยอม อันเป็นเหตุให้เจ้าของต้องยอมในรับกรรมบางอย่างซึ่งกระทบถึงทรัพย์สินของตน หรือต้องงดเว้นการใช้สิทธิบางอย่างอันมีอยู่ในกรรมสิทธิ์นั้น เพื่อประโยชน์แก่อสังหาริมทรัพย์อื่น

4. สิทธิอาศัย

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1402 ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องสิทธิอาศัย ไว้ว่า บุคคลใดได้รับสิทธิอาศัยในโรงเรือน บุคคลนั้นย่อมมีสิทธิอยู่ในโรงเรือนนั้น โดยไม่ต้องเสียค่าเช่า

5. สิทธิเก็บกิน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1417 ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องสิทธิเก็บกิน ไว้ว่าอสังหาริมทรัพย์อาจต้องตกอยู่ในบังคับแห่งสิทธิเก็บกิน อันเป็นเหตุให้ผู้ทรงสิทธินั้นมีสิทธิครอบครอง ใช้ และถือเอาซึ่งประโยชน์แห่งทรัพย์สินนั้น

ผู้ทรงสิทธิเก็บกินมีอำนาจจัดการทรัพย์สิน
ผู้ทรงสิทธิเก็บกินในป่าไม้ เหมืองแร่ หรือที่ขุดหิน มีสิทธิทำการแสวงประโยชน์
จากป่าไม้ เหมืองแร่ หรือที่ขุดหินนั้น

6. สิทธิเหนือพื้นดิน

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1410 ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องสิทธิ
เหนือพื้นดินไว้ว่า เจ้าของที่ดินอาจก่อให้เกิดสิทธิเหนือพื้นดินเป็นคุณแก่บุคคลอื่น โดยให้
บุคคลนั้นมีสิทธิเป็นเจ้าของโรงเรือน สิ่งปลูกสร้าง หรือสิ่งเพาะปลูก บนดินหรือใต้ดินนั้น

7. จำนำ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 747 ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องจำนำ
ไว้ว่าอันว่าจำนำนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่าผู้จำนำ ส่งมอบสังหาริมทรัพย์หนึ่งให้แก่อีก
บุคคลหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจำนำ เพื่อเป็นประกันการชำระหนี้

8. จำนอง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 702 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการ จำนอง
ไว้ว่า อัน จำนองนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่าผู้จำนอง เอาทรัพย์สินตราไว้แก่บุคคลอีก
คนหนึ่ง เรียกว่าผู้รับจำนอง เป็นประกันการชำระหนี้ โดยไม่ส่งมอบทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้รับ
จำนอง

ผู้รับจำนอง ชอบที่จะได้รับชำระหนี้จากทรัพย์สินที่จำนองก่อนเจ้าหน้าที่สามัญ
มิต้องพักวิเคราะห์ว่ากรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะโอนไปยังบุคคลภายนอกแล้วหรือไม่

9. สิทธิการเช่า

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 537 ได้บัญญัติเกี่ยวกับเรื่อง
เช่าทรัพย์สิน ไว้ว่า อันว่าเช่าทรัพย์สินนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่าผู้ให้เช่าตกลงให้บุคคลอีก
คนหนึ่ง เรียกว่าผู้เช่า ได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินนั้นอย่างใดอย่างหนึ่งชั่วระยะเวลา
อันมีจำกัดและผู้เช่าตกลงจะให้ค่าเช่าเพื่อการนั้น

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 569 ได้บัญญัติถึงการระงับของ
สัญญาเช่า ไว้ว่า อันสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ย่อมไม่ระงับไป เพราะเหตุโอนกรรมสิทธิ์
ทรัพย์สินที่เช่า

ผู้รับโอนย่อมรับไปทั้งสิทธิและหน้าที่ของผู้โอนซึ่งมีต่อผู้เช่านั้นด้วย

10. สิทธิในเครื่องหมายการค้า

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 4 ได้ให้ความหมาย
เครื่องหมายการค้า ไว้ว่า หมายถึง เครื่องหมายที่ใช้ หรือจะใช้เป็นที่หมาย หรือเกี่ยวข้องกับ
สินค้า เพื่อแสดงว่าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายของเจ้าของเครื่องหมายการค้าานั้นแตกต่างกับสินค้าที่
ใช้เครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น

11. สิทธิในเครื่องหมายบริการ

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับเครื่องหมายบริการ ไว้ว่า หมายถึง เครื่องหมายที่ใช้ หรือจะใช้เป็นที่หมาย หรือเกี่ยวข้องกับบริการ เพื่อแสดงว่า บริการที่ใช้เครื่องหมายการค้าของเจ้าของเครื่องหมายบริการนั้น แตกต่างกับบริการที่ใช้เครื่องหมายบริการของบุคคลอื่น

12. สิทธิในเครื่องหมายร่วม

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับเครื่องหมายร่วม ไว้ว่า หมายถึง เครื่องหมายการค้า หรือเครื่องหมายบริการที่ใช้ หรือจะใช้โดยบริษัท หรือรัฐวิสาหกิจ ในกลุ่มเดียวกันหรือโดยสมาชิกของสมาคม สหกรณ์ สหภาพ สมาพันธ์ กลุ่มบุคคล หรือองค์กรอื่นใดของรัฐหรือเอกชน

13. สิทธิในเครื่องหมายรับรอง

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับเครื่องหมายรับรองไว้ว่า หมายถึง เครื่องหมายที่เจ้าของเครื่องหมายรับรองใช้ หรือจะใช้เป็นที่หมายหรือเกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการของบุคคลอื่น เพื่อเป็นการรับรองเกี่ยวกับแหล่งกำเนิด ส่วนประกอบ วิธีการผลิต คุณภาพ หรือคุณลักษณะอื่นใดของสินค้า หรือเพื่อรับรองเกี่ยวกับสภาพ คุณภาพ ชนิด หรือคุณลักษณะอื่นใด ของบริการนั้น

14. สิทธิบัตร

ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2522 มาตรา 3 หมายความว่า หนังสือสำคัญที่ออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์ หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติสิทธิบัตรฯ สิทธิบัตรจึงเป็นสิทธิอย่างหนึ่งซึ่งในกฎหมายย่อมได้รับการคุ้มครองและอาจคิดเป็นเงินได้

15. ลิขสิทธิ์

ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 4 หมายถึงสิทธิแต่ผู้เดียวที่จะกระทำการใด ๆ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ ได้ทำขึ้นลิขสิทธิ์นี้ อาจเกี่ยวกับการลอกเงินได้ กล่าวคือ ใช้เงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานไปซื้องานอันมีลิขสิทธิ์ หรือหากมีการยึด หรืออายัดทรัพย์สิน ที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ผู้ที่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์อาจร้องขอให้มีการคุ้มครอง สิทธิของตนก่อนศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้น ตกเป็นของแผ่นดินก็ได้

สิทธิที่ได้ยกเป็นตัวอย่างในข้อ 1 – 9 จะเป็นสิทธิที่เห็นได้ชัดเจน มีความเป็นรูปธรรมว่าอาจมีผู้รับประโยชน์ได้รับผลกระทบจากการยึด หรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพราะอาจมีประโยชน์ในทรัพย์สินนั้น ๆ ในลักษณะที่เป็นคุณกับบุคคลหนึ่งบุคคลใดก็ได้

สิทธิอีกอย่างหนึ่ง คือสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา ดังที่ได้ยกตัวอย่างมา คือสิทธิในเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายร่วม เครื่องหมายรับรอง สิทธิบัตร หรือลิขสิทธิ์ อาจจะมีผลประโยชน์ที่จะกระทบกระเทือนกับผู้อื่นได้ เช่น มีการนำเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐานไปซื้อกิจการทางธุรกิจแฟรนไชส์ ประเภทอาหาร ยี่ห้อ ไก่แจ้ และมีการขายแฟรนไชส์ในเครื่องหมายการค้าดังกล่าว ให้กับบุคคลภายนอกไปทั่วประเทศเป็นจำนวนหลายรายแล้ว หากมีการยึด หรืออายัดทรัพย์สิน หรือกิจการดังกล่าว บุคคลภายนอกผู้ที่ซื้อแฟรนไชส์ไปก็อาจร้องขอ ให้มีการคุ้มครองสิทธิในเครื่องหมายการค้า ยี่ห้อ ไก่แจ้ นี้ก็ได้

3. คำร้องขอให้คืนทรัพย์สิน หรือคุ้มครองสิทธิหลังจากที่ศาลมีคำสั่งแล้วยื่นได้เมื่อใด และสามารถยื่นได้โดยวิธีใด³⁸

มาตรา 53 วรรคสอง คำร้องตามวรรคหนึ่งจะต้องยื่นภายในหนึ่งปีนับแต่คำสั่งศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด และผู้ร้องต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า ไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา 50 ได้ เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการ หรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น

ก่อนศาลมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลแจ้งให้เลขาธิการทราบถึงคำร้องดังกล่าว และให้โอกาสพนักงานอัยการเข้ามาโต้แย้งคำร้องนั้นได้

การยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินของเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์จะต้องยื่นภายใน 1 ปี นับแต่วันที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด

อย่างไรก็ตาม การยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สินของเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์ มิใช่เรื่องง่ายนัก เพราะผู้ร้องต้องพิสูจน์ให้เห็นว่า ผู้ร้องไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านคำร้องของพนักงานอัยการได้ เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือคำสั่ง หรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการ หรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น

เมื่อเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอนทรัพย์สิน หรือผู้รับประโยชน์ยื่นคำร้องขอคืนทรัพย์สิน หรือขอคุ้มครองทรัพย์สินเข้ามา ศาลอาจจะนัดไต่สวนคำร้องของผู้ร้อง โดยผู้ร้องอาจจะนำพยานบุคคล พยานเอกสารมาสืบประกอบคำร้อง เพื่อให้ศาลเห็นว่าเหตุใดผู้ร้องจึงไม่ทราบประกาศหรือคำสั่ง หรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการ หรือผู้ร้องมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการใด เช่น ในขณะที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน จนถึงวันที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน ผู้ร้องอยู่ต่างประเทศ หรือ

³⁸ เรื่องเดียวกัน , หน้า 171 – 173 .

ในขณะนั้นผู้ร้องอยู่ต่างจังหวัดในท้องถิ่นห่างไกลความเจริญ ไม่สามารถรับทราบประกาศ หรือคำสั่ง หรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการ หรือในขณะนั้นผู้ร้องอยู่ในทะเลไม่สามารถติดต่อได้ หรือเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่นใด ด้วยเหตุนี้ผู้ร้องจึงไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านคำร้องของพนักงานอัยการได้

การไต่สวนคำร้อง ของผู้ร้อง และการนำพยานบุคคล พยานเอกสารมาสืบประกอบคำร้อง ดังกล่าวนี เพื่อความเป็นธรรมของทั้งสองฝ่าย กฎหมายเปิดให้โอกาสพนักงานอัยการสามารถโต้แย้งคำร้องนั้นได้ พนักงานอัยการอาจจะโต้แย้งว่า คำร้องของผู้ร้องนั้น ไม่เป็นความจริง หรือโดยข้อเท็จจริงแล้วผู้ร้องทราบประกาศ หรือคำสั่ง หรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการแล้วก่อนที่จะมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน แต่ผู้ร้องจงใจที่จะไม่ยื่นคำร้องเข้ามาภายในกำหนดเวลาดังกล่าว พนักงานอัยการมีสิทธินำพยานบุคคล พยานเอกสารมาสืบหักล้างคำร้องของผู้ร้องได้ เมื่อได้ทำการไต่สวนคำร้องของผู้ร้องแล้วศาลเห็นว่าคำร้องนั้นฟังไม่ขึ้นศาลจะยกคำร้อง และไม่รับคำร้องขอคืนทรัพย์สิน หรือคุ้มครองสิทธิแล้วแต่กรณี

ในกรณีที่ศาลเห็นว่าคำร้องของเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอนทรัพย์สิน หรือผู้รับประโยชน์ฟังขึ้น ศาลจะรับคำร้องขอคืนทรัพย์สิน หรือคุ้มครองสิทธิของเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอนทรัพย์สิน หรือผู้รับประโยชน์นั้น เมื่อรับคำร้องขอคืนทรัพย์สิน หรือคุ้มครองสิทธิแล้วศาลจะทำการไต่สวนคำร้อง ผู้ร้องจะต้องนำพยานบุคคล พยานเอกสารมาสืบประกอบคำร้อง ในกรณีที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนทรัพย์สินจะต้องแสดงให้ศาลเห็นว่า ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุตลสาธาณะ ในกรณีที่เป็นผู้รับประโยชน์ขอคุ้มครองสิทธิของตน จะต้องแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นผู้รับประโยชน์โดยสุจริต และมีค่าตอบแทน หรือได้มาซึ่งประโยชน์โดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุตลสาธาณะ ถ้าศาลเห็นว่าคำร้องฟังขึ้นศาลจะสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้นแก่เจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอนทรัพย์สินนั้นไป หรือกำหนดเงื่อนไขในการคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์

4. การอุทธรณ์และฎีกาตามกฎหมายว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

การอุทธรณ์และฎีกาตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น อาจพิจารณาได้กล่าวคือ³⁹

1. การอุทธรณ์และฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หมายถึงในกรณีที่มีการดำเนินคดีอาญาในความผิดฐานฟอกเงิน และมีคำพิพากษาลงโทษผู้กระทำความผิดดังกล่าว

³⁹ เรื่องเดียวกัน , หน้า 207 – 210.

คดีอุทธรณ์และฎีกาในคดีอาญา ก็คงต้องเป็นไปตามหลักทั่วไปที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

2. การอุทธรณ์และฎีกาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หมายถึง การอุทธรณ์และฎีกา ในคดีที่มีการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามความในหมวด 6 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินไว้แตกต่างจากบทกฎหมายอื่นทั่วไป

ทั้งนี้ ในตอนท้ายของหมวด 6 มาตรา 59 ได้บัญญัติให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม จึงเห็นได้ว่าการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามที่ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดไว้นั้น แม้ว่าจะเป็นข้อกำหนดในวิธีปฏิบัติเป็นการเฉพาะ ดังที่ระบุไว้ในมาตรา 46 และมาตรา 48 – 59 ก็ตามแต่ก็เป็นการดำเนินการโดยใช้กระบวนการวิธีพิจารณาทางแพ่งเป็นแนวทางปฏิบัติ และยังคงมีการดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องทางแพ่งอีกหลายประการที่ไม่ได้กล่าวไว้ ดังนั้นกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงให้นำเอาวิธีปฏิบัติตามแนวทางของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับได้โดยอนุโลม

ในส่วนของการอุทธรณ์และฎีกาในคดีแพ่งก็เช่นกัน กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มิได้บัญญัติไว้เกี่ยวกับเรื่องการอุทธรณ์และการฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคำร้องของพนักงานอัยการ เจ้าของทรัพย์สิน ผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน ผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์ไว้

อย่างไรก็ดี มีข้อพิจารณาบางคดีที่ศาลมีคำสั่งตามคำร้องของคู่กรณีแล้ว คู่กรณีอาจอุทธรณ์ หรือฎีกาต่อไปได้หรือไม่ เช่น

1. กรณีที่พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 และผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดิน ได้ยื่นคำร้องก่อนศาลมีคำสั่ง โดยแสดงว่าตนเป็นเจ้าของทรัพย์สินและทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินเกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะตามมาตรา 50 และศาลทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา 49 แล้ว หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา 50 วรรคหนึ่ง ฟังไม่ขึ้น และศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน กรณีเช่นนั้น เจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอนทรัพย์สิน สามารถอุทธรณ์ หรือ ฎีกา คำสั่งนั้นต่อไปได้หรือไม่

2. กรณีที่ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สิน ที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดิน ตามมาตรา 49 ได้ยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนก่อนศาลมีคำสั่งให้

ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน โดยแสดงว่าตนเป็นผู้รับประโยชน์โดยสุจริต และมีค่าตอบแทน หรือได้มาซึ่งประโยชน์โดยสุจริต และตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ ตามมาตรา 50 และศาลทำการไต่สวนคำร้องแล้วเห็นว่าฟังไม่ขึ้น กรณีเช่นนี้สามารถอุทธรณ์ หรือฎีกาคำสั่งศาลต่อไปได้หรือไม่

3. กรณีที่ศาลเห็นว่าคำร้องของผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอน ทรัพย์สิน หรือผู้รับประโยชน์ฟังขึ้น และสั่งให้คืนทรัพย์สินหรือมีคำสั่งคุ้มครองสิทธิของผู้รับ ประโยชน์ กรณีเช่นนี้ พนักงานอัยการสามารถอุทธรณ์ หรือฎีกาคำสั่งศาลต่อไปได้หรือไม่

การดำเนินการทางศาลในกรณีดังกล่าว หากนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม จึงอาจพิจารณาดำเนินการได้ดังนี้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 223 บัญญัติว่าภายใต้ บังคับมาตรา 138 (ในกรณีที่คู่ความตกลงกันหรือประนีประนอมยอมความกัน ในประเด็น แห่งคดี โดยมีได้มีการถอนคำฟ้องนั้นและข้อตกลงหรือการประนีประนอมยอมความนั้น ไม่เป็น การฝ่าฝืนกฎหมาย ให้ศาลพิพากษาไปตามนั้น ห้ามมิให้อุทธรณ์คำพิพากษาเช่นว่านั้น)

มาตรา 168 (ในกรณีที่คู่ความอาจอุทธรณ์หรือฎีกาคำพิพากษา หรือคำสั่ง ของศาลได้นั้น ห้ามมิให้คู่ความอุทธรณ์หรือฎีกาในปัญหาเรื่องค่าฤชาธรรมเนียมแต่อย่างเดียว)

มาตรา 188 (ในคดีที่ไม่มีข้อพิพาทให้อุทธรณ์ฎีกาได้แต่เฉพาะกรณี ศาลได้ยกคำร้องของ คู่ความฝ่ายที่เริ่มคดีเสียทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือในเหตุที่มีได้ปฏิบัติ ตามบทบัญญัติ แห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยการพิจารณา หรือพิพากษา หรือคำสั่ง) และมาตรา 222 (ห้าม มิให้อุทธรณ์คำสั่งศาลซึ่งปฏิเสธไม่ยอมพิพากษาตามคำชี้ขาดของอนุญาโตตุลาการ หรือคำ พิพากษาของศาลชั้นต้นนั้น ให้อื่นอุทธรณ์ต่อศาลอุทธรณ์เว้นแต่คำพิพากษา หรือคำสั่งนั้น ประมวลกฎหมายนี้หรือกฎหมายอื่นจะได้บัญญัติว่าให้เป็นที่สุด

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไม่ได้บัญญัติว่าคำสั่ง ของศาลแพ่งให้ถือว่าเป็นที่สุด

ดังนั้นคำสั่งของศาลแพ่งจึงสามารถอุทธรณ์ต่อไปได้ ตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความแพ่ง มาตรา 223

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่เกี่ยวกับการอุทธรณ์ เช่น ในกรณีที่มี การอุทธรณ์เฉพาะปัญหาข้อกฎหมาย ผู้อุทธรณ์อาจขออนุญาตอุทธรณ์โดยตรงต่อศาลฎีกา (มาตรา 223 ทวิ) ในคดีที่ราคาทรัพย์สิน หรือจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพากษากันในชั้นอุทธรณ์ ไม่เกิน 50,000 บาท ห้ามมิให้คู่ความอุทธรณ์ในข้อเท็จจริง (มาตรา 224) การอุทธรณ์ให้ทำ เป็นหนังสือยื่นต่อศาลชั้นต้น ซึ่งมีคำพิพากษาหรือคำสั่งภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษา หรือคำสั่งนั้น (มาตรา 229) การอุทธรณ์ไม่เป็นการทุเลาการบังคับตามคำ พิพากษา หรือคำสั่งศาลชั้นต้น (มาตรา 231) จำเลยอุทธรณ์อาจยื่นแก้อุทธรณ์แก่ศาลชั้นต้นได้ ภายในกำหนดเวลาสิบห้าวัน นับแต่วันส่งสำเนาอุทธรณ์ (มาตรา 237)

สำหรับการปฏิกันนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งได้กำหนดแนวทางไว้เป็นหลักการ กล่าวคือ

มาตรา 247 ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์ได้พิพากษา หรือมีคำสั่งในศาลอุทธรณ์แล้วนั้น ให้ยื่นฎีกาได้ภายในกำหนดหนึ่งเดือน นับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษา หรือคำสั่งศาลอุทธรณ์ นั้นและภายใต้บทบัญญัติที่ตามมาต่อไปนี้ กับกฎหมายอื่นว่าด้วยการฎีกา ให้นำบทบัญญัติในลักษณะ 1 ว่าด้วยการอุทธรณ์มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

นอกจากนี้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 248, 249, 251, และ 252 ก็ได้กำหนดแนวทางในการฎีกาไว้ ทั้งนี้ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการฎีกาไว้ แต่กำหนดให้นำเอาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม ดังนั้น จึงได้เอาบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการฎีกามาเป็นแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินของคู่กรณีได้

5. การคืนทรัพย์สิน การชดใช้ค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ

มาตรา 57 วรรคสี่ ได้บัญญัติการเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายกรณีทรัพย์สินออกขายทอดตลาด หรือที่นำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการตามมาตรา 57 วรรคสอง มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยให้คืนทรัพย์สินนั้นพร้อมทั้งชดใช้ค่าเสียหาย และค่าเสื่อมสภาพตามจำนวนที่คณะกรรมการกำหนด ให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครอง ถ้าไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ ให้ชดใช้ราคาทรัพย์สินนั้นตามราคาที่ประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือตามราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับดอกเบี้ยในอัตราสูงสุดของดอกเบี้ยเงินฝาก ประเภทฝากประจำของธนาคารออมสิน ในจำนวนเงินที่ได้รับคืนหรือชดใช้ราคา แล้วแต่กรณี

การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ ดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่ระเบียบคณะกรรมการกำหนด ซึ่งปัจจุบันได้แก่ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ พ.ศ. 2543 ลงวันที่ 7 กันยายน 2543 ซึ่งมีรายละเอียดโดยย่อ ดังนี้⁴⁰

- ให้เลขาธิการแต่งตั้งคณะกรรมการ ประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพขึ้นประกอบด้วยข้าราชการในสำนักงานไม่น้อยกว่าสามคนมีหน้าที่ ประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพของทรัพย์สินนั้น ในกรณีจำเป็นหรือสมควรจะให้มีบุคคลอื่นซึ่งมิใช่ข้าราชการด้วยก็ได้

⁴⁰ นิกร เกียรติกุล , คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , หน้า 216 – 217.

- อาจขอให้ผู้ซึ่งมีความเชี่ยวชาญหรือชำนาญเกี่ยวกับทรัพย์สินประเภทใด โดยเฉพาะเป็นผู้ตรวจสอบและให้ความเห็น เพื่อประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้
- ทรัพย์สินดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่ไม่อาจคืนได้
 - (1) ทรัพย์สินที่สูญหาย เสียหาย เสื่อมสภาพ หรือเปลี่ยนสภาพแล้ว โดยสิ้นเชิง
 - (2) ทรัพย์สินที่โดยสภาพไม่อาจซ่อมแซมให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้
 - (3) ทรัพย์สินที่โดยสภาพอาจซ่อมแซมให้กลับคืนสู่สภาพเดิมได้ แต่คณะกรรมการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพ เห็นว่าค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมนั้นสูงเกินสมควร
- การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพของทรัพย์สิน ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้
 - (1) ถ้าทรัพย์สินนั้นเสียหายและสามารถซ่อมแซมให้กลับสู่สภาพเดิม ได้ให้ประเมินค่าเสียหายเท่ากับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพื่อซ่อมแซมทรัพย์สินนั้น ให้กลับคืนสู่สภาพเดิม
 - (2) ถ้าทรัพย์สินนั้นเสื่อมสภาพเนื่องจากการใช้งาน ให้ประเมินค่าเสื่อมสภาพเท่ากับค่าเสื่อมสภาพที่คำนวณได้ ตามหลักเกณฑ์ที่ทางราชการใช้ในการคำนวณราคาเมื่อทรัพย์สินของทางราชการเสียหายหรือสูญหาย

3.6.5 ความผิดและบทกำหนดโทษ

เมื่อทราบถึงหลักการสาระสำคัญ และข้อพิจารณาของการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงินแล้ว ในหัวข้อนี้จะขอแสดงฐานความผิดและบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ดังนี้⁴¹

⁴¹ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , คู่มือพนักงานสืบสวนสอบสวน , (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คอมแพคท์พริ้นท์ ,2544) หน้า 70 – 74.

ตารางแสดงฐานความผิดและบทกำหนดโทษ
ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

มาตรา	ฐานความผิด	ระวางโทษ
60	ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน (มาตรา 5)	จำคุกตั้งแต่ 1-10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000 – 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
7	<p>ในความผิดฐานฟอกเงิน ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - สนับสนุนการกระทำความผิดหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะกระทำความผิด - จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใด ๆ หรือกระทำการใด ๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนี หรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษหรือเพื่อให้ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด 	ต้องระวางโทษเช่นเดียวกับการกระทำความผิดนั้น
	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ใดจัดหา หรือให้เงิน หรือทรัพย์สินที่ฟำนัก หรือที่ซ่อนเร้นเพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม 	ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้น หรืออาจลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้
8	ผู้ใดพยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน	ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ

มาตรา	ฐานความผิด	ระวางโทษ
9	ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน	ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น
	ถ้าได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินเพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกัน	ผู้สมคบกันต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น
	ในกรณีที่ความผิดได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของผู้สมคบทำให้การกระทำนั้นกระทำไปไม่ตลอดหรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้น ไม่บรรลุผล	ผู้สมคบที่กระทำการขัดขวางนั้น ต้องระวางโทษ กึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น
	ถ้าผู้กระทำความผิดซึ่งสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐานฟอกเงิน กลับใจให้ความจริงแก่การสมคบต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดตามที่ได้สมคบกัน	ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้
10	เจ้าพนักงาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการหรือผู้บริหาร หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน หรือกรรมการขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามหมวด 1 แห่งพระราชบัญญัตินี้	ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น
	กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติ ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงินตามหมวด 1 แห่งพระราชบัญญัตินี้	ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา	ฐานความผิด	ระวางโทษ
61	นิติบุคคลใดกระทำความผิดตาม <ul style="list-style-type: none"> - มาตรา 5 (ความผิดฐานฟอกเงิน) - มาตรา 7 (สนับสนุนหรือช่วยเหลือในความผิดฐานฟอกเงิน) - มาตรา 8 (พยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน) หรือ - มาตรา 9 (สมคบกันกระทำความผิดฐานฟอกเงิน) กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลดังกล่าว หากพิสูจน์ไม่ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น	ปรับตั้งแต่ 200,000-1,000,000 บาท จำคุกตั้งแต่ 1 – 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 20,000 – 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ
62	ผู้ไต่ฝ่าฝิ่นหรือไม่ปฏิบัติตาม <ul style="list-style-type: none"> - มาตรา 13 (สถาบันการเงินไม่รายงานการทำธุรกรรม) - มาตรา 14 (สถาบันการเงินไม่รายงานการทำธุรกรรมกรณีต้องรายงานเพิ่มเติม) - มาตรา 16 (ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน หรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน ไม่รายงานเกี่ยวกับการทำธุรกรรม) - มาตรา 20 (สถาบันการเงินไม่จัดให้ลูกค้าแสดงตนก่อนการทำธุรกรรม) - มาตรา 21 (สถาบันการเงินไม่จัดให้ลูกค้าบันทึกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรม) - มาตรา 22 (สถาบันการเงินไม่เก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตนและบันทึกข้อเท็จจริง) - มาตรา 35 (ฝ่าฝิ่นหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมไม่เกิน 3 วัน) หรือ - มาตรา 36 (ฝ่าฝิ่นหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมไม่เกิน 10 วัน) 	ปรับไม่เกิน 300,000บาท

มาตรา	ฐานความผิด	ระวางโทษ
63	<p>ผู้ใดแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดความจริงที่ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ ในการรายงานหรือแจ้งตาม</p> <ul style="list-style-type: none"> - มาตรา 13 (สถาบันการเงินรายงานการทำธุรกรรม) - มาตรา 14 (สถาบันการเงินรายงานการทำธุรกรรมกรณีต้องรายงานเพิ่มเติม) - มาตรา 16 (ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน หรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน รายงานเกี่ยวกับการทำธุรกรรม) - มาตรา 21 วรรคสอง (สถาบันการเงินต้องจัดทำบันทึกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมให้ลูกค้าเอง กรณีลูกค้าปฏิเสธที่จะทำบันทึกข้อเท็จจริง) 	<p>จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับตั้งแต่ 50,000 -500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>
64	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำ ไม่ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือไม่ส่งบัญชีเอกสารหรือหลักฐานแก่กรรมการธุรกรรม เลขาธิการและพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 38(1) หรือ (2) หรือ - ขัดขวางหรือไม่ให้ความสะดวกแก่การธุรกรรมเลขาธิการและพนักงานเจ้าหน้าที่ในการเข้าไปในอาคารสถานที่หรือยานพาหนะเพื่อตรวจค้นทรัพย์สินหรือหาพยานหลักฐาน ตามมาตรา 38 (3) - ผู้ใดกระทำการใด ๆ ให้บุคคลอื่นล่วงรู้ข้อมูลที่เก็บรักษาไว้ ตามมาตรา 38 วรรคสี่ เว้นแต่การปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่หรือตามกฎหมาย 	<p>จำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,000บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>
65	<p>ผู้ใดยกย้าย ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้นเอาไปเสียทำให้สูญหาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งเอกสารหรือบันทึกข้อมูล หรือทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานยึดหรืออายัดไว้ หรือที่ดิน หรือควรรู้ว่าจะตกเป็นของแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัตินี้</p>	<p>จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 300,000บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>
66	<p>ผู้ใดรู้หรืออาจรู้ความลับในราชการเกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ กระทำด้วยประการใด ๆ ให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้ความลับดังกล่าว เว้นแต่เป็นการปฏิบัติตามหน้าที่ หรือตามกฎหมาย</p>	<p>จำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 100,000บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ</p>

บทที่ 4

แนวทางการประสานงานในการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 รวมทั้งปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน และผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงิน

ตามที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 และ 3 ถึงหลักการสาระสำคัญและข้อพิจารณาเกี่ยวกับกระบวนการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 แล้วนั้น ในบทนี้ผู้เขียนได้ศึกษาและวิเคราะห์ถึงแนวทางการประสานงานในการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ของหน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายฉบับนี้ รวมทั้งปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานและผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายฟอกเงิน

4.1 วิเคราะห์ระเบียบการประสานงาน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

4.1.1 เหตุผลการออกระเบียบว่าด้วยการประสานงาน ในกาปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544

เนื่องจากพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่จะต้องประสานงานกับส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมศุลกากร สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นต้น สำนักงานนายกรัฐมนตรี จึงได้อออกระเบียบสำนักงานนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติงาน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 4 ของพระราชบัญญัติ ดังกล่าว ที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งบัญญัติอยู่ในมาตรา 29, 35, 37, 48 และมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เพื่อให้การดำเนินงานตามกฎหมายของหน่วยงานต่าง ๆ มีความสะดวก รวดเร็ว มีความเข้าใจร่วมกันและร่วมมือประสานงานกันในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพ

4.1.2 หลักการสำคัญของระเบียบว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544

2.1 กำหนดความหมาย คำศัพท์คำจำกัดความ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

คำวิเคราะห์ศัพท์หรือคำจำกัดความต่าง ๆ เกี่ยวกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่บัญญัติไว้ในข้อ 2 ของระเบียบนี้ ทั้งหมดมี 13 คำด้วยกัน คำจำกัดความหรือ (Technical Term) แต่ละคำมีความหมายพิเศษเฉพาะเจาะจง เมื่อระเบียบข้อใดมีคำดังกล่าวปรากฏอยู่ก็พึงเข้าใจได้ว่า คำจำกัดความนั้นมีความหมายตามที่บัญญัติไว้ในระเบียบข้อ 2 นี้ เว้นแต่ในระเบียบข้อนั้นจะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น คำจำกัดความทั้ง 13 คำนั้น มีความสำคัญมาก เพราะจะช่วยให้เข้าใจความหมายหรือการแปลเจตนาของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่ละข้อได้ถูกต้อง ดังนั้น เมื่ออ่านระเบียบข้อใดแล้วพบว่ามีความจำกัดความ หรือคำศัพท์เฉพาะที่บัญญัติไว้ในระเบียบข้อ 2 ก็ขอให้ศึกษาและทำความเข้าใจจากบทบัญญัติคำจำกัดความในระเบียบข้อ 2 และศึกษาประกอบกับ มาตรา 3 ว่าด้วยเรื่องบทวิเคราะห์ศัพท์ ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เสียก่อน แล้วนำไปประกอบทำความเข้าใจกับระเบียบแต่ละข้อนั้น ๆ ก็จะเข้าใจกฎหมายแต่ละข้อได้ดียิ่งขึ้น

2.2 กำหนดให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้

ระเบียบข้อที่ 3 ของระเบียบฉบับนี้ ให้อำนาจส่วนราชการหรือหน่วยงานที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบนี้ สามารถออกระเบียบ หรือคำสั่งของหน่วยงานนั้น ๆ เพื่อที่จะปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบฉบับนี้ โดยต้องไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบฉบับนี้ จึงขอยกตัวอย่างของระเบียบหรือคำสั่งของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้บัญญัติออกมาใช้ปฏิบัติให้สอดคล้องกับระเบียบฉบับนี้ เช่น

- หนังสือสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ 0023.42/1692 ลงวันที่ 20 สิงหาคม 2542 เรื่องกำหนดแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 โดยมีบทบัญญัติดังต่อไปนี้

โดยที่พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มีผลบังคับใช้ในวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2542 และ ตร. มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตาม พ.ร.บ. ดังกล่าว จึงกำหนดแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

การกระทำความผิดที่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่ต้องดำเนินคดี ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มี 7 มูลฐานความผิด คือ

1. ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
2. ความผิดเกี่ยวกับเพศ การค้าประเวณี การหญิงและเด็ก
3. ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน
4. ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ซึ่งกระทำ

โดยผู้บริหารสถาบันการเงิน

5. ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

6. ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชกหรือรีดเอาทรัพย์ โดยอ้างอำนาจอั้งยี่หรือช่องโจร
7. ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร

การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 5 มีสาระสำคัญ ดังนี้

1. การโอนรับโอน หรือเปลี่ยนสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหลังการกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐานหรือ

2. การกระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดอำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มาแหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ทั้งนี้ ให้หมายความรวมถึงการพยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน การสมคบช่วยเหลือ หรือสนับสนุนการกระทำความผิดดังกล่าวด้วย

กรณีการดำเนินคดีอาญาในความผิดฐานฟอกเงิน มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เป็นความผิดที่มีโทษทางอาญา ซึ่งอยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของพนักงานสอบสวนโดยทั่วไปอยู่แล้วให้ดำเนินการตามที่ ตร. ได้วางระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนดำเนินคดีไว้ แต่โดยที่การดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติดังกล่าวแตกต่างกับคดีอาญาอื่นในลักษณะคดี กล่าวคืออาจจะต้องมีการยึดอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด จึงให้พึงระมัดระวังและถือปฏิบัติดังนี้

1. ในกรณีที่ผู้มาแจ้งความร้องทุกข์หรือเจ้าพนักงานตำรวจพบการกระทำความผิดโดยปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานอันเพียงพอที่จะดำเนินคดีได้ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หากรอการพิจารณาสั่งการจาก ตร. ย่อมจะเกิดความเสียหาย เมื่อพนักงานสอบสวนได้รับคำร้องทุกข์แล้วให้รีบรายงานข้อเท็จจริง และรายละเอียดทางคดีให้ ตร.ทราบโดยด่วน

2. ในกรณีที่มีพยานหลักฐานน่าเชื่อได้ว่าได้มีการกระทำความผิดเข้าลักษณะ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้รีบรายงานข้อเท็จจริง และรายละเอียดพร้อมทั้งเหตุผลและความเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้สืบสวนให้ ตร. ทราบโดยเร็ว เพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

ส่วนการดำเนินการเกี่ยวกับของกลางในคดีอาญาในเบื้องต้น ให้เป็นไปภายใต้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย สำหรับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่จะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น ให้รายงาน ตร. เพื่อพิจารณาสั่งการต่อไป

- คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 728/2543 เรื่องกำหนดหน้าที่การงานและอำนาจหน้าที่การสอบสวนทางส่วนปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในวงราชการกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลางเพิ่มเติม โดยมีบทบัญญัติดังต่อไปนี้

เพื่อเป็นการรองรับภารกิจ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และเพื่อให้การปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้องเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ อาศัยอำนาจตามความในพระราชกฤษฎีกา โอนกรมตำรวจกระทรวงมหาดไทยไปจัดตั้งเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2541 และข้อบังคับกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2536 ข้อ 3 จึงกำหนดหน้าที่การงานของส่วนปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในวงราชการกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพิ่มเติมจากที่ได้กำหนดไว้ในคำสั่งกรมตำรวจที่ 744/2537 ลงวันที่ 4 กรกฎาคม 2537 และคำสั่งกรมตำรวจที่ 704/2538 ลงวันที่ 29 กันยายน 2538 ดังนี้

1. ให้ส่วนปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในวงราชการกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่และรับผิดชอบในการสืบสวนสอบสวนความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ตลอดจนความผิดที่เกี่ยวข้องกับความผิดดังกล่าวทั่วราชอาณาจักร รวมทั้งงานอื่นที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของผู้บังคับบัญชา

2. ให้พนักงานสอบสวนของส่วนปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในวงราชการกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง มีเขตอำนาจการสอบสวนเกี่ยวกับการฟอกเงิน และความผิดเกี่ยวเนื่องทั่วราชอาณาจักร

อนึ่ง การสอบสวนคดีอาญาในความผิดตามคำสั่งนี้ ให้ผู้บังคับบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ทำหน้าที่หัวหน้าส่วนปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในวงราชการ เป็นหัวหน้าพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นผู้สั่งหรืออนุญาตให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวน ตลอดจนเป็นผู้ทำความเข้าใจทางคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เว้นแต่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจะสั่งการไว้เป็นอย่างอื่น

- หนังสือ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0203/ว73 ลงวันที่ 6 พฤษภาคม 2534 เรื่อง เจ้าหน้าที่ไม่ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิดทุกตัวบทกฎหมาย กรณีมีการกระทำผิดกฎหมายหลายฉบับ โดยมีบทบัญญัติต่อไปนี้

ด้วยคณะกรรมการ ป.ป.ป. ได้พิจารณาเห็นว่าได้มีเจ้าหน้าที่ของรัฐ มีหน้าที่รับผิดชอบ ในการควบคุมดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย ที่ไม่ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิดทุกตัวบทกฎหมาย กรณีมีการกระทำผิดกฎหมายหลายฉบับ เมื่อพบเห็นหรือได้รับรู้ถึงการกระทำผิดก็ไม่มีภาระงานปรึกษาหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กลับทำหน้าที่ตาม

กฎหมายที่ตนรับผิดชอบเท่านั้น โดยไม่คำนึงถึงการกระทำผิดตามกฎหมายฉบับอื่นอันเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริต และประพฤติมิชอบได้ จึงได้เสนอมาตรการป้องกันปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในวงราชการ เรื่อง เจ้าหน้าที่ไม่ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำผิดทุกตัวบทกฎหมาย กรณีที่มีการกระทำผิดกฎหมายหลายฉบับ รวม 6 ข้อ มาเพื่อคณะกรรมการพิจารณา คณะกรรมการกลั่นกรองฯ ฝ่ายสังคมและกฎหมายได้พิจารณาแล้ว มีมติเห็นชอบมาตรฐานที่คณะกรรมการ ป.ป.ป. เสนอ โดยแก้ไข เป็นดังนี้

1. เมื่อมีการจับกุมและหรือดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย ให้แก่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่ทำการจับกุมและหรือดำเนินคดี ดำเนินการ ดังนี้

1.1 กรณีเจ้าหน้าที่หน่วยงานใดก็ตามที่มีใช้เจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้จับกุม หรือดำเนินคดีตามอำนาจหน้าที่ และกรณีเป็นความผิดตามกฎหมายอื่นที่นอกเหนืออำนาจหน้าที่ของผู้จับกุมด้วย ก็ให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานที่ทำการจับกุมรีบแจ้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อดำเนินคดีทันที และแจ้งประสานงานไปให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายอื่นนั้นทราบ เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

1.2 กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้จับกุมดำเนินคดีเอง หรือได้รับแจ้งจากหน่วยงานอื่นที่ทำการจับกุม ซึ่งการกระทำความผิดนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายที่มีหน่วยงานอื่นเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงอยู่ด้วย ก็ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ (พนักงานสอบสวน) แจ้งประสานงานไปให้หน่วยงานดังกล่าวทราบทันที เพื่อให้จัดส่งเจ้าหน้าที่มาประสานและเสนอแนะข้อกฎหมายในการดำเนินคดีด้วย

2. เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ หรือหน่วยงานที่จับกุมผู้กระทำความผิดตามข้อ 1.1 ก็ให้เจ้าหน้าที่ตำรวจรีบประสานงานและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ทันทีที่ได้รับแจ้ง

3. เมื่อหน่วยงานใดได้รับแจ้งตามข้อ 1.1 หรือ 1.2 หรือกรณีที่หน่วยงานใดส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่ตำรวจ (พนักงานสอบสวน) ดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดตามกฎหมาย ให้หน่วยงานนั้นจัดส่งเจ้าหน้าที่ไปประสานงานและเสนอแนะข้อกฎหมาย ตลอดจนช่วยแสวงหาและรวบรวมพยานหลักฐานเท่าที่สามารถทำได้ในการดำเนินคดีโดยเร็ว เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการดำเนินคดีเข้าใจข้อเท็จจริง และข้อกฎหมายได้ชัดเจน และสามารถฟ้องลงโทษผู้กระทำผิดได้

4. ให้หน่วยงานที่ได้รับแจ้งตามข้อ 1.1 หรือ 1.2 กำหนดให้เจ้าหน้าที่คอยติดตามผลการดำเนินคดีอย่างใกล้ชิดเป็นระยะ ๆ โดยกำหนดวิธีการ และช่วงระยะเวลาในการติดตามผลคดีไว้ให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติด้วย จนกว่าคดีจะถึงที่สุด

5. ให้นำหน่วยงานต่าง ๆ มีอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามกฎหมายแต่ละฉบับ และกรมตำรวจซึ่งจะต้องถือปฏิบัติตามข้อ 1, 2, 3, หรือ 4 พิจารณาทำความเข้าใจกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและกำหนดเป็นระเบียบหรือคำสั่งให้เจ้าหน้าที่ถือปฏิบัติโดยชัดแจ้ง เพื่อให้การดำเนินการตามข้อ 1, 2, 3, หรือ 4 ดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพถูกต้องเรียบร้อย และรวดเร็ว ต่อไป

6. การฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กำหนดในมาตรการนี้ เป็นความผิดทางวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการประเภทร้อย ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะต้องดำเนินการทางวินัยทุกราย และหากกรณีมีความผิดทางอาญา ก็ให้ดำเนินการทางอาญาด้วย

2.3 กำหนดแนวทางการดำเนินการสืบสวนสอบสวน

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ข้อที่ 4 ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการสอบสวน กล่าวคือ เมื่อมีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ หรือจับกุมดำเนินคดีตามความผิดมูลฐาน ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวน ในความผิดดังกล่าว ทำการสอบสวนว่ามีหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่ากระทำความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือไม่ ซึ่งถ้ามีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินไม่ว่าฐานใดก็ตาม ก็ให้พนักงานสอบสวน ทำการสอบสวนในความผิดนั้นๆ ด้วย แล้วให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนในท้องที่หรือหน่วยงานนั้น รับทำรายงานไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งรายงานที่ต้องเป็นไปตามแบบที่กำหนดในท้ายระเบียบฉบับนี้ และถ้าสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีเหตุผลและความจำเป็น ต้องการรายละเอียดในการสอบสวน เพื่อนำไปปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็อาจขอให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนในท้องที่หรือหน่วยงานที่ทำการสอบสวน แจ้งหรือรายงานข้อเท็จจริงเพิ่มเติมตามเวลาที่กำหนดก็ได้

แนวทางการดำเนินการสืบสวน สอบสวนของพนักงานสอบสวน หรือหน่วยงานที่ทำการสอบสวน ตามระเบียบฉบับนี้ ก็ให้เป็นไปตามหลักการของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือตามกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแนวทางการสืบสวนและสอบสวนมีดังต่อไปนี้

หลักเบื้องต้นในการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงิน¹

พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 กำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดที่มีโทษทางอาญา ซึ่งปรากฏตามมาตรา 5 “ผู้ใดโอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เพื่อชุกซ่อนหรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อ

¹ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, คู่มือพนักงานสืบสวนสอบสวน, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คอมแพคท์พริ้นท์, 2544) หน้า 21 – 26.

ช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะหรือหรือหลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

จากบทบัญญัติของกฎหมายมาตรา 5 ดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ความผิดฐานฟอกเงินกฎหมายกำหนดให้เป็นความผิดอาญาอีกต่างหากจากบรรดาความผิดมูลฐาน ดังนั้น เมื่อปรากฏความผิดมูลฐานในเขตท้องที่พนักงานสอบสวนใดแล้ว นอกจากพนักงานสอบสวนท้องที่นั้นจะดำเนินการสืบสวนสอบสวนเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดมูลฐานแล้ว หากปรากฏข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานว่ามีกระทำความเข้าข่ายเป็นความผิดฐานฟอกเงิน พนักงานสอบสวนจะต้องดำเนินคดีอาญาฐาน “ฟอกเงิน” กับผู้กระทำความผิดนั้นตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 อีกหนึ่งฐานความผิดด้วย

เนื่องจากความผิดมูลฐานตาม พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน 2542 นับได้ว่าเป็นมาตรการทางอาญาที่กำหนดขึ้นใหม่ ประชาชนโดยทั่วไปอาจยังไม่ทราบหรือยังไม่ได้ศึกษากฎหมายฉบับนี้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้บังคับใช้กฎหมาย ซึ่งได้แก่พนักงานสอบสวนยังไม่คุ้นเคยกับการนำมาตรการทางกฎหมายนี้ไปบังคับใช้กับผู้กระทำความผิด และนอกจากนี้ปัจจุบันยังไม่มีผู้ใด หรือหน่วยงานใดวางแผนในการปฏิบัติด้านการสืบสวนสอบสวนคดีฟอกเงินไว้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะกำหนดกรอบการปฏิบัติไว้เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนดำเนินไปด้วยความรวดเร็วและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

แนวทางการดำเนินการของพนักงานสืบสวนสอบสวนก่อนที่จะปรากฏความผิดมูลฐาน

การสืบสวนหาข่าว/ฐานข้อมูล

ก่อนที่จะเริ่มต้นดำเนินการในความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินหรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น ควรจะต้องทำการสืบสวนรวมทั้งจัดทำบันทึกการหาข่าวของบุคคลเป้าหมาย และรายละเอียดแห่งทรัพย์สินของบุคคลเป้าหมายดังกล่าว ทั้งก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุและหลังเกิดเหตุ ดังต่อไปนี้

1. การสืบสวนหาข่าวบุคคลเป้าหมาย ก่อนเกิดเหตุ ขณะเกิดเหตุ และหลังเกิดเหตุ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการดำเนินคดีในความผิดมูลฐาน คดีความผิดฐานฟอกเงิน และการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยสืบสวนให้ชัดเจนเกี่ยวกับบุคคลเป้าหมาย ความสัมพันธ์ที่เกาะเกี่ยวกันระหว่างบุคคล เช่น เป้าหมายกับภรรยา ทั้งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ก็ตาม บิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงที่สนิท บุตรและบริวารของบุคคลเป้าหมาย การสืบสวนจะต้องปรากฏข้อเท็จจริงที่ชัดเจน แสดงให้เห็นถึงความเกี่ยวพันกันใน

ลักษณะที่เป็นลูกโซ่ระหว่างบุคคลต่างๆ ที่มีความเกี่ยวพันเชื่อมโยงกับบุคคลเป้าหมาย เช่น บุคคลเป้าหมายพักอาศัยอยู่ที่ใด พักอาศัยอยู่กับผู้ใด มีภรรยาที่คน พักอาศัยอยู่ที่ใด มีญาติสนิท มิตรสหายรวมทั้งบริวารเป็นผู้ใด พักอาศัยอยู่ที่ใด มีการติดต่อพบปะกันอย่างไร โดยวิธีใด

การสืบสวนหาข่าวในกรณีดังกล่าวจะต้องทำการตรวจสอบข้อมูลไปยังหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องก่อนเพื่อต้องการทราบภูมิลำเนาที่แท้จริง ญาติพี่น้องรวมทั้งบุตรและบริวารที่พักอาศัยอยู่ด้วยกันโดยติดต่อประสานงานเพื่อขอรับข้อมูลทะเบียนราษฎร ของบุคคลเป้าหมายจากสำนักทะเบียนกลาง กรมการปกครอง ที่ทำการเขต หรือที่ว่าการอำเภอต่างๆ เหล่านี้เป็นต้น รวมทั้งข้อมูลทางทะเบียนของบุคคลที่เกี่ยวข้องต่างๆ ด้วย จากนั้นจะต้องเขียนผังข้อมูลความสัมพันธ์เกาะเกี่ยวกันของบุคคลเป้าหมายและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมเป็นฐานข้อมูลของบุคคลเป้าหมายต่อไป

ในกรณีที่ยังไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าบุคคลเป้าหมายมีภูมิลำเนาอยู่ที่ใด เพียงแต่ทราบว่าบุคคลเป้าหมายพักอาศัยอยู่ที่ใดแล้ว ให้เฝ้าติดตามสังเกตพฤติการณ์ของบุคคลเป้าหมายว่ามีการติดต่อพบปะกับบุคคลใด ที่ไหน มีการติดต่อกันอย่างไร โดยให้สืบสวนพฤติการณ์แวดล้อมต่างๆ จากบ้านใกล้เคียงประกอบไว้ด้วย แล้วให้ทำผังข้อมูลบุคคลเป้าหมายไว้เช่นเดียวกัน

2. การสืบสวนหาข่าวเกี่ยวกับทรัพย์สินของบุคคลเป้าหมายทั้งก่อนและหลังเกิดเหตุความผิดมูลฐานโดยให้ปฏิบัติควบคู่ไปกับการสืบสวนหาข่าวของบุคคลเป้าหมายดังกล่าวเพื่อให้ทราบถึงทรัพย์สินของบุคคลเป้าหมายว่ามีทรัพย์สินอะไรบ้าง ทรัพย์สินอยู่ที่ใดมูลค่าของทรัพย์สินเป็นจำนวนเงินเท่าใด การได้มาของทรัพย์สินดังกล่าวได้มาโดยวิธีการใดตั้งแต่เมื่อใด และได้ทรัพย์สินมาจากผู้ใด รวมทั้งมีการจำหน่ายโอนทรัพย์สินของบุคคลเป้าหมายไปยังผู้ใดบ้าง นอกจากนี้จะต้องสืบสวนให้ปรากฏข้อเท็จจริงอีกด้วยว่าทรัพย์สินของคู่สมรส ญาติพี่น้อง เพื่อนสนิทมิตรสหาย บุตรและบริวารมีทรัพย์สินอะไรบ้าง ได้มาอย่างไร ราคาเท่าไร มีความเกี่ยวพันกับทรัพย์สินของบุคคลเป้าหมายอย่างไรบ้างหรือไม่ จากนั้นให้ทำผังข้อมูลทรัพย์สินของบุคคลเป้าหมายและบุคคลที่เกี่ยวข้องไว้เป็นหลักฐานเช่นเดียวกัน ผังข้อมูลของบุคคลเป้าหมาย

หลังจากได้ผังข้อมูลของบุคคลและทรัพย์สินจากการสืบสวนข้างต้นแล้ว เราจะต้องนำผังข้อมูลดังกล่าว จัดทำผังข้อมูลรวมของบุคคลและทรัพย์สินของบุคคลเป้าหมาย เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์เกี่ยวกับเชื่อมโยงระหว่างบุคคลและทรัพย์สินของบุคคลต่อไป

ในกรณีที่ทรัพย์สินของบุคคลเป้าหมายเป็นที่ดิน จะต้องตรวจสอบหลักฐานของที่ดินนั้นๆ ไปยังกรมที่ดิน สำนักงานที่ดินเขต อำเภอหรือสำนักงานที่ดินจังหวัด ทั้งนี้เพื่อต้องการทราบว่าผู้ใดเป็นเจ้าของที่ดินที่แท้จริง ได้มาโดยนิติกรรมประเภทใด มีการเสียภาษีถูกต้องหรือไม่ และที่สำคัญจะทำให้ทราบถึงราคาที่ดินที่เกี่ยวข้องในขณะนั้น เพื่อจะได้นำไปตรวจสอบกับทรัพย์สินของบุคคลเป้าหมายต่อไป หรือหากเป็นกรณีเงินฝากในธนาคารต่างๆ จะต้องติดต่อ

ประสานงานขอทำการตรวจสอบหลักฐานทางบัญชีของบุคคลเป้าหมายจากธนาคารที่เกี่ยวข้องนั้นๆ เพื่อต้องการทราบว่ามีการเคลื่อนไหวในทางบัญชีอย่างไร มีการโอนเงินหรือนำเงินมาเข้าบัญชีอย่างไร เหล่านี้เป็นต้น

การดำเนินการของพนักงานสืบสวนสอบสวนภายหลังปรากฏความผิด

มูลฐาน

1. พนักงานสอบสวนต้องรายงานคดีความผิดฐานฟอกเงิน ความผิดมูลฐานต่อผู้บังคับบัญชาชั้นเหนือและสำนักงาน ปปง. ทราบทันทีที่มีการดำเนินการเกี่ยวกับความผิดมูลฐานและความผิดฐานฟอกเงินและนอกจากจะรายงานตั้งแต่เริ่มดำเนินการแล้ว ควรจะต้องรายงานผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจนสิ้นสุดกระบวนการสืบสวนสอบสวน ส่วนวิธีการรายงานนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสม เช่น อาจรายงานทางหนังสือหรือทางโทรสาร หรือทางโทรศัพท์ เป็นต้น

ทั้งนี้ ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 พ.ศ.2544

2. ตรวจสอบและรวบรวมพยานหลักฐานที่แสดงถึงความสัมพันธ์เกาะเกี่ยวของผู้ต้องหาบุคคลอื่น ๆ ว่ามีผู้ใดบ้าง เช่น เอกสาร จดหมาย บันทึกต่าง ๆ โทรศัพท์ และหลักฐานการใช้โทรศัพท์

3. การซักถามเบื้องต้นคดีความผิดมูลฐานและคดีฟอกเงิน การซักถามควรซักถามประเด็นเกี่ยวกับประวัติส่วนตัวของผู้ต้องหาโดยละเอียด ความเกี่ยวพันระหว่างผู้ต้องหา กับญาติอื่น ๆ ทั้งที่ใกล้ชิดทางสายโลหิตและญาติทางการสมรส เช่น ญาติของสามีหรือภรรยา ประเด็นเกี่ยวกับอาชีพเดิมและปัจจุบัน รายจ่าย-รายได้ การเสียภาษีเงินได้ว่ามีความเชื่อมโยงสอดคล้องกับทรัพย์สินที่มีอยู่หรือไม่ เป็นต้น และนอกจากนี้ประเด็นเกี่ยวกับทรัพย์สิน โดยเฉพาะการจำหน่าย จ่ายโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพ เพื่อให้เห็นถึงพฤติการณ์แห่งการกระทำว่าเข้าข่ายเป็นความผิดฐานฟอกเงินหรือไม่ เป็นต้น

4. การตั้งคณะพนักงานสืบสวนสอบสวน คดีฟอกเงินแตกต่างจากคดีอาญาทั่วไป และยังเป็นเรื่องใหม่ของผู้ที่มีอำนาจสืบสวนสอบสวน ดังนั้น การดำเนินการควรตั้งคณะพนักงานปฏิบัติเป็นกรณีพิเศษ เพื่อที่จะได้ร่วมกันแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน ร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลหลักฐานที่ได้จากการสืบสวนสอบสวน เพื่อไปสู่กระบวนการทางกฎหมาย ทั้งในชั้นพนักงานสอบสวน ชั้นพนักงานอัยการ และในชั้นศาลต่อไป นอกจากนี้ควรกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนการสืบสวนสอบสวน และผู้ควบคุมสำนวนการสืบสวนโดยเฉพาะ เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นอย่างเป็นระบบ

5. การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน ควรมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบให้เจ้าหน้าที่ผู้ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะพนักงานสืบสวนสอบสวน แต่ละคน ให้ชัดเจนตามความถนัดและศักยภาพที่มีอยู่ เพื่อให้การสืบสวนสอบสวนดำเนินไปด้วยความรวดเร็ว ถูกต้องและรัดกุมยิ่งขึ้น บรรลุวัตถุประสงค์ของกฎหมายฟอกเงิน

6. กำหนดประเด็นการสืบสวนสอบสวน มีความจำเป็นอย่างยิ่ง การที่จะให้ได้ข้อเท็จจริงจากการสืบสวนสอบสวนครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ควรกำหนดประเด็นไว้ก่อนเริ่มลงมือทำการสืบสวนสอบสวน เช่น การสอบสวนผู้ต้องหาควรตั้งคำถามในประเด็นใดบ้าง การตั้งคำถามพยานบุคคลควรตั้งคำถามในประเด็นใดบ้าง เป็นต้น

7. การกำหนดกลุ่มของหน่วยงานหรือสถาบันที่ต้องติดต่อเพื่อประสานการแจ้งข้อมูลข่าวสาร หรือการส่งเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องมาให้ข้อมูลกับคณะพนักงานสืบสวนสอบสวน เช่น สถาบันการเงินต่างๆ ธนาคาร หน่วยงานของรัฐอื่นๆ ควรกำหนดแบบฟอร์มการติดต่อประสานงานไว้เพื่อความรวดเร็วในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

8. เมื่อได้ดำเนินการในเรื่องต่างๆ ดังกล่าวแล้ว พนักงานสอบสวนก็ต้องอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทำการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ต้องหาหรือบุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมีความสัมพันธ์กับผู้ต้องหาว่ามีทรัพย์สินใดบ้าง เช่น เงิน ที่ดิน หรือทรัพย์สินอื่นๆ

9. การตรวจค้น พนักงานสืบสวนสอบสวนต้องดำเนินการด้วยความรวดเร็ว ละเอียด รอบคอบ เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ทุกชนิดเท่าที่จะรวบรวมได้ ทั้งพยานโดยตรงและพยานแวดล้อมกรณี ทั้งอาจต้องอาศัยวิทยาการต่างๆ เข้าช่วยตั้งแต่เริ่มต้นด้วย เช่น การใช้สุนัขดมกลิ่นยาเสพติด หรือการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์หาสารเสพติด ทั้งนี้เพื่อให้การรวบรวมพยานหลักฐานสมบูรณ์ที่สุด

10. การประสานการปฏิบัติกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คณะพนักงานสืบสวนสอบสวน ควรประสานงานและประชุมร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ หรือภาคเอกชน เช่น สำนักงานที่ดินจังหวัด สถาบันการเงินของภาคเอกชน ธนาคารต่างๆ เป็นต้น

11. การรวบรวมพยานหลักฐาน เมื่อคณะพนักงานสืบสวนสอบสวนได้ดำเนินการสืบสวนสอบสวนตามประเด็นต่างๆ จนครบถ้วนแล้วจะต้องรวบรวมพยานหลักฐานทั้งหมดไม่ว่าพยานเอกสาร คำให้การพยานบุคคล ผลจากการตรวจค้น การยึดหรืออายัด ประกอบการพิจารณาทำความเข้าใจของคณะผู้สืบสวนสอบสวน เพื่อเสนอผู้บังคับบัญชาพิจารณาตามอำนาจหน้าที่ต่อไป อนึ่ง การได้มาซึ่งพยานหลักฐานใดๆ เพื่อนำไปประกอบการรับฟังข้อเท็จจริงนั้น พยานหลักฐานทุกชนิดจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ประมวลกฎหมายพิจารณาความอาญาว่าด้วยการค้น การยึดหรืออายัด มิเช่นนั้นแล้วก็อาจก่อให้เกิดปัญหาตามมาในเรื่องของการรับฟังพยานหลักฐานในชั้นศาล ซึ่งผู้สืบสวนสอบสวนพึงต้องระวังในหัวข้อนี้ด้วย

ขั้นตอนการดำเนินการสืบสวนและสอบสวน²

1) การสืบสวน

คือการแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน เพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิดที่มีขึ้นก่อนทำการจับกุม ขณะทำการจับกุมและหลังจากการจับกุมการสืบสวนมีด้วยกันหลายวิธี เช่น การสะกดรอย การตรวจสอบทางทะเบียน และการเงิน การใช้สายลับหรือแหล่งข่าวอื่นๆ ซึ่งในบางครั้งต้องใช้เทคนิคพิเศษประกอบการสืบสวน รวบรวมพยานหลักฐานก่อนทำการสืบสวน ผู้ที่จะทำการสืบสวนต้องมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องพยานหลักฐานพอสมควร เช่น พยานเอกสาร พยานวัตถุ และพยานบุคคล ผู้ทำการสืบสวนต้องพิจารณาว่าพยานหลักฐานใดที่มีความน่าเชื่อถือสามารถพิสูจน์ความผิด ทำให้ศาลใช้ประกอบดุลยพินิจวินิจฉัยลงโทษจำเลยได้ เพราะศาลจะพิพากษาลงโทษจำเลยได้จะต้องใช้ดุลยพินิจวินิจฉัย พยานหลักฐานจนกว่าจะแน่ใจว่าจำเลยกระทำความผิดจริง เมื่อเป็นที่สงสัยว่าจำเลยได้กระทำหรือไม่ให้ยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้จำเลย

ฉะนั้น พยานที่รับฟังได้จะต้องมีความสัมพันธ์กันระหว่างเหตุกับผลพยานบุคคล จะต้องไม่ขัดกับเหตุและผล, พยาน 2 คน จะต้องมิได้ผลในตัวเอง แต่จะต้องมีความสัมพันธ์กันด้วยในจุดๆ หนึ่ง นอกจากนั้นยังต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับพยานวัตถุอีกด้วย

เมื่อทราบว่าพยานหลักฐานใดมีความสำคัญที่จะใช้พิสูจน์ความผิด ผู้ทำการสืบสวนต้องวางแผนการสืบสวนเพื่อให้ได้ซึ่งพยานหลักฐานเช่นว่านั้น การแสวงหาหลักฐานได้จากที่ใดบ้างนั้นให้พิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

- พฤติการณ์ในการกระทำผิด
- ประวัติบุคคลต้องสงสัย
- ลักษณะการลักลอบกระทำผิด
- รายงานการสืบสวน
- รายงานข่าวสาร หรือแหล่งข่าวต่างๆ

² กองนโยบายและมาตรการ, คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่.

(กรุงเทพมหานคร : สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2544) , (อัดสำเนา).

1.1 ขั้นตอนในการสืบสวน

1.1.1 การรายงานสืบสวนมีความสำคัญมากเพราะอย่างน้อยก็เป็นพยานหลักฐานว่า ก่อนมีการจับกุมได้มีการสืบสวนมาก่อน ฉะนั้นทุกครั้งที่มีการสืบสวนต้องมีการทำเป็นรายงานสืบสวนเป็นหนังสือเสนอผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น เพื่อเก็บรวบรวมไว้เป็นพยานหลักฐานเมื่อสามารถจับกุมผู้กระทำความผิดได้แล้ว จะได้นำรายงานสืบสวนมาเป็นพยานหลักฐานต่อศาล ฉะนั้นไม่ว่าจะมีการสืบสวนโดยวิธีใด เช่น การสะกดรอยต้องมีการรายงานการสืบสวนทุกครั้ง

1.1.2 รายงานข่าวสาร เมื่อได้รับข่าวสารเรื่องการกระทำความผิดของบุคคลในกลุ่ม เป้าหมายไม่ว่าจะได้ข่าวสารโดยวิธีใด หรือแหล่งข่าวใดๆ จะต้องรายงานเป็นหนังสือทุกครั้ง อย่างน้อยก็เพื่อประกอบในการวิเคราะห์ข่าวสาร

1.1.3 ภาพถ่ายของบุคคล ยานพาหนะ หรือสถานที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด เช่น รายงานการสำรวจสถานที่ประกอบภาพถ่าย หรือภาพถ่ายการพบกันของบุคคลในกลุ่ม เป้าหมาย ตลอดจนภาพถ่ายขณะจับกุม เช่น วิธีการชุกช่อนของกลาง, จุดที่พบของกลาง, ภาชนะใส่ของกลาง เป็นต้น

1.1.4 หลักฐานการติดต่อของบุคคลในกลุ่มเป้าหมาย เช่น หลักฐานการใช้โทรศัพท์ วิทยุติดตามตัว จดหมาย โทรเลข ฯลฯ

1.1.5 หลักฐานทางการเงิน เช่น ไปรษณีย์เงินฝาก บัญชีเงินฝาก มีประโยชน์ นอกจากใช้เป็นพยานหลักฐานแสดงถึงความสัมพันธ์ของบุคคล ทำให้สามารถวิเคราะห์ถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิด ฐานะทางการเงินของขบวนการฟอกเงินนั้น ๆ ตลอดจนเส้นทางการฟอกเงิน

1.2 ข้อดีของการสืบสวนก่อนทำการจับกุม

1.2.1 ใช้เป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์การกระทำความผิดของบุคคล

1.2.2 ในกรณีที่มีการกระทำความผิดหลายคน ซึ่งในเรื่องนี้เป็นปัญหาหากคดีมีการสืบสวนมาก่อน พยานหลักฐานต่างๆ ซึ่งได้จากการสืบสวนสามารถพิสูจน์ให้ทราบถึงการแบ่งหน้าที่กันของบุคคลในกลุ่มว่าร่วมกันกระทำความผิดอย่างไร และมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

1.2.3 เพื่อประกอบดุลพินิจเบื้องต้นของผู้จับกุม ตลอดจนพนักงานสอบสวนว่า บุคคลใดมีส่วนในการกระทำความผิดมากน้อยเพียงใดหรือไม่มีส่วนในการกระทำความผิดไม่ปล่อยให้ เป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการหรือศาลที่จะใช้ดุลพินิจในส่วนนี้มากนัก แต่การใช้ดุลพินิจในเรื่องเจตนา และเรื่องการพิสูจน์เอกสารว่าเป็นจริงหรือเท็จ ควรให้เป็นดุลพินิจของศาล

1.2.4 การสืบสวนทางการเงิน สามารถพิสูจน์ทราบความสัมพันธ์ของบุคคลในกลุ่มผู้กระทำความผิด ทำให้ทราบถึงวิธีฟอกเงิน

1.2.5 ในกรณีเป็นปัญหาในการจับกุมว่ากระทำโดยชอบหรือมิชอบ รายงานการสืบสวนเป็นหลักฐานว่ามีการสืบสวนมาก่อน ซึ่งแสดงว่าการทำการจับกุมกระทำโดยสุจริต

1.3 ข้อเสียของการสืบสวนคดีฟอกเงิน

ต้องใช้ระยะเวลาในการสืบสวนทำให้ไม่เหมาะกับคดีที่มีการกระทำผิดเล็กน้อย ทำให้สิ้นเปลืองเวลา กำลังคน และงบประมาณ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติภารกิจอื่น ๆ ซึ่งไม่ใช่เจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง โดยเฉพาะการสืบสวนที่ไม่บรรลุเป้าหมาย

1.4 พยานหลักฐานที่ได้จากการตรวจค้นจับกุม

1.4.1 บันทึกการตรวจค้นจับกุมเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะเป็นพยานหลักฐาน ซึ่งเจ้าหน้าที่บันทึกขึ้นขณะทำการจับกุม จึงต้องมีสาระสำคัญครบถ้วน เช่น ระยะเวลาจับกุม ชื่อผู้ต้องหา ของกลาง สถานที่เกิดเหตุ ข้อหา ตลอดจนคำให้การของผู้ต้องหา ว่ารับสารภาพ หรือปฏิเสธ การตกเติมแก้ไขไม่สมควรจะทำ ซึ่งหากจำเป็นก็ให้บันทึกใหม่

1.4.2 ยานพาหนะที่ใช้อุปกรณ์ที่ใช้ในการกระทำความผิดตลอดจนเอกสารแสดงการครอบครองซึ่งเป็นเจ้าของ

1.4.3 พยานเอกสาร เช่น เอกสารการโอนเงิน บัญชีธนาคาร สัญญาเช่า หรือ เอกสารแสดงสิทธิ ในกรณีผู้ต้องหาเป็นผู้เช่าหรือผู้อาศัยอยู่กับบุคคลอื่น และถูกจับกุมร่วมกับผู้ต้องหาอื่น ๆ อาจอ้างว่า ขณะจับกุมไม่มีส่วนร่วมในการกระทำความผิด แต่มาติดต่อเรื่องธุรกิจอื่น ฉะนั้นหลักฐาน เช่น สัญญาเช่า จึงเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญ

1.4.4 บันทึกคำรับสารภาพเบื้องต้นในชั้นจับกุม แม้แต่ผู้ต้องหาจะลงลายมือชื่อรับสารภาพในบันทึกจับกุมซึ่งผู้ต้องหาอาจอ้างว่าถูกบังคับให้ลงลายมือชื่อ แต่ถ้าหากผู้ต้องหาเขียนคำรับสารภาพด้วยลายมือตนเอง ข้ออ้างว่าถูกบังคับก็มีน้ำหนักน้อย

1.4.5 อุปกรณ์สื่อสาร เช่น โทรศัพท์มือถือ เพื่อตรวจสอบการใช้ เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการใช้ติดต่อกับบุคคลที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

1.4.6 ภาพถ่ายการตรวจค้นจับกุมหรือลักษณะการชุกซ่อนทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ภาพถ่ายดังกล่าวจะใช้เป็นพยานหลักฐานและประกอบคำให้การในชั้นพิจารณาของศาล เพราะว่าภาพถ่ายจะทำให้มีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากกว่าคำให้การด้วยปากเปล่า

ที่กล่าวมานี้เป็นเพียงขั้นตอนที่จำเป็นของพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องปฏิบัติแต่การสืบสวนจะได้ผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับตัวผู้ทำการสืบสวนเองด้วย ว่ามีคุณสมบัติของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ดี เช่น มีความอดทน มีไหวพริบ ช่างสังเกต และมีความรอบรู้เกี่ยวกับเรื่องการฟอกเงินตลอดจนแสวงหาความรู้ใหม่เพิ่มเติม เพื่อประเมินสถานการณ์ให้มีความรู้เท่าทันขบวนการฟอกเงิน เพราะฉะนั้นนักฟอกเงินจะมีวิธีการต่างๆ ที่จะหลบเลี่ยงการจับกุมและต่อต้านการสืบสวนอยู่ตลอดเวลา

1.5 การรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสืบสวนของพนักงานสอบสวน

จะกล่าวเพียงย่อๆ ถึงขั้นตอนในส่วนที่เกี่ยวกับการสืบสวน เพราะว่าการทำคดีฟอกเงินผู้ทำการสืบสวนจะต้องประสานงานกับพนักงานสอบสวนอย่างใกล้ชิด เมื่อมีการกระทำผิด

เกี่ยวกับคดีฟอกเงิน เพราะว่าพยานหลักฐานที่สำคัญในบางครั้งผู้ทำการสืบสวนมีอยู่แต่ไม่ได้ส่งไปยังพนักงานสอบสวน หรือพนักงานสอบสวนต้องการพยานหลักฐานเพิ่มเติมในบางครั้ง ผู้ทำการสืบสวน(จับกุม) สามารถหาเพิ่มเติมได้ เช่น

- บันทึกคำรับสารภาพ หรือชดทอด(เบื้องต้นขณะจับกุม)
- แผนที่เกิดเหตุ
- หลักฐานทางทะเบียนของบุคคล ยานพาหนะ และสถานที่ของผู้เกี่ยวข้องหรือผู้ต้องหา

- หลักฐานเกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารทางการเงิน
- ภาพถ่ายขณะสืบสวนและขณะจับกุม
- รายงานสืบสวน
- บันทึกต่างๆ ที่ยึดได้จากผู้ต้องหา
- สัญญาต่างๆ เช่น เช่าซื้อ ซื้อขาย เป็นต้น

1.6 การสืบสวนหาพยานหลักฐานตามข้อหาเกี่ยวกับการฟอกเงิน

การผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินด้วยกัน 7ฐานความผิด ผู้ทำการสืบสวนจะต้องแสวงหาพยานหลักฐานใด ยังต้องคำนึงถึงฐานความผิดที่จะดำเนินการเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดกระทำผิดฐานใด ดังนั้น ผู้ทำการสืบสวนจะต้องทราบองค์ประกอบของฐานความผิดนั้นๆ ก่อนและในกรณีที่มีการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทั้งทางแพ่งและทางอาญาต้องดำเนินคดีแยกเป็น 2 ทาง ในคดีแพ่ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ สำนักงาน ป.ป.ช. และสำนักงานอัยการสูงสุด ส่วนคดีอาญา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงาน ป.ป.ง. สำนักงานอัยการสูงสุด และศาล ทั้งนี้ในสำนวนแต่ละสำนวนจะต้องหมายเหตุไว้ด้วยว่ามีการแยกการดำเนินคดีแพ่ง หรืออาญาแล้วแต่กรณีไป อีกสำนวนหนึ่งอย่างไร้แล้ว เพื่อประโยชน์ในการติดตามสำนวนคดี

2) การสอบสวน

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 2 (11) “การสอบสวน” หมายถึงการรวบรวมพยานหลักฐานและดำเนินการทั้งหลายอื่นๆ ตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้เพื่อทราบข้อเท็จจริง หรือพิสูจน์ความผิดและเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ การรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนนี้พยานหลักฐานบางอย่างได้ถูกรวบรวมไว้แล้วในชั้นจับกุม เมื่อถึงชั้นสอบสวนผู้จับกุมจะต้องส่งให้พนักงานสอบสวน ซึ่งการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวน เป็นการดำเนินการโดยตรงของพนักงานสอบสวน ซึ่งเป็นการดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 131 ดังนั้น ในชั้นพนักงานสอบสวนจะดำเนินการ ดังนี้

- สอบสวนบันทึกคำให้การของผู้ต้องหา

- สอบสวนบันทึกคำให้การของผู้จับกุม(ผู้กล่าวหา พยาน)
- สอบสวนบันทึกคำให้การของพยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์(ถ้าจำเป็น)
- ตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุและบันทึก
- ทำแผนที่เกิดเหตุและถ่ายภาพที่เกิดเหตุ
- ตรวจสอบรายการการใช้โทรศัพท์
- ตรวจสอบเอกสารทางทะเบียนต่าง ๆ
- ตรวจสอบประวัติบุคคลที่เกี่ยวข้องในคดี
- ตรวจสอบทะเบียนรถยนต์
- ตรวจสอบหลักฐานทางทรัพย์สิน
- ตรวจสอบในสำนวนว่ายังขาดพยานหลักฐานอะไรอีกบ้าง ถ้าเห็นว่ายังขาดอยู่ก็ทำการตรวจค้นและยึดเข้ามาประกอบคดี
- ตรวจสอบและสอบสวนว่ามีผู้อื่นร่วมกระทำผิดหรือไม่ ถ้าเห็นว่ายังมีผู้ร่วมกระทำผิดที่ยังไม่ได้ถูกจับอีกก็จะดำเนินการขอหมายจับบุคคลนั้นๆ ต่อไป
- ฯลฯ

ข้อควรคำนึงในการรวบรวมพยานในชั้นสอบสวนบางประการ มีดังนี้

1. บันทึกคำรับสารภาพของผู้ต้องหา หากผู้ต้องหารับสารภาพด้วยความสมัครใจ ควรจะมีบันทึกคำสารภาพของผู้ต้องหาไว้เพื่อยืนยันว่าผู้ต้องหารับสารภาพจะเป็นการยืนยันอีกชั้นหนึ่ง ในการจัดทำนั้นควรจะให้ผู้ต้องหาเขียนด้วยตนเอง โดยใช้ภาษาของตนเอง และหากเป็นไปได้ควรบันทึกภาพผู้ต้องหาขณะเขียนไว้ด้วย
2. ในกรณีที่จำเป็นต้องมีพยานเอกสารบางอย่างเข้าประกอบในสำนวน เช่น รายงานการสืบสวน ซึ่งอาจมีชื่อบุคคลหรือสถานที่ๆ ยังไม่สามารถเปิดเผยได้ ในกรณีนี้สามารถจะลบชื่อเหล่านั้นได้ โดยชี้แจงให้ชัดว่าที่ลบออกไปนั้นเพราะอะไร เช่น ยังอยู่ในระหว่างการสืบสวน หากเปิดเผยออกไปจะเป็นการเสียหายต่อทางสืบสวนในคดีอื่นๆ
3. เกี่ยวกับผู้ที่จะเป็นผู้กล่าวหาและพยาน ควรเป็นบุคคลที่รู้เห็นเหตุการณ์ดีที่สุด และมากที่สุดถึงแม้ว่าจะไม่ได้รู้เห็นเหตุการณ์ทั้งหมดก็ตาม และต้องสามารถเชื่อถือเหตุการณ์ต่างๆ ได้ดี นอกจากนี้หากเป็นไปได้ควรเป็นบุคคลที่ดำเนินการสืบสวนมาตั้งแต่ต้น จนถึงชั้นจับกุม
4. เกี่ยวกับการนำพยานบุคคลภายนอกหรือผู้รู้เห็นเหตุการณ์ ที่ไม่ใช่เจ้าพนักงานผู้ทำหน้าที่สืบสวนจับกุมเข้ามาเป็นพยานในคดี เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนจะต้องพิจารณาด้วยความรอบคอบว่า สมควรจะดำเนินการหรือไม่เนื่องจากมักจะปรากฏว่าพยานให้การในชั้นสอบสวน ยืนยันว่าเห็นหรือรู้ว่าผู้ต้องหากระทำตามที่เจ้าพนักงานจับ และตั้งข้อหา แต่เมื่อขึ้นศาลแล้วมักจะให้การในลักษณะไม่ทราบหรือไม่รู้ ทั้งนี้อาจเกิดจากความเกรงกลัวฝ่ายผู้ต้องหาหรือเห็นแก่อำมีสสินจ้างก็ได้

อีกประการหนึ่งในระบบการป้องกันพยานของประเทศไทยเอง ยังไม่ค่อยสมบูรณ์นัก สำหรับกฎหมายที่จะใช้คุ้มครองพยาน ในปัจจุบันมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา 244 “บุคคลซึ่งเป็นพยานในคดีอาญามีสิทธิได้รับความคุ้มครองการปฏิบัติที่เหมาะสมและค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ” ทั้งตามกฎหมายบัญญัติ และระเบียบตำรวจเกี่ยวกับคดีลักษณะที่ 8 บทที่ 6 เรื่องการป้องกันพยาน ซึ่งยังไม่มียุทธวิธีที่แน่นอน ชัดแจ้งและเพียงพอ

5. การประมวลเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (Reconstruction of the Crime Scene) หน้าทีของพนักงานสอบสวนในข้อนี้เกี่ยวข้องกับ การตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ (Crime Scene Investigation) คือเป็นการตรวจพิจารณาและประมวลว่ามีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้นบ้างในที่เกิดเหตุ หรือผู้ต้องหา ผู้ต้องสงสัย ได้กระทำอะไรในที่เกิดเหตุบ้าง ทางเข้าออกเป็นอย่างไร ชุกซ่อนของที่ใช้ในการกระทำผิดและเก็บของส่วนตัวไว้ที่ไหนบ้าง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการเก็บรวบรวมพยานหลักฐานและสอบสวนเพื่อขยายผลหาตัวผู้กระทำผิดที่ยังจับไม่ได้ต่อไป

นอกจากนี้ในการดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 การตรวจสอบหลักฐานทางทรัพย์สิน เพื่อจะทำให้เห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างผู้ต้องหาด้วยกัน หลักฐานทางทรัพย์สินที่ควรตรวจสอบมี ดังนี้

- ทะเบียนพาณิชย์ หรือนิติบุคคล
- บัญชีธนาคาร
- ทรัพย์สินที่เป็นสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์
- หลักฐานการเสียภาษีเงินได้จากกรมสรรพากร
- กรมธรรม์ประกันชีวิต ประกันภัย
- หุ่น พันธบัตร
- ยานพาหนะ
- โทรศัพท์เคลื่อนที่ หรือเครื่องมือสื่อสารอื่นๆ

นอกจากดำเนินการตรวจสอบหลักฐานทางทรัพย์สินแล้ว ควรที่จะตรวจสอบพยานหลักฐานทางทะเบียนเพื่อให้ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง และการตรวจสอบพยานหลักฐานทางทะเบียนในขั้นนี้ อาจได้พยานหลักฐานบางอย่างที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินคดีอีก

หลักฐานทางทะเบียนที่ควรตรวจสอบ

- ทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชน
- ทะเบียนบ้าน (ทร.14)
- ทะเบียนสมรส ทะเบียนหย่า
- หลักฐานการเปลี่ยนชื่อตัว นามสกุล
- หนังสือเดินทาง
- ทะเบียนยานพาหนะ อาวุธปืน

- ทะเบียนประวัติอาชญากรรม หมายถึง การต้องโทษ
- ทะเบียนผู้เช่าหรือผู้ใช้โทรศัพท์ หรือเครื่องมือสื่อสารอื่น

การรวบรวมพยานหลักฐานคดีความผิดมูลฐานและความผิดฐานฟอกเงิน³

การสอบสวนดำเนินคดีอาญา “ฐานฟอกเงิน” เป็นการสอบสวนดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องหาหรือบุคคลใด เพราะเหตุที่มีการนำเอาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานใดมูลฐานหนึ่งที่กำหนดไว้ในมาตรา 3(1) – (7) รวม 7 มูลฐาน ตามที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 [ปัจจุบันความผิดมูลฐาน ตามมาตรา 3(5) คือ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมอยู่ในอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการสอบสวนดำเนินคดี ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ตั้งแต่วันที่ 18 พฤศจิกายน 2542 เป็นต้นมา]

เมื่อมีการสอบสวนดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องหา ซึ่งกระทำความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้นๆ แล้ว และปรากฏว่าการกระทำความผิดนั้นเป็นความผิดมูลฐาน ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3 แห่ง พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 แล้ว พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ (ตาม ป.วิอาญา มาตรา 19 – มาตรา 21) มีหน้าที่ต้องจัดทำสำนวนการสอบสวน จำนวน 4 ชุด โดยสำนวนทุกชุด ต้องให้พยานหรือผู้ต้องหาทุกคนลงชื่อจริง (ห้ามใช้สำเนา) เพื่อแยกดำเนินการดังนี้

สำนวนคดีอาญาชุดที่ 1

ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องหาเช่นเดียวกับคดีอาญาทั่วไป หลังจากที่ทำกรสอบสวนเสร็จสิ้นก็ให้เสนอสำนวนการสอบสวนผ่านผู้บังคับบัญชาพิจารณาตามลำดับชั้นจนถึงพนักงานอัยการ การรับคำร้องทุกข์และรับเลขคดีเช่นเดียวกับคดีอาญาทั่วไป

สำนวนคดีอาญาชุดที่ 2

กรณีที่มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบทำการร้องทุกข์กล่าวโทษผู้ต้องหาในความผิดฐานฟอกเงิน หรือจะให้เจ้าพนักงานตำรวจคนหนึ่งคนใดเป็นผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษก็ได้ จากนั้นให้ออกเลขคดีในความผิดฐานฟอกเงินเป็นอีกคดีหนึ่งต่างหาก(เว้นแต่การกระทำความผิดมูลฐานและความผิดฐานฟอกเงินเกิดขึ้นในพื้นที่เดียวกัน)

³ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, คู่มือพนักงานสืบสวนสอบสวน, หน้า30 – 36.

ในส่วนของการดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องหาฐานฟอกเงินให้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

2.1 ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบถ่ายสำเนาสำนวนการสอบสวนคดีอาญา ชุดที่ 1 เพื่อนำมาประกอบการสอบสวนดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องหาในความผิดฐานฟอกเงิน เป็นพยานเอกสารในสำนวนการสอบสวน ชุดที่ 2 (ฐานฟอกเงิน)

หากเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ ทำการสอบสวนดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องหา ในความผิดฐานฟอกเงินเป็นพนักงานสอบสวนของส่วนปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ปปป.ตร.) เดิม ให้พนักงานสอบสวนปปป.ตร. ติดต่อประสานงานเพื่อขอรับสำนวนการสอบสวนคดีอาญาตามความผิดมูลฐาน ซึ่งพนักงานสอบสวนท้องที่เกิดเหตุหรือท้องที่มีการจับกุมผู้ต้องหา ทำการสอบสวนเสร็จสิ้นไปก่อนแล้ว เพื่อเป็นพยานเอกสารประกอบสำนวนต่อไป นอกจากนี้ จะต้องติดต่อขอทราบผลคดีอาญาถึงที่สุดในคดีอาญาเรื่องนั้นๆ ด้วย

หรือหากเป็นกรณีที่ ป.ป.ช. ดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องหาในความผิดมูลฐานตามที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ.ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 มาตรา 3 (5) ให้พนักงานสอบสวน ปปป.ตร. รีบติดต่อประสานงานเพื่อขอรับสำเนาสำนวนการสอบสวนและผลคดีจากสำนักงาน ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยมิชักช้า

2.2 การสอบสวนผู้ต้องหา ให้ทำการแจ้งข้อกล่าวหาตามข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในความผิดฐานฟอกเงิน ตามที่บัญญัติไว้ใน พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ผู้ต้องหาให้การไว้อย่างไร ก็ให้สอบสวนให้ปรากฏค่าให้การของผู้ต้องหาไว้ในบันทึกการสอบสวนผู้ต้องหาเช่นเดียวกับคดีอาญาทั่วไป ก่อนทำการสอบสวนให้แจ้งสิทธิของผู้ต้องหาให้ทราบตามที่กฎหมายบัญญัติไว้และสิทธิของผู้ต้องหา เพื่อให้ทนายความหรือผู้ต้องหาไว้วางใจเข้าร่วมฟังการสอบสวนด้วย

การสอบสวนปากคำผู้ต้องหาจะต้องปรากฏข้อเท็จจริงดังต่อไปนี้

2.2.1 ที่อยู่หรือที่พักอาศัยในปัจจุบันของผู้ต้องหา ภูมิลำเนาที่แท้จริง ตามทะเบียนบ้านหรือตามบัตรประจำตัวประชาชน

2.2.2 ที่อยู่ของคู่สมรส บุตร บริวาร ที่พักอาศัยอยู่ในบ้านของผู้ต้องหา รวมทั้งเพื่อนสนิท

2.2.3 อาชีพและเงินรายได้และหนี้สินของผู้ต้องหา และของบุคคลตาม ข้อ 2.2.2. เป็นอย่างไร รวมทั้งหลักฐานการเสียภาษีประจำปี

2.2.4 ทรัพย์สินของผู้ต้องหา คู่สมรส บุตรและบริวาร มีอยู่ที่ใดบ้าง ราคาทรัพย์สินแต่ละรายการเป็นอย่างไร รวมทั้งการได้มาของทรัพย์สินในแต่ละรายการว่าได้มาอย่างไร มีการจำหน่ายจ่ายโอนให้กับผู้ใดหรือไม่ และมีการปฏิบัติถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่

2.2.5 ตรวจสอบหลักฐานของทรัพย์สินของผู้ต้องหา ไปตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เช่น ที่ดิน เงินฝากในธนาคาร รวมทั้งหลักฐานการได้มาซึ่งทรัพย์สินอื่น ๆ ของผู้ต้องหาเหล่านี้เป็นต้น

2.2.6 นำตัวผู้ต้องหาไปทำการตรวจค้นที่บ้านพักหรือโกดังเก็บของ ในกรณีที่เป็นรูปของบริษัท เพื่อค้นหาเงินและทรัพย์สินอื่นของผู้ต้องหาที่ได้มาจากการกระทำความผิดพร้อมทั้งบันทึกการตรวจค้น และการตรวจยึดเงินหรือทรัพย์สินอย่างใดไว้เป็นหลักฐาน โดยให้ทำการสอบสวนผู้ต้องหาเพิ่มเติมเกี่ยวกับเงินหรือทรัพย์สินของผู้ต้องหาที่ทำการตรวจยึด หรืออายัดว่าได้มาเกี่ยวกับผู้ต้องหาอย่างไร มีหลักฐานการได้มาหรือไม่

2.2.7 นำบันทึกการตรวจยึดหรืออายัดทรัพย์สินมาให้ผู้ต้องหาตรวจ และให้สอบสวนว่าผู้ต้องหาจะคัดค้านการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามรายการใดบ้าง สาเหตุที่คัดค้านเป็นอย่างไร หากเป็นกรณีที่ผู้ต้องหาอ้างบุคคลอื่นเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดดังกล่าวให้ทำการตรวจสอบผู้ต้องหาเพิ่มเติมเกี่ยวกับเงินหรือทรัพย์สินของผู้ต้องหาที่ทำการตรวจยึด หรืออายัดว่าได้มาหรือเกี่ยวกับผู้ต้องหาอย่างไร มีหลักฐานการได้มาหรือไม่

2.2.8 จัดทำบัญชีการยึดอายัดทรัพย์สินของผู้ต้องหาไว้เป็นหลักฐาน และให้หมายเหตุไว้ในบัญชีการยึดและอายัดดังกล่าว ว่าทรัพย์สินที่ยึดอายัดรายการใดที่ผู้ต้องหาโต้แย้งกรรมสิทธิ์

2.2.9 จัดทำบัญชีของทรัพย์สินที่จะดำเนินคดีกับผู้ต้องหาในความผิดฐานฟอกเงินให้ชัดเจนแยกออกจากบัญชีของกลางคดีอาญา และบัญชีทรัพย์สินถูกประทุษร้าย เพราะบัญชีทรัพย์สินในความผิดฐานฟอกเงินจะต้องดำเนินการในศาลแพ่ง เพื่อมีคำสั่งยึดทรัพย์ตามบัญชีในความผิดคดีฟอกเงินตกเป็นของแผ่นดินต่อไป

2.2 การสอบสวนพยานบุคคลจะต้องทำการสอบสวนปากคำ พยานบุคคลที่เกี่ยวข้องในความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อเป็นหลักฐานเชื่อมโยงเกี่ยวพันในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหา พยานบุคคลในที่นี้อาจหมายรวมถึงพยานบุคคลที่ยืนยันทรัพย์สินและการได้มาซึ่งทรัพย์สินของผู้ต้องหาในคดีฟอกเงินรวมทั้งพยานบุคคลที่ทำการตรวจสอบหลักฐานทางการเงิน และบัญชีของผู้ต้องหา

หากผู้ต้องหาได้กล่าวอ้างพยานบุคคลใดเป็นพยานของตนด้วยแล้ว ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนปากคำพยานบุคคลที่ผู้ต้องหาอ้างดังกล่าวไว้ในสำนวนทุกปาก

ในการสอบสวนปากคำผู้ต้องหา หากคำให้การของผู้ต้องหาพาดพิงถึงบุคคลหรือทรัพย์สินอื่นใด นอกเหนือจากที่ได้ทำการสอบสวนไว้ก่อนแล้ว ให้พนักงานสอบสวนติดตามพยานบุคคลมาสอบสวนปากคำ และทำการติดตามและตรวจสอบทรัพย์สินตามที่ผู้ต้องหาให้การพาดพิงดังกล่าว

2.4 พยานเอกสารและพยานวัตถุในคดีฟอกเงิน

2.4.1 พยานเอกสารให้ระบุไว้ชัดเจนด้วยว่าสำนวนการสอบสวนคดี ฟอกเงิน มีพยานเอกสารทั้งหมดที่รายการ ได้แก่ พยานเอกสารอะไรบ้างเรียงตามลำดับความสำคัญของ พยานเอกสารนั้นๆ

2.4.2 พยานวัตถุให้ระบุว่ามีที่รายการ เป็นทรัพย์สินอะไรบ้าง ดำเนินรูปพรรณ ของทรัพย์สินเป็นอย่างไร รวมทั้งราคาของทรัพย์สินโดยประมาณ วัน เดือน ปี ที่ตรวจพบพยาน วัตถุ รวมทั้งสถานที่เก็บรักษาพยานวัตถุดังกล่าว และระบุชื่อ นามสกุล ตำแหน่งของผู้เก็บรักษา พยานวัตถุนั้นๆ

การพิจารณาพยานหลักฐานในการดำเนินคดีอาญากับผู้ต้องหาในความผิดฐาน ฟอกเงินให้ใช้หลักเกี่ยวกับการพิจารณาหลักฐานในสำนวนการสอบสวนคดีอาญาทั่วไป กล่าวคือ ให้พิจารณาว่าพยานหลักฐานต่างๆ ที่ทำการสอบสวนรวบรวมมาได้ดังกล่าวมีมูลเพียงพอที่จะดำเนินคดีกับผู้ต้องหาในความผิดฐานฟอกเงินได้หรือไม่ และมีบุคคลใดเกี่ยวข้องในการ กระทำความผิดร่วมกับผู้ต้องหา ยังขาดพยานบุคคลและพยานเอกสารหรือพยานหลักฐานใดๆ อีกหรือไม่

2.5 การพิจารณาพยานหลักฐานการดำเนินคดีอาญาและคดีแพ่ง

2.5.1 คดีอาญาในความผิดฐานฟอกเงิน เมื่อพนักงานสอบสวนได้ทำการสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแล้ว ให้พนักงานสอบสวนจัดทำ สำนวนการสอบสวน โดยแยกออกเป็น 3 ชุด (กรณีที่ความผิดมูลฐานและความผิดฐานฟอกเงิน มิได้เกิดในท้องที่เดียวกัน) โดยสำนวนชุดแรกเป็นสำนวนคดีอาญาในความผิดฐานฟอกเงินและ สำนวนชุดที่สองเป็นสำนวนที่จะดำเนินการในทางแพ่งและชุดที่ 3 เป็นสำเนาสำนวนสำหรับ พนักงานสอบสวน เพื่อจะใช้เบิกความต่อศาล (สำนวนชุดที่ 1 และ 2 เป็นสำนวนเรื่องเกี่ยวกับ ที่ดำเนินคดีอาญาผู้ต้องหาในความผิดฐานฟอกเงิน ให้ผู้กล่าวหา ผู้ต้องหา พยานบุคคลต่างๆ และพนักงานสอบสวน ลงลายมือชื่อจริงในเอกสาร)

การพิจารณาพยานหลักฐานในการดำเนินคดีกับผู้ต้องหา ในความผิดฐาน ฟอกเงิน ให้ใช้หลักเกี่ยวกับการพิจารณาหลักฐานในสำนวนการสอบสวนคดีอาญาทั่วไป กล่าวคือ ให้พิจารณาว่าพยานหลักฐานต่างๆ ที่ทำการสอบสวนรวบรวมมาได้ดังกล่าว มีมูลเพียงพอที่จะดำเนินคดีกับผู้ต้องหาในความผิดฐานฟอกเงินได้หรือไม่ และมีบุคคลใดเกี่ยวข้อง ในการกระทำความผิดร่วมกับผู้ต้องหา ยังขาดพยานบุคคลและพยานเอกสารหรือพยาน หลักฐานใดๆ อีกหรือไม่

2.6 การสรุปการสอบสวนคดีอาญา และการเสนอยึดอายัดทรัพย์สินทางแพ่ง

2.6.1 การสรุปสำนวนสอบสวนคดีอาญาในความผิดฐานฟอกเงิน หลังจากที่พนักงานสอบสวนได้ทำการพิจารณาพยานหลักฐานต่างๆ แล้วให้ทำการสรุปสำนวนการสอบสวนคดีอาญาในความผิดฐานฟอกเงิน และมีความเห็นในทางคดีควรสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา แล้วเสนอสำนวนการสอบสวนให้ผู้บังคับบัญชาพิจารณาตามลำดับ จนถึงพนักงานอัยการสั่งคดี เช่นเดียวกับสำนวนการสอบสวนคดีอาญาทุกๆ ไป

2.6.2 เมื่อพนักงานสอบสวนทำการสรุปสำนวนคดีอาญา ในความผิดฐานฟอกเงินแล้ว ให้ระบุไว้ในสำนวนการสอบสวนด้วยว่า กรณีที่มีการยึดทรัพย์สินในทางแพ่ง เห็นควรเสนอให้สำนักงาน ปปง. พิจารณาเพื่อส่งพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งสั่งให้ทรัพย์สินที่ยึด หรืออายัดไว้ในสำนวนการสอบสวนคดีอาญา ฐานฟอกเงินตกเป็นของแผ่นดิน โดยให้เสนอความเห็นการยึดอายัดทรัพย์สินทางแพ่งดังกล่าว และจัดส่งสำนวนการสอบสวนคดีอาญาฐานฟอกเงิน ซึ่งเป็นสำนวนชุดที่ 2 (แยกจากสำนวนคดีอาญาฐานฟอกเงินชุดที่ 2 ซึ่งเป็นเอกสารชุดเดียวกัน แต่ให้ลงลายมือชื่อจริงในเอกสาร) ส่งให้สำนักงาน ปปง. เพื่อดำเนินการทางแพ่งต่อไป

สำนวนคดีอาญาชุดที่ 3

เป็นสำนวนคดีอาญาที่แยกออกมาจากคดีความผิดฐานฟอกเงิน (สำนวนชุดที่ 2) เพื่อส่งให้สำนักงาน ปปง. ใช้ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน(มาตรการทางแพ่ง) ต่อไป ถ้าหากมีการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

สำนวนคดีอาญาชุดที่ 4

เป็นสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนได้ดำเนินการ ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งพนักงานสอบสวนเป็นผู้เก็บรักษาไว้เอง เพื่อใช้เป็นพยานเอกสารในการที่พนักงานสอบสวนได้ทำการสอบสวนดำเนินคดีอาญาดังกล่าวข้างต้นแล้วจนเสร็จ หากพนักงานสอบสวนจะต้องเบิกความเป็นพยานต่อศาล ก็สามารถที่จะใช้สำนวนคดีอาญาชุดที่ 4 เป็นหลักในการเบิกความต่อศาล หากพนักงานสอบสวนได้รับคำสั่งแต่งตั้งโยกย้าย ก็ให้นำสำนวนคดีอาญาชุดที่ 4 ที่เก็บรักษาอยู่ส่งมอบให้กับสถานีตำรวจที่พนักงานสอบสวนปฏิบัติหน้าที่เก็บรักษาไว้ต่อไป

กล่าวโดยสรุป การสืบสวนสอบสวนคดีความผิดมูลฐานและคดีฟอกเงิน นั้น เนื่องจากผู้กระทำความผิดส่วนมากเป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจและมีอิทธิพลทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ การปกปิด ซุกซ่อนการกระทำผิดเพื่อไม่ให้เจ้าหน้าที่จับกุมได้ จึงทำได้ดีกว่าคดีอาญาอื่นๆ ไป อย่างไรก็ตาม หากคณะพนักงานสอบสวนมีความซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละเวลาการทำงานจนเต็มความสามารถ ยึดมั่นในหลักกฎหมายและระเบียบแบบแผนอย่างเคร่งครัดแล้ว ย่อมสามารถเอาชนะอาชญากรรมได้ในที่สุด

การแจ้งข้อหาการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

ความผิดฐานฟอกเงินเป็นความผิดทางอาญา ตามมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งการแจ้งข้อหาการกระทำความผิดฐานฟอกเงินจะต้องพิจารณาให้เข้าองค์ประกอบทางกฎหมายดังนี้

1. ขั้นตอนแรกที่จะต้องพิจารณา คือ มีการกระทำความผิดมูลฐาน ซึ่งผู้กระทำความผิดอาจถูกจับกุมดำเนินคดีอยู่แล้ว หรือว่ามีพยานหลักฐานว่ามีการกระทำความผิดมูลฐาน แต่ยังไม่มีการดำเนินคดีความผิดมูลฐาน

2. ในการกระทำความผิดตามความผิดมูลฐานนั้น จะต้องเป็นความผิดที่ผู้กระทำได้รับเงิน/ทรัพย์สินจากการกระทำความผิด หรือเป็นความผิดที่ก่อให้เกิดรายได้ ซึ่งในข้อนี้จะต้องมีหลักฐาน หรือสามารถพิสูจน์ได้ว่าผู้กระทำความผิดได้ทรัพย์สิน มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน

3. จากนั้นต้องพิจารณาต่อไปว่าผู้กระทำความผิดนั้นเอาเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้รับมาทำการฟอกเงินหรือไม่

4. องค์ประกอบความผิดฐานฟอกเงิน ตามมาตรา 5 มีลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังนี้

4.1 มาตรา 5 (1) ผู้ใดโอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด โดยมีเจตนาพิเศษเพื่อซุกซ่อน หรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สิน หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน - ขณะ หรือหลังการกระทำความผิด หรือ

4.2 มาตรา 5 (2) กระทำด้วยประการใดๆ เพื่อปกปิด หรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มา แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใดๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

เมื่อพิจารณาว่าเข้ามาตรา 5 (1) หรือ (2) ข้อใดข้อหนึ่งแล้ว จึงเข้าสู่ขั้นตอน

5. การแจ้งข้อหา การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

2.4 กำหนดแบบรายงานใช้สำหรับพนักงานสอบสวน

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ข้อที่ 4 ได้กำหนดแบบรายงานให้หัวหน้าพนักงานสอบสวน หรือหัวหน้าหน่วยที่มีอำนาจสอบสวน ใช้สำหรับรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในการปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 โดยรูปแบบของรายงานเป็นไปดังต่อไปนี้

แบบรายงาน

ใช้สำหรับหัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ หัวหน้าหน่วยงาน

๑. แบบรายงานตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย การประสานงาน
ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.๒๕๔๒ พ.ศ.๒๕๔๔
ข้อ ๔

กรณีร้องทุกข์ กล่าวโทษ จับกุม ผู้ต้องหาชื่อ.....

.....ที่อยู่.....
โทร.....หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน/บัตรข้าราชการ.....

๒. ร้องทุกข์ กล่าวโทษ จับกุม เมื่อวันที่.....
เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น. พนักงานเจ้าของเรื่องชื่อ.....

.....โทร.....โทรสาร.....

๓. ของกลางหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ดังต่อไปนี้(บอกรายละเอียดของกลางหรือทรัพย์สินฯ อาทิ ประเภท ชนิด น้ำหนัก ขนาด จำนวน ราคา).....

๔. พฤติกรรมของผู้ต้องหา/ความสัมพันธ์กับบุคคลเกี่ยวข้อง / พฤติกรรมแห่งคดี

๕. การดำเนินการของพนักงาน หรือการสืบสวน หรือการสอบสวน

๖. ความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
พ.ศ.๒๕๔๒

ความผิดฐานฟอกเงิน.....

๗. พยานหลักฐานต่างๆ ที่รวบรวมได้.....

๘. ความเห็นของพนักงานเจ้าของเรื่อง (เห็นควรดำเนินคดีในความผิดฐาน
ฟอกเงินหรือดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน).....

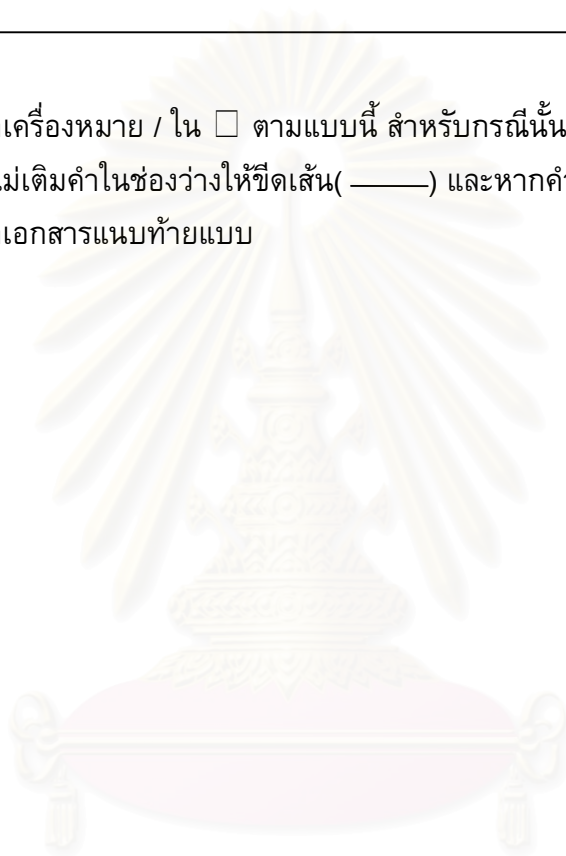
๙. ความเห็นของหัวหน้าพนักงานสอบสวน/หน่วยงาน(เห็นควรดำเนินคดีใน
ความผิดฐานฟอกเงินหรือดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน).....

(ลงชื่อ).....

()

ตำแหน่ง.....

หัวหน้าพนักงานสอบสวน/หน่วยงาน

หมายเหตุ.- ให้ทำเครื่องหมาย / ใน ตามแบบนี้ สำหรับกรณีนั้นๆหากไม่เติมคำในช่องว่างให้ขีดเส้น(——) และหากคำที่จะเติมในช่องว่างมีมาก
ให้ทำเอกสารแนบท้ายแบบ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2.5 กำหนดให้เลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถเข้าร่วมฟังการสอบสวนได้

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ข้อที่ 5 ได้บัญญัติให้เลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งเลขาธิการฯ มอบหมาย สามารถเข้าร่วมฟังการสอบสวนในคดีความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินได้ โดยการทำเป็นหนังสือแจ้งไปยังหัวหน้าพนักงานสอบสวนในท้องที่ หรือหน่วยงานที่มีอำนาจทำการสอบสวน ทราบว่าจะเข้าร่วมฟังการสอบสวนและเมื่อหัวหน้าพนักงานสอบสวนฯ หรือหน่วยงานได้รับหนังสือแจ้งแล้วนั้น ก็ให้ทำหนังสือแจ้งกลับไปยังเลขาธิการฯ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากเลขาธิการฯ ทราบถึง กำหนด วัน เวลาและสถานที่ ที่จะทำการสอบสวน ซึ่งต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้าก่อนทุกครั้งที่จะทำการสอบสวน เพื่อให้มีเวลาเพียงพอในการเดินทางมาร่วมฟังการสอบสวน แต่ถ้ามีความจำเป็นเร่งด่วน ก็ สามารถแจ้งทางโทรศัพท์ หรือเครื่องมือสื่อสารอื่นๆ ก็ได้ เช่น โทรเลข หรือ Internet เป็นต้น

ถ้าเลขาธิการฯ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งได้รับมอบหมายจากเลขาธิการฯ ไม่สามารถมาร่วมฟังการสอบสวนได้ ก็ให้พนักงานสอบสวนหรือหน่วยงานที่มีอำนาจสอบสวนทำบันทึกไว้ในสำนวนการสอบสวนและสามารถดำเนินการสอบสวนได้

2.6 กำหนดให้เลขาธิการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สามารถขอให้พนักงานสอบสวนซักถามประเด็นแห่งคดีและรวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติม

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ข้อที่ 6 ได้บัญญัติให้เลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการฯ มอบหมายให้เข้าร่วมฟังการสอบสวนสามารถขอให้พนักงานสอบสวนซักถามในประเด็นแห่งคดี หรือให้รวบรวมพยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการพิสูจน์ความผิดในคดี ซึ่งถ้าพนักงานสอบสวนไม่เห็นด้วยกับคำขอการดำเนินการดังกล่าว ก็ให้เลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทำเป็นบันทึกความเห็น พร้อมทั้งเหตุผลว่าทำไมจึงมีความจำเป็นต้องซักถามประเด็นข้อนั้นๆ หรือทำไม จึงมีความจำเป็นต้องการพยานหลักฐานรายการนั้น โดยรวบรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน เพื่อส่งให้พนักงานอัยการประกอบการพิจารณาส่งคดี

2.7 กำหนดให้หัวหน้าพนักงานสอบสวน หรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวน ส่งสำเนารายงานการสอบสวนแห่งคดี ให้เลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ข้อที่ 7 ได้บัญญัติว่า “กรณีที่เลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งเลขาธิการฯ มอบหมายเข้าร่วมฟังการสอบสวน ไม่ได้เข้าร่วมฟังการสอบสวนตามระเบียบฯ ข้อที่ 5 และเป็น

คดีในความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ที่ต้องรายงานต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ตามระเบียบฯ ข้อที่ 4 นั้น ซึ่งถ้าหากเลขอาชญากรรม เห็นควรว่าสำนวนการสอบสวนนั้นเป็นประโยชน์และสำคัญต่อรูปคดี เลขอาชญากรรม ก็สามารถขอให้หัวหน้าพนักงานสอบสวน หรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวน ส่งสำเนารายงานการสอบสวนในคดีนั้น ไปยังสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ภายในเวลาที่กำหนดไว้ได้

2.8 กำหนดให้หัวหน้าพนักงานสอบสวน หรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่สอบสวน ส่งสำเนาการสอบสวนให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยเร็ว

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ข้อที่ 8 ได้บัญญัติว่ากรณีเมื่อคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขอาชญากรรมสำนักงานป้องกันได้มีคำสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรม หรือสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามมาตรา 35 มาตรา 36 หรือมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งบทบัญญัติมาตรา 35,36 และ 48 มีดังนี้

มาตรา 35 ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องกับ หรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ก่อนได้ภายในเวลาที่กำหนด แต่ไม่เกินสามวันทำการ

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขอาชญากรรมจะสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่งไปก่อนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

มาตรา 36 ในกรณีที่มีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องกับ หรืออาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราว ภายในเวลาที่กำหนด แต่ไม่เกินสิบวันทำการ

มาตรา 48 ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม หากมีอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราว มีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขอาชญากรรมจะสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไปก่อน แล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินจะแสดงหลักฐานว่าเงิน หรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้น มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี สั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สิน หรือสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นแล้ว ให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อคณะกรรมการ

และจากการมีคำสั่งตามมาตรา 35, 36, หรือ 48 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ของคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แล้ว ต่อมาก็เป็นหน้าที่ของหัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ หรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนในคดีความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน นั้น ต้องดำเนินการจัดส่งสำเนาสำนวนการสอบสวนให้แก่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยเร็ว

2.9 กำหนดให้เลขาธิการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แจ้งให้พนักงานสอบสวนหรือหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่สอบสวน ทำการสืบสวนสอบสวนคดีความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน ได้

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ข้อที่ 9 ได้บัญญัติว่าเมื่อเกิดคดีความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งเลขาธิการมอบหมาย สามารถแจ้งให้พนักงานสอบสวนในท้องที่ ที่มีการกระทำความผิด หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวน ดำเนินการสืบสวนสอบสวนในคดีความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินดังกล่าว โดยเลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สามารถเข้าไปสอบถาม หรือตรวจสอบกับหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้องกับคดี หรือสามารถเข้าไปซักถามผู้ต้องหาหรือผู้ต้องขัง ในสถานที่ควบคุมหรือเรือนจำ ซึ่งต้องแจ้งให้หัวหน้าสถานที่นั้นทราบเสียก่อน

2.10 กำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ต้องร่วมมือกันดำเนินการเกี่ยวข้องกับทรัพย์สิน

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ข้อที่ 10 ได้บัญญัติไว้ว่า เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการยุติธรรม เลขาธิการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งเลขาธิการของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมอบหมาย ตามมาตรา 38 (3) ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือเลขาธิการ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้มีอำนาจ ดังนี้⁴

⁴ วิชัย ตันตฤกุลานันท์, คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร ,2543) , หน้า 141 – 142.

ให้มีอำนาจเข้าไปในเคหะสถาน คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ป.ป.ง. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือเลขาธิการ ป.ป.ง. มีอำนาจเข้าไปในเคหะสถาน สถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ทั้งนี้เพื่อตรวจค้น หรือเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน ทั้งนี้โดยไม่ต้องมีหมายค้นแต่ต้องเป็นกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าถ้ารอเอาหมายค้นเสียก่อน ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานจะถูกยกย้าย ซุกซ่อน หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม กรณีดังกล่าวเป็นเรื่องกฎหมายให้อำนาจพิเศษคณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ป.ป.ง. หรือเจ้าพนักงานผู้ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นบทบัญญัติพิเศษแตกต่างจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่บัญญัติห้ามมิให้เจ้าพนักงานเข้าไปค้นเคหะสถานโดยไม่มีหมายค้น อย่างไรก็ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามก็ได้กำหนดตัวบุคคลที่จะเข้าไปดำเนินการโดยเคร่งครัด โดยเฉพาะมีเลขาธิการ ป.ป.ง. เป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เป็นผู้ดูแลกำกับการอยู่แล้ว และดำเนินการภายใต้เงื่อนไขตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้นด้วย อีกประการหนึ่งตามมาตรา 38 วรรคสอง ได้กำหนดว่ากรณีเข้าไปค้นในเคหะสถานหรือสถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ นั้น ถ้าผู้ที่เข้าไปค้นในเคหะสถาน หรือสถานที่ หรือยานพาหนะ ไม่ใช่คณะกรรมการธุรกรรม หรือไม่ใช่เลขาธิการ ป.ป.ง. แต่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเลขาธิการ ป.ป.ง. ให้ไปดำเนินการดังกล่าวแล้วพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะต้องแสดงเอกสารหนังสือการรับมอบหมายดังกล่าว มาพร้อมบัตรประจำตัว ต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง คือจะต้องแสดงหลักฐานดังกล่าวต่อผู้ครอบครองเคหะสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะที่จะต้องทำการตรวจค้นนั้นเสียก่อน และเมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับแจ้งจากเลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งเลขาธิการมอบหมายให้ร่วมเข้าไปในเคหะสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะมีการซุกซ่อน หรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน เพื่อตรวจค้น ติดตามตรวจสอบ หรือยึด หรืออายัดทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานใดก็ให้พนักงาน ฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ โดยส่งเจ้าหน้าที่หรือบุคคลเข้าร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่มีการร้องขอ

ดังนั้นจึงขอยกแนวทางปฏิบัติหรือคำแนะนำในการตรวจค้น ติดตาม ตรวจสอบ ทรัพย์สินเพื่อทำการยึด หรืออายัด ให้สอดคล้องกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ข้อที่ 10 ดังต่อไปนี้

คำแนะนำในการตรวจค้น – ตรวจสอบเงินหรือทรัพย์สินที่ต้องสงสัย⁵

ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยเฉพาะฝ่ายป้องกันและปราบปรามเจ้าหน้าที่สายสืบที่ทำการตั้งจุดตรวจค้น ไม่ว่าจะเป็นการตรวจค้นตัวบุคคล ยานพาหนะหรือกรณีการเข้าทำการตรวจค้นเคหะสถาน โดยมีหมายค้นศาลหรือที่ทำงาน มักจะพบเงินสดหรือทรัพย์สินที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด (ดู มาตรา 3) ซุกซ่อนอยู่เป็นจำนวนมาก แต่มักไม่พบสิ่งผิดกฎหมาย (คือ ทำการแยกยาเสพติดและเงินที่ได้จากการจำหน่ายยาเสพติดออกจากกัน) เนื่องจากผู้กระทำความผิดต้องการปกปิด ซ่อนเร้นวิธีการกระทำความผิดไม่ให้มีร่องรอยหลักฐาน ดังนั้นการใช้เทคนิคในการสืบสวนสอบสวนและหลักทางนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาช่วยในการดำเนินการตรวจสอบเบื้องต้น จึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงขอแนะนำการปฏิบัติในการตรวจค้นและตรวจสอบเงินหรือทรัพย์สินที่ต้องสงสัย สรุปได้ดังนี้

1. วางแผนและซักซ้อมความเข้าใจก่อนปฏิบัติการทุกครั้ง ประเมินการต่อสู้ขัดขวาง
2. เตรียมเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน เช่น กล้องถ่ายรูป กล้องวิดีโอ เครื่องเขียน กระดาษเขียนหมายเลขกำกับ เทปกาว เชือก เครื่องบันทึกเสียง ฯลฯ
3. มอบหมายหน้าที่เฉพาะให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติรับผิดชอบ เพื่อแยกการควบคุมการปฏิบัติ เช่น การควบคุมบุคคลที่มาด้วยกัน หรืออยู่ในสถานที่เดียวกันไม่ให้เกิดการปรึกษาหารือ หรือหลบเลี่ยงการตรวจสอบ ซักถาม โดยจัดเจ้าหน้าที่ให้รับผิดชอบเฝ้าคุมตลอดเวลา ตรวจยึดเครื่องมือสื่อสาร เช่น โทรศัพท์มือถือ (ห้ามรับสาย โทรออก แต่ควรจดหมายเลขโทรศัพท์ที่มีการโทรเข้ามายังเครื่องที่ตรวจยึดไว้)
4. ทำการตรวจค้นตัวบุคคลทุกคน ยานพาหนะ เคหะสถาน ที่ทำงาน โกดัง ให้ละเอียด จัดทำบันทึกการตรวจค้นและยินยอมให้ยึดทรัพย์สินเพื่อทำการตรวจสอบ
5. ควรติดต่อให้นำสุนัขตำรวจ มาดมกลิ่นเพื่อพิสูจน์ทราบทราบปนเปื้อนยาเสพติด รวมถึงการใช้หลักนิติวิทยาศาสตร์เข้ามาในการตรวจพิสูจน์ เช่น แจ้งให้เจ้าหน้าที่วิทยาการตำรวจ หรือกองพิสูจน์หลักฐาน หรือบริษัทเอกชนที่มีเครื่องมือตรวจหารสารเสพติด (IONSCAN) เพื่อเข้าทำการตรวจสอบหาทราบปนเปื้อนยาเสพติด หรือโดยวิธีใช้น้ำยาเคมีตรวจพิสูจน์ด้วยปฏิกิริยาการเกิดสี ควรถ่ายภาพไว้เป็นหลักฐานด้วย

⁵ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , คู่มือพนักงานสืบสวนสอบสวน , หน้า 43 – 45.

6. ทำการตรวจสอบ ตรวจพิสูจน์ต่อหน้าบุคคลพยานแล้ว ให้รีบจัดทำบันทึกผลการตรวจสอบพร้อมระบุรายละเอียดที่จำเป็นให้ปรากฏ ให้ผู้เกี่ยวข้องลงลายมือชื่อและพิมพ์นิ้วหัวแม่มือไว้ในบันทึก ทำการสอบปากคำที่เกี่ยวข้องเป็นพยานทุกคน

7. ทำการบันทึกภาพถ่ายวีดีโอไว้ทุกขั้นตอน เป็นหลักฐานดำเนินการต่อไป

8. ในการตรวจค้นให้ใช้วาจาสุภาพ ควรมุ่งเน้นการตรวจค้น หรือยึด เงินสด รถยนต์และทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด รวมถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการธุรกรรมทางการเงิน สมุดบัญชีเงินฝากธนาคาร พันธบัตร โฉนดที่ดิน ทะเบียนรถยนต์ ใบแจ้งค่าโทรศัพท์ สมุดจดส่วนตัว (ไดอารี่) สมุดจดหมายเลขโทรศัพท์ เอกสารอื่นที่เกี่ยวข้องกับความผิดมูลฐานหรือฟอกเงิน เช่น คำร้องฝากขัง ขบวนการจับกุมยาเสพติด หรือความผิดมูลฐานใดที่บุคคลนั้นเก็บไว้ ฯลฯ

9. ยึดถือระเบียบ กฎหมายและเสียสละเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

10. รายงานผู้บังคับบัญชา ตามลำดับชั้นทางโทรศัพท์ โทรสาร ทูกระยะและควรรีบรายงานหรือแจ้ง ป.ป.ง. เพื่อขอคำแนะนำ ความช่วยเหลือในการปฏิบัติ (สำนักงาน ป.ป.ง. โทร. 0 – 2219 – 3600 โทรสาร 0 – 2219 – 3625)

คำแนะนำในการตรวจค้นทรัพย์สินเพื่อทำการยึดหรืออายัด⁶

หลักในการตรวจค้นควรค้นหาทรัพย์สินของผู้ต้องหา คู่สมรส ญาติสนิท มิตรสหาย บุตรบริวาร มีดังนี้

1. วางแผนในการตรวจค้นและมอบหมายหน้าที่ให้ผู้ที่ เข้าทำการตรวจค้นไว้ชัดเจนนอกจากนั้น จำเป็นต้องหาข้อมูลเกี่ยวกับบ้านพัก ที่ทำงาน โกดัง หรือสถานที่เก็บรักษาทรัพย์สินที่จะทำการตรวจยึดอย่างอื่น เช่น ตู้เซฟธนาคาร ฯลฯ หลังจากที่ได้ข้อมูลในเรื่องดังกล่าว แล้วอาจทำแผนที่สังเขป แสดงจุดบริเวณของสถานที่ดังกล่าวไว้ เพื่อสะดวกในการวางแผนตรวจค้น เตรียมเครื่องมืออุปกรณ์ให้พร้อมในการตรวจค้น เช่น กล้องถ่ายรูป หรือกล้องวีดีโอ รวมถึงอุปกรณ์จำเป็นอื่น ๆ เช่น เชือก ชะแลง รถบรรทุก รถยกของหนัก ฯลฯ

⁶ เรื่องเดียวกัน , หน้า 28 – 30.

2. การขอหมายค้นจากศาลโดยการติดต่อประสานงานกับตำรวจท้องที่ เพื่อร่วมทำการตรวจค้นเสมอ ยกเว้นเมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า หากเน้นซ้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะถูกยกย้าย ซุกซ่อน ทำลายหรือทำให้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ถือเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วนและเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดให้คณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขาธิการมีอำนาจเข้าไปในเคหะสถาน สถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการนซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานได้ (ตามมาตรา 38 (3))

3. ก่อนที่จะลงมือทำการตรวจค้น ควรวางแผนในการตรวจค้นและมอบหมายหน้าที่ให้ผู้ที่จะเข้าทำการตรวจค้นไว้ชัดเจน นอกจากนี้จะต้องเตรียมกล้องถ่ายรูป หรือกล้องถ่ายวิดีโอ เพื่อบันทึกภาพในขณะที่ทำการตรวจค้น รวมทั้งเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นอย่างอื่น เช่น เชือก ชะแลง รอยกของหนัก แผ่นป้ายหมายเลข เครื่องเขียน เป็นต้น

4. หากเป็นการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 38 (3) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงเอกสารมอบหมายและบัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อเจ้าของบ้าน หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง พร้อมกับดำเนินการแสดงความบริสุทธิ์ก่อนที่จะลงมือทำการตรวจค้น ทำการควบคุมบริเวณที่ทำการตรวจค้น เพื่อป้องกันไม่ให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องเข้าไปเคลื่อนย้ายทรัพย์สินออกมาหรืออาจจะเข้าไปทำลายทรัพย์สิน

กรณีปฏิบัติตามหมายค้นศาลต้องแสดงหมายค้นของศาลให้เจ้าของบ้าน หรือบุคคลที่อยู่ในบ้าน ตรวจสอบก่อนจะลงมือทำการตรวจค้น หากเจ้าของบ้านไม่ยินยอมให้ทำการตรวจค้น ก็ให้บันทึกไว้และให้พยานคนกลางหรือชาวบ้านในละแวกนั้นเป็นผู้นำในการตรวจค้น ต่อหน้า ที่เจ้าของบ้านระบุนั้น เวลาที่ตรวจค้นให้ชัดเจน

5. เมื่อตรวจค้นพบทรัพย์สินที่ต้องการยึดหรืออายัด ให้รีบดำเนินการตรวจนับและบันทึกการตรวจยึดพร้อมรายละเอียด เช่น กรณีที่เป็นเงินหรือทรัพย์สินของผู้ต้องหาในคดีความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อให้ทราบจำนวนเงินหรือทรัพย์สินของผู้ต้องหาที่แท้จริงว่ามีจำนวนเท่าใด เก็บรักษาอยู่ที่ไหน และผู้ใดเป็นผู้ครอบครองหรือเก็บรักษา กรณีที่ทรัพย์สินเป็นบัญชีเงินฝาก พันธบัตร ใบหุ้น เอกสารการกู้ยืมเงิน เอกสารการโอน รับโอน ฝากหรือถอนตามที่ปรากฏหลักฐานในบัญชีธนาคารของผู้ต้องหา หรือเอกสารอื่น ๆ เช่น โฉนดที่ดิน, นส. 3 ก, ส.ค. 1 ทะเบียนรถยนต์ นิติกรรมสัญญา ใบแจ้งค่าบริการโทรศัพท์ สมุดจดบันทึก โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาพถ่าย ฯลฯ รวมทั้งทรัพย์สินที่มีเหตุน่าเชื่อหรือควรสงสัยว่าจะได้มาโดยการกระทำความผิด

หลังจากที่ทำการตรวจสอบค้นพบทรัพย์สินตามรายการดังกล่าว ข้างต้นแล้ว จะต้องทำบันทึกการยึดทรัพย์สินของผู้ต้องหา หรือผู้ที่เกี่ยวข้องไว้เป็นหลักฐานทุกครั้ง ระบุให้ชัดเจนเกี่ยวกับลักษณะของทรัพย์สินที่ทำการตรวจยึด เช่น จำนวน น้ำหนัก สี ขนาด ความกว้าง ยาว ลักษณะความแท้จริงของสิ่งของ เช่น เพชร ทอง อัญมณี ควรให้ผู้เชี่ยวชาญ ตรวจประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึดมีทรัพย์สินรายการใดที่ผู้ต้องหา หรือผู้เกี่ยวข้องโต้แย้งสิทธิไว้ หรือไม่ให้บันทึกไว้ทำการตรวจยึดดังกล่าว

6. เมื่อพบทรัพย์สินที่จะยึดหรืออายัดให้จัดทำป้ายหมายเลขกำกับ ที่ตัวทรัพย์สินที่จะยึดหรืออายัดดังกล่าวเป็นหลักฐานให้ชัดเจน หากมีทรัพย์สินใดที่ต้องตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์ก็ให้รีบดำเนินการตรวจสอบทันที

7. หลังจากทำการตรวจค้นเสร็จจะต้องบันทึกการตรวจค้น และยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้เป็นหลักฐาน พร้อมทั้งอ่านให้เจ้าบ้าน ผู้ต้องหาและพยานฟังแล้วให้ลงลายมือชื่อในบันทึกดังกล่าว

8. ให้ลงบันทึกประจำวันไว้เป็นหลักฐานที่สถานีตำรวจท้องที่ที่ทำการตรวจค้น โดยระบุในประจำวันให้ชัดเจนเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัด ดังกล่าว

ในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการตรวจค้นจะต้องปฏิบัติด้วยความสุภาพ ละเอียดรอบคอบ หลีกเลี่ยงการทำให้ทรัพย์สินของเจ้าของบ้านเสียหายหรือสูญหายโดยเด็ดขาด

2.11 กำหนดให้ผู้เกี่ยวข้องกับบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือ คอมพิวเตอร์ให้ความร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่ศาลมีคำสั่งอนุญาต

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ฯ ข้อที่ 11 ได้บัญญัติไว้ว่าเมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ตามคำขอของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งเลขานุการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมอบหมาย ในการเข้าไปตรวจสอบ ถึงบัญชีลูกค้ายุทธการการเงิน เครื่องมือ หรือ อุปกรณ์ในการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์มือถือ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใดที่ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิดฐานหรือความผิดฐานฟอกเงิน นั้น ตามระเบียบฉบับนี้ กำหนดให้ผู้เกี่ยวข้องกับบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ ให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะเข้าไปทำการตรวจสอบข้อมูลดังกล่าว หรือให้ส่งเจ้าหน้าที่หรือบุคคลของสถาบันการเงินหรือของหน่วยงานที่ดูแลเก็บรักษาข้อมูลนั้นๆ เข้าไปร่วมดำเนินการตรวจสอบกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งศาลได้อนุญาตให้ทำการตรวจสอบได้ โดยเจ้าหน้าที่หรือบุคคลซึ่งเกี่ยวข้อง ต้องให้ความร่วมมือโดยทันที ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้แจ้งให้ทราบโดยแสดงคำสั่งอนุญาตของศาล ซึ่งถ้าเจ้าหน้าที่หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องไม่สามารถให้ความร่วมมือได้ ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำเป็นบันทึกเหตุผล การไม่ให้ความร่วมมือถึงการดำเนินการตรวจสอบนั้น ไว้เป็นหลักฐาน

เหตุผลที่ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถเข้าไปตรวจสอบถึงบัญชีลูกค้า สถาบันการเงิน ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือคอมพิวเตอร์ มีดังนี้⁷

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้ให้อำนาจหน้าที่ คณะกรรมการธุรกรรมเลขาธิการและพนักงานเจ้าหน้าที่ในหน้าที่การปฏิบัติงานไว้หลายประการ ดังที่กล่าวไว้แล้ว ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ ของคณะกรรมการธุรกรรมเลขาธิการและพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในอันที่จะตรวจสอบธุรกรรม หรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมีความสะดวกมีความคล่องตัวและมี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงให้กรรมการธุรกรรม เลขาธิการและพนักงานเจ้าหน้าที่ มีอำนาจที่จะมีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจแล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมา เพื่อให้ถ้อยคำส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณาได้หรืออาจจะมีหนังสือสอบถาม หรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา หรือเข้าไปในเคหะสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อน หรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้น หรือเพื่อประโยชน์ในการติดตามตรวจสอบ หรือยึด หรืออายัดทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหากเน้นซ้ำกว่าจะเอาหมายค้นมาได้ ทรัพย์สิน หรือพยานหลักฐาน ดังกล่าวนั้นจะถูกยกย้าย ซุกซ่อนทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม

นอกจากนี้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ยังได้ กำหนดหลักเกณฑ์ในการเก็บรักษาและใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ได้มาอีกด้วย กล่าวคือ บรรดา ข้อมูลที่ได้มาจากการให้ถ้อยคำชี้แจงเป็นหนังสือ บัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ ที่มีลักษณะ เป็นข้อมูลเฉพาะ ของบุคคลสถาบันการเงินส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ ให้เลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบ ในการจัดเก็บรักษาและใช้ประโยชน์จากข้อมูลนั้น

การจับกุมดำเนินคดีฟอกเงิน เป็นการมุ่งเน้นไปที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด แต่การฟอกเงินมักทำกันเป็นขบวนการเป็นเครือข่ายที่ซับซ้อน มีนายทุนหรือผู้มีอิทธิพลอยู่เบื้องหลัง อีกทั้งมีการตัดตอนของการกระทำความผิด ทำให้พยานหลักฐานต่าง ๆ มักมีไม่เพียงพอที่จะเอาตัวผู้อยู่เบื้องหลังการกระทำความผิดมารับโทษตามกฎหมาย แต่เนื่องจากตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้มีการกำหนดโทษผู้กระทำความผิด

⁷ กองนโยบายและมาตรการ , สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่ , (อัดสำเนา).

ในข้อหาสนับสนุนการกระทำความผิด การพยายามกระทำความผิด และสมคบ ดังนั้นกฎหมายจึงกำหนดแนวทางการสืบสวนพิเศษ เพื่อรวบรวมพยานหลักฐานไว้ ให้ได้กว้างขวางขึ้น การฟอกเงินนอกจากจะใช้ประโยชน์จากความแตกต่างของกฎเกณฑ์ทางการเงิน ของประเทศต่าง ๆ แล้ว ผู้ฟอกเงินยังอาศัยเทคโนโลยี ที่นับวันยิ่งจะก้าวหน้าขึ้นเป็นเครื่องมือในการฟอกเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ทั้งรวดเร็ว แน่นนอน ไม่มีข้อจำกัดทางพรมแดนของประเทศ ติดตามร่องรอยได้ยาก เป็นต้น ลักษณะเหล่านี้มีครบถ้วนในเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยเฉพาะระบบโทรคมนาคมและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ซึ่งดึงดูดใจนักฟอกเงินเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ อาชญากรนักฟอกเงินยังฉกฉวยประโยชน์จากระบบทะเบียนข้อมูลของราชการที่ยังล้าหลัง หรือการไม่ประสานงานกันระหว่างหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีผลไม่เอื้ออำนวยให้มีการตรวจสอบข้อมูลบุคคลหรือการทำธุรกรรมได้โดยสะดวก เทคนิคการสืบสวนพิเศษมีความมุ่งหมายในการช่วยเหลือสนับสนุน ให้หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ของรัฐสามารถตรวจสอบผู้กระทำความผิดอาญา รวมทั้งในการติดตามเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบ เพื่อริบให้ตกเป็นของแผ่นดินได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

หลักการสำหรับการใช้เทคนิคพิเศษนี้ เป็นมาตรการอื่นนอกเหนือจากมาตรการทางกฎหมาย เพื่อใช้ในการบ่งชี้และติดตามทรัพย์สินซึ่งอาจริบได้ทั้งนี้เพื่อให้ศาลหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่สามารถเรียก ตรวจสอบ หรือยึดเอกสารการเงิน หรือข้อมูลลูกค้าและธุรกรรมจากสถาบันการเงินได้⁸

เทคนิคพิเศษในการสืบสวนสอบสวนเหล่านี้ ได้แก่⁹

1. การตรวจสอบบัญชีธนาคารหรือสถาบันการเงิน (Monitoring bank accounts)
2. การตรวจสอบข้อมูลทรัพย์สินหรือที่ดิน (Examination of deeds and records)
3. การติดตามดักฟังโทรศัพท์ หรืออุปกรณ์สื่อสารอย่างอื่น (Communication interception)

⁸ Council of Europe Convention on Laundering , Search , Seizure and Confiscation of the Proceed of Crime 1990, Article 4.

⁹ United Nations International Drug Control Programme (UNDCP) Model law on Money Laundering , and International Cooperation in Relation to Drug: Legal Advisory Programme November 1995, <http://www.imolin.org/ml95eng.htm> (24 January 2000).

4. การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางระบบคอมพิวเตอร์ (Access to computer systems)

อย่างไรก็ตาม การใช้เทคนิคพิเศษเหล่านี้ มักเป็นเรื่องที่กระทบสิทธิส่วนบุคคล อันถือเป็นสิทธิมนุษยชน และเป็นหลักการพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องละเอียดย่อน การใช้เทคนิคพิเศษจึงอาจกระทำได้ที่จำเป็นเร่งด่วน ภายในขอบเขตจำกัดเท่านั้น บางวิธีก็ไม่สามารถกระทำได้โดยพลการ แต่ต้องร้องขอต่อศาลเพื่อให้อนุญาตให้ใช้เทคนิคพิเศษดังกล่าว โดยต้องอ้างเหตุผลความจำเป็น เช่น มีเหตุหนักแน่นเชื่อได้ว่าบัญชีธนาคาร โทรศัพท์ หรือระบบคอมพิวเตอร์ มีความเกี่ยวข้องกับการฟอกเงิน¹⁰

ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สามารถดำเนินการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ดังนี้

มาตรา 46 ในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสารหรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใดถูกใช้ หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขธิการมอบหมายเป็นหนังสือจะยื่นคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลแพ่ง เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสารหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นก็ได้อ

ในกรณีตามวรรคหนึ่งศาลจะสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้ยื่นคำขอ ดำเนินการโดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่ทั้งนี้ให้อนุญาตได้คราวละไม่เกินเก้าสิบวัน

เมื่อศาลได้สั่งอนุญาตความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ผู้เกี่ยวข้องกับบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสารหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ ตามคำสั่งดังกล่าว จะต้องให้ความร่วมมือเพื่อให้เป็นตามความในมาตรานี้

ดังนั้นจึงขอเสนอแนวทางการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการสอบสวนพิเศษ ดังนี้¹¹

¹⁰ นิกร เกียรติกุล , การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , (กรุงเทพมหานคร : Translators at - Lay , Com , 2543) , หน้า 49 – 50.

¹¹ กองนโยบายและมาตรการ , สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่ , (อัสสัมชัญ).

การกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการสอบสวนพิเศษ

แนวทางปฏิบัติ

1. หลักเกณฑ์การยื่นคำขอฝ่ายเดียว
2. รายละเอียดคำขอ
3. รายละเอียดคำสั่งอนุญาตของศาล
4. การนำพยานหลักฐานไปใช้และการตรวจสอบ

1. หลักเกณฑ์การยื่นคำขอฝ่ายเดียว

ก. ผู้ยื่นคำขอฝ่ายเดียวต้องเป็นเจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย จาก เลขานุการ เป็นหนังสือ

ข. การมอบหมายเป็นหนังสือของเลขานุการนั้น ต้องระบุให้ชัดเจนว่า วัตถุประสงค์ให้เข้าถึงประเภทใดและใช้วิธีการเข้าถึงชนิดใดโดยได้ครอบคลุมถึงประโยชน์ในการ รวบรวมพยานหลักฐานและความจำเป็นของข้อมูลที่ประสงค์

ค. ศาลอาจสั่งให้เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่ นำอุปกรณ์เครื่องใช้ในการดำเนินการ ตามคำขอแสดงต่อศาลก็ได้

ง. พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดงเหตุผลและความจำเป็นประกอบพยานหลักฐานตามสมควรเสนอต่อศาล

ข้อสังเกต หนังสือมอบหมายตาม (ก) ให้เลขานุการกำหนดแบบให้เป็นแนวทางเดียวกันในการปฏิบัติ

2. รายละเอียดคำขอ

ก. ระบุชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะดำเนินการตามคำขอ และระบุให้ชัดเจนถึง วัตถุประสงค์การเข้าถึงข้อมูลประเภทใดและใช้วิธีการเข้าถึงชนิดใด

ข. คำรับรองของเลขานุการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ว่า ข้อมูลที่จะได้จากการ ดำเนินการตามคำขอนั้น เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงินอย่างไร

ค. ระบุชื่อ หรือรูปพรรณ และสถานภาพของบุคคล หรือเครื่องมือ อุปกรณ์ หรืออื่น ๆ ที่ต้องถูกดำเนินการตามคำขอ เท่าที่จำเป็น หรือพอสมควรแก่ศาลที่จะกำหนด ในคำสั่งได้

ง. รายงานการสืบสวนสอบสวน หรือรายงานข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องที่ต้องดำเนินการตามคำขอ

3. รายละเอียดคำสั่งอนุญาตของศาล

- ก. ระบุชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการตามคำขอ
- ข. ระบุชื่อหรือรูปพรรณและสถานภาพของบุคคล หรือเครื่องมือ อุปกรณ์อื่นใด ที่จะถูกดำเนินการตามคำขอ
- ค. สภาพและสถานที่อยู่ หรือที่ตั้ง หรือภูมิลำเนาตาม (ข)
- ง. ระยะเวลาที่อนุญาตให้ดำเนินการได้

4. การนำพยานหลักฐานไปใช้ในการตรวจสอบ

- ก. พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ต้องเก็บรักษาข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการ ตามคำขอที่ศาลอนุญาตไว้ในที่ปลอดภัย
- ข. ข้อมูลที่ได้ตาม ก.) ต้องมิให้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขในภายหลังเป็นอันขาด
- ค. เมื่อระยะเวลาตามคำขอสิ้นสุดลง พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ต้องส่งข้อมูลที่ได้มาโดยปิดผนึกไว้ต่อศาลในคดีสำคัญ

ง. ศาลต้องการเก็บรักษาข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการภายหลังคดีถึงที่สุดแล้ว เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสิบปี เพื่อประโยชน์ต่อการตรวจสอบในภายหลัง

จ. การนำไปใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องชี้ภายในขอบเขตที่เกี่ยวข้องกับความผิดเท่านั้น และต้องรายงานให้ศาลทราบโดยมิชักช้า เมื่อมีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลนั้น

ฉ. การทำลายข้อมูลที่ได้จากการดำเนินการให้กระทำได้โดยคำสั่งศาล เท่านั้น และให้ทำลายได้ในกรณีข้อมูลนั้นไม่เป็นประโยชน์ หรือไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือข้อมูลนั้นได้มาภายหลังสิ้นระยะเวลาที่ศาลอนุญาตให้ดำเนินการได้

เมื่อทราบถึงหลักเกณฑ์แนวทางปฏิบัติ วิธีการการสืบสวนพิเศษแล้ว ต่อไปขอแสดงถึง แบบของหนังสือของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในการขอความร่วมมือ เพื่อตรวจสอบการทำธุรกรรมและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม ตามมาตรา 38 ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นไปตามแบบ ป.ป.ง. ตค.03 ดังนี้

ที่ นร 2202/

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการ
ฟอกเงินเลขที่ 422 ถ.พญาไท แขวงวังใหม่
เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรื่อง ขอความร่วมมือตรวจสอบการทำธุรกรรมและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม(ตามมาตรา38)

เรียน(ผู้เกี่ยวข้อง)

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สำเนาคำสั่งเลขอาธิการ ปปง. ที่...../.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ...
(คำสั่งมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่)

2. รายการข้อเท็จจริงและเอกสารหลักฐานที่ขอทราบ

ด้วยเลขอาธิการ ปปง. ได้มีคำสั่งที่...../.....ลงวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจสอบเบื้องต้น เกี่ยวกับรายงานหรือข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรม ราย.....ว่าได้มีการทำธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานใด ๆ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หรือไม่

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 38 (1) (2)และ(3) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จึงใคร่ขอความร่วมมือท่านดำเนินการ ดังนี้

() ตรวจสอบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการทำธุรกรรมหรือทรัพย์สินรายดังกล่าวตามรายการที่ส่งมาด้วย 2

() ส่งมอบบัญชี เอกสารหรือหลักฐานต่าง ๆ (สำเนารับรองถูกต้อง) ดังนี้.....

() มีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ.....

() ให้ท่านหรือผู้แทนหรือเจ้าหน้าที่ไปให้ถ้อยคำกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....เวลา.....น. ณ.....สำนักงาน ปปง.

() อื่น ๆ.....

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

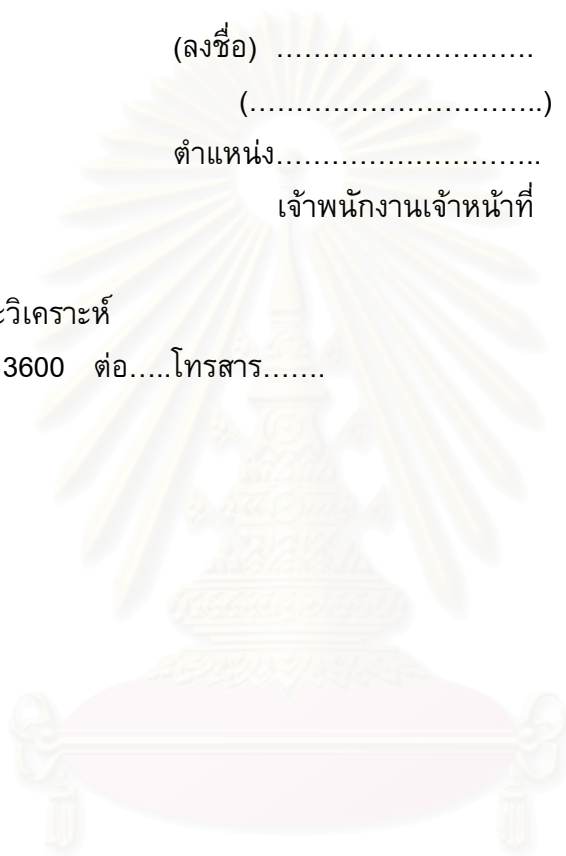
(.....)

ตำแหน่ง.....

เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่

กองตรวจสอบและวิเคราะห์

โทร. 0 – 2219 – 3600 ต่อ.....โทรสาร.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการข้อเท็จจริงและเอกสารหลักฐานที่ขอทราบ

1. กรณีธนาคาร

() ตรวจสอบทรัพย์สิน

1. เกี่ยวกับบัญชีเงินฝาก เงินกู้ ตั๋วรับภัย ทั้งในนามตนเอง นามแฝง หรือ มีอำนาจสั่งจ่ายบัญชีใดบ้างในพื้นที่

1.1 ราย.....

1.2 ราย.....

1.3 ราย.....

2. ขอสำเนาคำขอเปิดบัญชี รายการทางบัญชี บัญชีเงินกู้ สัญญาเช่าตั๋วรับภัย ตามข้อ 1 ตั้งแต่.....ถึง

2.1

2.2

2.3

() เจาะจงขอรายการทางบัญชี

1. เกี่ยวกับรายการทางบัญชีราย.....ดังต่อไปนี้

1.1

1.2

1.3

2. เกี่ยวกับรายการสลิป

2.1

2.2

2.3

() กรณีขอรายการเกี่ยวกับเช็ค ดราฟ ตัวแลกเงิน

1. เกี่ยวกับการสั่งจ่ายเช็คจากบัญชีเลขที่.....ชื่อบัญชี.....

ธนาคาร.....สาขา.....วันที่ทำรายการ.....

หมายเลขเช็ค.....จำนวนเงิน.....

2. เกี่ยวกับการนำเช็คมาขึ้นเงินชื่อบัญชีเช็ค.....หมายเลขเช็ค.....

วันที่ทำรายการ.....จำนวนเงิน.....ผู้รับเงิน.....

3. เกี่ยวกับการขอสำเนาเช็ค.....การสั่งจ่ายเช็คจากบัญชีเลขที่.....

ชื่อบัญชี.....ธนาคาร.....สาขา.....วันที่ทำรายการ.....

หมายเลขเช็ค.....จำนวนเงิน.....

4. เกี่ยวกับผู้ใดเป็นผู้ส่งจ่ายเช็คธนาคาร.....สาขา.....หมายเลข.....
- () กรณีขอรายการเกี่ยวกับตราฟั ตั๋วแลกเงิน
1. เกี่ยวกับคำขอซื้อเช็คเช็ค/ตราฟั ธนาคารสาขา.....
เมื่อวันที่.....จำนวนเงิน.....
 2. ขอสำเนาต้นหน้าและหลังเช็คเช็ค/ตราฟัตามข้อ 1
- () กรณีขอเอกสารกู้เบิกเงินบัญชี
1. เกี่ยวกับสัญญาเบิกเงินเกินบัญชี ราย.....หลักทรัพย์ค้ำประกัน.....
จำนวนเงิน.....รายการทางบัญชี.....
บัญชีเลขที่.....
 2. เกี่ยวกับการกู้เงินราย.....หลักทรัพย์ค้ำประกัน.....
จำนวนเงิน.....รายการทางบัญชี.....
บัญชีเลขที่.....
- () กรณีขอเอกสารเงินกู้
- เกี่ยวกับสัญญาเงินกู้และรายการทางบัญชีเงินกู้ ชื่อผู้กู้ หลักทรัพย์ที่ใช้จำนอง
เป็นประกันวันที่จดจำนอง
1. ราย.....
 2. ราย.....
 3. ราย.....

2. กรณีที่ดิน

- () ตรวจสอบทรัพย์สิน
- เกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน และอาคารชุด พร้อมทั้งหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์
หรือ สิทธิครอบครองในที่ดินและเอกสารประกอบการทำนิติกรรมในที่ดินของบุคคลดังต่อไปนี้
1. ราย.....
 2. ราย.....
 3. ราย.....
- () เจาะจงเป็นแปลง
- เกี่ยวกับหนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ (หรือสิทธิครอบครอง) และเอกสาร
ประกอบการทำนิติกรรมของที่ดิน ดังต่อไปนี้
1. ราย.....
 2. ราย.....
 3. ราย.....

3. กรณีขนส่ง

เกี่ยวกับต้นทะเบียนและเอกสารประกอบการจดทะเบียนรถยนต์ หรือจักรยานยนต์
ดังต่อไปนี้

1. ราย.....
2. ราย.....
3. ราย.....

4. กรณีอาวุธ

เกี่ยวกับผู้รับใบอนุญาตให้มีและใช้อาวุธปืน ดังต่อไปนี้

1. ราย.....
2. ราย.....
3. ราย.....

5. กรณีโทรศัพท์มือถือ

เกี่ยวกับผู้ใช้หมายเลข ดังต่อไปนี้

1. ราย.....
2. ราย.....
3. ราย.....

6. กรณีสรรพากร

เกี่ยวกับการยื่นแบบแสดงรายละเอียดเสียภาษีและรายได้พึงประเมินตั้งแต่ปี พ.ศ.
.....จนถึงปัจจุบันของบุคคล ดังต่อไปนี้

1. ราย.....
2. ราย.....
3. ราย.....

7. อื่น ๆ

เกี่ยวกับ.....

1. ราย.....
2. ราย.....
3. ราย.....

2.12 กำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยถือปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ข้อที่ 12 ได้บัญญัติไว้ว่า เมื่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการฯ มอบหมาย ได้มีหนังสือขอความร่วมมือแจ้งให้ส่วนราชการ องค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ให้เก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น โดยให้ปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกยึด หรืออายัด พ.ศ. 2543 ลงวันที่ 7 กันยายน 2543 และในการเก็บรักษาทรัพย์สินดังกล่าวนั้น ให้หน่วยงานที่เก็บรักษาทรัพย์สินต้องทำหลักฐานการส่งมอบและรับมอบทรัพย์สินนั้นไว้เป็นสองฉบับ โดยต้องมีข้อความตรงกัน และให้มอบให้ฝ่ายเก็บรักษาทรัพย์สินและพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการฯมอบหมาย โดยเก็บรักษาไว้ฝ่ายละฉบับ

ต่อไปจึงขอแสดงแนวทางการเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึด หรืออายัด ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังต่อไปนี้¹²

การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สิน

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรักษาและจัดการทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรม หรือเลขาธิการ ปปง. แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้ มาตรา 57 บัญญัติว่าให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งปัจจุบันได้แก่ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินว่าด้วยการเก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด พ.ศ. 2543 ลงวันที่ 7 กันยายน 2543 ซึ่งมีหลักเกณฑ์โดยย่อได้แก่

หน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สิน

- ให้ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการทรัพย์สิน มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด
- ในกรณีที่ทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้เป็นอสังหาริมทรัพย์หรือเป็นกิจการ เช่น อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรม ที่มีรายได้จากการประกอบกิจการดังกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามวรรคหนึ่งรายงานเลขาธิการทันที เพื่อพิจารณาสั่งการโดยเร็ว

¹² นิกร เกร็กุล , การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , หน้า 212 – 216.

วิธีการเก็บรักษาทรัพย์สิน

- ให้เก็บรักษาทรัพย์สินตามประเภท สภาพ และขนาดของทรัพย์สินในสถานที่หรือห้องที่มั่นคงแข็งแรงและปลอดภัย

- ถ้าทรัพย์สินที่ต้องเก็บรักษาเป็นอสังหาริมทรัพย์ที่ไม่สะดวกต่อการขนย้าย อาจจัดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินดูแลและทรัพย์สินต่อไปได้ ถ้าเจ้าของหรือผู้ครอบครองทรัพย์สินยินยอม หรือจัดให้ผู้อื่นดูแลรักษาทรัพย์สิน เช่น จ้างคนเฝ้าทรัพย์สิน

- กรณีเงินสด ให้รับนำเข้าฝากสถาบันการเงินโดยเร็ว และในกรณีเงินตราต่างประเทศที่อาจแลกเปลี่ยนเป็นเงินไทยได้ ให้แลกเปลี่ยนเป็นเงินไทยและเก็บรักษาไว้

วิธีการจัดการทรัพย์สิน

กรณีทรัพย์สินที่มีลักษณะพิเศษดังต่อไปนี้ ผู้มีหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินรายงานต่อเลขาธิการ ป.ปง. โดยเร็ว เพื่อพิจารณาสั่งการตามที่เห็นสมควร

1. ทรัพย์สินนั้นมีสภาพเป็นของสดของเสียได้ หรือถ้าหน่วงช้าไว้จะเป็นการเสี่ยงต่อความเสียหาย หรือค่าใช้จ่ายจะเกินส่วนแห่งค่าของทรัพย์สินนั้น

2. ทรัพย์สินนั้นมีลักษณะอาจทำให้สกปรกเลอะเทอะหรือมีกลิ่น หรืออาจรบกวนหรือก่อความรำคาญ

3. ทรัพย์สินนั้นมีน้ำหนักมาก หรือไม่สะดวกต่อการเคลื่อนย้าย หรือมีขนาดใหญ่มาก หรือเปลืองเนื้อที่ในการเก็บรักษา

4. ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินซึ่งโดยสภาพอาจก่อให้เกิดอันตรายได้ง่าย เช่น สารเคมี หรือสิ่งที่เป็นเชื้อเพลิง

5. ทรัพย์สินนั้นเป็นทรัพย์สินที่ต้องเก็บรักษาไว้ในสถานที่โดยเฉพาะ เพื่อรักษาคุณภาพของตัวทรัพย์สิน หรือเป็นทรัพย์สินที่มีขั้นตอน หรือวิธีการเก็บรักษาเป็นพิเศษ

กรณีที่เลขาธิการ ป.ปง. เห็นว่าทรัพย์สินที่ต้องเก็บรักษาตามรายการข้างต้นไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากเกินไป อาจสั่งให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้ประโยชน์ หรือให้นำทรัพย์สินนั้น ออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบว่าด้วยการให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาดและการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ

การจัดการทรัพย์สินที่มีปัญหาในการจัดเก็บ

มาตรา 57 วรรคสอง บัญญัติวิธีการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือหากเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เลขาธิการ ป.ปง. อาจสั่งให้ผู้มีส่วนร่วมได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ โดยมีประกันหรือหลักประกันหรือให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการแล้วรายงานให้คณะกรรมการ ป.ปง. ทราบก็ได้

ปัจจุบันมีระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด และการนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ พ.ศ. 2543 ซึ่งมีหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังนี้

หลักเกณฑ์ทั่วไป

หลักเกณฑ์ของทรัพย์สิน เลขานุการอาจให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สิน ไปดูแลและใช้ประโยชน์ โดยมีประกันหรือหลักประกัน หรือให้นำทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการได้ เมื่อปรากฏว่าทรัพย์สินนั้นไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้จะเป็นภาระแก่ทางราชการ เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่มีลักษณะพิเศษ ตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่ ถูกยึดหรืออายัด พ.ศ. 2543 ที่กล่าวมาแล้ว

การให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์

- การพิจารณาอนุญาตให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแล และใช้ประโยชน์ต้องพิจารณาหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ประกอบด้วย

- เหตุผล ความจำเป็น และความเร่งด่วนที่จะต้องให้รับทรัพย์สินไปดูแล และใช้ประโยชน์

- ความน่าเชื่อถือของผู้ที่จะรับทรัพย์สินนั้นไปดูแลและใช้ประโยชน์

- ประเภทและมูลค่าของทรัพย์สินและลักษณะของการรับทรัพย์สินไปดูแล และใช้ประโยชน์ว่าจะมีความเสี่ยงภัยหรือเสี่ยงต่อความเสียหายหรือไม่เพียงใด

- ระยะเวลาที่จะให้รับทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์

- หลักประกันอาจใช้อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

- เงินสด

- พันธบัตรรัฐบาลไทย

- เชื้อธนาคารหรือตราพดที่อาจขึ้นเงินได้ในวันส่งมอบเป็นหลักประกัน

- หุ่นหรือหุ่นกึ่งที่ออกโดยนิติบุคคลที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้งขึ้น

- อสังหาริมทรัพย์

- หลักทรัพย์อื่นที่เลขานุการเห็นสมควรให้รับเป็นหลักประกันได้

การขายทอดตลาด

- ให้แต่งตั้งคณะกรรมการขายทอดตลาดขึ้นคณะหนึ่ง มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน โดยมีข้าราชการ ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าลงมาเป็นกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินตามคำสั่ง

- การดำเนินการขายทอดตลาดให้กระทำโดยเปิดเผยตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

- เงินที่ได้จากการขายทอดตลาด ให้สำนักงานเก็บรักษาตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัด ในส่วนที่เกี่ยวกับการเก็บรักษาทรัพย์สินที่เป็นเงินสด
การนำทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ
- การขอทรัพย์สินไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ หัวหน้าส่วนราชการมีหนังสือแสดงความจำนงต่อเลขาธิการ ป.ปง. โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้
 - หน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนราชการนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่ประสงค์จะขอทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์
 - ประเภทของทรัพย์สินที่จะขอไปใช้ประโยชน์
 - เหตุผลและความจำเป็นที่จะขอทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ ลักษณะและระยะเวลาของการใช้ประโยชน์
 - การดูแลรักษาและความรับผิดชอบในกรณีที่ทรัพย์สิน ที่จะขอไปใช้ประโยชน์ เกิดความชำรุดบกพร่อง เสียหาย หรือสูญหาย
 - การพิจารณาอนุญาตให้ส่วนราชการอื่น นำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์เลขาธิการ ป.ปง. จะพิจารณาหลักเกณฑ์เหล่านี้ประกอบคือ
 - ส่วนราชการนั้นเป็นส่วนราชการที่มีหน้าที่ปราบปรามการกระทำความผิดมูลฐาน หรือสนับสนุนการปฏิบัติงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
 - เหตุผลและความจำเป็นที่จะขอทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์
 - ภาระต่าง ๆ ที่จะตกแก่ทางราชการ หากไม่นำทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์
 - ความเสียหายหรือความเสี่ยง ที่อาจเกิดจากการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์
 - พฤติการณ์ในการดำเนินคดีเกี่ยวกับทรัพย์สินนั้น
 - พฤติกรรมอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร

2.13 กำหนดให้พนักงานสอบสวนทำการสืบสวนพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญาจากการปฏิบัติหน้าที่ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ข้อที่ 13 ได้บัญญัติไว้ว่ากรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่หรือเจ้าหน้าที่ หรือเพื่อช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ ได้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในทางอาญา ที่สืบเนื่องมาจากการปฏิบัติงานหรือปฏิบัติหน้าที่ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น ตามระเบียบข้อนี้ได้ให้อำนาจพนักงานสอบสวนเป็นผู้ทำการสืบสวน ซึ่งถ้าการสืบสวนตามคำกล่าวหา นั้น แน่ชัดว่าไม่เป็นความผิดอาญา หรือไม่ได้มีการกระทำความผิดทางอาญาเกิดขึ้น หรือเป็นเรื่องการดำเนินการทางแพ่งก็ให้พนักงานสอบสวนผู้รับแจ้งความดังกล่าว ลงบันทึกเป็นรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีไว้เป็นหลักฐาน แต่ถ้การ

สืบสวนปรากฏข้อเท็จจริงมีเหตุเชื่อได้ว่า เป็นความผิดอาญาหรือมีการกระทำผิดทางอาญาเกิดขึ้นก็ให้พนักงานสอบสวนผู้รับคำร้องทุกข์ หรือคำกล่าวโทษนั้นไว้ ต้องดำเนินการสอบสวนตามระเบียบตามระเบียบหรือตามกฎหมายต่อไป

กรณีเมื่อพนักงานสอบสวนรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ ซึ่งต้องควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาไว้เพื่อดำเนินคดี เลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือข้าราชการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งเลขาธิการฯ ได้มอบหมายเป็นหนังสือ อาจใช้สิทธิ์ขอประกันตัวผู้ต้องหาดังกล่าว โดยไม่จำเป็นต้องมีหลักทรัพย์วางไว้เป็นประกันก็ได้และการขอประกันตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยในชั้นพนักงานอัยการหรือชั้นศาลก็สามารถดำเนินการได้ตามกระบวนการ ในการประกันตัวในชั้นพนักงานสอบสวน

2.14 กำหนดให้พนักงานอัยการแจ้งคำสั่งไม่ฟ้องพร้อมเหตุผล หรือ คำสั่งคำพิพากษาของศาล พร้อมข้อเสนอแนะไปให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินทราบ

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ข้อที่ 14 ได้บัญญัติไว้ว่าในคดีความผิดมูลฐานที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ขอทราบหรือความผิดฐานฟอกเงินหรือดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ถ้าพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือศาลได้มีคำสั่งถึงที่สุดไม่รับคำร้องของพนักงานอัยการที่ร้องขอให้ทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดินหรือศาลมีคำสั่งให้คืนทรัพย์สินนั้น ก็ให้พนักงานอัยการแจ้งคำสั่งไม่ฟ้องคดีพร้อมเหตุผล หรือคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลพร้อมข้อเสนอแนะตามระเบียบของสำนักงานอัยการสูงสุด ไปให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินรับทราบ เพื่อจะได้นำเสนอให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการนำไปปรับปรุงการดำเนินคดี ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป ซึ่งในการปรับปรุงการดำเนินคดีให้มีประสิทธิภาพนั้น ก็ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน แจ้งถึงการตอบรับและผลการวิเคราะห์ของการปรับปรุงคดี ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้เห็นชอบแล้วไปให้สำนักงานอัยการสูงสุด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีความผิดมูลฐาน และความผิดฐานฟอกเงินรับทราบอย่างน้อยปีละสองครั้ง

ต่อไปขอแสดงระเบียบกรมอัยการ ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2528 ว่าด้วยเรื่อง “การใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้อง” ของพนักงานอัยการซึ่งอยู่ในส่วนที่ 4 ข้อที่ 51 – 57 ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 4

การใช้ดุลพินิจในการสั่งไม่ฟ้อง

ข้อ 51 (หลักเกณฑ์และวิธีการปฏิบัติในการใช้ ดุลพินิจสั่งไม่ฟ้อง)

ถ้าพนักงานอัยการเห็นว่าการฟ้องคดีใดจะไม่เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน หรือจะขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือจะมีผลกระทบต่อความปลอดภัย หรือ

ความมั่นคงของชาติ หรือต่อผลประโยชน์อันสำคัญของประเทศ ให้เสนอความเห็นพร้อมสำนวนไปยังอธิบดีกรมอัยการเพื่อสั่ง

ข้อ 52 (การกันผู้ต้องหาเป็นพยาน)

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนกันผู้ต้องหา ซึ่งได้ร่วมกระทำผิดด้วยกันคนใดคนหนึ่งเป็นพยาน ให้พนักงานอัยการพิจารณาโดยรอบคอบ โดยคำนึงถึงว่าถ้าไม่กันผู้ต้องหาคนใดคนหนึ่งเป็นพยานแล้ว พยานหลักฐานที่มีอยู่เพียงพอแก่การที่จะดำเนินคดีกับผู้ต้องหาทั้งหมดหรือไม่และอาจแสวงหาพยานหลักฐานอื่นแทนเพื่อให้เพียงพอแก่การที่จะดำเนินคดีกับผู้ต้องหาทั้งหมดนั้นได้หรือไม่ รวมทั้งความคาดหมายในการที่ผู้ต้องหาจะเบิกความเป็นประโยชน์ในการพิจารณาหรือไม่ด้วย

เมื่อพนักงานอัยการได้วินิจฉัยแห่งวรรคหนึ่งแล้ว และพนักงานอัยการเห็นควรกันผู้ต้องหาคนใดคนหนึ่งเป็นพยาน ให้พนักงานอัยการออกคำสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหานั้น แล้วให้พนักงานอัยการสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนถ้อยคำที่ผู้ถูกกันไว้เป็นพยานนั้น เป็นพยาน ประกอบสำนวนต่อไป

ในคดีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 144, 149, 167, และ 201 ถ้าปรากฏว่าผู้ต้องหาเต็มใจให้การเป็นพยานในชั้นสอบสวน หรือเคยถูกอ้างเป็นพยานพนักงานอัยการก็ควรพิจารณาและได้เบิกความยืนยันการกระทำผิดของเจ้าพนักงานผู้รับสินบน จนศาลพิพากษาลงโทษเจ้าพนักงานผู้นั้นและคดีถึงที่สุดแล้ว ให้พนักงานอัยการเสนอความเห็นพร้อมสำนวนไปยังอธิบดีกรมอัยการเพื่อสั่ง

ข้อ 53 (การกลับคำสั่งฟ้องเดิม)

ความเดิมในข้อ 53 ถูกยกเลิกโดยระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ (ฉบับที่ 2) 2538 ข้อ 5 โดยนำไปแก้ไขรวมกับข้อ 6 ของระเบียบกรมอัยการว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ 2528

ข้อ 54 (วิธีปฏิบัติเมื่อมีคำสั่งไม่ฟ้อง)

ในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง ให้รีบส่งสำนวนสอบสวนพร้อมกับคำสั่งเสนออธิบดีกรมตำรวจหรือผู้ว่าราชการจังหวัดตามความในมาตรา 145 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

สำนวนที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องซึ่งต้องเสนออธิบดีกรมตำรวจ หรือผู้ว่าราชการจังหวัดตามความในมาตรา 145 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา นั้น หมายความว่าตลอดถึงสำนวนที่ยังไม่ได้ตัวผู้ต้องหาฟ้อง ซึ่งพนักงานสอบสวนส่งมา ตามความในมาตรา 141 และมาตรา 142 นั้นด้วย แต่ไม่หมายถึงสำนวนที่พนักงานสอบสวนได้เปรียบเทียบ หรือพนักงานอัยการได้สั่งให้เปรียบเทียบ หรือสำนวนไม่ปรากฏตัวผู้กระทำความผิดตามมาตรา 142 วรรคท้าย และมาตรา 144

ข้อ 55 (การปล่อยผู้ต้องหาที่สั่งไม่ฟ้อง)

ถ้าผู้ต้องหาถูกควบคุมหรือขังอยู่ เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว ให้พนักงานอัยการสั่งปล่อย หรือขอให้ศาลสั่งปล่อยผู้ต้องหาไป แล้วแต่กรณี

ข้อ 56 (กรณีผู้ต้องหาไม่สามารถต่อสู้คดีได้)

ในกรณีผู้ต้องหาไม่สามารถต่อสู้คดีได้เพราะป่วยหนัก หรือวิกลจริตหรือเหตุอื่น คล้ายคลึงกันไม่ว่าพนักงานอัยการจะได้มีคำสั่งฟ้องผู้ต้องหานั้นแล้วหรือไม่ก็ตาม ให้พนักงานอัยการรอกการยื่นฟ้องผู้ต้องหานั้นต่อศาลไว้ก่อนจนกว่าเหตุนั้น ๆ จะได้หมดไปแล้วจึงให้ยื่นฟ้องผู้ต้องหานั้นต่อศาล

ข้อ 57 (การแจ้งคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี)

คำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีที่ต้องแจ้งให้ผู้ต้องหาและผู้ร้องทุกข์ทราบ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 146 หมายถึงคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดีทั้งเรื่องสำหรับผู้ต้องหาแต่ละคน ให้พนักงานอัยการแจ้งคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องไม่ฟ้องแก่พนักงานสอบสวน เพื่อแจ้งให้ผู้ต้องหาและผู้ร้องทุกข์ทราบโดยเร็ว

2.15 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ หรือแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีข้อที่ 15 ได้บัญญัติไว้ว่า ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา 58 ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้คณะกรรมการประสานงานที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินแต่งตั้ง พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการหรือแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งเกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อประโยชน์ให้การปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สามารถดำเนินการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

มาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นี้เป็นบทบัญญัติว่าด้วยเรื่อง การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายอื่นและตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ขณะนี้ได้มีระเบียบของ

คณะกรรมการฯเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้แล้ว ซึ่งบัญญัติไว้ในข้อตกลงตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ฉบับวันที่ 1 (พ.ศ. 2544) ข้อที่ 3 ดังนี้ คือ

3. หลักเกณฑ์ในการปฏิบัติของหน่วยงานในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

(1) หน่วยงานที่มีอำนาจในการดำเนินคดีเห็นพ้องต้องกันกับสำนักงาน ปปง. ให้ใช้กฎหมายใดในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้เป็นไปตามที่เห็นพ้องต้องกัน

(2) หากหน่วยงานที่มีอำนาจในการดำเนินคดีและสำนักงาน ปปง. ไม่สามารถหาข้อยุติว่าจะใช้กฎหมายใดดำเนินการให้นำเรื่องเสนอต่อที่ประชุม ให้คณะกรรมการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พิจารณา

(3) ในกรณีที่ประชุมคณะกรรมการประสานงานฯ พิจารณาแล้วยังไม่ได้ข้อยุติให้นำเสนอต่อคณะกรรมการ ปปง. พิจารณา

โดยแนวทางดำเนินการปฏิบัติตามมาตรา 58 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีดังต่อไปนี้¹³

การดำเนินการกับทรัพย์สินนั้น ยังไม่มีบทนิยามศัพท์ไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อย่างไรก็ตามได้มีกระบุไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ในตอนท้ายความหมายของคำว่า”ธุรกรรม” หมายความว่า กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรม สัญญา หรือการดำเนินการใด ๆ กับผู้อื่นทางการเงิน ทางธุรกิจ หรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน และยังมีระบุไว้ในมาตรา 47 กรณีที่ให้สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รายงานผลการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน เสนอต่อคณะรัฐมนตรี นอกจากนี้ยังระบุไว้ในหมวด 6 คือ มาตรา 48 – 59 ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ซึ่งกรณีตามหมวด 6 เป็นบทกฎหมายที่บัญญัติแนวทางในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

¹³ สีนหาท ประยูรรัตน์, คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินพ.ศ. 2542, หน้า 189 – 195.

การดำเนินการกับทรัพย์สินนั้น หากพิจารณาตามแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 หมวด 6 คือการดำเนินการใดๆ ที่กระทำต่อทรัพย์สิน ซึ่งมีผลกระทบกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่นเจ้าของทรัพย์สิน ผู้โอน หรือผู้รับโอนทรัพย์สิน ผู้มีส่วนได้เสีย ผู้รับประโยชน์ ตลอดจนผู้มีสิทธิเรียกร้องในทรัพย์สินนั้น เป็นต้น

เนื่องจากมีกฎหมายบางฉบับ กำหนดให้มีการดำเนินการกับทรัพย์สินในลักษณะคล้ายกันกับกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังนั้น กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงได้มีบทบัญญัติกำหนดแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการกับทรัพย์สินไว้ หากในกรณีที่กฎหมายอื่น บัญญัติแนวทางการดำเนินการกับทรัพย์สินไว้แล้ว และทรัพย์สินนั้น สามารถดำเนินการได้ตามกฎหมายอื่น อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายนั้น หรือมีการดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายอื่นไปแล้ว แต่ไม่เป็นผล หรือการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะเป็นประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไปตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

กล่าวโดยสรุป คือ ¹⁴

การดำเนินคดีตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้จะไม่ซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งแต่อย่างใด ตรงข้ามกลับเป็นมาตรการเสริม พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2519 และ พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เนื่องจากในส่วนของ การดำเนินการทางศาลเพื่อให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินนั้น พระราชบัญญัติมาตรการฯ กำหนดให้เป็นการดำเนินการทางอาญาเพื่อริบทรัพย์สิน แต่กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้กำหนดให้เป็นการดำเนินการทางแพ่ง เนื่องจากต้องการจะแยกเอาการดำเนินคดีกับตัวทรัพย์สินออกจาก การดำเนินคดีกับตัวผู้กระทำความผิด ซึ่งการนำเอาวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ นี้ ได้มีตัวอย่างมาแล้วจากการดำเนินคดีกับทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รั่วรัยผิดปกติกติตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ นอกจากนี้การที่กฎหมายนี้กำหนดให้สถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน ผู้ประกอบอาชีพ รายงานการทำธุรกรรม ก็จะทำให้การติดตามทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นไปได้ง่าย และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

¹⁴ อรรถนพ ลิขิตจิตตะ , กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , (กรุงเทพมหานคร : กองนิติการ สำนักงาน ปปส. สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2542), หน้า 150 – 159.

ดังนั้น เจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการใช้ “มาตรการการริบทรัพย์สินทางอาญา” ควบคู่พร้อมกับ “มาตรการการริบทรัพย์สินทางแพ่ง” ได้ เพราะว่าในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้ว เช่น สามารถดำเนินการได้ตามกฎหมาย มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ ยาเสพติด แต่การดำเนินคดีตามกฎหมายมาตรการฯ นี้ ในคดีหลัก (คดียาเสพติด) มีแนวโน้มสูง ที่ศาลอาญาจะยกฟ้อง ซึ่งจะมีผลต่อการริบทรัพย์สินที่เป็นคดีอุปกรณด้วยและต้องใช้ระยะเวลา ตรงกันข้ามถ้าดำเนินการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้ จะมีผล แน่นนอนกว่าและเป็นประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้น ตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้ แม้ในขณะนี้จะมีการดำเนินการริบทรัพย์สินตามกฎหมายมาตรการฯ อยู่ก็ตาม

ตัวอย่าง ก. มีอาชีพขับรถแท็กซี่และไม่มีรายได้อื่น ได้เอาเฮโรอีนไปจำหน่ายได้เงินมา 10 ล้านบาท และได้เอาเงินจำนวนนี้ไปฝากกับธนาคาร ต่อมาภายหลัง ก. ถูกจับกุม ในข้อหาจำหน่ายยาเสพติดให้โทษประเภท 1

จะเห็นได้ว่าเงิน 10 ล้านบาทนี้ เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตาม กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและขณะเดียวกันก็เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง กับการกระทำความผิดตามกฎหมายมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับ ยาเสพติดเช่นกัน ดังนั้น จึงอาจใช้มาตรการทั้ง 2 ประการควบคู่พร้อมกันไปได้ แต่ถ้าเห็นว่าการดำเนินการตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ ทางราชการมากกว่า ก็ให้ดำเนินการกับเงินจำนวน 10 ล้านบาทนี้ โดยใช้มาตรการริบทรัพย์สิน ทางแพ่งตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้

ซึ่งเมื่อไม่สามารถใช้มาตรการริบทรัพย์สินทางอาญาให้เป็นผลสำเร็จได้และจะกลับมา ใช้มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งนั้น จะต้องพิจารณาว่าเป็นการฟ้องซ้ำตาม ป.วิ.พ. มาตรา 148 หรือไม่เสียก่อน ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วเห็นได้ว่าเป็นการฟ้องซ้ำถึงแม้ว่าจะเป็นคู่ความเดียวกัน ก็ตาม แต่เนื่องจากประเด็นแห่งคดีมิใช่ประเด็นเดียวกันโดยตรง เพราะในกรณีที่ใช้มาตรการ ริบทรัพย์สินทางอาญานั้น ประชาน (องค์ประกอบหลัก) แห่งคดี คือตัวผู้กระทำความผิดที่ศาล จะต้องพิจารณาให้ได้ความว่าเป็นผู้กระทำความผิดตามฟ้องจริง จึงจะพิจารณาริบทรัพย์สิน ต่อไป ส่วนกรณีที่ใช้มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่ง ประชาน (องค์ประกอบหลัก) แห่งคดีนั้น คือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และทรัพย์สินนี้เป็นไปตามข้อสันนิษฐานที่กฎหมาย กำหนดไว้ โดยให้ถือว่าเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดก็เพียงพอแล้ว ซึ่งจะได้ตัว ผู้กระทำความผิดมาลงโทษหรือไม่ั้นไม่สำคัญ โดยเป็นเรื่องทางอาญาแยกต่างหากออกไป

ดังนั้น เจ้าหน้าที่สามารถกลับมาใช้มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งได้ แม้ว่าจะเป็น ทรัพย์สินเดียวกันกับที่ใช้มาตรการริบทรัพย์สินทางอาญาก็ตาม

หมายเหตุ กฎหมายฟอกเงิน มาตรา 58 ซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษบัญญัติไว้ชัดเจนให้ทำได้อยู่แล้ว ไม่ต้องอ้างประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 148

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 58 กล่าวคือ

สาระสำคัญของมาตรา 58 มีดังนี้¹⁵

1. เป็นเรื่องดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ได้แก่ เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน หรือทรัพย์สินที่ได้จากการเปลี่ยนแปลงด้วยประการใด ๆ ของเงิน หรือทรัพย์สินจากความผิดมูลฐานนั้น และรวมทั้งดอกและผลของเงิน หรือทรัพย์สินนั้นตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3 ซึ่งได้อธิบายแล้วในหมวดทั่วไป ส่วนที่ 1 บทที่ 4

2. การดำเนินการกับทรัพย์สินดังกล่าว มี 2 วิธีคือ

- (1) การดำเนินการตามกฎหมายอื่น คือกฎหมายที่เป็นความผิดมูลฐานโดยตรง
- (2) ดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.

2542

การดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้วนั้น หมายถึงทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้่นั้นเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดมูลฐาน 7 ประการ ซึ่งเป็นความผิดและมีโทษตามบทบัญญัติของกฎหมายทั้ง 7 ประการ อยู่แล้วตามที่ได้อธิบายไว้ในหมวดทั่วไปส่วนที่ 1 มาตรา 3 บทที่ 1 หัวข้อ (11) ซึ่งตามบทบัญญัติของกฎหมายที่เป็นความผิดมูลฐานทั้ง 7 ประการนั้นมีบทบัญญัติว่าด้วยการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินเหล่านั้นอยู่แล้ว เช่น ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 มาตรา 22 ซึ่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด แต่ทั้งนี้ต้องมีคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ริบทรัพย์สินเหล่านั้นด้วย หรือกรณีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ตามพระราชกำหนดกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ.2527 ซึ่งเจ้าพนักงานมีอำนาจยึดหรืออายัดไว้ก่อนได้แต่ในที่สุดต้องมีการฟ้องร้องและมีคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลให้ริบทรัพย์สินเหล่านั้นด้วย

3. สำหรับการดำเนินการกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัตินี้ คือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้น ก็มีบทบัญญัติให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของบุคคลใดก็ตามซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามมาตรา 48 ได้เช่นเดียวกันแต่ในที่สุดก็ต้องให้พนักงานอัยการ ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินเช่นเดียวกัน ตามมาตรา 49

¹⁵ วิชัย ตันติกุลานันท์, คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร , 2543) , หน้า 182 – 185.

4. ทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดไว้จึงอาจจะเป็นทรัพย์สิน ที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่น และหรือสามารถดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ด้วยก็ได้ บทบัญญัติมาตรา 58 จึงให้เลือกปฏิบัติได้ดังนี้

(1) กรณีทรัพย์สินนั้นสามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายอื่นดังกล่าว ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้ เช่น มีการจับกุมผู้กระทำความผิดค้ายาเสพติดและมีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของบุคคลผู้นั้นไว้ก่อน แต่คดียาเสพติดนั้นยังจับตัวผู้กระทำความผิดไม่ได้ หรือการสอบสวนยังไม่เสร็จ หรือการพิจารณาคดีในศาลเรื่องนั้นยังไม่เสร็จ สำนักงาน ป.ป.ง. ก็สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินที่ยึดไว้ นั้น ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ตามมาตรา 48 และ 49 ได้ โดยขอให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งตามมาตรา 49 เพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้

(2) หรือเห็นว่าการดำเนินการตามกฎหมายอื่นดังกล่าว นั้น ได้ดำเนินการไปแล้ว แต่ไม่เป็นผลสำนักงาน ป.ป.ง. ก็สามารถดำเนินการกับทรัพย์สินนี้ต่อไปได้ เช่น คดียาเสพติดนั้นศาลพิพากษายกฟ้องและไม่ได้สั่งให้ริบทรัพย์สิน เพราะอาจจะเป็นทรัพย์สินที่มีการดำเนินการในลักษณะฟอกมาแล้ว เช่น ผู้ค้ายาเสพติดได้เงินจากการขายยาเสพติดแล้วนำเงินนั้นๆ ไปซื้อรถยนต์มาและผลคดีเกี่ยวกับยาเสพติดศาลไม่มีคำสั่งให้ริบรถยนต์คันนั้น สำนักงาน ป.ป.ง.ก็สามารถดำเนินการให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ตามมาตรา 48 และ 49 ต่อไปได้

(3) หรือกรณีดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามพระราชบัญญัตินี้ จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามพระราชบัญญัตินี้ ข้อนี้หมายความว่า ให้พิจารณาว่าการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายอื่น กับการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นั้น อย่างไรจะเป็นประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า ถ้าเห็นว่าการใช้กฎหมายฉบับนี้จะเป็นประโยชน์แก่ ทางราชการมากกว่า ก็ให้ดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ต่อไป

การดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายอื่น ได้แก่ การดำเนินการกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา การดำเนินการกับทรัพย์สินตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด เช่น พระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 การดำเนินการกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 การดำเนินการกับทรัพย์สินตามพระราชกำหนดกัญมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527 เป็นต้น

การดำเนินการกับทรัพย์สินที่มีกำหนดไว้ตามกฎหมายต่าง ๆ สามารถแยกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. ทรัพย์สินของกลาง แยกพิจารณาได้เป็นหลายกรณี กล่าวคือ

1.1 ทรัพย์สินของกลางในคดีอาญาทั่วไปตามประมวลกฎหมายอาญา เช่น ทรัพย์สินที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นความผิดในตัวเอง ไม่ว่าผู้ใดทำหรือมีไว้ก็ตาม ได้แก่ เฮโรอีน ยาบ้า ปิ่นเถื่อนหรือทรัพย์สินที่บุคคลใดใช้ มีไว้เพื่อใช้ หรือได้มาโดยการกระทำความผิด เช่น รถยนต์ที่ใช้ซุกซ่อนยาเสพติด เมื่อศาลสั่งริบทรัพย์สินของกลางก็จะตกได้แก่แผ่นดิน

1.2 ทรัพย์สินของกลางในคดียาเสพติดตามมาตรา 30 แห่ง พ.ร.บ. มาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534 ซึ่งบุคคลได้ใช้หรือใช้เป็นอุปกรณ์ให้ได้รับผล หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิดซึ่งจะมีความหมายครอบคลุมถึงข้อ 1.1 ด้วย เช่น รถยนต์ที่ใช้ซุกซ่อนยาเสพติด หรือโทรศัพท์มือถือที่ใช้ติดต่อกในการลำเลียงยาเสพติด เมื่อศาลสั่งริบทรัพย์สิน ของกลางก็จะตกได้แก่กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

1.3 ทรัพย์สินของกลางที่เป็นวัตถุออกฤทธิ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต ตามมาตรา 116 แห่ง พ.ร.บ. วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 เช่น อีเฟดรีน (Ephedrine) หรือ เครื่องปั๊มเม็ดวัตถุออกฤทธิ์ เมื่อศาลรับสั่งริบทรัพย์สินของกลางเหล่านี้จะตกได้แก่กระทรวงสาธารณสุข

เมื่อเจ้าหน้าที่ยึดทรัพย์สินของกลางดังกล่าวได้แล้ว ก็จะนำส่งพนักงานสอบสวน เพื่อเก็บรักษาและจัดทำบัญชีรวบรวมไว้ในสำนวนส่งพนักงานอัยการฟ้องคดี ในคำฟ้องนี้จะต้องมีคำขอท้ายฟ้องด้วยว่าจะขอให้ทรัพย์สินของกลางดังกล่าวตกแก่แผ่นดิน หรือกองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติด หรือกระทรวงสาธารณสุขแล้วแต่กรณี

2. ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการกระทำความผิด ตามมาตรา 27 แห่ง พ.ร.บ. มาตรการฯ 2534 เช่น เงินหรือทรัพย์สินที่ได้รับมาเนื่องจากการกระทำความผิดต้องมีการกระทำความผิดและปรากฏเป็นคดีขึ้นแล้ว จึงสืบจากตัวผู้ต้องหาไปหาทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นมาตรการริบทรัพย์สินทางอาญา

ทรัพย์สินกรณีนี้จะไม่ผ่านขั้นตอนการนำส่งให้พนักงานสอบสวน แต่จะเป็นเรื่องของคณะกรรมการตรวจสอบทรัพย์สินเป็นผู้ดำเนินการตรวจสอบ ยึด หรืออายัดทรัพย์สินดังกล่าว โดยส่งเรื่องให้พนักงานอัยการร้องต่อศาลขอให้ริบทรัพย์สิน เมื่ออัยการมีคำสั่งฟ้องคดีและศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษในความผิดหลัก กรณีนี้ทรัพย์สินจะตกได้แก่กองทุนป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเพียงประการเดียว

3. ทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เช่น ทรัพย์สินที่ได้มาหรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดมูลฐาน

มีการกระทำความผิดมูลฐาน เช่น เกี่ยวกับยาเสพติด แต่ยังไม่ปรากฏเป็นคดี หรือปรากฏเป็นคดีแล้วก็ได้เมื่อมีการนำทรัพย์สินเหล่านี้มาทำธุรกรรม จึงเริ่มสืบจากตัวทรัพย์สินที่ผ่านธุรกรรมที่เหตุอันควรสงสัยว่าได้ทรัพย์สินดังกล่าวมาโดยชอบหรือไม่ จึงเป็นมาตรการการริบทรัพย์สินทางแพ่งโดยไม่ผูกติดกับคดียาเสพติดว่าศาลต้องลงโทษ

ขั้นตอนการดำเนินการของทรัพย์สินกรณีนี้จะแตกต่างกับ 2 กรณีแรก กล่าวคือ เมื่อพบธุรกรรมที่ผ่านสถาบันการเงิน สำนักงานที่ดิน หรือผู้ประกอบการอาชีพที่ต้องสงสัย ซึ่งมีการรายงานมาที่สำนักงาน ป.ป.ง. เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมวิเคราะห์แล้วปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ก็จะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาและยื่นคำร้องขอให้ศาลไต่สวนคำร้องนั้น หากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน หรือผู้รับโอนทรัพย์สิน ตามมาตรา 50 วรรค 1 ฟังไม่ขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

ซึ่งเมื่อกำหนดลักษณะทรัพย์สินเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ แล้ว ก็จะสามารถแยกวิเคราะห์ พิจารณาการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินให้ละเอียดยิ่งขึ้นได้ ดังนี้

1. การดำเนินการกับทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา

1.1 มาตรา 32 ทรัพย์สินใดที่กฎหมายบัญญัติว่า ผู้ใดทำหรือมีไว้เป็นความผิดให้รับเสียทั้งสิ้น ไม่ว่าเป็นของผู้กระทำความผิด และมีผู้ถูกลงโทษตามคำพิพากษาหรือไม่

1.2 มาตรา 33 ในการริบทรัพย์สิน นอกจากศาลจะมีอำนาจริบตามกฎหมายที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ริบทรัพย์สินดังต่อไปนี้อีกด้วย คือ

1.2.1 ทรัพย์สินที่บุคคลได้ใช้ หรือมีไว้เพื่อใช้ในการกระทำความผิด

1.2.2 ทรัพย์สินซึ่งบุคคลได้มาโดยได้กระทำความผิด เว้นแต่ทรัพย์สินเหล่านี้เป็นทรัพย์สินของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

1.3 มาตรา 34 บรรดาทรัพย์สิน

1.3.1 ซึ่งได้ให้ตามความใน มาตรา 143 มาตรา 144 มาตรา 149 มาตรา 150 มาตรา 167 มาตรา 201 หรือมาตรา 202 หรือ

1.3.2 ซึ่งได้ให้เพื่อจูงใจบุคคลให้กระทำความผิดหรือเพื่อเป็นรางวัลในการที่บุคคลได้กระทำความผิด ให้รับเสียทั้งสิ้น นั้น เป็นของผู้อื่นซึ่งมิได้รู้เห็นเป็นใจด้วยในการกระทำความผิด

1.4 มาตรา 35 ทรัพย์สินซึ่งศาลพิพากษาให้ริบให้ตกเป็นของแผ่นดิน แต่ศาลจะพิพากษาให้ทำให้ทรัพย์สินนั้นใช้ไม่ได้ หรือทรัพย์สินนั้นเสียก็ได้

1.5 มาตรา 36 ในกรณีที่ศาลสั่งให้ริบทรัพย์สินตามมาตรา 33 หรือมาตรา 34 ไปแล้วหากปรากฏในภายหลัง โดยคำเสนอของเจ้าของแท้จริงว่า ผู้เป็นเจ้าของแท้จริง มิได้รู้เห็นเป็นใจช่วยในการกระทำความผิดก็ให้ศาลสั่งให้คืนทรัพย์สิน ถ้าทรัพย์สินนั้นยังคงอยู่ในครอบครองของเจ้าพนักงานแต่คำเสนอของเจ้าของแท้จริงนั้นจะต้องกระทำต่อศาลภายในหนึ่งปี นับแต่วันคำพิพากษาถึงที่สุด

1.6 มาตรา 37 ผู้ที่ศาลสั่งให้ส่งทรัพย์สินที่ริบ ไม่ส่งภายในเวลาที่ศาลกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งดังต่อไปนี้

- (1) ให้ยึดทรัพย์สินนั้น
- (2) ให้ชำระราคาหรือสั่งยึดทรัพย์สินอื่นของผู้นั้นชดใช้ราคาจนเต็ม หรือ
- (3) ในกรณีที่ศาลเห็นว่า ผู้นั้นจะส่งทรัพย์สินที่สั่งให้ส่งได้ แต่ไม่ส่งหรือชำระราคาทรัพย์สินนั้นได้แต่ไม่ชำระ ให้ศาลมีอำนาจกักขังผู้นั้นไว้จนกว่าจะปฏิบัติตามคำสั่งแต่ไม่เกินหนึ่งปี แต่ถ้าภายหลังปรากฏแก่ศาลเองหรือโดยคำเสนอของผู้นั้นว่า ผู้นั้นไม่สามารถส่งทรัพย์สินหรือชำระราคาได้ ศาลจะสั่งให้ปล่อยตัวผู้นั้นไปก่อนครบกำหนดก็ได้

2. การดำเนินการกับทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พ.ศ. 2534

การดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายนี้ กล่าวโดยสังเขปคือ จะต้องมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดเกิดขึ้นก่อน แล้วจึงใช้มาตรการริบทรัพย์สินดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดนั้น หมายความว่า จะต้องมีความผิดทางอาญาเกิดขึ้นในข้อหา ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่าย หรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายซึ่งยาเสพติดหรือความผิดในข้อหาสมคบ สนับสนุนช่วยเหลือ หรือพยายามกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และมีเหตุอันควรสงสัยว่าทรัพย์สินของผู้ต้องหา ในคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดรายใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด คณะกรรมการจะส่งตรวจสอบทรัพย์สินนั้น (มาตรา 19) และในการตรวจสอบทรัพย์สิน ถ้าผู้ถูกตรวจสอบ หรือผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินไม่สามารถแสดงหลักฐานได้ว่าทรัพย์สินที่ถูกตรวจสอบ ไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือได้รับโอนทรัพย์สินนั้นมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนหรือเป็นทรัพย์สินที่ได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ คณะกรรมการจะยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นจนกว่าจะมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี (มาตรา 22) หรือเมื่อพนักงานอัยการมีคำฟ้องและทรัพย์สินที่คณะกรรมการมีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดตาม มาตรา 22 เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด พนักงานอัยการจะยื่นจะยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลสั่งริบทรัพย์สินนั้น (มาตรา 27) และบรรดาทรัพย์สินที่ พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลตามมาตรา 27 ศาลจะทำการไต่สวน หากคดีมีมูลว่าเป็นทรัพย์สิน ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ศาลจะสั่งริบทรัพย์สินนั้น (มาตรา 29)

3. การดำเนินการกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ

พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. 2522 มาตรา 102 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการริบทรัพย์สิน ไว้ดังนี้

มาตรา 102 บรรดา ยาเสพติดให้โทษในประเภท 1 ประเภท 2 ประเภท 4 และประเภท 5 เครื่องมือเครื่องใช้ยานพาหนะ หรือวัตถุอื่นซึ่งบุคคลได้ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ให้ริบเสียทั้งสิ้น

4. การดำเนินการกับทรัพย์สินตามพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518

พระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ. 2518 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินไว้ดังนี้

มาตรา 116 เมื่อมีการลงโทษตามมาตรา 89 มาตรา 90 มาตรา 98 มาตรา 99 มาตรา 100 หรือมาตรา 101 ให้ริบวัตถุออกฤทธิ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต รวมทั้ง ภาชนะหรือหีบห่อที่บรรจุเกี่ยวเนื่องกับความผิดในคดี ให้แก่กระทรวงสาธารณสุข เพื่อทำลายหรือจัดการอย่างหนึ่งอย่างใดตามที่เห็นสมควร

5. การดำเนินการกับทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518

พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในวงราชการ พ.ศ. 2518 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินไว้ดังนี้

มาตรา 21 ตี บรรดาทรัพย์สินที่คณะกรรมการมีมติว่าเป็นทรัพย์สินที่ร้ายว่ย ผิดปกติหรือเพิ่มขึ้นผิดปกติตามมาตรา 21 ทวิ ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลโดยไม่ชักช้าเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน เว้นแต่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นจะนำพยานหลักฐานมาแสดงให้ศาลเห็นว่า ทรัพย์สินดังกล่าวนั้นตนได้มาโดยชอบ ในกรณีนี้ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่า เพื่อประโยชน์ในการยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง สมควรทำการสอบสวนเพิ่มเติม ให้พนักงานอัยการเสนอความเห็น ไปยังคณะกรรมการโดยเร็ว เมื่อคณะกรรมการเห็นชอบด้วยก็ให้ดำเนินการตามความเห็นของพนักงานอัยการถ้าไม่เห็นด้วยก็ให้แจ้งพนักงานอัยการทราบเพื่อยื่นคำร้องต่อไป

6. การดำเนินการกับทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522

การดำเนินการกับทรัพย์สิน ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุนธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้ดังนี้

มาตรา 68 ในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เจ้าพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ

(4) ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน เอกสาร หรือสิ่งของที่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือดำเนินคดี

7. การดำเนินการกับทรัพย์สิน ตามพระราชกำหนดกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน พ.ศ. 2527

ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ไว้ดังนี้

มาตรา 8 ถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่มีเหตุอันควรเชื่อว่า ผู้กู้ยืมเงินผู้ใดที่เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดตามมาตรา 4 หรือ มาตรา 5 มีหนี้สินล้นพ้นตัวตามกฎหมายว่าด้วยการล้มละลายหรือมีสินทรัพย์ไม่พอชำระหนี้สิน และเห็นสมควรให้มีการยึด หรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้นไว้ก่อนเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของประชาชนผู้ให้กู้ยืมเงิน ให้พนักงานเจ้าหน้าที่โดยอนุมัติของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังมีอำนาจสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินของผู้นั้นไว้ก่อนได้ แต่จะยึดหรืออายัดทรัพย์สินไว้เกินกว่าเก้าสิบวันไม่ได้ เว้นแต่ในกรณีที่มีการฟ้องคดีต่อศาลตามมาตรา 9 หรือมาตรา 10 ให้คำสั่งยึดหรืออายัดดังกล่าวยังคงไม่มีผลต่อไปจนกว่าศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น

เมื่อได้มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ใดไว้ตามวรรคหนึ่ง หรือเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ มีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้กู้ยืมเงินที่เป็นผู้ต้องหาว่ากระทำความผิดตามมาตรา 4 หรือมาตรา 5 มีหนี้สินล้นพ้นตัวตามกฎหมายว่าด้วยการล้มละลายหรือมีสินทรัพย์ไม่พอชำระหนี้สินแต่ยังไม่สมควรสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการเพื่อพิจารณาดำเนินคดีล้มละลายต่อไปตามมาตรา 10

การยึด หรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ให้นำบทบัญญัติตามประมวลรัษฎากรที่เกี่ยวกับยึดหรืออายัดทรัพย์สินมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ตามบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดังกล่าว จึงแยกพิจารณาได้ดังต่อไปนี้คือ

1. กรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เป็นทรัพย์สินที่สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่น ก็คือเป็นทรัพย์สินที่อาจขอให้มีการยึดหรืออายัดหรือริบตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้วตามกฎหมายบางฉบับที่กล่าวมาข้างต้น

2. กรณีที่ยังไม่มีการดำเนินการใด ๆ กับทรัพย์สินทรัพย์สิน เช่น ในการดำเนินคดีอาญาในความผิดมูลฐาน มีการสืบสวนสอบสวนทราบว่ามีทรัพย์สินของผู้ต้องหาบางรายการเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดและที่ยังไม่มีการดำเนินการใดกับทรัพย์สินทรัพย์สินดังกล่าวนั้น

3. กรณีที่มีการดำเนินการตามกฎหมายอื่นนั้นแล้วแต่ไม่เป็นผล เช่น ในกรณีที่มีการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดไว้แล้ว แต่อยู่ในระหว่างกระบวนการตรวจสอบทรัพย์สิน ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดและยังไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้รับทรัพย์สินนั้น หรือในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องคดี หรือไม่มีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ยกฟ้องผู้ต้องหาหรือจำเลยรายใด กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด กำหนดให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้น รวมทั้งทรัพย์สินของผู้อื่นที่ได้ยึดและอายัดไว้เนื่องจากการกระทำความผิดของผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นสิ้นสุดลงด้วย จึงมีผลให้ต้องคืนทรัพย์สินให้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยไป แม้ทรัพย์สินนั้นจะเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด การรับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ศาลจะสั่งรับได้ต่อเมื่อจำเลยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดและจำเลย หรือผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน ไม่สามารถแสดงได้ว่าตนเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือตนเป็นผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์และรับทรัพย์สินมาโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะและถ้าศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดยกฟ้องจำเลย แม้จำเลยหรือผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินจะไม่สามารถแสดงได้ว่าตนเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือทรัพย์สินนั้น ไม่ได้เกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ก็ต้องคืนทรัพย์สินที่ได้ยึดหรืออายัดนั้นให้แก่จำเลยหรือผู้ที่อ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สิน

การดำเนินการกับทรัพย์สินตามกฎหมายดังกล่าวข้างต้น จึงไม่เป็นผลในกรณีเช่นว่านี้

4. กรณีการดำเนินการ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า เช่น การยึดหรืออายัดทรัพย์สินของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ พ.ศ. 2522 นั้น กฎหมายกำหนดให้มีอำนาจยึดหรืออายัดไว้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือดำเนินการคดีเท่านั้น แต่ไม่มีอำนาจในการดำเนินการอย่างอื่นกับทรัพย์สินได้ เช่น การร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน หรือดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน ซึ่งการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินจึงน่าจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า

หากกรณีเป็นไปตามข้อกำหนดดังกล่าว 4 ประการข้างต้นนี้ ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไปได้ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนี้

กล่าวโดยสรุป การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดซึ่งเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น ให้พิจารณาว่าจะดำเนินการตามกฎหมายอื่นหรือดำเนินการตามกฎหมายฉบับนี้จะเป็นประโยชน์กว่ากัน ก็ให้ดำเนินการตามกฎหมายนั้นไป

2.16 กำหนดให้มีข้อตกลงร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ข้อที่ 16 ได้บัญญัติไว้ว่าเลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ส่วนราชการ องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ สามารถทำข้อตกลงร่วมกันได้เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน หรือปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยข้อตกลงที่ได้ทำขึ้นนั้น ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงสามารถนำไปใช้บังคับได้

ข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติการ ตามกฎหมายการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ขณะนี้คณะกรรมการ ป.ป.ง. ได้ประกาศออกมาใช้บังคับแล้วเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2544 ซึ่งมีบทบัญญัติดังต่อไปนี้

เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (คณะกรรมการ ป.ป.ง.) ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ 1/2544 เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 19 เมษายน 2544 เห็นชอบข้อตกลง ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ที่จัดทำขึ้นระหว่างสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ป.ป.ง.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กรมศุลกากร สำนักงานงบประมาณ ธนาคารแห่งประเทศไทยกรมบัญชีกลาง กรมที่ดิน และกรมการปกครอง ตามข้อ 4 ข้อ 15 ข้อ 16 และข้อ 17 แห่งระเบียบดังกล่าว

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามมาตรา 25 (6) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ประกอบกับข้อ 16 แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 และมติคณะกรรมการในการประชุมครั้งที่ 1/2544 2544 เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ 19 เมษายน 2544 คณะกรรมการ ป.ป.ง. จึงกำหนดเป็นข้อตกลงตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ไว้เพื่อให้ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องถือปฏิบัติดังนี้

1. ประเภทลักษณะคดีที่ต้องรายงาน

(1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด

ให้รายงานในประเภทคดีความผิดฐานเป็นผู้ผลิต นำเข้า ส่งออก จำหน่ายหรือมีไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่าย รวมทั้งความผิดฐานสมคบ สนับสนุน หรือพยายามและความผิดฐานฟอกเงิน

(2) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือพาไป เพื่อการอนาจารหญิงและเด็ก เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น และความผิดฐาน พรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไป เพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

ให้รายงานทุกฐานความผิด

(3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา หรือความผิดตามกฎหมายการกู้ยืมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน

ให้รายงานทุกฐานความผิด

(4) ความผิดเกี่ยวกับการการยกยอกหรือฉ้อโกงหรือประทุษร้ายต่อทรัพย์ หรือกระทำโดยทุจริตตามกฎหมาย ว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ หรือกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกระทำโดย กรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบหรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน นั้น

ให้รายงานทุกฐานความผิด

(5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมาย ว่าด้วยความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น

ให้รายงานในคดีที่มีการทุจริตในวงเงินตั้งแต่สองล้านบาท หรือกว่านั้นขึ้นไป หรือตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาเห็นสมควร

(6) ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชก หรือริดเอาทรัพย์สินที่กระทำโดยอ้างอำนาจ อังยีหรือช่องโหว่ตามประมวลกฎหมายอาญา

ให้รายงานทุกฐานความผิด

(7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

ให้รายงานคดีความผิดฐานนำเข้าหรือส่งออก

2. หลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่าย อันพึงมีตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544

ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการ ประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาเบิกจากงบประมาณของ สำนักงาน ปปง. ในงบประมาณประจำปีตามปกติได้ ซึ่งถ้าหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสงค์ที่จะเบิกค่าใช้จ่าย ในการปฏิบัติตามระเบียบฯ จากงบประมาณของ สำนักงาน ปปง. ก็ให้ส่งเอกสารหลัก ฐานการเบิกจ่ายไปให้ สำนักงาน ปปง. เพื่อดำเนินการเบิกจ่ายให้ต่อไป

3. หลักเกณฑ์ในการปฏิบัติของหน่วยงาน ในการดำเนินการเกี่ยวกับการ กระทำความผิดตามมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

(1) หน่วยงานที่มีอำนาจในการดำเนินคดีเห็นพ้องต้องกันกับ สำนักงาน ปปง. ให้ใช้กฎหมายใดในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ก็ให้ เป็นไปตามที่เห็นพ้องต้องกัน

(2) หากหน่วยงานที่มีอำนาจในการดำเนินคดีและสำนักงาน ปปง. ไม่สามารถ หาข้อยุติว่าจะใช้กฎหมายใดดำเนินการ ให้นำเสนอต่อที่ประชุมคณะอนุกรรมการประสาน งานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พิจารณา

(3) ในกรณีที่ประชุมคณะอนุกรรมการประสานงานฯ พิจารณา แล้วยังไม่ได้ ข้อยุติให้นำเสนอต่อคณะกรรมการ ปปง. พิจารณา

2.17 กำหนดหลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ ข้อที่ 17 ได้บัญญัติไว้ว่า ค่าใช้จ่ายใน การส่งและสำเนาสำนวนการสอบสวนตามระเบียบฯ ข้อที่ 8 ค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาทรัพย์สินตามระเบียบฯ ข้อที่ 12 และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ซึ่งเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระเบียบฉบับนี้ รวมทั้งค่าใช้จ่ายตามมาตรา 59 วรรคห้า ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 นั้นสามารถให้ทำการเบิกจ่ายจากงบประมาณ ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงินโดยให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และอัตราที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กำหนดขึ้น โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลังด้วย

หลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น ได้บัญญัติไว้ในข้อตกลงตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2544) ข้อที่ 2 ดังนี้

2. หลักเกณฑ์การเบิกค่าใช้จ่ายอันพึงมีตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติ ตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544

ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544 ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาเบิกจ่ายงบประมาณของสำนักงาน ปปง. ในงบประมาณประจำปีตามปกติได้ ซึ่งถ้าหากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสงค์ที่จะเบิกค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานตามระเบียบฯ จากงบประมาณของสำนักงาน ปปง. ก็ให้ส่งเอกสารการเบิกจ่ายไปให้สำนักงาน ปปง. เพื่อดำเนินการเบิกจ่ายให้ต่อไป

2.18 กำหนดให้เลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รักษาการตามระเบียบฉบับนี้และให้มีอำนาจออกระเบียบ ประกาศหรือคำสั่ง เพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีข้อที่ 18 ได้บัญญัติไว้ว่าให้เลขาธิการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นผู้รักษาการตามระเบียบฉบับนี้และสามารถออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่ง เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามระเบียบฉบับนี้

โดยกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบฉบับนี้ให้เลขาธิการฯ เป็นผู้เสนอให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินดำเนินการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดและให้ถือว่าคำวินิจฉัยของคณะกรรมการฯ นั้น เป็นส่วนหนึ่งของระเบียบฉบับนี้

4.2 ความร่วมมือระหว่างประเทศ¹⁶

เพื่อไม่ให้เป็นที่สงสัย อาชญากรจะหาทางโอนเงินหรือทรัพย์สินที่ได้จากการประกอบอาชญากรรมไปเพื่อซ่อนเร้น ปกปิด หรือลงทุนในต่างประเทศมีเพียงความร่วมมืออย่างกว้างขวางระหว่างประเทศในเรื่องกระบวนการยุติธรรมเท่านั้นที่สามารถทำให้สามารถริบเงินหรือทรัพย์สินสกปรกเหล่านั้นได้ หลักการที่อนุสัญญาเวียนนาได้วางไว้สำหรับเรื่องนี้คือ ประเทศภาคีสมาชิก

¹⁶ นิกร เกร็กุล , การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , หน้า 53 – 54.

ต้องใช้มาตรการหรือหาทางช่วยเหลือกันและกันทางกฎหมายให้มากที่สุด โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการลักลอบค้ายาเสพติดและการฟอกเงิน¹⁷

หลักการของความร่วมมือระหว่างประเทศโดยเฉพาะที่ปรากฏในข้อแนะนำของ FATF และอนุสัญญาเวียนนาได้แก่

ก. การแลกเปลี่ยนข้อมูล (Exchange of Information) ไม่ว่าข้อมูลที่เป็นประโยชน์ทั่วไปหรือข้อมูลธุรกรรมและธุรกรรมที่น่าสงสัย ซึ่งอาจกระทำโดยการเผยแพร่หรือให้ใช้ข้อมูลทางเครือข่าย

ข. ความร่วมมือในการริบทรัพย์ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันทางกฎหมายและการส่งผู้ร้ายข้ามแดน (Co – operation in confiscation , mutual assistance and extradition) แม้จะมีความแตกต่างกันบ้างเกี่ยวกับองค์ประกอบที่จะถือเป็นการละเมิดกฎหมายของแต่ละประเทศ แต่แนวคิดสากลมีความเชื่อว่า องค์ประกอบที่สำคัญกว่าในการร่วมมือกันแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยเฉพาะที่เกี่ยวกับยาเสพติดและการฟอกเงิน คือ เจตจำนงหรือความเต็มใจของแต่ละประเทศในการให้ความช่วยเหลือกันและกันเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกัน¹⁸ นอกจากนี้ประเทศต่าง ๆ ควรดำเนินการเป็นเครือข่ายเพื่อร่วมมือกัน เพื่อให้มีการช่วยเหลือกันและกันในวงกว้างที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้¹⁹

ค. เน้นความช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากขึ้นในประเด็นการฟอกเงิน (Focus of improved mutual assistance on money laundering issues) ซึ่งหนึ่งในเทคนิคการสืบสวนที่มีประสิทธิภาพ คือ การส่งมอบการควบคุม (Controlled delivery) เกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งรู้ว่าเป็นหรือสงสัยว่าจะเป็นทรัพย์สินจากอาชญากรรม หลักการสากลนี้กระตุ้นให้ประเทศต่าง ๆ ใช้วิธีการนี้ให้มากขึ้น

¹⁷ UN Convention against Illicit Trafficking in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances 1988, Article 10.

¹⁸ FATF's 40 Recommendations ข้อ 33.

¹⁹ FATF's 40 Recommendations ข้อ 34.

โดยในการร่วมมือระหว่างประเทศนั้น ประเทศต่าง ๆ ก็ต้องมีหน่วยงานกลาง เพื่อบริหารงานและมีอำนาจหน้าที่โดยตรง ในการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ดังเช่นประเทศไทยมีสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อให้การต่อสู้กับอาชญากรรมการฟอกเงินมีจุดศูนย์กลาง ทำหน้าที่วางนโยบายหลักเกณฑ์ประสานงานกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ประเทศต่าง ๆ จึงได้ก่อตั้งหน่วยงานพิเศษระดับชาติขึ้นมา ซึ่งมักจะรู้จักกันว่า “หน่วยงานบริหารข้อมูลทางการเงิน” (Financial Intelligence Unit หรือ FIU) ซึ่งหมายถึง หน่วยงานกลางระดับชาติซึ่งรับผิดชอบในการรับและวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวกับเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือที่กฎหมายกำหนดให้รายงาน และเผยแพร่เพื่อให้ใช้แก่หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้อง²⁰ หน่วยงานนี้ทำหน้าที่เป็นจุดศูนย์กลาง (Focal point) ของการต่อต้านการฟอกเงินในระดับชาติ ทำให้การแลกเปลี่ยนข้อมูลสามารถเป็นไปได้อย่างรวดเร็วระหว่างสถาบันการเงินกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายและฟ้องร้องคดีของรัฐ รวมทั้งระหว่างประเทศด้วย²¹ หรืออีกความหมายหนึ่ง คือ เป็นตัวกลาง (Intermediary) ระหว่างสถาบันการเงินฝ่ายหนึ่งกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมาย และดำเนินคดีของรัฐอีกฝ่ายหนึ่ง²²

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งของหน่วยงานกลางดังกล่าว คือ ต้องมีมาตรการที่จะรับประกันได้ว่าหน่วยงานกลางนี้ดำเนินการได้อย่างเป็นอิสระ โดยพิจารณาหลักเกณฑ์ในการแต่งตั้งบุคคลหรือคณะบุคคลที่ประกอบเป็นองค์กร²³

²⁰ Statemnt of Purpose of the Egmont Group of FIUs Madrid , 24 June 1997.

²¹ Backgroud on the Egmont Group, <http://www.oecd.org/fatf/Ctry-orgpages/org-Egmonten,htm> (31 August 2000).

²² “What’s the Colour of Money : Money Laundering & Suspicious Transaction” หน้า 59, เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน : ประสบการณ์ของเนเธอร์แลนด์และกฎหมายใหม่ของไทย โดย Mr Theo Akse ผู้กำกับ การสำนักงานตำรวจแห่งชาติเนเธอร์แลนด์ เมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2543 โรงแรมสยามซิตี

²³ United Nation International Drug Control Programme ZUNDCP), Model Law on Money Laundering, Confiscation and International Cooperation in Relation to Drugs : Legal Advisory Programme November 1995, <http://www.imolin.org/m195eng.htm> (January 2000).

ตัวอย่างของหน่วยงานกลางหรือองค์กรระดับชาติ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการต่อต้านการฟอกเงินของประเทศต่าง ๆ (Nation Anti – Money Laundering Authority) ที่สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สามารถประสานงานได้ตามอนุสัญญาเวียนนา 1988 เช่น

- FinCEN (Financial Crime Enforcement Network) ของสหรัฐอเมริกา
- AUSTRAC (Australia Transaction Reports and Analysis Centre) ของออสเตรเลีย
- NCIS (National Crime Intelligence Service) ของอังกฤษ
- MOT (Independent Office for Disclosure of Unusual Transactions) ของเนเธอร์แลนด์

- TRACFIN ของฝรั่งเศส
 - LAFIO (Japan Financial Intelligence Office) ของญี่ปุ่น เป็นต้น
- อำนาจหน้าที่ของหน่วยงานเหล่านี้ ได้แก่
- เป็นศูนย์กลางการบริหารข้อมูล เช่น การรับรายงานธุรกรรมที่ต้องสงสัยซึ่งยื่นโดยสถาบันการเงินหรือผู้มีหน้าที่ต้องแสดงข้อมูลทางการเงินอื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด
 - ตรวจสอบและสืบสวนหาข้อมูลและพยานหลักฐานจากบุคคล และสถานที่ต่าง ๆ เพื่อรวบรวมและวิเคราะห์ส่งให้แก่หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายดำเนินคดี รวมทั้งแก่หน่วยงานฟ้องร้องคดี เพื่อดำเนินการริบเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยมิชอบ
 - ให้คำแนะนำแก่ธนาคารและสถาบันการเงินอื่น ๆ เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ เช่น การรายงานธุรกรรมเก็บรักษาข้อมูล หรือแนวทางในการตรวจสอบธุรกรรมที่น่าสงสัย

4.3 ปัญหา อุปสรรค และข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ถือเป็นเรื่องใหม่ของประเทศไทย ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าว ใช้ทั้งมาตรการทางอาญาคือลงโทษผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงินตามความผิดมูลฐาน และใช้มาตรการทางแพ่งคือ ดำเนินการยึดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดโดยไม่ได้ผูกติดคำพิพากษาของศาลในคดีอาญา โดยการดำเนินงานตามกฎหมายของหน่วยงานต่าง ๆ นั้น อาจจะมีปัญหา อุปสรรค และข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน โดยปัญหา อุปสรรค และข้อขัดข้องมีลักษณะปัญหาใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกัน

ดังนั้น ผู้เขียนจึงขอพิจารณาวิเคราะห์ปัญหาจากหน่วยงานสำนักงานการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นหลัก เพราะสำนักงานการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น เป็นองค์กร หรือหน่วยงานหลัก ที่มีหน้าที่บังคับใช้กฎหมายและประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ

ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายฉบับนี้ โดยจะกล่าวต่อไป²⁴

ความสำเร็จของการนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถพิจารณาได้จากเงื่อนไขที่ว่าได้มีการบรรลุผลการปฏิบัติตามนโยบายนั้นตามภาระหน้าที่ขององค์กรที่รับผิดชอบ ด้วยความราบรื่น และปราศจากปัญหา ถ้าการปฏิบัติตามนโยบายใดเต็มไปด้วยความขัดแย้ง หรือมีอุปสรรคปัญหา ข้อขัดข้องเกิดมากขึ้นเท่าใด ระดับความล้มเหลวก็อาจจะสูงขึ้นเท่านั้น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ถือได้ว่าเป็นหน่วยงานใหม่ที่ก่อตั้งขึ้นมาให้มีภาระหน้าที่ดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผลการดำเนินงานในระยะที่ผ่านมานับแต่มีการแต่งตั้งสำนักงานจนถึงสิ้นปี 2543 ซึ่งเป็นระยะเริ่มแรกของการดำเนินงาน จึงเป็นธรรมดาที่จะต้องมียุทธศาสตร์ปัญหา ข้อขัดข้องในการดำเนินการ หรือปฏิบัติงานอยู่หลายประการ แต่อย่างไรก็ตาม สำนักงาน ป.ป.ง. ได้พยายามแก้ไขปัญหามาโดยตลอดโดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลและได้รับคำแนะนำจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน คณะอนุกรรมการต่าง ๆ ที่ให้ข้อสังเกตและเสนอแนะในการดำเนินการต่าง ๆ จนสำนักงาน ป.ป.ง. มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ของกฎหมายได้ระดับหนึ่ง โดยมีผลการปฏิบัติงานในระยะเริ่มแรกเป็นการวางรากฐาน เพื่อเตรียมการรองรับการปฏิบัติงานอย่างเต็มรูปแบบในอนาคต เช่น การออกกฎกระทรวง ระเบียบและประกาศที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นรากฐานของการดำเนินการด้านกฎหมาย การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชน การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน การพัฒนาระบบเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานและการสืบสวนปราบปรามผู้กระทำความผิดตามกฎหมายฟอกเงิน ในการดำเนินการต่าง ๆ ดังกล่าว มีอุปสรรคปัญหา ข้อขัดข้องนานับประการ จึงทำให้ความรู้สึกของบุคคลภายนอกที่ต้องการให้ สำนักงาน ป.ป.ง. ดำเนินการกับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายฟอกเงินอย่างรวดเร็ว มองว่าสำนักงาน ป.ป.ง. มิได้มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ตามที่ต้องการจึงขอสรุปอุปสรรคปัญหา ข้อขัดข้องในการดำเนินการ หรือในการปฏิบัติต่าง ๆ ของสำนักงาน ป.ป.ง. ดังนี้

²⁴ สำนักงานการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, รายงานผลการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2543, (กรุงเทพมหานคร : ร้านคำสวัสดิ์การพิมพ์, 2544), หน้า 87 – 93.

1. ปัญหาด้านบริหาร

1.1 ปัญหาเกี่ยวกับอัตรากำลังไม่เพียงพอ

เนื่องจากข้อจำกัดของอัตรากำลัง ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) กำหนดให้สำนักงาน ปปง. ในปัจจุบันเป็นข้าราชการเพียง 64 อัตรา และลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 25 อัตรา ซึ่งสำนักงาน ปปง. ได้ทำการพิจารณาสรรหาและคัดเลือกผู้ที่มีความรู้ความสามารถให้เหมาะสมกับตำแหน่งให้ครบ 64 อัตรา แต่เนื่องจากว่าขั้นตอนการดำเนินการมีขั้นตอนในการดำเนินการหลายขั้นตอน ทำให้การบรรจุแต่งตั้งล่าช้า ในขณะที่สำนักงาน ปปง. มีความจำเป็นเร่งด่วนในการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อเตรียมการรองรับการปฏิบัติงานอย่างเต็มรูปแบบ หลังจากทีกระทรวง ระเบียบ และประกาศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมีผลใช้บังคับแล้ว ประกอบกับอัตรากำลังที่ได้รับจัดสรรเพียง 64 อัตรา มีจำนวนไม่เพียงพอกับภารกิจที่ได้รับมอบหมายเป็นปัญหาในการปฏิบัติงานของส่วนต่าง ๆ ในสำนักงาน ปปง. ดังนี้

1. งานนโยบายและมาตรการงานฝึกอบรม และการประชาสัมพันธ์ งานวิเทศสัมพันธ์ และงานวิชาการ เป็นงานที่อยู่ในความรับผิดชอบของกองนโยบายและมาตรการ นอกจากนี้ ยังมีงานที่เป็นภาระอันหนักของกองตามกฎหมายกำหนดให้ทำหน้าที่รับผิดชอบงานเลขานุการของคณะกรรมการ ปปง. และงานเลขานุการคณะอนุกรรมการทุกชุด ซึ่งปัจจุบันมีคณะอนุกรรมการ ทุกชุด ซึ่งปัจจุบันมีคณะอนุกรรมการ (หลัก) จำนวน 6 คณะ และคณะอนุกรรมการชุดพิเศษและชุดเฉพาะกิจอีกจำนวน 2 คณะ รวมเป็น 8 คณะ ซึ่งคณะกรรมการ ปปง. มีการประชุมเป็นประจำทุกเดือน และคณะอนุกรรมการมีการประชุมเกือบทุกเดือนเช่นกัน จึงเป็นปัญหาในการปฏิบัติงานของกองนโยบายและมาตรการเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีอัตรากำลังข้าราชการมีรวมทั้งสิ้น 9 คน และลูกจ้างชั่วคราว 4 คน แต่ลักษณะงานของกองนโยบายทั้ง 4 กลุ่มงานมีความแตกต่างกันโดยลักษณะสภาพของงานที่ชัดเจน

2. งานสืบสวนและปราบปราม งานตรวจและวิเคราะห์ธุรกรรม งานนิติการงานคดี และงานยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ทั้ง 9 กลุ่มงานอยู่ในกองตรวจสอบและวิเคราะห์ในปัจจุบันถือเป็นกองที่มีบทบาทสำคัญที่สุด ในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เนื่องจากเป็นกองที่มีหน้าที่แต่งตั้งการตรวจสอบวิเคราะห์ธุรกรรม การสืบสวนและปราบปรามการรวบรวมพยานหลักฐาน การดำเนินคดี การยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการวินิจฉัยให้ความเห็นทางกฎหมาย ซึ่งโดยภาพรวมนับเป็นกองที่มีโครงสร้างใหญ่โตเกินไปกับการบริหารของผู้บริหารเพียงคนเดียว ขณะเดียวกันลักษณะงานบางกลุ่มงานที่มีสภาพที่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง โดยเฉพาะกลุ่มงานนิติการซึ่งต้องถือเป็นหัวใจของผู้บริหารทุกระดับ ทุกกองในสำนักงาน ปปง. ที่จะขอหารือขอคำปรึกษาในประเด็นข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่แต่ละกองปฏิบัติหรือในการยกร่างกฎหมายระเบียบประกาศ จนถึงการศึกษาปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ให้มีประสิทธิภาพในการบังคับใช้ที่สมบูรณ์ รวมถึงการประสานในการดำเนินคดีกับพนักงานอัยการ

และศาลที่เป็นระบบ ซึ่งจะมีความแตกต่างกับกลุ่มงานสืบสวนปราบปราม การตรวจสอบวิเคราะห์ธุรกรรม และการยึดอายัดทรัพย์สินอย่างชัดเจน โดยเฉพาะงานตรวจสอบและวิเคราะห์ธุรกรรม และงานสืบสวนปราบปราม จำเป็นต้องใช้กำลังคนในการปฏิบัติงานจำนวนมาก จึงจะได้ผลโดยเร็ว เช่น การหาข่าว การสะกดรอย การสืบสวนในทางลับ เป็นต้น แต่ในปัจจุบันกองตรวจสอบ และวิเคราะห์มีอัตรากำลังข้าราชการเพื่อปฏิบัติการในด้านนี้เพียง 19 คน อีก 6 คน ทำหน้าที่ในตำแหน่งนิติกรและลูกจ้างชั่วคราวที่มาช่วยงานกองนี้อีกจำนวน 5 คน แต่ไม่ได้ช่วยอะไรได้มากนัก เนื่องจากแต่ละเรื่องที่ต้องดำเนินการเป็นเรื่องลับ

ดังนั้น ปัญหาสำคัญในปัจจุบันของกองตรวจสอบและวิเคราะห์ คือ การที่ทางราชการจำเป็นต้องเพิ่มอัตรากำลังในตำแหน่งเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนให้อีก เป็นจำนวนอย่างน้อยอีกหนึ่งเท่าตัวของอัตรากำลังที่มีอยู่ จึงจะสามารถสืบสวนหาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้สามารถยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐานเหล่านั้นได้โดยเร็ว ในขณะที่เดียวกันสำนักงาน ป.ป.ง. จะต้องมีส่วนกลางในการดำเนินการทางกฎหมายในการให้คำปรึกษาหารือ การตีความหมายการแนะนำในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับกฎหมายต่าง ๆ รวมทั้งการพิจารณาศึกษาปรับปรุงกฎหมายให้มีสภาพบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมาก ยิ่งโดยมีการบริหารงานและการตัดสินใจในด้านกฎหมายของสำนักงาน ป.ป.ง. ได้โดยตรง

3. นอกจากนั้นแล้ว ปัญหาการขาดแคลนอัตรากำลังก็ยังมีผลกระทบกับการปฏิบัติงานของกองต่าง ๆ อีกทั้งในส่วนของกองกลางและศูนย์สารสนเทศและติดตามประเมินผล ซึ่งมีภารกิจในการรับรายงานธุรกรรม

4. อัตรากำลังลูกจ้างประจำที่ทำหน้าที่พนักงานขับรถ และพนักงานส่งเอกสารของสำนักงาน ป.ป.ง. ยังไม่ได้รับการอนุมัติจากสำนักงบประมาณ ในขณะที่มีการจัดสรรงบประมาณประจำปี 2544 แล้ว สำนักงาน ป.ป.ง. จึงขาดแคลนพนักงานขับรถและส่งเอกสารทำให้ต้องแก้ไขปัญหาโดยให้เจ้าหน้าที่ของ สำนักงาน ป.ป.ง. ที่มีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติงานเฉพาะอยู่แล้ว ต้องมาทำหน้าที่เป็นพนักงานขับรถและส่งเอกสารเอง

1.2 ความไม่เหมาะสมของโครงสร้างองค์กร

การจัดโครงสร้างสำนักงาน ป.ป.ง. ซึ่งเป็นไปตามพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักนายกรัฐมนตรี พ.ศ. 2542 และระเบียบสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารราชการสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2543 โดยมีจัดหน่วยงานออกเป็น 5 กอง และในแต่ละกองแบ่งเป็นกลุ่มงานหรือฝ่ายต่าง ๆ ที่มีลักษณะงานแตกต่างกัน การบังคับบัญชา มีผู้อำนวยการกองเป็นผู้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่ทั้งหมดและในส่วนของกลุ่มงาน หรือฝ่าย มีหัวหน้ากลุ่มงานหรือหัวหน้าฝ่ายเป็นผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ในกลุ่มงานหรือฝ่ายนั้น ๆ แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้ว เนื่องจากอัตรากำลังที่ได้รับจัดสรรทั้งหมดของสำนักงานมีเพียง 64 อัตรา การจัดสรรอัตรากำลังในกอง หรือกลุ่มงานต่าง ๆ จึงมีข้อจำกัดทำให้กลุ่มงาน

หนึ่งมีอัตรากำลังไม่เพียงพอกลุ่มโครงสร้างของกลุ่มงาน โดยบางกลุ่มงานแบ่งลักษณะงานออกเป็นหลายงาน ในขณะที่อัตรากำลังเพียง 1 อัตรา ทำให้หัวหน้ากลุ่มงานต้องปฏิบัติงานเพียงคนเดียว ไม่มีสายบังคับบัญชาในระดับปฏิบัติช่วยเหลือในการปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้ ทำให้การปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพ

จากปัญหาดังกล่าว ประกอบกับปัญหาตามข้อ 1.1 ซึ่งเป็นปัญหาการจัดอัตรากำลังพล ไม่สมดุลย์กับปริมาณงาน ลักษณะของงานและคุณภาพของงาน สำนักงาน ปปง. จึงมีแนวความคิดในการปรับปรุงโครงสร้างสำนักงาน โดยในส่วนของกองนโยบายและมาตรการ แยกออกเป็น 3 กอง คือ กองนโยบายและมาตรการ กองฝึกอบรมและประชาสัมพันธ์ และ กองต่างประเทศ และแยกกลุ่มงานนิติการและงานคดี ออกจากกองตรวจสอบและวิเคราะห์ มาตั้งเป็นกองกฎหมายขึ้นโดยเฉพาะ ซึ่งอาจจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขพระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการสำนักงาน ปปง. พร้อมทั้งการเพิ่มอัตรากำลังคนลงให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาดังกล่าว โดยได้เสนอแนวทางการปรับปรุงโครงสร้างดังกล่าวให้คณะกรรมการ ปปง. พิจารณาแล้ว และมีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณากลับกรองงานปรับปรุงโครงสร้างสำนักงาน ปปง. ให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการดังกล่าว ตามที่เคยกล่าวมาแล้ว

1.3 ปัญหาเกี่ยวกับงบประมาณ

สำนักงาน ปปง. ได้จัดสรรงบประมาณในปีงบประมาณ 2543 รวมทั้งสิ้น 50,684,340 บาท โดยร้อยละ 93 ของงบประมาณรายจ่าย เป็นเงินงบกลางสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉิน การใช้จ่ายส่วนใหญ่เป็นค่าที่ดินและสิ่งปลูกสร้างที่สำนักงาน ปปง. ได้มีภาระผูกพันจะต้องจ่ายเป็นค่าอาคารสำนักงานเป็นระยะเวลา 3 ปี สำหรับงบประมาณในปี 2543 มีการเบิกจ่ายไม่ทัน ทำให้มีงบประมาณเหลือจ่ายแต่สำหรับในปีงบประมาณ 2544 ซึ่งสำนักงาน ปปง. ได้จัดทำคำของบประมาณไปรวมเป็นเงิน 238,840,500 บาท แต่สำนักงานงบประมาณได้พิจารณาจัดสรรให้จำนวน 106,720,200 บาท ซึ่งไม่เพียงพอที่จะนำไปดำเนินการตามภารกิจที่กฎหมายกำหนดให้สำเร็จลุล่วงไปได้อย่างรวดเร็ว เพราะในระยะเริ่มแรกของการจัดตั้งสำนักงานมีความจำเป็นต้องใช้งบประมาณดำเนินการในด้านต่าง ๆ เป็นจำนวนมากโดยเฉพาะการวางระบบติดตั้งอุปกรณ์ เครื่องมือคอมพิวเตอร์ที่จำเป็นต้องนำมาใช้ในการรับรายงานธุรกรรม และการตรวจวิเคราะห์ธุรกรรม โดยในเรื่องนี้สำนักงานได้จัดทำเป็นโครงการจัดหาระบบคอมพิวเตอร์ไว้เป็นเงิน 180,930,660 บาท เป็นโครงการผูกพันงบประมาณ 3 ปี คือ ปีงบประมาณ 2543 – 2545 แต่โครงการดังกล่าวยังไม่ได้รับการพิจารณาจัดสรรงบประมาณให้ตามความต้องการ สำหรับงบประมาณที่ได้รับจัดสรรให้ในปีงบประมาณ 2544 จำนวน 106 ล้านบาทนั้น โดยส่วนใหญ่จะต้องใช้จ่ายเป็นค่าครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง ซึ่งเป็นจำนวนถึงร้อยละ 65 ของงบประมาณทั้งหมด แต่จะมีงบประมาณในการดำเนินการต่าง ๆ

ในหมวดค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ และรายจ่ายอื่นจำนวนไม่ถึงร้อยละ 20 ของงบประมาณที่ได้รับจัดสรร ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดทำค่าของงบประมาณประจำปี 2544 ได้ประมาณการค่าใช้จ่ายสำหรับเช่าอาคาร แต่เมื่อคณะรัฐมนตรีมีมติให้สำนักงาน ปปง. ชื้ออาคารสำนักงานเป็นของตนเองได้ จึงจำเป็นต้องจ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรรโดยส่วนใหญ่ใช้ในการนี้ ดังนั้นจึงทำให้สำนัก ปปง. มีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะดำเนินงานตามภารกิจที่กฎหมายกำหนดให้

1.4 ปัญหาเกี่ยวกับความขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการสืบสวนปราบปรามและการรวบรวมพยานหลักฐาน ตลอดจนการดำเนินการอื่น ๆ ภายในสำนักงานและการประสานงานภายนอก เช่น ยานพาหนะ กล้องถ่ายภาพ วีดีโอ ตลอดจนอุปกรณ์คอมพิวเตอร์

1.5 ปัญหาเกี่ยวกับนโยบายและเป้าหมายขององค์กร

ตามที่ประเทศไทยมีกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน บังคับใช้เป็นครั้งแรก ดังนั้น การดำเนินงานของ ปปง. ในระยะเริ่มแรกจึงต้องอาศัยจากการศึกษาวิเคราะห์ การดำเนินการต่าง ๆ จากต่างประเทศที่เคยมีประสบการณ์ในการดำเนินการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาก่อน เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการดำเนินการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยในระยะเริ่มแรก สำนักงาน ปปง. ยังไม่ได้มีกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการดำเนินงานอย่างชัดเจน การดำเนินงานต่าง ๆ จึงเป็นการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ซึ่งมีการกำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ทำให้เจ้าหน้าที่ของสำนักงานที่รับโอนมาจากหลาย ๆ หน่วยงาน เพื่อมาปฏิบัติงานในระยะเริ่มแรกขาดความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายเป้าหมายขององค์กรที่เป็นอันเดียวกัน ประกอบกับอัตรากำลังมีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอกับปริมาณงาน และคุณภาพของงาน การปฏิบัติงานต่าง ๆ จึงเป็นการทำงานในลักษณะแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ขาดการวางแผนที่เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพแต่อย่างไรก็ตาม สำนักงาน ปปง. อยู่ระหว่างเร่งดำเนินการในการกำหนดนโยบายและมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดเป็นนโยบายและมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อสำนักงาน ปปง. จะได้นำมากำหนดเป็นเป้าหมายและทิศทาง ในการดำเนินงานขององค์กร ตลอดจนการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปีเพื่อให้เกิดความชัดเจนต่อไป

2. ปัญหาด้านการป้องกันและปราบปราม

2.1 การดำเนินการสืบสวนรวบรวมพยานหลักฐานของผู้ต้องสงสัย เกี่ยวกับทรัพย์สิน เพื่อดำเนินการทางแพ่งก่อนรายงานสรุปถึงชั้นอัยการและศาล ต้องเป็นไปอย่างละเอียดรอบคอบ และต้องใช้ความสามารถมากพอสมควร ทำให้ใช้เวลาในการดำเนินการมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีพื้นที่เกี่ยวเนื่องกับหน่วยพื้นที่หลายจังหวัด ซึ่งต้องใช้เวลาในการเดินทาง การประสานข้อมูล รวมทั้งการประสานความร่วมมือหน่วยต่าง ๆ ในการดำเนินงาน

2.2 ขาดอุปกรณ์ในการสืบสวน เช่น กล้องถ่ายรูป วีดีโอ โดยเฉพาะยานพาหนะ

2.3 สำนักงาน ปปง. ยังไม่สามารถเชื่อมโยงข้อมูล จากฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร ทะเบียนพาณิชย์ ทะเบียนขนส่ง ทะเบียนการค้า ได้ทำให้การตรวจสอบข้อมูลต่าง ๆ ในการดำเนินคดีฐานฟอกเงินเกิดความล่าช้า

3. ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์และการฝึกอบรมเผยแพร่ความรู้

3.1 ขาดแคลนวิทยากรในการฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ ตลอดจนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความสามารถในด้านการประชาสัมพันธ์ ในระยะเริ่มแรกนี้ วิทยากรในการฝึกอบรมโดยส่วนใหญ่เป็นผู้บริหารระดับสูงของสำนักงาน ปปง. ซึ่งโดยปกติก็มีภารกิจในการบริหารงานและการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของสำนักงานที่มีจำนวนมากอยู่แล้ว ทำให้การดำเนินงานด้านการฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนประชาชน ดำเนินไปได้ไม่เต็มประสิทธิภาพตามที่กำหนดไว้ในแผนงานฝึกอบรมและประชาสัมพันธ์

3.2 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงินให้ประชาชนโดยอาศัยสื่อต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ ต้องใช้งบประมาณจำนวนมากแต่สำนักงาน ปปง. จำเป็นต้องประหยัดงบประมาณที่ได้จัดสรรอย่างจำกัดเพื่อดำเนินงานด้านอื่น ๆ อีกเป็นจำนวนมาก จึงทำให้การดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน ทางสื่อต่าง ๆ ดำเนินการไปได้เพียงเล็กน้อยและยังไม่ทั่วถึง

4. ปัญหาด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ

4.1 การดำเนินการด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศ โดยเฉพาะการรับงานธุรกรรม ซึ่งทางสถาบันการเงินและสถาบันต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องรายงานธุรกรรมต่อสำนักงาน ปปง. ซึ่งขณะนี้มีการรายงานโดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และรายงานเป็นแบบกระดาษโดยส่งทางไปรษณีย์ และนำส่ง ณ สำนักงาน ปปง. ซึ่งการรายงานโดย 2 วิธีหลัง ทางสำนักงาน ปปง. จะต้องรับภาระในการบันทึกข้อมูลลงเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งมีจำนวนมาก เนื่องจากข้อมูลบางรายการยังไม่ถูกต้อง เจ้าหน้าที่จึงจะต้องตรวจสอบก่อนและในบางกรณีอาจต้องส่งกลับไปให้สถาบันการเงินแก้ไขก่อนทำการบันทึก และจากปัญหาในการขาดแคลนกำลังเจ้าหน้าที่ จึงทำให้มีปัญหาในการบันทึกข้อมูลไม่ทันกำหนดระยะเวลาส่งธุรกรรม ทั้งนี้ สถาบันการเงินจะต้องรายงานธุรกรรมทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ก็จะทำให้ลดปัญหานี้ได้

4.2 สำนักงาน ปปง. ยังไม่มีเทคโนโลยีช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูลหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่มีอยู่ในฐานข้อมูลซึ่งปัจจุบันการนำข้อมูลธุรกรรมที่ได้รับจากสถาบันการเงินเพื่อมาวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการเฉพาะธุรกรรมมีเหตุอันควรสงสัยเท่านั้น ส่วนธุรกรรมปกติยังไม่ได้มีการวิเคราะห์ ซึ่งจะต้องอาศัยเทคโนโลยีช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล

5. ปัญหาด้านการพัฒนาบุคลากร

สำนักงาน ปปง. จำเป็นต้องพัฒนาบุคลากร ให้ไปสู่ระดับมืออาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บุคลากรที่ทำหน้าที่ในด้านการสืบสวนดำเนินคดีการฟอกเงิน จะต้องมีความรอบรู้และเชี่ยวชาญทั้งด้านกฎหมายการสืบสวนหาพยานหลักฐาน ความรู้ด้านเทคโนโลยี และสารสนเทศ ตลอดจนความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ เนื่องจากอาชญากรรมเกี่ยวกับการฟอกเงินเป็นอาชญากรรมที่มีความซับซ้อนมีโครงข่ายกว้างขวางไม่เฉพาะในประเทศเท่านั้น ในขณะที่ปัจจุบันนี้บุคลากรของ สำนักงาน ปปง. มีข้อจำกัดทั้งด้านปริมาณและคุณภาพที่ยังไม่เหมาะสมและเพียงพอกับปริมาณงานและลักษณะของงาน การพัฒนาบุคลากรจำเป็นจะต้องเร่งดำเนินการไปก่อนการดำเนินการด้านอื่น ๆ แต่สำนักงาน ปปง. ยังไม่สามารถดำเนินการพัฒนาบุคลากรอย่างเต็มที่ได้ เนื่องจากจะต้องเริ่มดำเนินการด้านอื่น ๆ ไปพร้อม ๆ กัน

6. ปัญหาด้านการบังคับใช้ ควบคุมกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทย ปัจจุบันมีการบังคับใช้ให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษแก่ 7 ความผิดมูลฐานเท่านั้น ซึ่งถ้าเปรียบเทียบกับต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีความผิดมูลฐานถึง 120 มูลฐาน เป็นผลให้การบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ ที่จะตัดวงจรเงินหรือทรัพย์สินที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด อาจไม่ครอบคลุมไปถึง ดังนั้นผู้เขียนจึงขอยกตัวอย่างการกระทำความผิดฐานฟอกเงินที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในกฎหมายฉบับนี้ เพื่อเป็นข้อสังเกตที่จะนำไปปรับปรุง เนื้อหาตัวบทกฎหมายให้มีสภาพการบังคับใช้ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้²⁵

- การฟอกเงินโดยใช้ระบบ “โพยก๊วน” ซึ่งเป็นคำได้ยืมมาตั้งแต่โบราณในยุคที่มีการลักลอบเข้ามาทำงานซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานที่ผิดกฎหมาย และมีการโอนเงินกลับประเทศ ซึ่งในอดีตรูปแบบของโพยก๊วนเป็นไปในลักษณะที่ไม่มีการเคลื่อนไหวของเงินมากนัก เช่น ในอดีตโพยก๊วนเป็นการรับฝากโดยคนจีนในประเทศไทย เพื่อส่งเงินนั้นไปให้ญาติพี่น้องในเมืองจีน วิธีการที่ “ม้า” รับส่งทำดูไม่ซับซ้อน เพราะในอดีตคนจีนส่วนใหญ่จะรู้จักกันและไว้ใจกัน ในแต่ละเดือนจะมีม้ามารับ “เงินปากเปล่า” จากลูกค้า โดยเฉพาะย่านเยาวราช ลูกค้าจะฝากเงินผ่านม้าก่อนที่ม้าจะเขียน “โพยก๊วน” เพื่อยืนยันการรับฝาก ม้าจะไม่นำเงินสดติดตัว

²⁵ วีระพงษ์ บุญโญภาส , อาญาสิทธิ์กฎหมายฟอกเงิน . ผู้จัดการ (10 – 16 กันยายน 2544) : 2.

ในระหว่างเดินทาง แต่จะมี “นายหน้า” ที่อยู่ในเมืองจีนเป็นคนจ่ายเงินให้ในพื้นที่ ให้กับญาติของลูกค้าต่อไป หรืออย่างทิวอเมริกาก็มีมานานแล้ว ซึ่งเรียกว่าธนาคารใต้ดิน (Underground Banking) โดยตัวอย่างการใช้โพยก๊วน ในปัจจุบันในประเทศไทย ก็เช่น ชาวต่างชาติที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยโดยมิได้รับอนุญาต เช่น ชาวพม่า ชาวอินเดีย ชาวจีน ชาวเขมร เป็นต้น ซึ่งแหล่งข่าวทางทหารระบุว่า แรงงานเถื่อนที่มีอยู่ทั่วประเทศมีอยู่ประมาณ 170,000 – 200,000 คน ซึ่งแรงงานเหล่านี้จะได้รับค่าจ้างประมาณเดือนละ 2,000 – 3,000 บาท ส่งผลให้ประเทศไทยต้องสูญเงินเป็นค่าจ้างแรงงานสูงถึง เดือนละประมาณ 40,000 ล้านบาท และเงินมากกว่าครึ่งหรือประมาณ 20,000 ล้านบาท จะถูกโยกย้ายออกนอกประเทศ โดยผ่านบริการโพยก๊วน เพื่อนำกลับไปยังประเทศของแรงงานเหล่านั้น

- การฟอกเงินโดย“องค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ”โดยมีการนิยามความหมายขององค์กรข้ามชาติ อีกอันหนึ่งก็คือ เรื่องน้ำมันเถื่อนที่มีการหลีกเลี่ยงภาษีอากร หรือเรื่องเงินหลบซ่อนจากการทุจริตคอร์ปชั่นที่มีมานานแล้ว รายสุดท้ายก็คือการค้าเงินเถื่อน ซึ่งทั้งหมดนี้ มีการอาศัยการโอนเงินโดยองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติซึ่งจะคลุมความผิดมูลฐานของกฎหมายฟอกเงินบ้าง ไม่คลุมบ้าง

- การฟอกเงินโดยการกระทำความผิดกฎหมายลักษณะอื่น ๆ เช่น การพนัน การค้าอาวุธ และค้าทรัพย์สิน เป็นต้น

ดังนั้น ถ้าประเทศไทยได้รับปรับปรุงตัวบทกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในเรื่องความผิดมูลฐานให้เหมาะสมกับลักษณะของเงินทุจริตในกลุ่มต่าง ๆ กฎหมายก็จะครอบคลุมการกระทำความผิดพวกนี้ได้มากยิ่งขึ้น

โดยสรุปแล้วปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้องที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็คงจะเป็นปัญหาของหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ เช่นเดียวกัน โดยปัญหาหลัก ๆ ก็คือ ปัญหาด้านการบริหารที่มีอัตราพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ และเจ้าหน้าที่มีระยะเวลาในการเรียนรู้ ฝึกอบรมน้อย เพราะต้องเร่งรีบไปดำเนินการ ปฏิบัติงานตามกฎหมายที่ประกาศใช้บังคับ และยังมีปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ ขาดแคลนยานพาหนะ วัสดุ อุปกรณ์ ที่จะใช้อำนวยความสะดวกในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งส่งผลให้การประสานงานข้อมูล การตรวจสอบข้อมูล รวมทั้งการประสานความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ต้องดำเนินไปอย่างล่าช้า ปัญหาต่อมาคือการประชาสัมพันธ์และการฝึกอบรมเผยแพร่ความรู้ ของเจ้าหน้าที่สู่ประชาชนก็เป็นไปอย่างจำกัด เพราะงบประมาณในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกฎหมายฟอกเงิน มีจำนวนไม่มาก ทำให้การใช้งบประมาณตามสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการจัดอบรม การทำหนังสือ การประชาสัมพันธ์ทางวิทยุ และโทรทัศน์ ก็เป็นไปอย่างจำกัดด้วย ตลอดจนวิทยากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านนี้ก็มีจำนวนน้อย โดยปกติแล้วต้องปฏิบัติงานตามหน้าที่ในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งมี

ปริมาณงานมากอยู่แล้ว จึงไม่ค่อยมีเวลามาฝึกอบรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้ส่งผลให้การฝึกอบรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้สู่ประชาชน ดำเนินไปอย่างไม่เต็มประสิทธิภาพ หรือดำเนินการไปเพียงเล็กน้อยและไม่ค่อยทั่วถึง ต่อมาเป็นปัญหาด้านเทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทางสำนักงาน ปปง. ต้องรับภาระการบันทึกข้อมูลที่ส่งมาจากสถาบันการเงินเป็นจำนวนมาก ซึ่งข้อมูลรายงานมาเป็นกระดาษ และข้อมูลบางรายการไม่ถูกต้อง เจ้าหน้าที่ต้องส่งข้อมูลกลับไปให้สถาบันการเงินแก้ไขก่อน อีกทั้งข้อมูลที่ส่งมาทางสำนักงาน ปปง. ยังไม่มีเทคโนโลยีหรือระบบโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ ในการวิเคราะห์หรือสังเคราะห์หาความสัมพันธ์ของฐานข้อมูล เช่น การทำธุรกรรม ปกติซึ่งไม่ได้มีการวิเคราะห์ข้อมูล และจากปัญหาการขาดแคลนกำลังเจ้าหน้าที่ ทำให้เป็นภาระหนักของเจ้าหน้าที่ ในการบันทึกข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล อีกปัญหาหนึ่งคือ ด้านการพัฒนาบุคลากรไม่ว่าจะเป็นสำนักงาน ปปง. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด หรือหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้องในการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ ซึ่งองค์กรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานต่าง ๆ จำเป็นต้องมีความรอบรู้ด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการสืบสวนสอบสวนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านภาษาต่างประเทศ เพราะอาชญากรรมเกี่ยวกับการฟอกเงินเป็นอาชญากรรมที่สลบซับซ้อน มีเครือข่ายกว้างขวางทั้งในและต่างประเทศ ทำให้บุคลากรต้องมีการพัฒนา อบรมความรู้ความสามารถให้ทันสมัย และมีประสิทธิภาพตลอดเวลา และปัญหาสุดท้ายที่กล่าวถึงก็คือ ปัญหาด้านการบังคับใช้ตัวบทกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กล่าวคือ ประเทศไทยได้กำหนดความผิดมูลฐานฟอกเงินไว้เพียง 7 ความผิดมูลฐาน ซึ่งอาจไม่ครอบคลุมการกระทำผิดในการฟอกเงินในลักษณะอื่น ๆ เช่น โฟยก๊วน อาชญากรรมข้ามชาติ การพนัน การค้าอาวุธ การค้าของเถื่อน การหลีกเลี่ยงภาษี หรือการค้าทรัพย์สิน ซึ่งถ้ามีการปรับปรุงขยายฐานความผิดให้มากขึ้นเหมือนของต่างประเทศเช่น สหรัฐอเมริกา ก็ทำให้การบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยมีประสิทธิภาพและมีศักยภาพการบังคับใช้มากยิ่งขึ้น

ดังนั้น เมื่อทราบปัญหา อุปสรรค และข้อขัดข้องในการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่าง ๆ แล้วก็เป็นหน้าที่ของภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะต้องร่วมมือปฏิบัติงานแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้เขียนจะขอประมวลเป็นข้อเสนอแนะ โดยจะกล่าวในบทต่อไป

4.4 ผลกระทบของการใช้กฎหมายว่าด้วยการฟอกเงินในประเทศไทย

การบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เพื่อป้องกันการเปลี่ยนแปลงสภาพเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย หรือโดยมิชอบด้วยกฎหมายให้เสมือนหนึ่งว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบนั้นย่อมก่อให้เกิดผลกระทบบางประการแก่ผู้บังคับใช้กฎหมายและผู้ถูกบังคับใช้กฎหมายซึ่งเกิดจากเป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย และผู้ถูกบังคับใช้กฎหมายได้กำหนดหน้าที่บางอย่างเพิ่มขึ้นจากปกติ ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎหมายและธรรมเนียม

ในทางการค้าอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ แม้ว่ากฎหมายฉบับนี้ จะมีหลักการอันถูกต้องชอบธรรม ในการผดุงความสงบสุขของสังคมก็ตาม

ผลกระทบในการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีทั้งด้านดี และไม่ดี ต่อประเทศไทยในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านการบริหารประเทศด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านการใช้กฎหมาย และประชาชน ซึ่งสามารถวิเคราะห์พิจารณาได้ดังนี้ คือ ²⁶

4.4.1 ผลกระทบด้านการบริหารประเทศ

ก) ผลกระทบทางด้านดี

1. ประเทศไทยสามารถเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้าน การลักลอบ การค้ายาเสพติดและวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท ค.ศ. 1988 ซึ่งเป็นอนุสัญญาที่เป็นการให้ความร่วมมือระหว่างประเทศภาคีในการปราบปรามยาเสพติด และรวมถึงการฟอกเงิน โดยประเทศไทยจะได้รับความมือและความช่วยเหลือในด้านต่างๆ รวมทั้งยังเป็นที่ยอมรับของอารยประเทศอีกด้วย ทำให้เห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีนโยบายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างจริงจัง ซึ่งจะนำไปสู่ความสัมพันธ์อันดีในด้านอื่น ๆ ด้วย

2. สร้างภาพลักษณ์ที่ดีของประเทศไทย สู่สายตาประชาคมโลกในการแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีนโยบาย ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินอย่างจริงจัง ทำให้ลดการกีดกันในด้านต่าง ๆ เช่น การกีดกันทางการค้า ฯลฯ

3. สร้างความมั่นคงทางด้านการเมืองการปกครองของประเทศ เนื่องจากมาตรการต่าง ๆ ของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทำให้การประกอบอาชญากรรมลดลง

4. เมื่อปัญหา ยาเสพติดและปัญหาอาชญากรรมลดลง จากการใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีประสิทธิภาพและมีผลในการบังคับใช้ จะทำให้รัฐบาลสามารถประหยัดงบประมาณ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัญหาดังกล่าวและนำไปใช้ หรือนำไปพัฒนาส่วนอื่น ๆ ได้

5. เมื่อปัญหา ยาเสพติดและปัญหาอาชญากรรมลดลง ค่าใช้จ่ายในการดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของรัฐบาลจะลดลงด้วย

6. มาตรการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นทำให้รัฐบาลมีรายได้ ที่จะนำไปพัฒนาและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของประเทศเพิ่มมากขึ้น ทั้งยังลดเงินหมุนเวียนที่จะนำไปประกอบอาชญากรรม หรือการดำเนินธุรกิจที่ผิดกฎหมายให้น้อยลง

²⁶ สีหนาท ประยูรรัตน์, คำอธิบาย พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542, หน้า 52 – 59.

ข) ผลกระทบในด้านไม่ดี

1. รัฐบาลต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น ในการจัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และในการดำเนินงานของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง รวมถึงค่าใช้จ่ายในด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านอุปกรณ์ เครื่องมือด้านประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ความรู้สู่สาธารณชนและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกด้วย
2. ภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของรัฐบาลจะลดลง หากพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องใช้อำนาจในทางที่มีขอบ ทำให้ประชาชนถูกเอารัดเอาเปรียบถูกกลั่นแกล้งหรือไม่ได้รับความเป็นธรรม
3. หากขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดีเกี่ยวกับภาระหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นจาก กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จะทำให้เกิดกระแสต่อต้านขึ้น

4.4.2 ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ก) ผลกระทบทางด้านดี

1. เมื่อเงินนอกระบบและอาชญากรรมถูกปราบปราม จะส่งผลดีถึงนักลงทุนทั่วไป โดยเพิ่มความเชื่อมั่นให้นักลงทุน และในขณะเดียวกันเป็นปัจจัยส่งเสริมการตลาดสินใจในการลงทุนในประเทศไทยเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีความปลอดภัยและมีความเป็นธรรมในการแข่งขัน นับเป็นการส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการค้าและการเงินในอนาคต
2. การประกอบธุรกิจแข่งขันเป็นไปอย่างมีความเป็นธรรม เนื่องจากเงินนอกระบบที่มาจากการประกอบอาชญากรรมเหล่านั้นถูกกำจัดออกไป ตัดปัญหาการผูกขาดตลาดโดยไม่เป็นธรรม
3. เมื่อเงินนอกระบบถูกกำจัดออกไปจากระบบเศรษฐกิจ ทำให้ปริมาณเงินในประเทศจะสมดุลกับผลผลิตที่เกิดขึ้นในประเทศ จะทำให้ปัญหาเงินเฟ้อลดลง และลดปัญหาราคาสินค้าสูง
4. ลดการกีดกันทางการค้าจากประเทศต่าง ๆ เนื่องจากมีการแก้ไขปัญหาก็สามารถนำมาอ้างเพื่อกีดกันโดยสมบูรณ์แล้ว
5. สร้างความมั่นคงแก่ระบบทางการเงินของประเทศไทย เมื่อระบบการเงินและสถาบันการเงิน มีระบบตรวจสอบที่รัดกุมจะช่วยส่งผลถึงเสถียรภาพในการวางแผน การจัดระบบเศรษฐกิจได้อย่างชัดเจน โอกาสที่ผู้ใช้เงินสกริปกุ่มตลาดหรือสร้างความผกผันในตลาดการเงินเพื่อฉกฉวยผลประโยชน์ก็จะหมดไป

ข) ผลกระทบทางด้านไม่ดี

1. เงินจำนวนมากที่เคยเข้ามาหมุนเวียน เพื่อที่จะนำมาฟอกเงินภายในประเทศไทยจะมีจำนวนลดลง ส่งผลให้ปริมาณเงินที่ไหลเข้ามาในประเทศไทยมีจำนวนลดน้อยลง

2. เกิดการชะลอตัวของการลงทุนจากภายในประเทศ และจากต่างประเทศ เนื่องจากขั้นตอนที่มากขึ้นจากมาตรการต่าง ๆ ที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ทำให้นักลงทุนเลือกที่จะลงทุนในประเทศอื่น ที่ให้ผลตอบแทนที่เท่ากันแต่ขั้นตอนและวิธีการน้อยกว่า ด้วยขั้นตอนที่เพิ่มขึ้นทำให้นักลงทุนเสียเวลา เสียโอกาสและเสียค่าใช้จ่ายมากมายและไม่เลือกที่จะลงทุนในประเทศไทย

3. ทำให้ต้นทุนในการลงทุนสูงขึ้น เนื่องจากต้องมีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกรรม อาทิ ค่าจ้างทนายความเพื่อปรึกษาทางด้านกฎหมายรวมทั้งค่าใช้จ่ายในขั้นตอนอื่น ๆ ด้วย

4.4.3 ผลกระทบด้านการเมือง

ก) ผลกระทบทางด้านดี

1. ส่งเสริมการปราบปรามการทุจริต หรือประพฤติมิชอบในวงราชการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ข้าราชการและนักการเมืองที่มีภาพลักษณ์ที่ดี และไม่สามารถทำการทุจริตได้

2. สร้างภาพลักษณ์ที่ดีกับการเมืองไทย จากความตั้งใจที่จะผลักดันให้มีนโยบายเกี่ยวกับป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินขึ้นมา

3. สร้างความเป็นธรรมในการเลือกตั้งและการแข่งขันทางการเมือง โดยการจัดการกับเงินและนักการเมืองที่ทุจริตที่นำเงินได้จากการฟอกเงิน มาดำเนินการทางด้านการเมืองให้หมดไป

ข) ผลกระทบทางด้านไม่ดี

1. อาจเกิดการขัดแย้งทางความคิด ในการพิจารณากฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งจะเป็นประเด็นทางการเมืองก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นได้

2. อาจมีการใช้มาตรการฟอกเงินเป็นเครื่องมือในการกำจัดศัตรู ในทางการเมืองหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องให้ได้รับผลกระทบได้

4.4.4 ผลกระทบด้านการใช้กฎหมาย

ก) ผลกระทบทางด้านดี

1. สามารถดำเนินการทางกฎหมาย กับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากมาตรการทางทรัพย์สินของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเป็นมาตรการที่ช่วยแก้ไขปัญหา กรณีที่บทบัญญัติของกฎหมายอื่นที่ไม่สามารถเอาผิดกับทรัพย์สินนั้น ๆ ได้

2. กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกำหนดให้สามารถใช้มาตรการริบทรัพย์สินดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด แม้ว่าจะมีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นตามกฎหมายอื่นก่อนแล้วได้

3. เป็นกฎหมายที่เสริมมาตรการ ในการป้องกันและปราบปรามการประกอบ อาชญากรรมต่าง ๆ ของกฎหมายอื่นให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. การดำเนินคดีเกี่ยวกับความผิดฐานฟอกเงินจะมีความสะดวก และรวดเร็ว มาก เนื่องจากกฎหมายได้ใช้มาตรการในทางแพ่งดำเนินการทรัพย์สิน จึงเป็นการกำหนดภาระ การพิสูจน์การได้มาซึ่งเงินหรือทรัพย์สิน ไปยังผู้ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินผู้มีส่วนได้เสียหรือผู้รับ ประโยชน์ในทรัพย์สินนั้น

5. ได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทางด้านกฎหมายจาก นานาประเทศจากการเป็นภาคีสมาชิกของอนุสัญญาเวียนนา

ข) ผลกระทบทางด้านไม่ดี

1. บทบัญญัติบางประการของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงินอาจมีผลกระทบกับสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งอาจทำให้เกิดการเข้าใจที่ ผิดพลาดในเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งอาจส่งผลให้การบังคับใช้กฎหมายนั้นไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากอาจมีการต่อต้านของประชาชน

2. การสันนิษฐานของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีผู้อ้างว่า เป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สิน หรือผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สิน ซึ่งเป็นผู้เกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้ที่กระทำความผิดมูลฐานหรือผู้กระทำความผิด ฐานฟอกเงินมาก่อน ให้เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับกระทำความผิด ซึ่งข้อสันนิษฐานนี้อาจไม่ สอดคล้องกับหลักกฎหมายบางประการ คือ ต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าจำเลยบริสุทธิ์จนกว่าศาล จะพิจารณาพิพากษาถึงที่สุด อย่างไรก็ตามกรณีดังกล่าวเป็นเรื่องของสันนิษฐานในการดำเนิน การเกี่ยวกับทรัพย์สิน

3. เมื่อกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมีบทบัญญัติให้ สามารถนำมาตรการทางทรัพย์สิน ไปใช้กับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับกระทำความผิดในความผิดอื่น ได้ ดังนั้นหากไม่มีการ ประสานงานหรือทำความเข้าใจกันดีพอ จะทำให้เกิดการใช้กฎหมาย ข้ำซ้อน ซึ่งก่อให้เกิดการขัดแย้งระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบได้

4.4.5 ผลกระทบกับสถาบันการเงิน

ก) ผลกระทบทางด้านดี

1. การทำรายงานการทำธุรกรรมนั้น เป็นมาตรการหนึ่งของกฎหมายว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่เป็นการเพิ่มขึ้นตอนการปฏิบัติของผู้ที่มีหน้าที่รายงาน การทำธุรกรรมซึ่งอาจเป็นเรื่องยุ่งยากมากขึ้น แต่ขณะเดียวกันยังเป็นการเสริมสร้างระบบการ ตรวจสอบและการป้องกันการทุจริตที่กระทำโดยลูกค้า หรือพนักงานสถาบันนั้น ๆ เอง ให้มี ความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2. มีการแข่งขันที่เป็นธรรมในภาคธุรกิจ ไม่มีเงินนอกระบบหมุนเวียนอยู่ในระบบทางการเงินของสถาบันการเงิน เนื่องจากไม่สามารถพอกเงินเพื่อจะประกอบธุรกิจที่ผิดกฎหมายได้

3. สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่สถาบันการเงินไม่ว่าเป็นแหล่งพอกเงิน และต้องการร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตรวจสอบอาชญากรรมต่าง ๆ อีกด้วย

ข) ผลกระทบด้านไม่ดี²⁷

1. ปริมาณธุรกิจน้อยลง ด้วยเหตุที่ต้องมีการเปิดเผยแสดงตนเมื่อทำการติดต่อเพื่อเกิดบัญชี ส่งเงิน หรือโอนเงินเป็นจำนวนมากของลูกค้านั้น ย่อมจะทำให้อาชญากรต่าง ๆ งดการติดต่อ หรือยกเลิกการใช้บริการและเงินส่วนใหญ่ที่นำมาทำธุรกรรมนั้น เป็นเงินจำนวนมาก ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาระหนี้สินของสถาบันการเงิน นอกจากนี้ บุคคลผู้สุจริตบางคนที่ไม่ต้องการเปิดเผยทรัพย์สินของตน ด้วยเหตุผลบางประการ ดังเช่น ไม่ต้องการให้ญาติทราบถึงการมีทรัพย์สินสมบัติของตน อาจหลีกเลี่ยงไม่ต้องการติดต่อดำเนินธุรกรรมใด ๆ กับสถาบันการเงินต่าง ๆ เช่นกัน

2. รายได้ของสถาบันการเงินลดลง เนื่องจากมีผู้ติดต่อทำธุรกรรมกับสถาบันการเงินน้อยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสูญเสียลูกค้ารายใหญ่ จะส่งผลกระทบต่อรายได้ทางธุรกิจของสถาบันการเงิน อันก่อให้เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจต่อการดำเนินกิจการและการจ้างงานของลูกค้าจ้างภายในสถาบันการเงินนั้น

3. ก่อให้เกิดภาระในการรวบรวม และรายงานข้อมูลทางธุรกรรมแก่สถาบันการเงิน โดยสถาบันการเงินจะต้องเสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น การเพิ่มพนักงานเพื่อจัดเก็บข้อมูลของลูกค้า การจัดหาสถานที่เก็บข้อมูลและจัดหาสิ่งที่ใช้เป็นเอกสารเพื่อใช้ในการจัดเก็บและรายงานเป็นต้น นอกจากนี้ สถาบันการเงินจะต้องจัดเจ้าหน้าที่ที่มีอยู่เพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการรวบรวมและรายงานข้อมูลทางธุรกรรม อันเป็นการสูญเสียกำลังเจ้าหน้าที่ซึ่งมีอยู่จากการปฏิบัติงานปกติ

4. ก่อให้เกิดความรับผิดชอบทางกฎหมายเพิ่มมากขึ้น การที่กฎหมายกำหนดให้สถาบันการเงินจะต้องรายงานให้สำนักงานบริหารข้อมูลทราบถึงการพอกเงิน หากว่ามีเหตุอันควรสงสัยหรือเมื่อมีการขอข้อมูลนั้น ในกรณีที่สถาบันการเงินรายงานผิดพลาด หรือไม่ครบถ้วนสถาบันการเงินอาจถูกลงโทษตามกฎหมาย หรือต้องสงสัยว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากร

²⁷ไชยยศ เหมรัชตะ “มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน”(เอกสารวิจัยหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 9,2540) , หน้า 88 – 90.

5. ระยะเวลาในการปฏิบัติงานของสถาบันการเงินอาจจะเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากมีภาระหน้าที่เพิ่มขึ้นในแต่ละขั้นตอน

4.4.6 ผลกระทบกับประชาชน

ก) ผลกระทบทางด้านดี

1. ทำให้คุณภาพชีวิตของประชาชนดีขึ้นโดยใช้งบประมาณในส่วนที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรืออาชญากรรมที่ลดน้อยลง มาเพิ่มในส่วนของการสาธารณสุขและการศึกษาของประชาชน

2. ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้น เมื่ออาชญากรขาดเงินหมุนเวียนที่จะนำไปประกอบอาชญากรรมอื่น ๆ ต่อไปและขาดเงินที่จะนำมาบริหารองค์กรทำให้เครือข่ายการประกอบอาชญากรรมลดน้อยลง อาชญากรจึงลดน้อยลงด้วย

3. สามารถบริโภคสินค้าในราคาที่เป็นธรรมมากขึ้น เนื่องจากไม่มีการนำเงินนอกระบบมาลงทุนเพื่อผูกขาดการค้า ทำให้การดำเนินธุรกิจการค้าเป็นไปอย่างเสรี

ข) ผลกระทบทางด้านไม่ดี

1. บทบัญญัติบางประการของกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน อาจกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนบ้างตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2542 บัญญัติไว้

2. ก่อให้เกิดภาระในการทำธุรกรรม โดยประชาชน นักธุรกิจและนักลงทุนประสงค์จะทำธุรกรรม จะต้องจัดเตรียมหาพยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อใช้สำหรับในการติดต่อกับสถาบันการเงิน ซึ่งเพิ่มความยุ่งยากและสูญเสียเวลาในการประกอบธุรกิจของบุคคลเหล่านี้

3. ก่อให้เกิดรายจ่ายเพิ่มขึ้น ค่าใช้จ่ายใด ๆ อันเกิดขึ้นจากการที่กำหนดให้สถาบันการเงินต้องจัดทำเอกสารเพื่อตรวจสอบ รวมทั้งรายจ่ายที่เพิ่มขึ้นในการดำเนินการต่าง ๆ ตามกฎหมายฟอกเงินนี้ หากสถาบันการเงินได้ผลกระทบความสูญเสียทางการเงินนั้นแก่ลูกค้าเพื่อใช้บริการ เพื่อทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน ก็จะยอมก่อให้เกิดรายจ่ายเพิ่มมากขึ้นในการประกอบธุรกิจ ซึ่งอาจมีการผลกระทบต่อเนื่องไปยังราคาของสินค้าและบริการของธุรกิจที่ได้รับผลกระทบทางด้านรายจ่ายนั้น

4. ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน ในกรณีที่เกิดความเข้าใจผิดหรือเกิดกลั่นแกล้งจากผู้ไม่หวังดีได้แจ้งข่าวไปทางหน่วยราชการว่า บุคคลบางคนกระทำความผิดตามกฎหมายนี้ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้บังคับใช้กฎหมายเลือกปฏิบัติ หรือใช้เป็นเครื่องมือในการกลั่นแกล้งประชาชนบางคน เพราะกฎหมายฟอกเงินกำหนดให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ หลายประการ เช่น การเข้าไปค้นในเคหสถานใด และการส่งรับการทำธุรกรรมไว้ชั่วคราว เป็นต้น อันเป็นการรบกวนสิทธิส่วนบุคคลรวมทั้งอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่การดำเนินธุรกิจและทำให้เกิดความเสียหายแก่ชื่อเสียงทางธุรกิจแก่บุคคลนั้น แม้ภายหลังจะสามารถพิสูจน์ว่ามีได้มีความผิดตามที่ถูกกล่าวหาก็ตาม

5. บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เสียผลประโยชน์จากการที่ พระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน มีผลบังคับใช้จะทำการต่อต้านไม่ปฏิบัติตาม จนถึงการหาวิธี หลบเลี่ยงหรือหาช่องว่างของกฎหมายเพื่อให้ได้รับผลประโยชน์เช่นเดิม

6. หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องขาดความพร้อม ไม่มีการประชาสัมพันธ์ ทำความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงตลอดจนขาดการส่งเสริมความเข้าใจที่เพียงพอ แก่ประชาชนจะทำให้ประชาชนไม่เข้าถึงวัตถุประสงค์ของกฎหมายและอาจตื่นตระหนกได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากสาเหตุที่ว่าเงินหรือทรัพย์สินที่อาชญากรได้มาจากการกระทำความผิดถูกนำไปใช้เพื่อประกอบอาชญากรรมต่อไป หรือเรียกว่า การฟอกเงิน (Money Laundering) ที่หมายถึง การเปลี่ยนแปลงสภาพเงิน หรือทรัพย์สินที่ได้มาโดยผิดกฎหมาย หรือโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้เสมือนหนึ่งว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยชอบ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการค้ายาเสพติด ทำให้เกิดความยากลำบากในการปราบปรามการกระทำความผิดต่าง ๆ ประกอบกับกฎหมายที่มีอยู่เดิมไม่เพียงพอที่จะให้โทษแก่อาชญากรได้ เพื่อเป็นการตัดวงจรแห่งการนำทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดไปใช้ในการประกอบอาชญากรรมอีก ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก จึงมีแนวคิดในการกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพในการต่อสู้กับการฟอกเงินดังกล่าว ดังนั้น ปี พ.ศ.2531 องค์การสหประชาชาติจึงได้ประกาศใช้อนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด และวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (United Nations Convention Against Illicit Traffic in Narcotics and Psychotropic Substances, 1988) หรือเรียกกันโดยย่อว่า อนุสัญญาเวียนนา ค.ศ.1988 ซึ่งกำหนดให้ประเทศที่จะเข้าเป็นภาคีสมาชิกจะต้องมีมาตรการในการจัดการกับการค้ายาเสพติด รวมทั้งบังคับให้มีกฎหมายเฉพาะกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิดอาญาด้วย ซึ่งประเทศไทยได้เห็นความสำคัญของปัญหายาเสพติดและการฟอกเงิน จึงเข้าร่วมลงนามเป็นภาคีสมาชิกในอนุสัญญาเวียนนาของสหประชาชาติดังกล่าว และในที่สุดประเทศไทยมีการตราพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ขึ้น โดยให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 19 สิงหาคม 2542 เป็นต้นมา

หลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 คือ ได้กำหนดความผิดอาญาฐานใหม่ขึ้นมาเรียกว่า ฐานฟอกเงิน และความผิดฐานฟอกเงิน อาจเป็นการกระทำได้โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อซุกซ่อน หรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้นหรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อน ขณะ หรือ หลังการกระทำความผิด มิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลง ในความผิดมูลฐาน หรือ
2. กระทำด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริง การได้มาแหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สิน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด

โดยความผิดฐานฟอกเงินต้องเป็นการกระทำต่อเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพียงบางประเภทเท่านั้น ซึ่งเรียกว่าความผิดมูลฐาน 7 ประการ ได้แก่

- ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด
- ความผิดเกี่ยวกับเพศ (เช่น การค้าประเวณีหญิงและเด็ก)
- การฉ้อโกงประชาชน
- การฉ้อโกงทางธุรกิจในสถาบันการเงิน
- ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือในการยุติธรรม
- ความผิดเกี่ยวกับการกรรโชกหรือรีดทรัพย์โดยกลุ่มอิทธิพล
- ความผิดเกี่ยวกับการหลบหนีศุลกากร

และกฎหมายฉบับนี้ยังกำหนดให้สถาบันการเงิน เช่น ธนาคาร บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ บริษัทประกันภัย สหกรณ์ออมทรัพย์ เป็นต้น สำนักงานที่ดิน และผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการหรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุน และการย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานการทำธุรกรรมแก่สำนักงาน ปปง. ดังนี้

- ธุรกรรมเงินสดตั้งแต่ 2 ล้านบาทขึ้นไป
- ธุรกรรมเกี่ยวกับทรัพย์สินมูลค่าตั้งแต่ 5 ล้านบาท
- ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

โดยกลไกสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ คือ การกำหนดมาตรการทางกฎหมายที่สำคัญในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้สองประการ กล่าวคือ

ประการแรก มาตรการริบทรัพย์สินทางอาญา (Criminal Forfeiture Measure) ซึ่งเป็นการริบทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด อันเนื่องมาจากการกระทำความผิดมูลฐานหรือฐานฟอกเงิน โดยอาศัยอำนาจตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 32,33 หรือ 34 เพราะเป็นทรัพย์สินที่มีไว้ได้ใช้ หรือมีไว้เป็นความผิด

ประการที่สอง คือ มาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่ง (Civil Forfeiture Measure) เป็นการริบทรัพย์สินที่เน้นที่ตัวทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเป็นหลัก ส่วนจะนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษตามกฎหมายได้หรือไม่ไม่สำคัญเพราะถือว่าเป็นส่วนที่แยกออกไปต่างหาก โดยจะใช้การดำเนินการทางอาญาต่อตัวผู้กระทำความผิดอีกทางหนึ่ง และในมาตรการริบทรัพย์สินทางแพ่งนี้ได้ผลกการพิสูจน์เกี่ยวกับทรัพย์สินให้ตกเป็นของจำเลย หรือเจ้าของทรัพย์สินที่จะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าทรัพย์สินนั้นไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามที่อัยการ (โจทก์) ได้พิสูจน์ต่อศาลว่าเป็นทรัพย์สินที่เข้าข้อสันนิษฐานที่กฎหมายกำหนดไว้ว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด หรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริตซึ่งจะต้องถูกริบ

อนึ่ง การจะให้เข้าสู่ข้อสันนิษฐานดังกล่าว อัยการจะต้องนำเสนอผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือผู้รับโอนทรัพย์สินเป็นผู้เกี่ยวข้อง หรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงิน

อย่างไรก็ตามจากการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นี้รัฐได้จัดตั้งหน่วยราชการขึ้นมาบริหารและบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้โดยตรง นั่นคือ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) โดยสำนักงาน ปปง. ต้องดำเนินการและร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานผู้บังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงาน ปปส. สำนักงาน ปปช. กรมศุลกากร และสำนักงานอัยการสูงสุด เป็นต้น เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ซึ่งจากการศึกษาพบว่ากฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นมาบังคับใช้ใหม่ อันมีขั้นตอน หลักเกณฑ์ และข้อพิจารณาในการปฏิบัติมากพอสมควร ส่งผลทำให้เกิดปัญหา อุปสรรค ข้อขัดข้อง และผลกระทบต่าง ๆ จากการปฏิบัติงานของหน่วยงาน หรือองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ปัญหาจากการขาดแคลนงบประมาณ หรือขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัย, ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์, ปัญหาด้านการพัฒนาบุคลากร และปัญหาที่สำคัญคือด้านการบังคับใช้ตัวบทกฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อการบริหารประเทศ, ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ หรือผลกระทบต่อสถาบันการเงิน และประชาชน เป็นต้น

ดังนั้น การบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพต้องอาศัยความเข้าใจในตัวบทกฎหมาย อาศัยความร่วมมือ และการประสานงานของหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน โดยข้อควรคำนึง และพิจารณาที่สำคัญในการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ คือ ต้องพยายามไม่ให้เกิดความเสียหาย ในกรณีที่เกิดความเข้าใจผิดหรือมีการกลั่นแกล้งหากมีผู้ไม่หวังดีบางคนได้แจ้งข่าวไปทางหน่วยราชการว่าบุคคลบางคนกระทำความผิดตามกฎหมายนี้ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้บังคับใช้กฎหมายเลือกปฏิบัติ หรือใช้วิธีการกลั่นแกล้งประชาชนที่ฝ่ายตรงข้าม เพราะกฎหมายฉบับนี้อนุญาตให้ราชการแจ้งสถาบันการเงินสั่งระงับการติดต่อ การทำธุรกรรมได้ ซึ่งจะส่งผลเสียแก่บุคคลทั้งชื่อเสียง การเงิน และธุรกิจของเขา แม้ว่าภายหลัง จะพิสูจน์ว่าตนไม่ผิด แต่สิ่งที่บุคคลนั้นเสียไป ไม่อาจชดเชยคืนได้

¹ ไชยยศ เหมะรัชตะ “กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน” วารสารกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 (เมษายน 2539) : 24 – 25.

5.2. ข้อเสนอแนะ

กระบวนการบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เป็นที่น่าสังเกตว่ากฎหมายฉบับนี้ ใช้มาตรการทั้งสองด้าน คือ มาตรการทางอาญาในการลงโทษผู้กระทำความผิดทางอาญา ตามความผิดมูลฐานและใช้มาตรการทางแพ่งในการริบ หรือยึดทรัพย์สินที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยสามารถแยกพิจารณาเป็นคดีแพ่งต่างหากกับคดีอาญาได้ ซึ่งถือเป็นกระบวนการบังคับใช้กฎหมายรูปแบบใหม่ประเทศไทยและกฎหมายฉบับนี้เกี่ยวข้องกับหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ในฐานะผู้บังคับใช้กฎหมาย หลายหน่วยงานหรือหลายองค์กร ซึ่งกระบวนการบังคับใช้กฎหมายก็มีข้อพิจารณา หรือขั้นตอนปฏิบัติมากพอสมควร และต้องร่วมมือประสานงานดำเนินการระหว่างหน่วยงานหรือองค์กรร่วมกันด้วย ทำให้อาจเกิดอุปสรรค ปัญหาและข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน ดังเช่นที่กล่าวมาแล้วในบทที่สี่

ดังนั้นผู้เขียนจึงมีข้อเสนอแนะ เพื่อให้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพในทุก ๆ ด้านตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ซึ่งสรุปเป็นข้อเสนอแนะได้ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ได้กำหนดความผิดไว้เพียง 7 ความผิดมูลฐาน ในขณะที่ต่างประเทศ เช่น ประเทศแคนาดา ได้กำหนดความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการฟอกเงินไว้มากกว่าของไทย โดยได้กำหนดไว้ในมาตรา 462.31 ของ (Criminal Code) กำหนดความผิดสองลักษณะ คือ ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด และความผิดเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม (Enterprise Crime offence) ที่เกี่ยวพันกับการฟอกเงินที่ได้มาจากอาชญากรรม โดยความผิดมูลฐานได้กำหนดไว้ในเรื่อง การประกอบวิสามัญอาชญากรรมซึ่งได้แก่การกระทำความผิดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ การติดสินบนเจ้าพนักงานในการยุติธรรม, การติดสินบนพนักงานเจ้าหน้าที่, การทุจริตต่อราชการ, การกระทำความผิดต่อหน้าที่ราชการ, การประพฤติมิชอบในวงราชการ, การลักลอบเปิดบ่อนการพนัน, การเล่นการพนัน, การดำเนินกิจการช่องโศกเหน็การจัดหาหนีบมาเพื่อสำเร็จความใคร่ผู้อื่น, การฆาตกรรม, การลักทรัพย์, การปล้นทรัพย์, การเรียกค่าคุ้มครอง, การฉ้อโกง, การฉ้อโกงหุ้น, การกระทำอันเป็นองค์กรใต้ดิน, การลอบวางเพลิง, การปลอมแปลงเงินตรา, การนำเงินตราปลอม และยังกำหนดไว้ในเรื่องการกระทำความผิดเฉพาะที่เกี่ยวกับยาเสพติด หรือประเทศเยอรมัน ได้กำหนดการกระทำความผิดจากองค์กรอาชญากรรม (Organization Crimes), การปลอมแปลงธนบัตร, การค้าอาวุธและยาเสพติด ให้เป็นความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หรือฮ่องกง ได้กำหนดความผิดเกี่ยวกับการฟอกเงินไว้ชัดเจนในกฎหมายองค์กรอาชญากรรม และอาชญากรรมร้ายแรง ปี ค.ศ.1995 หรือประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดความผิดมูลฐานไว้ถึง

120 มูลฐาน ซึ่งจากการที่ประเทศไทยมีความผิดมูลฐานเพียง 7 มูลฐาน อาจส่งผลทำให้การบังคับใช้กฎหมาย เพื่อตัดวงจรการฟอกเงินของผู้กระทำผิด ไม่ครอบคลุมทั่วถึงการกระทำความผิดมูลฐานอื่น ๆ

ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรกำหนดฐานความผิดให้มากขึ้น เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมาย ตรงตามเจตนารมณ์และมีประสิทธิภาพ โดยการกระทำความผิดที่ควรกำหนดไว้ในกฎหมาย ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เช่น การกระทำความผิดขององค์กรอาชญากรรม หรือองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ, ความผิดจากการรับฝากเงินในระบบธนาคารใต้ดิน (โพยเถื่อน), ความผิดเรื่องการพนัน, ความผิดจากการปลอมแปลงธนบัตร, ความผิดจากการค้าอาวุธและค้าทรัพย์สิน เป็นต้น

2. หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมาย ควรที่จะนำกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มาปรับใช้เพื่อปราบปรามอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ กล่าวคือ อาชญากรรมเศรษฐกิจเกิดขึ้นมาก และเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่กรณีโบรกเกอร์เถื่อน ซึ่งดำเนินการเฉพาะคดีแรงงานกับสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมืองเท่านั้น รวมถึงบางคดีก็มุ่งเฉพาะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ โดยมีได้ให้ความสำคัญกับการยึดทรัพย์สิน เช่น กรณีคดีการฉ้อโกงของผู้บริหารสถาบันการเงิน กับปัญหาการส่งผู้ร้ายข้ามแดนจากอังกฤษของผู้บริหารสถาบันการเงิน เพื่อเข้ามาดำเนินคดีในประเทศไทย โดยรัฐควรจะมุ่งใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ก็คือ มุ่งที่ตัวทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดชั่วคราวตามพระราชบัญญัติเงินทุนหลักทรัพย์ในประเทศไทย เพราะกฎหมายที่มุ่งกับทรัพย์สิน ก็คือกฎหมายฟอกเงิน ซึ่งมี 2 มาตราที่สามารถใช้บังคับได้ โดยมาตราแรกคือ มาตรา 3 ความผิดมูลฐานที่ 4 คือการยกยอฉ้อโกง ที่กระทำโดยผู้บริหารสถาบันการเงิน หรือผู้ที่มีอำนาจสั่งการการเงิน ซึ่งความผิดมูลฐานอันนี้ รัฐสามารถนำคดีของผู้บริหารสถาบันการเงิน เข้ามาดำเนินการทางนี้ได้ อีกมาตราหนึ่ง คือ มาตรา 58 ของกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยพิจารณาจากทรัพย์สินของผู้บริหารสถาบันการเงินนั้น สามารถถูกดำเนินการตามกฎหมายได้หลายฉบับ และการดำเนินการตามกฎหมายฟอกเงินราชการจะได้ประโยชน์มากกว่า เพราะฉะนั้น จาก 2 มาตรานี้ วิธีการก็คือ สำนักงาน ปปง. อาจยื่นคำร้องขอต่ออัยการ เพื่อให้อัยการยื่นคำร้องต่อศาล เพิกถอนการยึดอายัดเดิม เพราะว่าทรัพย์สินสามารถยึดและอายัดซ้ำได้ แล้วนำกฎหมายฟอกเงินมายึดและอายัดต่อ

จากนั้น ก็ยื่นคำร้องต่อศาลให้ใช้หมายเรียกผู้บริหารสถาบันการเงิน ในฐานะเจ้า ของทรัพย์สิน มาพิสูจน์ที่มาที่ไปของทรัพย์สินที่ถูกยึด ซึ่งถ้าเจ้าของทรัพย์สินไม่เดินทางกลับประเทศไทยภายในกำหนดเวลา เพื่อพิสูจน์กรณีดังกล่าว อัยการก็สามารถยื่นคำร้องต่อศาลแพ่ง

ขอให้ทรัพย์สินทั้งหมดตกเป็นของแผ่นดิน อันเป็นการบรรเทาความเสียหายแก่ประเทศชาติ และเป็นประโยชน์มากกว่าที่จะรอให้ส่งตัวกลับประเทศ เพราะอาจทำให้คดีขาดอายุความได้

3. รัฐบาลควรจัดสรรและสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการวางระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ในการสืบสวน สอบสวน และวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ รถยนต์ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ของหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายฉบับนี้ ตัวอย่างของการพัฒนาระบบสารสนเทศ เช่น การตั้งระบบเครดิตบูโร เพื่อใช้ตรวจสอบข้อมูล กล่าวคือ ในการดำเนินงานทางธุรกิจในปัจจุบันได้มีมาตรการใช้เอกสารเข้าช้อนในการโอนเงิน ทำธุรกรรมต่าง ๆ ซึ่งไม่น่าจะเกิดขึ้นในระบบแบงก์เน็ต ก็อาจเกิดข้อบกพร่องและช่องว่างให้ผู้กระทำความผิดหาโอกาสทำทุจริตทางการเงินดังที่เป็นข่าวและเป็นปัญหาในปัจจุบัน

ดังนั้น หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ต้องดำเนินการทำระบบเครดิตบูโรขึ้นมาใช้ เพราะจะช่วยตรวจสอบในธุรกิจบัตรเครดิต รวมทั้งธุรกิจการเงินส่วนอื่น ๆ ด้วย ซึ่งเครดิตบูโร จะออกมาในรูปแบบฐานข้อมูลกลางที่เกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น และสามารถตรวจสอบได้ทันที เพราะฉะนั้นเครดิตบูโรจะช่วยในเรื่องของการเชื่อมต่อข้อมูลได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในธุรกรรมหลายอย่างที่เกี่ยวข้องกับการเงิน ซึ่งในต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ก็มีใช้มานานแล้ว

4. การพิจารณาเรื่องเขตอำนาจศาลตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 ควรพิจารณาดังนี้

- การดำเนินคดีอาญา เขตอำนาจศาลที่จะฟ้องนั้นก็จะเป็นไปตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และต้องเป็นไปตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมด้วย กล่าวคือ คดีที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 6 หมื่นบาท ก็ต้องนำไปฟ้องต่อศาลแขวง ถ้าท้องที่นั้นไม่มีศาลแขวงก็นำไปฟ้องต่อศาลจังหวัดหรือศาลอาญาแล้วแต่กรณี ถ้ามีโทษจำคุกหรือโทษปรับเกินอัตราดังกล่าว ก็ต้องนำไปฟ้องต่อศาลจังหวัดหรือศาลอาญาแล้วแต่กรณี

- การดำเนินคดีทางแพ่ง คือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน ตั้งแต่มาตรา 48 – 58 ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ โดยมาตรา 59 บัญญัติให้ยื่นต่อศาลแพ่งนั้น ควรหมายถึง การดำเนินการทางศาล ณ เขตอำนาจศาลจังหวัดแผนกคดีแพ่ง ที่ทรัพย์สินนั้นมีหรือตั้งอยู่ เพราะจะเป็นการสะดวกในการต่อสู้คดี ต่อเจ้าของทรัพย์สินที่ถูกพนักงานอัยการยื่นคำขอต่อศาลให้มีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน เพราะการบังคับใช้กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินนั้น บังคับใช้ทั่วประเทศ ซึ่งถ้าหากตีความกฎหมายว่า การดำเนินคดีฟอกเงิน ตามมาตรา 59 ที่บัญญัติให้ยื่นต่อศาลแพ่งที่ปัจจุบันตั้งอยู่ ถนนรัชดาภิเษก เขตจตุจักร กรุงเทพฯ เพียงแห่งเดียวเท่านั้น ก็จะไม่เป็นการสะดวกในการดำเนินคดี เจ้าของทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดทรัพย์สิน

ถ้าอยู่ที่ต่างจังหวัดต้องเดินทางไกลมาต่อสู้อคดี และจะทำให้คดีของศาลแพ่งในกรุงเทพฯ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

5. สำนักงาน ปปง. ควรพัฒนาไปสู่การเป็นองค์กรอิสระ เช่นเดียวกับสำนักงานปปช. ด้วยเหตุผลที่ว่า สำนักงานปปง. เป็นส่วนราชการที่ขึ้นตรงต่อสำนักงานนายกรัฐมนตรี ประกอบด้วยเลขานุการมีฐานะเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ จึงยากที่จะเกิดความอิสระได้ เพราะต้องอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีสำนักนายกฯ ซึ่งเป็นฝ่ายการเมือง ฉะนั้นถ้าจะให้การทำงานของสำนักงาน ปปง. มีประสิทธิภาพ และโปร่งใส จึงต้องให้สำนักงาน ปปง. เป็นองค์กรอิสระ ไม่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของฝ่ายบริหาร เพราะประเทศไทยเรามีองค์กรต่าง ๆ ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญในการตรวจสอบปฏิบัติงาน เช่นศาลปกครอง เพราะฉะนั้นถ้าสำนักงาน ปปง. จะไปทำนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดไว้ ก็จะมีหน่วยงานตรวจสอบได้ตามกฎหมาย

6. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. ควรมีทัศนคติที่กว้างและตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะมาตรา 29 และ 34 ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ และควรแต่งตั้งผู้มีความรู้พื้นฐานด้านอื่น ๆ เช่น กฎหมาย สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สิทธิมนุษยชน เข้ามาเป็นเจ้าหน้าที่เพื่อร่วมปฏิบัติงาน หรือเป็นที่ปรึกษาในสำนักงาน ปปง. ด้วย

7. การสอบถามขอข้อมูลการทำธุรกรรม จากสถาบันการเงินต่าง ๆ สำนักงาน ปปง. ควรใช้อำนาจตรวจสอบตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 เพราะมาตรา 38 ได้เขียนเรื่องอำนาจไว้ชัดเจน และบทลงโทษหากมีการฝ่าฝืนหรือใครไม่ให้ความร่วมมือ นอกจากนี้มาตรา 38 ยังระบุถึงข้อมูลที่ใช้อำนาจตรวจสอบว่าต้องเก็บให้ดี และรักษาเป็นความลับ อันเป็นการป้องกันมิให้ใครก็ตามไม่ว่าสถาบันการเงินที่ถูกขอข้อมูลหรือเจ้าหน้าที่ที่ทราบหรือเกี่ยวข้องกับข้อมูล นำไปเปิดเผย เพราะจะต้องมีโทษหากมีการฝ่าฝืนกฎหมายโดยเปิดเผยข้อมูลนั้น แต่ในมาตรา 40 ไม่มีข้อกำหนดเรื่องนี้

8. การทำหนังสือสอบถามข้อมูล จากสถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ผู้ลงชื่อขอข้อมูลต้องระบุตำแหน่งให้ชัดเจน โดยควรแจ้งชื่อแก่สถาบันการเงินหรือหน่วยงานนั้น ๆ ล่วงหน้า และควรจัดระบบบันทึกขั้นตอนการดำเนินการโดยละเอียด

9. สำนักงาน ปปง. ต้องกำหนดเกณฑ์การรับฟังบัตรสนเท่ห์ เกณฑ์การวินิจฉัยความผิดมูลฐาน เกณฑ์การขอขอมูลให้ส่วนราชการอื่น โดยหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ต้องชัดเจน

10. สำนักงาน ปปง. ต้องปรึกษาคณะกรรมการธุรกรรม และคณะกรรมการ ปปง. ให้มากขึ้นในเรื่องการปฏิบัติหน้าที่ หรืองานที่สำคัญ เช่น การสอบถามการทำธุรกรรม ควรเสนอให้คณะกรรมการธุรกรรมพิจารณาก่อน

11. สำนักงาน ปปง. ควรให้ความสำคัญระวัง การขอข้อมูลจากธนาคาร เพราะอาจเกิดการรั่วไหลได้ ดังนั้นจึงควรยกเลิกการขอทางโทรสาร และเอกสารทุกชนิดต้องตีตราลับ เพื่อป้องกันกรณีการเปิดเผยความลับ หรือข้อมูล เพราะถ้าเป็นเอกสาร หรือข้อมูลที่ลับแล้ว ตามบทบัญญัติมาตรา 66 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้กล่าวคือ “ความลับในราชการเกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้” หมายถึง ข้อความที่ปรากฏในเอกสารต่าง ๆ เช่น การรายงานของสถาบันการเงิน การรายงานของสำนักงานที่ดินฯ เกี่ยวกับธุรกรรมบางอย่าง บางประเภท การที่คณะกรรมการธุรกรรม หมายเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือเอกสารใด ๆ หรือการดำเนินการคดีโดยพนักงานอัยการ สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นเรื่องการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ หากมีผู้ใดกระทำการใด ๆ ให้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้ความลับเหล่านั้น ก็มีความผิดต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 1 แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่การกระทำทำให้ผู้อื่นรู้ หรืออาจรู้ความลับนั้นเป็นการปฏิบัติหน้าที่ หรือเป็นการปฏิบัติไปตามกฎหมาย

12. การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักงาน ปปง. ควรลดบทบาทการทำงานลักษณะแสดงออกนอกหน้าในเชิงเปิดตัว ซึ่งควรจะปฏิบัติตนเหมือนฝ่ายข่าวกรองที่อยู่เบื้องหลังมากกว่า

13. สำนักงาน ปปง. ไม่ควรรับเป็นกรรมการสหบสน สบสสนให้ทางราชการ และต้องไม่รับตรวจสอบให้ใคร องค์กรหรือหน่วยงานใดต้องการข้อมูลจากสถาบันการเงิน ก็ให้องค์กรหรือหน่วยงานนั้น ๆ เป็นผู้ขอหรือสอบถามเอง

14. หน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายฉบับนี้ ควรสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรของตนเองไม่ว่าจะเป็นสำนักงาน ปปง., สำนักงาน ปปช., สำนักงาน ปปส., สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, สำนักงานอัยการสูงสุด, กรมศุลกากรหรือสถาบันการเงินในภาคเอกชนต่าง ๆ เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งบุคลากรไปศึกษาอบรมเกี่ยวกับการป้องกันและ

ปราบปรามการฟอกเงินในต่างประเทศ ซึ่งมีประสบการณ์ในการดำเนินการด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาก่อน

15. การบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สิ่งที่สำคัญสิ่งหนึ่งที่ควรพิจารณาคือ การให้ความสำคัญกับความร่วมมืออย่างจริงจัง ในด้านการประสานความร่วมมือของข้อมูล ข่าวสาร ตลอดจนการดำเนินการต่าง ๆ ของหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานของต่างประเทศ เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กลุ่มงานวิชาการ กองนโยบายและมาตรการ . คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่ .กรุงเทพมหานคร : สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน , 2544. (อัดสำเนา).

โกเมน ภัทรภิรมย์ . “งานอัยการในกระบวนการยุติธรรม” อัยการนิเทศ. เล่มที่ 31 ฉบับที่ 4 2512

กองนโยบายและมาตรการ. คู่มือพนักงานเจ้าหน้าที่. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน, 2544. (อัดสำเนา).

ไชยยศ เหมรัชตะ . “มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน” . กรุงเทพมหานคร : กอนิติการ สำนักงาน ปป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรี้, 2542.

ไชยยศ เหมรัชตะ . “กฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน”. วารสารกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 (เมษายน 2539): 6 – 27.

ไชยยศ เหมรัชตะ . “มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน”. เอกสารวิจัยหลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ 9 ,2540 .

นิกร เกรีกุล . การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน . กรุงเทพมหานคร :Translators – at- Law. Com , 2543.

ประสิทธิ์ โฆวิไลกุล. หลักนิติธรรม . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2541.

ปิยะพันธ์ อุดมศิลป์ . “การกำหนดความผิดอาญาฐานเกี่ยวกับการฟอกเงิน”. วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2537. (อัดสำเนา).

พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานอัยการสูงสุด พ.ศ.2540 มาตรา 4.

วัชรินทร์ ภาณุรัตน์ . “บทบาทพนักงานอัยการในการดำเนินคดีอาญา”. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย , 2544.

วาทีน คำทรงศรี. การฟอกเงิน .กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2539.

วิชัย ดันติกุลานันท์ . คำอธิบายกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน . กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์อักษร ,2543.

วีระพงษ์ บุญโญภาส. “กฎหมายฟอกเงินกับความจำเป็นที่ต้องพิจารณา”. ประชาชาติธุรกิจ.
วันพฤหัสบดีที่ 19 – 21 พฤษภาคม 2537 : 12.

วีระพงษ์ บุญโญภาส. “กฎหมายสกัดการฟอกเงิน . มติชนสุดสัปดาห์
(27 พฤษภาคม 2537) : 22.

วีระพงษ์ บุญโญภาส . อาญาสิทธิ์กฎหมายฟอกเงิน . ผู้จัดการ (10 – 16 กันยายน 2544) : 2.

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน . การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน :
คู่มือประชาชน. กรุงเทพมหานคร : สิงหาคม 2543). available from : [http : www
amlo.go.th/amloframe.htm](http://www.amlo.go.th/amloframe.htm)

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน . คู่มือพนักงานสืบสวนสอบสวน .
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คอมแพคท์พริ้นท์ ,2544 .

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน . รายงานผลการปฏิบัติงานป้องกันและ
ปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2543 . กรุงเทพมหานคร : ร้านคำสวัสดิ์การพิมพ์ ,
2544.

ศูนย์บริการข้อมูลและกฎหมาย. “ การป้องกันปราบปรามการฟอกเงิน ” . กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา , 2537.

สีหนาท ประยูรรัตน์ . คำอธิบายพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 .
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ ส. เอเชียเพลส ,2542 .

สุรพล ไตรเวทย์ . คำอธิบายกฎหมายฟอกเงิน . กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน,
2542 .

องค์การสหประชาชาติ . “การฟอกเงินในเอเชีย . ในเอกสารสรุปการประชุมอภิปรายปัญหา
ตามโครงการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศ (UNDCP) , 21 – 23 เมษายน
2536 ณ ประเทศสิงคโปร์ .

อรรถนพ ลิขิตจิตตะ . กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
กรุงเทพมหานคร : กอนิติการ สำนักงาน ป.ป.ส. สำนักนายกรัฐมนตรี้ , 2542.

Mr. Theo Akse. ประสบการณ์ของเนเธอร์แลนด์ : และกฎหมายใหม่ของไทย. ใน
เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่อง การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ,7 มิถุนายน
2543 โรงแรมสยามซิตี้ .

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

Backgroud on the Egmont Group. Available from : <http://www.oecd.org/fatf/Ctry-orgpages/org-Egmont-en,htm> (31 August 2000).

Council of Europe Convention on Laundering , Search , Seizure and Confiscation of the Proceed of Crime 1990, Article 4.

FATF's 40 Recommenda ข้อ 33.

Robinson Jeffrey. The Laundrymen .New York : Arcode Publishing, 1996.

See Vernon Rich. Law and the Administration of Justice new York : John Wiley & Sons, Inc.1975.

Statement of Purpose of the Egmont Group of FIUs Madrid , 24 June 1997.

The national Money Laundering Strategy for 2000. Washington DC : US. Government Printing Office , March .

UN Convention against Illicit Trafficking in Narcotic Drugs and Psychotropic Substances 1988, Article 10.

United Nation International Drug Control Programme (UNDCP) Model Law on Money Laundering,Confiscation and International Cooperation in Relation to Drugs : Legal Advisory Programme November1995 .Available from : <http://www.imolin.org/m195eng.htm>(January2000).

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระราชบัญญัติ
ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
พ.ศ.2542

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของ
บุคคลซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 35 มาตรา 37 มาตรา 48 และมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติให้กระทำโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

มาตรา 1 พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการ
ฟอกเงิน พ.ศ.2542”

มาตรา 2 พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วัน
ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“ความผิดมูลฐาน” หมายความว่า

- (1) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยา
เสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับ
ยาเสพติด
- (2) ความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญาเฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัด
ล่อไป หรือพาไปเพื่อการอนาจารหญิงและเด็ก เพื่อสนองความใคร่ ของผู้อื่นและความผิดฐาน
พรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการ
ค้าหญิงและเด็ก หรือความผิด ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี
เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไป หรือชักพาไปเพื่อให้บุคคลนั้นกระทำการค้าประเวณี
หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี
หรือสถานการค้าประเวณี หรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี
- (3) ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามกฎหมายอาญา หรือความผิดความ
กฎหมายว่าด้วยการกักขังเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน
- (4) ความผิดเกี่ยวกับการยกยอกหรือฉ้อโกงตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์
กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเออร์ หรือ
กฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งกระทำโดยกรรมการผู้จัดการหรือบุคคลใด

ซึ่งรับผิดชอบ หรือมีประโยชน์เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของสถาบันการเงินนั้น

(5) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามประมวลกฎหมายอาญา ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ ตามกฎหมายอื่น

(6) ความผิดเกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือผิดอาชญากรรมที่กระทำโดยอั้งอ้านจั้งยี่หรือ ซ่องโจรตามประมวลกฎหมายอาญา

(7) ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

“ธุรกรรม” หมายความว่า กิจกรรมที่เกี่ยวกับการทำนิติกรรม สัญญา หรือการดำเนินการใด ๆ กับผู้อื่น ทางการเงิน ทางธุรกิจ หรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

“ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย” หมายความว่า ธุรกรรมที่มีความซับซ้อนผิดไปจากการทำธุรกรรมในลักษณะเดียวกันที่ทำกันอยู่ตามปกติ ธุรกรรมที่ขาดความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐกิจ ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่ากระทำขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยง ไม่ให้ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ หรือธุรกรรมที่เกี่ยวข้อง หรืออาจเกี่ยวข้องกับการ กระทำความผิดมูลฐาน ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการทำธุรกรรมเพียงครั้งเดียวหรือหลายครั้ง

“ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” หมายความว่า

(1) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน หรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำซึ่งเป็นความผิดมูลฐาน

(2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอนด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ

(3) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (2)

ทั้งนี้ไม่ว่าทรัพย์สินตาม (1) (2) หรือ (3) จะมีการจำหน่าย จ่าย โอนหรือเปลี่ยนแปลงไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด

“สถาบันการเงิน” หมายความว่า

(1) ธนาคารแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ และธนาคารตามที่ได้มีกฎหมายจัดตั้งขึ้นโดยเฉพาะ

(2) บริษัทเงินทุน และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ตามกฎหมายว่าด้วย การประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ และบริษัทหลักทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

(3) บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทเงินทุน อุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมชาดयोม

(4) บริษัทประกันชีวิตตามกฎหมายว่าด้วยการประกันชีวิต และบริษัทประกันวินาศภัยตามกฎหมายว่าด้วยการประกันวินาศภัย

(5) สหกรณ์ออมทรัพย์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ หรือ

(6) นิติบุคคลที่ดำเนินธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้องกับการเงินตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“กรรมการ” หมายความว่า กรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน และให้ หมายความว่ารวมถึงประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตามพระราช- บัญญัตินี้

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอก เงิน

“รองเลขาธิการ” หมายความว่า รองเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 4 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้ง พนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศเพื่อปฏิบัติการตามพระราช บัญญัตินี้

กฎกระทรวง ระเบียบ และประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด 1

บททั่วไป

มาตรา 5 ผู้ใด

(1) โอน รับโอน หรือเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพื่อชุกซ่อน หรือปกปิดแหล่งที่มาของทรัพย์สินนั้น หรือเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นไม่ว่าก่อนขณะหรือหลัง การกระทำความผิดมิให้ต้องรับโทษหรือรับโทษน้อยลงในความผิดมูลฐาน หรือ

(2) กระทำการด้วยประการใด ๆ เพื่อปกปิดหรืออำพรางลักษณะที่แท้จริงการได้มา

แหล่งที่ตั้ง การจำหน่าย การโอน การได้สิทธิใด ๆ ซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด
ผู้นั้นกระทำความผิดฐานฟอกเงิน

มาตรา 6 ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน แม้จะกระทำนอกราชอาณาจักร ผู้นั้นจะ
ต้องรับโทษในราชอาณาจักรตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ถ้าปรากฏว่า

- (1) ผู้กระทำความผิดหรือผู้ร่วมกระทำความผิดคนใดคนหนึ่งเป็นคนไทย หรือมีถิ่น
ที่อยู่ในประเทศไทย
- (2) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และได้กระทำโดยประสงค์ให้ความผิดเกิดขึ้นใน
ราชอาณาจักร หรือรัฐบาลไทยเป็นผู้เสียหาย หรือ
- (3) ผู้กระทำความผิดเป็นคนต่างด้าว และการทำนั้นเป็นความผิดตามกฎหมายของ
รัฐที่การกระทำเกิดขึ้นในเขตอำนาจของรัฐนั้น หากผู้นั้นได้ปรากฏตัวอยู่ในราชอาณาจักรและมี
ได้มีการส่งตัวผู้นั้นออกไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งผู้ร้ายข้ามแดน
ทั้งนี้ให้นำมาตรา 10 แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับ โดยอนุโลม

มาตรา 7 ในความผิดฐานฟอกเงิน ผู้ใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ต้อง
ระวางโทษเช่นเดียวกับตัวการในความผิดนั้น

- (1) สนับสนุนการกระทำความผิดหรือช่วยเหลือผู้กระทำความผิดก่อนหรือขณะ
กระทำความผิด
- (2) จัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ยานพาหนะ สถานที่ หรือวัตถุใด ๆ หรือการกระทำ
ใด ๆ เพื่อช่วยให้ผู้กระทำความผิดหลบหนีหรือเพื่อมิให้ผู้กระทำความผิดถูกลงโทษหรือเพื่อให้
ได้รับประโยชน์ในการกระทำความผิด

ผู้ใดจัดหาหรือให้เงินหรือทรัพย์สิน ที่พำนัก หรือที่ซ่อนเร้น เพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร
สามีหรือภริยาของตนให้พ้นจากการถูกจับกุม ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้น หรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่า
ที่กฎหมายกำหนดไว้สำหรับความผิดนั้นเพียงใดก็ได้

มาตรา 8 ผู้ใดพยายามกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้
สำหรับความผิดนั้นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดสำเร็จ

มาตรา 9 ผู้ใดสมคบโดยการตกลงกันตั้งแต่สองคนขึ้นไปเพื่อกระทำความผิดฐาน
ฟอกเงิน ต้องระวางโทษกึ่งหนึ่งของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ถ้าได้มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพราะเหตุที่ได้มีการสมคบกันตามวรรคหนึ่ง
ผู้สมคบกันนั้นต้องระวางโทษตามที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

ในกรณีที่ความผิดได้กระทำถึงขั้นลงมือกระทำความผิด แต่เนื่องจากการเข้าขัดขวางของผู้สมคบทำให้การกระทำนั้นกระทำไปไม่ตลอด หรือกระทำไปตลอดแล้วแต่การกระทำนั้นไม่บรรลุผล ผู้สมคบที่กระทำการขัดขวางนั้นคงรับโทษตามที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่งเท่านั้น

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง กลับใจให้ความจริงแก่การสมคบต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนที่จะมีการกระทำความผิดตามที่ได้สมคบกัน ศาลจะไม่ลงโทษผู้นั้นหรือลงโทษผู้นั้นน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้เพียงใดก็ได้

มาตรา 10 เจ้าพนักงาน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา สมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น ข้าราชการ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พนักงานองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ กรรมการหรือผู้บริหารหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ กรรมการผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของสถาบันการเงิน หรือกรรมการขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ ผู้ใดกระทำความผิดตามหมวดนี้ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา 11 กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ พนักงานเจ้าหน้าที่ เจ้าพนักงาน หรือข้าราชการผู้ใดกระทำความผิด ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ตามที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาอันเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดตามหมวดนี้ ต้องระวางโทษเป็นสามเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

มาตรา 12 ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการ อนุกรรมการ กรรมการธุรกรรม เลขานุการ รองเลขานุการ และพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

หมวด 2

การรายงานและการแสดงตน

มาตรา 13 เมื่อมีการทำธุรกรรมกับสถาบันการเงิน ให้สถาบันการเงินมีหน้าที่ต้อง

รายงานการทำธุรกรรมนั้นต่อสำนักงาน เมื่อปรากฏว่าธุรกรรมดังกล่าวเป็น

- (1) ธุรกรรมที่ใช้เงินสดมีจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (2) ธุรกรรมที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีมูลค่าเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือ
- (3) ธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นธุรกรรมตาม (1) หรือ (2) หรือไม่ก็ตาม

ในกรณีที่ปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้องหรืออาจจะเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่สถาบันการเงินได้รายงานไปแล้ว ให้สถาบันการเงินรายงานข้อเท็จจริงนั้นให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า

มาตรา 14 ในกรณีที่ปรากฏในภายหลังว่ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าธุรกรรมใด ที่ได้กระทำไปแล้วโดยมิได้มีการรายงานตามมาตรา 13 เป็นธุรกรรมที่สถาบันการเงินต้องรายงานตามมาตรา 13 ให้สถาบันการเงินรายงานให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า

มาตรา 15 ให้สำนักงานที่ดินกรุงเทพมหานคร สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานที่ดินสาขา และสำนักงานที่ดินอำเภอ มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงาน เมื่อปรากฏว่ามีการขอลดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับบอสังหาริมทรัพย์ ที่สถาบันการเงินมิได้เป็นคู่กรณี และมีลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) เมื่อมีการชำระด้วยเงินสดเป็นจำนวนเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (2) เมื่ออสังหาริมทรัพย์มีมูลค่าตามราคาประเมินเพื่อเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกินกว่าที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้น แต่เป็นการโอนในทางมรดกให้แก่ทายาทโดยธรรม หรือ
- (3) เมื่อเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

มาตรา 16 ให้ผู้ประกอบการอาชีพเกี่ยวกับการดำเนินการ หรือให้คำแนะนำในการทำธุรกรรมที่เกี่ยวกับการลงทุนหรือการเคลื่อนย้ายเงินทุน มีหน้าที่ต้องรายงานต่อสำนักงานในกรณีที่มิเหตุอันควรเชื่อได้ว่า การทำธุรกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

ในกรณีที่ มีปรากฏว่ามีข้อเท็จจริงใดที่เกี่ยวข้อง หรืออาจเป็นประโยชน์ในการยืนยันหรือยกเลิกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับธุรกรรมที่ได้รายงานไปตามวรรคหนึ่งแล้วให้บุคคลดังกล่าวรายงานข้อเท็จจริงนั้นให้สำนักงานทราบโดยไม่ชักช้า

มาตรา 17 การรายงานตามมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 15 และมาตรา 16 ให้เป็นไปตามแบบ ระยะเวลา หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 18 ชุกรกรมใดที่รัฐมนตรีเห็นสมควรให้ได้รับยกเว้น ไม่ต้องรายงานตาม มาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 15 และมาตรา 16 ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 19 การรายงานตามมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 15 และมาตรา 16 ซึ่งผู้รายงานกระทำโดยสุจริต หากก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลใดผู้รายงานไม่ต้องรับผิดชอบ

มาตรา 20 ให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าแสดงตนทุกครั้ง ก่อนการทำธุรกรรม ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่ลูกค้าได้แสดงตนไว้ก่อนแล้ว

การแสดงตนตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามวิธีการที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา 21 การทำธุรกรรมตามมาตรา 13 ให้สถาบันการเงินจัดให้ลูกค้าบันทึก ข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับธุรกรรมดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่ลูกค้าปฏิเสธที่จะทำบันทึกข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่ง ให้สถาบันการเงินจัดทำ บันทึกข้อเท็จจริงเอง แล้วแจ้งให้สำนักงานทราบทันที

บันทึกข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เป็นไปตามแบบรายการ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 22 ให้สถาบันการเงินเก็บรักษารายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงตนตามมาตรา 20 และบันทึกข้อเท็จจริงตามมาตรา 21 เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่มีการปิดบัญชี หรือยุติความสัมพันธ์กับลูกค้า หรือนับแต่ได้มีการทำธุรกรรมนั้น แล้วแต่ที่กำหนดระยะเวลาใดจะยาวกว่า เว้นแต่จะได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติเป็นอย่างอื่น

มาตรา 23 บทบัญญัติในหมวดนี้ มิให้ใช้บังคับแก่ธนาคารแห่งประเทศไทยตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารแห่งประเทศไทย

หมวด 3

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา 24 ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินคณะหนึ่งประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธาน

กรรมการ ปลัดกระทรวงยุติธรรม อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง อธิบดีกรมการประกันภัย อธิบดีกรมที่ดิน อธิบดีกรมศุลกากร อธิบดีกรมสรรพากร อธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย ประธานสมาคมธนาคารไทย เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ และผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเก้าคน ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง กฎหมายหรือสาขาใดสาขาหนึ่งที่เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัตินี้ โดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับเป็นกรรมการและเลขาธิการเป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้คณะกรรมการแต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

ในกรณีประธานกรรมการหรือกรรมการ โดยตำแหน่งตามวรรคหนึ่งมีความจำเป็นไม่อาจมาประชุมกรรมการครั้งใด จะมองให้ผู้ดำรงตำแหน่งรองที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในคณะกรรมการ มาประชุมแทนเฉพาะครั้งนั้นก็ได้

มาตรา 25 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) เสนอมาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อคณะรัฐมนตรี
- (2) พิจารณาให้ความเห็นต่อรัฐมนตรีในการออกกฎกระทรวง ระเบียบและประกาศเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้
- (3) วางระเบียบเกี่ยวกับการเก็บรักษา การนำทรัพย์สินออกขายทอดตลาด การนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์และการประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตาม มาตรา 57
- (4) ส่งเสริมความร่วมมือของประชาชนเกี่ยวกับการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
- (5) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้
- (6) ปฏิบัติการอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่น

มาตรา 26 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งมีวาระ การดำรงตำแหน่งสี่ปีนับแต่วันแต่งตั้ง และให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

มาตรา 27 นอกจากการพ้นตำแหน่งตามวาระตามมาตรา 26 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) คณะรัฐมนตรีให้ออกโดยความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับ
- (4) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (5) เป็นคนไร้ความสามารถ หรือ คนเสมือนไร้ความสามารถ
- (6) ได้รับความจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ในกรณีที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในระหว่างที่กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่งไม่ว่าจะเป็นการแต่งตั้งเพิ่มขึ้นหรือแต่งตั้งซ่อมให้ผู้ได้รับแต่งตั้งนั้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้ว

มาตรา 28 ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว แต่ยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อนจนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่

มาตรา 29 การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุมหากรองประธานไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้กรรมการซึ่งมาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด เว้นแต่การวินิจฉัยชี้ขาดตามมาตรา 49 วรรคสาม ต้องมีคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

มาตรา 30 คณะกรรมการจะแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาและเสนอความเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือปฏิบัติกรอย่างใดอย่างหนึ่งแทนคณะกรรมการก็ได้ และให้นำมาตรา 29 มาใช้บังคับกับการประชุมของคณะอนุกรรมการโดยอนุโลม

มาตรา 31 ให้กรรมการและอนุกรรมการ ได้รับค่าตอบแทนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

หมวด 4

คณะกรรมการธุรกรรม

มาตรา 32 ให้มีคณะกรรมการธุรกรรมคณะหนึ่ง ประกอบด้วยเลขาธิการเป็นประธานกรรมการ และผู้ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจำนวนสี่คนเป็นกรรมการ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของคณะกรรมการธุรกรรม ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

กรรมการธุรกรรมซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งให้มีวาระการดำรงตำแหน่ง คราวละสองปี กรรมการธุรกรรมที่พ้นจากตำแหน่งอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ และให้นำมาตรา 27 และมาตรา 28 มาใช้บังคับโดยอนุโลม เว้นแต่การพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา 27 (3) ให้กรรมการธุรกรรมซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งเมื่อคณะกรรมการให้ออก

มาตรา 33 การประชุมของคณะกรรมการธุรกรรมให้นำมาตรา 29 มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 34 ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด
- (2) สั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 หรือมาตรา 36
- (3) ดำเนินการตามมาตรา 48
- (4) เสนอรายงานผลการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ต่อคณะกรรมการ
- (5) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

มาตรา 35 ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าธุรกรรมใดเกี่ยวข้องกับหรือ อาจเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ก่อนได้ภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินสามวันทำการ

ในกรณี จำเป็นหรือเร่งด่วน เลขานุการจะสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง ไปก่อน แล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

มาตรา 36 ในกรณีที่มีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่า ธุรกรรมใดเกี่ยวข้องกับหรืออาจเกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิดฐานฟอกเงินให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งเป็นหนังสือยับยั้งการทำธุรกรรมนั้นไว้ชั่วคราวภายในเวลาที่กำหนดแต่ไม่เกินสิบวันทำการ

มาตรา 37 เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขานุการ แล้วแต่กรณีสั่งยับยั้งการทำธุรกรรมตามมาตรา 35 หรือมาตรา 36 แล้วให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อคณะกรรมการ

มาตรา 38 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการธุรกรรม เลขานุการ และพนักงานเจ้าหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายเป็นหนังสือจากเลขานุการ มีอำนาจดังต่อไปนี้

(1) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกให้สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่กรณี ส่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเพื่อให้ถ้อยคำ คำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบ หรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(2) มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลใด ๆ มาเพื่อให้ถ้อยคำ คำชี้แจงเป็นหนังสือ หรือส่งบัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ มาเพื่อตรวจสอบหรือเพื่อประกอบการพิจารณา

(3) เข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐาน ที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน เพื่อตรวจค้นหรือเพื่อประโยชน์ในการติดตาม ตรวจสอบ หรือยึด หรืออายัดทรัพย์สินหรือพยานหลักฐาน เมื่อมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าหาก เห็นช้ากว่าจะเอาหมายค้นมาได้ทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานดังกล่าวนั้นจะถูกยกย้าย ซุกซ่อน ทำลาย หรือทำให้เปลี่ยนแปลงสภาพไปจากเดิม

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (3) ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ที่ได้รับมอบหมายตามวรรคหนึ่ง แสดงเอกสารมอบหมายและบัตรประจำตัวบุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวตามวรรคสองให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

บรรดาข้อมูลที่ได้มาจากการให้ถ้อยคำ คำชี้แจงเป็นหนังสือ บัญชี เอกสาร หรือหลักฐานใด ๆ ที่มีลักษณะเป็นข้อมูลเฉพาะของบุคคล สถาบันการเงิน ส่วนราชการ องค์กร หรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ให้เลขานุการเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดเก็บรักษา

และใช้ประโยชน์จากข้อมูลนั้น

มาตรา 39 ให้กรรมการธุรกรรมได้รับคำตอบแทนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

หมวด 5

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มาตรา 40 ให้จัดตั้งสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ขึ้นในสำนักนายกรัฐมนตรี มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) ดำเนินการให้เป็นไปตามมติของคณะกรรมการ และคณะกรรมการธุรกรรมและปฏิบัติงานธุรการอื่น
- (2) รับรายงานการทำธุรกรรมที่ส่งให้ตามหมวด 2 และแจ้งตอบการรับรายงาน
- (3) เก็บรวบรวม ติดตาม ตรวจสอบ ศึกษา และวิเคราะห์รายงานและ ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำธุรกรรม
- (4) เก็บรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้
- (5) จัดให้มีโครงการที่เกี่ยวกับการเผยแพร่ความรู้ การให้การศึกษาและการฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ หรือช่วยเหลือ หรือสนับสนุนทั้งภาครัฐและภาคเอกชนให้มีการจัดโครงการดังกล่าว
- (6) ปฏิบัติการอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามกฎหมายอื่น

มาตรา 41 ให้เลขาธิการ มีหน้าที่ควบคุมดูแลโดยทั่วไปซึ่งราชการของสำนักงานขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการในสำนักงาน และให้มีรองเลขาธิการ เป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ

มาตรา 42 ให้เลขาธิการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งขึ้นตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี โดยได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับ

มาตรา 43 เลขาธิการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) มีความรู้ความสามารถในทางเศรษฐศาสตร์ การเงิน การคลัง หรือกฎหมาย
- (2) รับราชการในตำแหน่งรองเลขาธิการ หรือเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญระดับไม่ต่ำกว่าอธิบดี หรือเทียบเท่า

(3) ไม่เป็นกรรมการในรัฐวิสาหกิจ หรือกิจการอื่นของรัฐ

(4) ไม่เป็นกรรมการ ผู้จัดการ ที่ปรึกษา หรือดำรงตำแหน่งอื่นใดที่มีลักษณะงาน คล้ายกันหรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องใน ห้างหุ้นส่วน บริษัท สถาบันการเงิน หรือประกอบ อาชีพ หรือวิชาชีพอย่างอื่น หรือประกอบการใด ๆ อันขัดต่อการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราช บัญญัตินี้

มาตรา 44 เลขาธิการมีวาระการดำรงตำแหน่งสี่ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและให้ดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว เลขาธิการซึ่งพ้นจากตำแหน่งแล้วจะแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอีกไม่ได้

มาตรา 45 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระในมาตรา 44 แล้ว เลขาธิการพ้น จากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ตาย
- (2) ลาออก
- (3) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 43
- (4) ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ออก ตามคำแนะนำของคณะรัฐมนตรี โดย ความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาตามลำดับ

มาตรา 46 ในกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือ หรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใด ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ใน การกระทำความผิดฐานฟอกเงิน พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขที่การมอบหมายสามารถยื่นคำ ขอรฝ่ายเดียวต่อศาลแพ่ง เพื่อมีคำสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่เข้าถึงบัญชีข้อมูลทาง การสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวนั้นก็

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ศาลจะสั่งอนุญาตให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้ยื่นคำขอดำเนินการ โดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ใด ๆ ตามที่เห็นสมควรก็ได้ แต่ทั้งนี้ให้อนุญาตได้คราวละไม่เกิน เก้าสิบวัน

เมื่อศาลได้สั่งอนุญาตตามความในวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว ผู้เกี่ยวข้องกับบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ตามคำสั่งดังกล่าว จะต้องให้ความร่วมมือเพื่อให้ เป็นไปตามความในมาตรานี้

มาตรา 47 ให้สำนักงาน จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อคณะ รัฐมนตรี รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีอย่างน้อยให้มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

- (1) รายงานผลการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นตาม พระราชบัญญัตินี้

(2) ปัญหาและอุปสรรคจากการปฏิบัติงาน

(3) รายงานข้อเท็จจริงหรือข้อสังเกต จากการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ พร้อมทั้งความเห็นและข้อเสนอแนะ

ให้คณะกรรมการเสนอรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีตามวรรคหนึ่งพร้อมด้วยข้อสังเกตของคณะกรรมการต่อสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

หมวด 6

การดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน

มาตรา 48 ในการตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมหากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย ยักย้าย ปกปิด หรือซ่อนเร้นทรัพย์สินใดที่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้คณะกรรมการธุรกรรมมีอำนาจสั่งยึด หรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวมีกำหนดไม่เกินเก้าสิบวัน

ในกรณีจำเป็นหรือเร่งด่วน เลขาธิการจะสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไปก่อนแล้วรายงานต่อคณะกรรมการธุรกรรม

การตรวจสอบรายงานและข้อมูลเกี่ยวกับการทำธุรกรรมตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

ผู้ทำธุรกรรมซึ่งถูกสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือผู้มีส่วนได้เสียในทรัพย์สินจะแสดงหลักฐานว่าเงินหรือทรัพย์สินในการทำธุรกรรมนั้นมิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เพื่อให้มีคำสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี สั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือสั่งเพิกถอนการยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นแล้ว ให้คณะกรรมการธุรกรรมรายงานต่อคณะกรรมการ

มาตรา 49 ภายใต้บังคับมาตรา 48 วรรคหนึ่ง ในกรณีที่ปรากฏหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินโดยเร็ว

ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าเรื่องดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์พอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือ บางส่วนตกเป็นของแผ่นดินได้ ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบเพื่อดำเนินการต่อไป โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้นให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน

ให้เลขาธิการรีบดำเนินการตามวรรคสองแล้วส่งเรื่องเพิ่มเติม ไปให้พนักงานอัยการพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง หากพนักงานอัยการยังเห็นว่าไม่มีเหตุพอที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นทั้งหมดหรือบางส่วนตกเป็นของแผ่นดิน ให้พนักงานอัยการรีบแจ้งให้เลขาธิการทราบ เพื่อส่งเรื่องให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด ให้คณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดสามสิบวันนับแต่ได้รับเรื่องจากเลขาธิการ และเมื่อ คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใดให้พนักงานอัยการและเลขาธิการปฏิบัติตามนั้น หากคณะกรรมการมิได้วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการ

เมื่อคณะกรรมการมีคำวินิจฉัยชี้ขาด ไม่ให้ยื่นคำร้องหรือไม่วินิจฉัยชี้ขาดภายในกำหนดระยะเวลา และได้ปฏิบัติตามความเห็นของพนักงานอัยการตามวรรคสามแล้วให้เรื่องนั้นเป็นที่สุด และห้ามมิให้มีการดำเนินการเกี่ยวกับบุคคลนั้นในทรัพย์สินเดียวกันนั้นอีกเว้นแต่จะได้พยานหลักฐานใหม่อันสำคัญซึ่งน่าจะทำให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินของบุคคลนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้

เมื่อศาลรับคำร้องที่พนักงานอัยการยื่นต่อศาลแล้ว ให้ศาลสั่งให้ปิดประกาศไว้ที่ศาลนั้นและประกาศอย่างน้อยสองวันติดต่อกันในหนังสือพิมพ์ที่มีจำหน่ายแพร่หลายในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้ซึ่งอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของหรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สินมายื่นคำร้องขอก่อนศาลมีคำสั่งกับให้ศาลสั่งให้ส่งสำเนาประกาศไปยังเลขาธิการ เพื่อปิดประกาศไว้ที่สำนักงานและสถานีตำรวจท้องที่ที่ทรัพย์สินนั้นตั้งอยู่และถ้ามีหลักฐานแสดง ว่าผู้ใดอาจอ้างว่าเป็นเจ้าของ หรือมีส่วนได้เสียในทรัพย์สิน ก็ให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งให้ผู้นั้น ทราบเพื่อใช้สิทธิดังกล่าว การแจ้งนั้น ให้แจ้งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับตามที่อยู่ครั้งล่าสุดของผู้นั้นเท่าที่ปรากฏในหลักฐาน

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีเหตุสมควรที่จะดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในความผิดมูลฐาน ให้เลขาธิการส่งเรื่องให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนด ความผิดมูลฐานนั้นดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายก่อน

มาตรา 50 ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 อาจยื่นคำร้องก่อนศาลมีคำสั่งตามมาตรา 51 โดยแสดงให้ศาลเห็นว่า

- (1) ตนเป็นเจ้าของที่แท้จริง และทรัพย์สินนั้นไม่ใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือ
- (2) ตนเป็นผู้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาโดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดีหรือในทางกุศลสาธารณะ

ผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ในทรัพย์สินที่พนักงานอัยการร้องขอให้ตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 49 อาจยื่นคำร้องขอคุ้มครองสิทธิของตนก่อนศาลมีคำสั่ง โดยแสดงให้ศาลเห็นว่าตนเป็นผู้รับประโยชน์โดยสุจริตและมีค่าตอบแทน หรือได้มาซึ่งประโยชน์โดยสุจริตและตามสมควรในทางศีลธรรมอันดี หรือในทางกุศลสาธารณะ

มาตรา 51 เมื่อศาลทำการไต่สวนคำร้องของพนักงานอัยการตามมาตรา 49 แล้วหากศาลเชื่อว่าทรัพย์สินตามคำร้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด และคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา 50 วรรคหนึ่งฟังไม่ขึ้นให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หากผู้อ้างว่าเป็นเจ้าของหรือผู้รับโอนทรัพย์สินตามมาตรา 50 วรรคหนึ่ง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบรรดาทรัพย์สินดังกล่าวเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือได้รับโอนมาโดยไม่สุจริตแล้วแต่กรณี

มาตรา 52 ในกรณีที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 51 ถ้าศาลทำการไต่สวนคำร้องของผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ตามมาตรา 50 วรรคสอง แล้วเห็นว่าฟังขึ้น ให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์โดยจะกำหนดเงื่อนไขด้วยก็ได้

เพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ หากผู้ซึ่งอ้างว่าเป็นผู้รับประโยชน์ตามมาตรา 50 วรรคสอง เป็นผู้ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับผู้กระทำความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินมาก่อน ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผลประโยชน์ดังกล่าวเป็นผลประโยชน์ที่มีอยู่หรือได้มาโดยไม่สุจริต

มาตรา 53 ในกรณีที่ศาลสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 51 หากปรากฏในภายหลังโดยคำร้องของเจ้าของ ผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์ทรัพย์สินนั้น ถ้าศาลได้สอบสวนแล้วเห็นว่ากรณีต้องด้วยบทบัญญัติของมาตรา 50 ให้ศาลสั่งคืนทรัพย์สินนั้น หรือกำหนดเงื่อนไขในการคุ้มครองสิทธิของผู้รับประโยชน์ หากไม่สามารถคืนทรัพย์สิน หรือคุ้มครองสิทธิได้ ให้ใช้ราคาหรือค่าเสียหายแทนแล้วแต่กรณี

คำร้องตามวรรคหนึ่งจะต้องยื่นภายในหนึ่งปีนับแต่คำสั่งศาลให้ทรัพย์สิน ตกเป็นของแผ่นดินถึงที่สุด และผู้ร้องต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าไม่สามารถยื่นคำร้องคัดค้านตามมาตรา 50 ได้ เพราะไม่ทราบถึงประกาศหรือหนังสือแจ้งของเลขาธิการ หรือมีเหตุขัดข้องอันสมควรประการอื่น

ก่อนศาลมีคำสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลแจ้งให้เลขาธิการทราบถึงคำร้องดังกล่าวและให้โอกาสพนักงานอัยการเข้ามาโต้แย้งคำร้องนั้นได้

มาตรา 54 ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินตามมาตรา 51 หากปรากฏว่ามีทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเพิ่มขึ้นอีก ก็ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นของแผ่นดินได้ และให้นำความในหมวดนี้มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 55 หลังจากที่พนักงานอัยการ ได้ยื่นคำร้องตามมาตรา 59 หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าอาจมีการโอน จำหน่าย หรือยกย้ายไปเสียทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด เลขาธิการจะส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำขอฝ่ายเดียวร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยึดหรืออายัดทรัพย์สินนั้นไว้ชั่วคราวก่อนมีคำสั่งตามมาตรา 51 ก็ได้ เมื่อได้รับคำขอตกลงแล้วให้ศาลพิจารณาคำขอเป็นการด่วน ถ้ามีหลักฐานเป็นที่เชื่อได้ว่าคำขอนั้นมีเหตุอันสมควรให้ศาลมีคำสั่งตามที่ขอโดยไม่ชักช้า

มาตรา 56 เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขาธิการ แล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินใดตามมาตรา 48 แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินตามคำสั่ง แล้วรายงานให้ทราบพร้อมทั้งประเมินราคาทรัพย์สินนั้นโดยเร็ว

การยึดหรืออายัดทรัพย์สินและการประเมินราคาทรัพย์สินที่ยึด หรืออายัดไว้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ทั้งนี้ให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา 57 การเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่คณะกรรมการธุรกรรมหรือ
เลขาธิการแล้วแต่กรณี ได้มีคำสั่งยึดหรืออายัดไว้ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ
กำหนด

ในกรณีที่ทรัพย์สินตามวรรคหนึ่งไม่เหมาะสมที่จะเก็บรักษาไว้ หรือหากเก็บรักษาไว้
จะเป็นภาระแก่ทางราชการมากกว่าการนำไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น เลขาธิการอาจสั่งให้ผู้มี
ส่วนได้เสียรับทรัพย์สินนั้นไปดูแล และใช้ประโยชน์โดยมีประกันหรือหลักประกัน หรือให้นำ
ทรัพย์สินนั้นออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ของทางราชการ แล้วรายงานให้
คณะกรรมการทราบก็ได้

การให้ผู้มีส่วนได้เสียรับทรัพย์สินไปดูแลและใช้ประโยชน์ การนำทรัพย์สินออก
ขายทอดตลาด หรือการนำทรัพย์สินไปใช้ประโยชน์ของทางราชการ ตามวรรคสองให้
เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ถ้าความปรากฏในภายหลังว่า ทรัพย์สินที่นำออกขายทอดตลาด หรือนำไปใช้
เพื่อประโยชน์ของทางราชการตามวรรคสอง มิใช่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด
ให้คืนทรัพย์สินนั้น พร้อมทั้งชดเชยค่าเสียหาย และค่าเสื่อมสภาพตามจำนวนที่คณะกรรมการ
กำหนดให้แก่เจ้าหน้าที่หรือผู้ครอบครอง ถ้าไม่อาจคืนทรัพย์สินได้ ให้ชดเชยราคาทรัพย์สิน
นั้นตามราคาที่ประเมินได้ในวันที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สิน หรือตามราคาที่ได้จากการขายทอด
ตลาดทรัพย์สินนั้น แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองได้รับดอกเบี้ยในอัตราสูงสุด
ของดอกเบี้ยเงินฝาก ประเภทฝากประจำของธนาคารออมสิน ในจำนวนเงินที่ได้รับคืนหรือ
ชดเชยราคาแล้วแต่กรณี

การประเมินค่าเสียหายและค่าเสื่อมสภาพตามวรรคสี่ ให้เป็นไปตามระเบียบ
ที่คณะกรรมการกำหนด

มาตรา 58 ในกรณีที่ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดใด เป็นทรัพย์สินที่
สามารถดำเนินการตามกฎหมายอื่นได้อยู่แล้ว แต่ยังไม่มีการดำเนินการกับทรัพย์สินนั้น
ตามกฎหมายดังกล่าว หรือดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าวแล้วแต่ไม่เป็นผล หรือการ
ดำเนินการตามกฎหมายพระราชบัญญัตินี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทางราชการมากกว่า
ก็ให้ดำเนินการกับทรัพย์สินนั้นต่อไปตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา 59 การดำเนินการทางศาลตามหมวดนี้ ให้ยื่นต่อศาลแพ่งและให้นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในการนี้ให้พนักงานอัยการได้รับการยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวง

หมวด 7 บทกำหนดโทษ

มาตรา 60 ผู้ใดกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 61 นิติบุคคลใดกระทำความผิดตามมาตรา 5 มาตรา 7 มาตรา 8 หรือ มาตรา 9 ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงหนึ่งล้านบาท

กรรมการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลตามวรรคหนึ่ง กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงสิบปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น

มาตรา 62 ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 16 มาตรา 20 มาตรา 21 มาตรา 22 มาตรา 35 หรือมาตรา 36 ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสามแสนบาท

มาตรา 63 ผู้ใดรายงานหรือแจ้งตามมาตรา 13 มาตรา 14 มาตรา 16 หรือมาตรา 21 วรรคสอง โดยแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดความจริงที่ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับตั้งแต่ห้าหมื่นบาทถึงห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 64 ผู้ใดไม่มาให้ถ้อยคำ ไม่ส่งคำชี้แจงเป็นหนังสือหรือไม่ส่งบัญชีเอกสาร หรือหลักฐานตามมาตรา 38 (1) หรือ (2) หรือขัดขวางหรือไม่ให้ความสะดวกตามมาตรา 38 (3) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดกระทำการใด ๆ ใ้บุคคลอื่นล่วงรู้ข้อมูลที่เก็บรักษาไว้ตามมาตรา 38 วรรคสี่ เว้นแต่การปฏิบัติการตามอำนาจหน้าที่หรือตามกฎหมาย ต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่ง

มาตรา 65 ผู้ใดยกย้าย ทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย ทำให้สูญหาย หรือทำให้ไร้ประโยชน์ซึ่งเอกสารหรือบันทึกข้อมูล หรือทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานยึดหรืออายัดไว้ หรือที่ตนรู้หรือควรรู้ว่าจะตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา 66 ผู้ใดรู้หรืออาจรู้ความลับในราชการเกี่ยวกับการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ กระทำด้วยประการใด ๆ ใ้ผู้อื่นรู้หรืออาจรู้ความลับดังกล่าว เว้นแต่เป็นการปฏิบัติการตามหน้าที่ หรือตามกฎหมาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตาม
พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542
พ.ศ. 2544

โดยมาตรา 34 มาตรา 35 มาตรา 36 มาตรา 38 มาตรา 40 มาตรา 46 มาตรา 47 มาตรา 48 มาตรา 49 มาตรา 51 มาตรา 55 มาตรา 56 มาตรา 57 มาตรา 58 และมาตรา 59 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มีบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการธุรกรรม เลขาธิการ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในลักษณะที่ต้องประสานงานกับส่วนราชการ หน่วยงาน และบุคคล ซึ่งเกี่ยวข้อง เพื่อให้การปฏิบัติการณ์เป็นไปตามกฎหมาย ดังกล่าวข้างต้น

อาศัยอำนาจตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ.2542 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 35 มาตรา 37 มาตรา 48 มาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบัญญัติแห่งกฎหมาย นายกรัฐมนตรี จึงออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตามกฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการประสานงานในการปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2544”

ข้อ 2 ในระเบียบนี้

“การสืบสวน” หมายความว่า การสืบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“การสอบสวน” หมายความว่า การสืบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือตามกฎหมายอื่น และให้หมายความรวมถึงการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินด้วย

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“คดี” หมายความว่า คดีในความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินหรือการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“ความผิดมูลฐาน” หมายความว่า ความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“ความผิดฐานฟอกเงิน” หมายความว่า ความผิดฐานฟอกเงินตามกฎหมายว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” หมายความว่า ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามกฎหมายว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ” หมายความว่า พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

“พนักงานสอบสวน” หมายความว่า พนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และให้หมายความรวมถึงเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐซึ่งมีหน้าที่ในการสอบสวนตามกฎหมายอื่นด้วย

“ร่วมฟังการสอบสวน” หมายความว่า ร่วมฟังการสอบสวนตั้งแต่ พนักงานสอบสวน เริ่มดำเนินการสอบสวนจนกว่าการสอบสวนเสร็จสิ้น รวมทั้งกรณีการสอบสวนเพิ่มเติมด้วย

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ป.ป.ง.)

ข้อ 3 ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบนี้ มีอำนาจออกระเบียบประกาศหรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้ หรือเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้

ข้อ 4 ในกรณีที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษ หรือจับกุมดำเนินคดีในความผิดมูลฐาน ให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนในความผิดดังกล่าว การดำเนินการสอบสวนว่ามี หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะมีการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน ตามกฎหมายว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ด้วยหรือไม่ หากปรากฏว่า มีการกระทำความผิดฐานฟอกเงินฐานใดฐานหนึ่งดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสืบสวนสอบสวน ในความผิดฐานนั้น ๆ ด้วย แล้วให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานนั้น รีบรายงานสำนักงานตามแบบท้ายระเบียบนี้

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ใดหรือหน่วยงานใด ได้ทำการ สืบสวนสอบสวน ในความผิดฐานฟอกเงินฐานใดฐานหนึ่งอยู่แล้ว ก็ให้ถือปฏิบัติตามวรรคหนึ่งโดยอนุโลม

นอกจากรายงานตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้ว เมื่อมีเหตุผลและความจำเป็นในการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน สำนักงานอาจขอให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงาน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนแจ้งหรือรายงานข้อเท็จจริงเพิ่มเติมภายในกำหนดเวลาอีกก็ได้

ลักษณะคดีที่ต้องรายงานตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามข้อตกลงที่ทำขึ้นตามข้อ 16 แห่งระเบียบนี้

ข้อ 5 ในคดีความผิดมูลฐาน หรือความผิดฐานฟอกเงินที่สำนักงานได้รับรายงานตามข้อ 4 หากเลขาธิการเห็นสมควรอาจขอเข้าร่วมฟังการสอบสวนด้วยตนเอง หรือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายเข้าร่วมฟังการสอบสวนด้วยก็ได้

เมื่อเลขาธิการเห็นสมควรจะเข้าร่วมฟังการสอบสวนตามวรรคหนึ่ง ให้ทำหนังสือแจ้งหัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงาน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวนทราบก่อนว่าจะเข้าร่วมฟังการสอบ และให้หัวหน้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานที่ได้รับแจ้งนั้น รีบทำหนังสือแจ้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่จะทำการสอบสวนไปให้เลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายล่วงหน้าก่อนทุกครั้งที่จะทำการสอบสวน โดยให้มีวันเวลาเพียงพอแก่การเดินทางด้วย เว้นแต่ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนจะแจ้งทางโทรศัพท์ หรือเครื่องมือสื่อสารอื่นใดก็ได้

ในกรณีที่เลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมาย ไม่อาจเข้าร่วมฟังการสอบสวนตามที่ได้แจ้งไว้ ให้พนักงานสอบสวนบันทึกไว้ในสำนวนการสอบสวน แล้วให้ดำเนินการสอบสวนต่อไปได้

ข้อ 6 เมื่อเลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมาย เข้าร่วมฟังการสอบสวน เห็นว่าข้อเท็จจริงใดเป็นสาระสำคัญแห่งคดี อาจขอให้พนักงานสอบสวนซักถามในประเด็นนั้น ๆ ด้วยก็ได้ ถ้าพนักงานสอบสวนไม่เห็นด้วยให้เลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมาย เข้าร่วมฟังการสอบสวนนั้น ทำบันทึกความเห็นพร้อมเหตุผลรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน เพื่อประกอบการพิจารณาของพนักงานอัยการต่อไป

เมื่อเลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมาย เข้าร่วมฟังการสอบสวนเห็นว่ายังมีพยานหลักฐานที่เป็นประโยชน์ต่อการพิสูจน์ความผิดในคดี ให้แจ้งเจ้าพนักงานสอบสวนดำเนินการแล้ว ให้แจ้งเลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมายทราบโดยเร็ว ถ้าพนักงานสอบสวนไม่เห็นด้วย ให้เลขาธิการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขาธิการมอบหมาย เข้าร่วมฟังการสอบสวนนั้น ทำบันทึกความเห็นพร้อมเหตุผลรวมไว้ในสำนวนการสอบสวน เพื่อประกอบการพิจารณาของพนักงานอัยการต่อไป

ข้อ 7 ในคดีที่ไม่มีการเข้าร่วมฟังการสอบสวนตามข้อ 5 แต่เป็นคดีที่ต้องรายงานตามข้อ 4 หากเลขานุการเห็นสมควรอาจขอให้หัวหน้าเจ้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวน ส่งสำเนารายงานการสอบสวนในคดีนั้นให้สำนักงานภายในเวลาที่กำหนดก็ได้

ข้อ 8 เมื่อคณะกรรมการธุรกรรมหรือเลขานุการ ได้มีคำสั่งตามมาตรา 35 มาตรา 36 หรือมาตรา 48 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้หัวหน้าเจ้าพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวน ในคดีความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินนั้น ส่งสำเนาสำนวนการสอบสวนให้สำนักงานโดยเร็ว

ข้อ 9 เลขานุการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขานุการมอบหมาย อาจแจ้งให้พนักงานสอบสวนแห่งท้องที่หรือหน่วยงานซึ่งมีอำนาจหน้าที่ทำการสอบสวน ทำการสืบสวนในคดีความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินก็ได้

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เลขานุการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขานุการมอบหมายอาจขอเข้าไปสอบถามหรือตรวจสอบยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในคดีหรือเข้าไปซักถามผู้ต้องหาหรือผู้ต้องขังในสถานที่ควบคุมหรือเรือนจำ โดยแจ้งให้หัวหน้าสถานที่นั้นทราบก่อน

ข้อ 10 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรา 38 (3) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เมื่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือที่เกี่ยวข้องได้รับแจ้งจากเลขานุการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขานุการมอบหมายให้ร่วมเข้าไปในเคหสถาน สถานที่ หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการซุกซ่อนหรือเก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐานฟอกเงิน หรือเกี่ยวกับการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สิน เพื่อตรวจค้น ติดตาม ตรวจสอบ หรือยึดหรืออายัดทรัพย์สินหรือพยานหลักฐานใด ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือส่งเจ้าหน้าที่หรือบุคคลเข้าร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่ร้องขอ

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง หากเลขานุการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขานุการมอบหมาย มีความจำเป็นหรือรีบด่วนจะดำเนินการไปพลางก่อนก็ได้ แล้วรีบแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือที่เกี่ยวข้องทราบในโอกาสแรกที่จะกระทำได้ ส่วนการแจ้งจะแจ้งเป็นหนังสือหรือด้วยวาจาก็ได้ตามพฤติการณ์และความจำเป็น โดยให้เลขานุการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่นั้น บันทึกเหตุผลไว้เป็นหลักฐาน

ในกรณีที่พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือที่เกี่ยวข้อง สามารถให้ความร่วมมือได้ ให้เลขานุการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขานุการมอบหมายนั้น บันทึกเหตุผลไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ 11 ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขานุการมอบหมาย เพื่อเข้าถึงบัญชีลูกค้าของสถาบันการเงิน เครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการสื่อสาร หรือเครื่องคอมพิวเตอร์ใดที่ถูกใช้หรืออาจถูกใช้เพื่อประโยชน์ในการกระทำความผิด ให้ผู้เกี่ยวข้องกับบัญชี ข้อมูลทางการสื่อสาร หรือข้อมูลคอมพิวเตอร์ให้ความร่วมมืออำนวยความสะดวก หรือส่งเจ้าหน้าที่หรือบุคคลเข้าร่วมดำเนินการกับพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งศาลได้อนุญาตนั้น

การดำเนินการตามวรรคหนึ่ง บุคคลซึ่งเกี่ยวข้องต้องให้ความร่วมมือโดยทันทีที่พนักงานเจ้าหน้าที่แจ้งพร้อมสำเนาคำสั่งศาลให้ทราบ ถ้าไม่สามารถให้ความร่วมมือได้ให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกถึงเหตุผลการไม่ให้ความร่วมมือนั้นไว้เป็นหลักฐาน

ข้อ 12 เมื่อส่วนราชการ องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ได้รับแจ้งเป็นหนังสือขอความร่วมมือจากสำนักงานหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขานุการมอบหมายให้เก็บรักษาทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ว่าด้วยการเก็บรักษาและการจัดการทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดในการเก็บรักษาทรัพย์สินดังกล่าว ให้ทำหลักฐานส่งมอบและรับมอบทรัพย์สินนั้นไว้เป็นสองฉบับมีข้อความตรงกัน และให้มอบให้ฝ่ายเก็บรักษาทรัพย์สินและพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งเลขานุการมอบหมายเก็บรักษาไว้ฝ่ายละฉบับ

ข้อ 13 เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าหน้าที่ หรือผู้ช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือเจ้าหน้าที่ ดังกล่าว ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดในทางอาญา อันเนื่องมาจากการปฏิบัติตามหน้าที่ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ให้พนักงานสอบสวนทำการสืบสวนเสียก่อน ถ้าการสืบสวนตามคำกล่าวหา นั้นแน่ชัดว่าไม่เป็นความผิดอาญาหรือไม่มีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้นหรือเป็นเรื่องทางแพ่ง ให้พนักงานสอบสวนผู้รับแจ้งความลงรายงานประจำวันเกี่ยวกับคดีไว้เป็นหลักฐาน ถ้าการสืบสวนปรากฏข้อเท็จจริงฟังได้ว่าเป็นความผิดอาญาหรือมีการกระทำความผิดอาญาเกิดขึ้น ให้พนักงานสอบสวนรับคำร้องทุกข์ หรือคำกล่าวโทษนั้นไว้ดำเนินการสอบสวนตามระเบียบต่อไป

ภายใต้บังคับตามวรรคหนึ่ง เมื่อพนักงานสอบสวนรับคำร้องทุกข์หรือคำกล่าวโทษ หรือต้องควบคุมตัวผู้ถูกกล่าวหาเพื่อดำเนินคดี เลขาธิการหรือข้าราชการของสำนักงานซึ่ง เลขาธิการมอบหมายเป็นหนังสือ อาจขอประกันตัวผู้ต้องหาดังกล่าวโดยไม่ต้องมีหลักทรัพย์ เป็นประกันก็ได้

การประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในชั้นพนักงานอัยการหรือชั้นศาล ให้ดำเนินการ ตามวรรคสองโดยอนุโลม

ข้อ 14 เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงการดำเนินคดีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในคดี ความผิดมูลฐานที่สำนักงานขอทราบ หรือความผิดฐานฟอกเงิน หรือการดำเนินการเกี่ยวกับ ทรัพย์สิน เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง หรือศาลมีคำสั่งถึงที่สุดไม่รับคำร้องของ พนักงานอัยการที่ร้องขอให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดทั้งหมด หรือบางส่วนตกเป็น ของแผ่นดิน หรือให้คืนทรัพย์สินนั้น ให้พนักงานอัยการแจ้งคำสั่งไม่ฟ้องพร้อมเหตุผลหรือ คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล พร้อมข้อเสนอแนะตามระเบียบของสำนักงานอัยการสูงสุดให้ สำนักงานทราบ เพื่อนำเสนอคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไป

ในการปรับปรุงการดำเนินคดีให้มีประสิทธิภาพตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานแจ้งการ ต้อนรับและผลการวิเคราะห์การปรับปรุงคดีที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้เห็นชอบแล้วให้สำนักงานอัยการสูงสุด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินคดีตาม ความผิดมูลฐานและความผิดฐานฟอกเงินทราบอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง

ข้อ 15 ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับกระทำความผิดตามมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้คณะกรรมการ ประสานงานที่คณะกรรมการแต่งตั้ง พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการหรือแนวทางปฏิบัติ ในการดำเนินการเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับกระทำความผิด เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อ 16 ในกรณีที่มีกำหนดไว้ในระเบียบนี้ หรือเพื่อประโยชน์ในการดำเนินการ ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เลขาธิการ ส่วนราชการ องค์กรหรือหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ อาจทำข้อตกลงร่วมกันใน การปฏิบัติการดังกล่าว ข้อตกลงที่ได้ทำขึ้นนั้น เมื่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงินได้ให้ความเห็นชอบแล้วให้ใช้บังคับได้

ข้อ 17 ค่าใช้จ่ายในการส่งและสำเนาสำนวนการสอบสวนตามข้อ 8 ค่าใช้จ่ายในการเก็บรักษาทรัพย์สินตามข้อ 12 และค่าใช้จ่ายอื่นอันพึงมีในการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามระเบียบนี้ รวมทั้งค่าใช้จ่ายตามมาตรา 49 วรรคห้า แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ให้เบิกจ่ายจากเงินงบประมาณของสำนักงานตามหลักเกณฑ์และอัตราที่สำนักงานกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ข้อ 18 ให้เลขาธิการรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจออกระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้

ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้เลขาธิการเสนอให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด และให้ถือคำวินิจฉัยนั้นเป็นส่วนหนึ่งของระเบียบนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นายเกษมพงศ์ โบตระกูล เกิดวันที่ 12 กรกฎาคม 2517 ณ จังหวัดนนทบุรี
เป็นบุตร นายเชษฐา โบตระกูล และ นางทองสุข โบตระกูล
สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษา จากโรงเรียนอนุบาลนนทบุรี
สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนรัตนาธิเบศร์
สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จากเตรียมอุดมศึกษา
สำเร็จการศึกษาปริญญาตรี จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2539
และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิตที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ.2541
ปัจจุบันเป็นนิติกร ฝ่ายคดี กองกฎหมายและที่ดิน กรมชลประทาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย